

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา
เขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

People participation on Border economic Development Plan
of Nan province

โดย

ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล

พระครูสังฆรักษ์คณิต คุณเณสโก

พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปญโญ, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน

เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

พ.ศ. ๒๕๖๐

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCURS 610760013

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา
เขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

People participation on Border economic Development Plan
of Nan province

โดย

ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล

พระครูสังฆรักษ์คณิต คุณเณสโก

พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปญโญ, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน

เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

พ.ศ. ๒๕๖๐

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCURS 610760013

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

People participation on Border economic Development Plan
of Nan province

By

Dr.Theeratas Rojkitjakul

Phrakhusangkharakkanit Khunasako

Phrakhrupalagwatcharapong, Dr.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nan Buddhist College

B.E.2560

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University

MCURS 610760013

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย :	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน
ผู้วิจัย :	ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล , พระครูสังฆรักษ์คณิต คุณะโสโก , พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปัญญา, ดร.
ส่วนงาน :	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ปีงบประมาณ :	๒๕๖๐
ทุนอุดหนุนการวิจัย :	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ ๑.เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ๒.เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน และ ๓.เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๘ คน ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ และการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๖๒ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรที่มีชื่อปรากฏอยู่ในทะเบียนราษฎรของจังหวัดน่าน มีจำนวน ๔๗๙,๕๑๘ คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple random sampling) ตามตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านนั้น ในภาพรวมภาคประชาชนและภาคเอกชนยังไม่ค่อยมีโอกาสในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ของจังหวัดน่าน ไม่ว่าจะเป็น ๑) ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ซึ่งมาจากการที่ประชาชนไม่ทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนดังกล่าว ๒) ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เนื่องจากภาครัฐยังขาดการกระตุ้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ๓) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ซึ่งรัฐบาลยังขาดนโยบายในการส่งเสริมให้ประชาชนและหน่วยงานอื่นๆ ได้เข้าใจในเนื้อหาเกี่ยวกับจัดทำแผน ภาครัฐขาดการสื่อสารให้ประชาชนทราบปัญหา และ ๔) ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ซึ่งประชาชนยังขาด

การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบตั้งแต่ต้นจนจบอย่างเปิดเผยจนครบทุกภาคส่วน และยังไม่มีคณะทำงานระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัด ที่มีสัดส่วนของภาคประชาสังคม

๒. การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านนั้น ปรากฏว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ของจังหวัดน่านนั้น ด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล อยู่ในระดับ การมีส่วนร่วมน้อย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๓๒ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๙๐ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๑๔ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๙๕ ส่วนด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วม น้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนืออยู่ในระดับ การมีส่วนร่วมน้อย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๐๐ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๑.๐๒

๓. แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ของจังหวัดน่าน ในแต่ละด้านทั้งผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลัก ได้เสนอแนวทางไว้ในแต่ละด้าน ดังนี้ ๑) แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจภาคเหนือของจังหวัดน่าน ด้านการให้ข้อมูล ได้เสนอให้ ภาครัฐควรเปิดโอกาสให้ประชาชน และหน่วยงานทุกภาคส่วนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ในการให้ข้อมูลที่หลากหลายช่องทาง มากยิ่งขึ้น ๒) ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ได้เสนอให้ รัฐบาลหรือหน่วยงานราชการต้องพยายามสร้างเครือข่ายการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาแผนเศรษฐกิจ เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ ชายแดนภาคเหนือ ของจังหวัดน่าน ๓) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน ภาคเหนือของจังหวัดน่าน ได้เสนอให้ ผู้จัดทำแผนควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปรับรู้ในทุกๆ ขั้นตอน นอกจากนั้นควรมีการติดตามประเมินผลของแผนฯ เพื่อนำไปประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายทราบ โดยสร้าง แรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ๔) ด้านการมีส่วนร่วม ในการวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือของจังหวัดน่าน ได้เสนอให้ ภาครัฐควร ส่งเสริมงบประมาณในการสัมมนาเกี่ยวกับแผน การจัดทำแผน วิเคราะห์แผน การติดตามผลการดำเนินงาน ตามแผนอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง รวมทั้งทำประชาพิจารณ์หรือสร้างกิจกรรมให้คนในชุมชนหรือท้องถิ่นใน จังหวัดได้เข้ามามีส่วนร่วม

Research Title: People participation on Border economic Development Plan of Nan province

Researchers: Mr.Theeratas Rojkitjakul ,Phrakhusangkharakkanit Khunasako Phrakhrupalagwatcharapong, Dr.

Department: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nan Buddhist College

Fiscal Year: 2560 / 2017

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACT

The objectives of this research are 1. To study problems in making in Border economic Development Plan of Nan province. 2. To analyze the participation making in Border economic Development Plan of Nan province. 3. To suggest the participation guideline in making on Border economic Development Plan of Nan province.

The methodology of this research is mixed method which consists of qualitative research and quantitative research. The qualitative research: collect data from 18 key informants by the in-depth structured interview and analyze data by descriptive method. The qualitative research: use questionnaire which reliability is 0.962 to collect data . The sample was selected from the population whose name was listed in the Civil Registration. Population size is 479,518. Sample selection was done by using simple random sampling and Taro Yamane formular. Sample size is 400. Data analysis was done by using descriptive statistics which are frequency, percentage, mean and standard deviation.

The result of the research was found that:

1. The problems in making Border economic Development Plan of Nan province is the lack of public participation spectrum in the following aspects

- 1) To inform: lack of awareness about the Border economic Development Plan
- 2) To consult: lack of motivation people to participate in giving opinion
- 3) To involve: no policy and communication from the government sector to enhance the awareness in Border economic Development Plan.
- 4) To collaborate: lack of participation in data comparative and analysis from each sectors. The provincial working group is not available.

2. The result of participation analysis in making Border economic Development Plan of Nan province was found that the aspects of public participation spectrum from the most participation level to the least participation level are as the following: To inform mean=2.32, S.D.=0.90, To collaborate mean=2.14, S.D.=0.95, To involve mean=2.00, S.D.=1.02.

3. The participation guideline in making Border economic Development Plan from the respondents and key informants are shown as the following: 1) To inform: the governmental sector should give opportunity and the various ways to people and other sectors to express opinion. 2) To consult: the governmental sector should make a connection for working on Border economic Development Plan to get more useful opinion for work. 3) To involve: the suggestion is to give opportunity to people to aware each steps. Moreover, monitoring and evaluation should be performed. Motivate people to participate in working on Border economic Development Plan continuously. 4) To collaborate: the suggestion about plan analysis is that the government should properly and continuously support budget for seminar about Border economic Development Plan, Border economic Development Plan analysis, monitoring and evaluation, including public hearing or community activities for local people to join.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์เอื้อเฟื้อทางวิชาการของ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย อันประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยพุทธศาสตร์น่าน, รองประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดน่าน และหัวหน้ากลุ่มงานและบริหารงานคลัง ๓ จังหวัดน่าน ที่ช่วย ตรวจสอบความถูกต้องทั้งด้านภาษา เนื้อหา และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยที่ผู้วิจัย พร้อมทั้งให้ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจนส่งผลให้เครื่องมือการวิจัยมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและห้องสมุด วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพพระ รัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่บริการและเอื้อเฟื้อข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าวิจัย

ขอขอบพระคุณ พระสุธีรัตนบัณฑิต,รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ได้ตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา ระเบียบวิธีวิจัย รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะทางวิชาการอันเกี่ยวข้องกับงานวิจัยฉบับนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพพระรัตนราชสุตาฯ สยามบรม ราชกุมารี อันเป็นสถานบ่มเพาะองค์ความรู้ ประสบการณ์ และมิตรภาพที่ดีงาม จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้ เกิดขึ้นและบรรลุเป้าหมายได้

คุณงามความดีของงานวิจัยฉบับนี้ คณะผู้วิจัยขอมอบให้กับผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บิดา มารดา ภรรยา บุตรสาว ครู และเพื่อนคณาจารย์ที่เป็นกำลังใจสนับสนุนใน หลายๆ เรื่อง และร่วมกันสรรค์สร้างงานวิจัยฉบับนี้จนประสบผลสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล

พฤษภาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๓
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ.....	๔
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย.....	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	๕
๑.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย.....	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	๗
บทที่ ๒ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๘
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม.....	๘
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจชายแดนของไทย.....	๒๘
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงชายแดน.....	๓๗
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผน.....	๕๔
๒.๕ ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดน่าน.....	๖๕
๒.๖ วิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๖๘
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๘๕
๓.๑ รูปแบบวิธีการวิจัย.....	๘๕
๓.๒ พื้นที่การวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๘๕
๓.๓ เครื่องมือใช้ในการวิจัย.....	๘๖
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๘๘
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๘๙
๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๘๙
๓.๗ สรุปกระบวนการวิจัย.....	๙๐
บทที่ ๔ ผลการศึกษา.....	๙๑
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	๙๒

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน.....	๙๕
๔.๓ ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน.....	๑๐๙
๔.๔ ผลการวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน.....	๑๒๕
๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย.....	๑๓๐
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	๑๓๖
๕.๑ สรุปผลการวิจัย.....	๑๓๖
๕.๒ อภิปรายผล.....	๑๔๐
๕.๓ ข้อเสนอแนะ.....	๑๔๖
บรรณานุกรม.....	๑๔๘
ภาคผนวก.....	๑๕๕
ภาคผนวก ก บทควมวิจัย.....	๑๕๖
ภาคผนวก ข กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	๑๗๐
ภาคผนวก ค ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้และกิจกรรมที่ได้ดำเนินการมาและผลที่ได้รับของโครงการ.....	๑๗๒
ภาคผนวก ง เครื่องมือวิจัย เช่นแบบสอบถาม / แบบสัมภาษณ์/หนังสือเชิญต่างๆ.....	๑๗๕
ภาคผนวก จ รูปภาพกิจกรรมดำเนินงานวิจัย.....	๒๐๖
ภาคผนวก ฉ ประวัตินักวิจัย.....	๒๑๔
แบบสรุปโครงการวิจัย.....	๒๑๘

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ ๔.๑	แสดงข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	๙๒
ตารางที่ ๔.๒	แสดงข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับอายุ ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	๙๒
ตารางที่ ๔.๓	แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวุฒิการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	๙๓
ตารางที่ ๔.๔	แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานะ การปฏิบัติงาน/สังกัด ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	๙๓
ตารางที่ ๔.๕	แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดน่าน ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	๙๔
ตารางที่ ๔.๖	ผลการแจกแจงความถี่ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจรายแดนของจังหวัดน่าน จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ...	๙๔
ตารางที่ ๔.๗	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจรายแดนของจังหวัดน่านเกี่ยวกับ ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล.....	๙๖
ตารางที่ ๔.๘	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจรายแดนของจังหวัดน่านเกี่ยวกับ ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น.....	๙๗
ตารางที่ ๔.๙	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจรายแดนของจังหวัดน่านเกี่ยวกับ ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจรายแดนของจังหวัดน่าน.....	๙๘
ตารางที่ ๔.๑๐	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจรายแดนของจังหวัดน่านเกี่ยวกับ ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจรายแดนของจังหวัดน่าน.....	๙๙
ตารางที่ ๔.๑๑	ผลการแจกแจงความถี่ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล.....	๑๐๐
ตารางที่ ๔.๑๒	ผลการแจกแจงความถี่ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น.....	๑๐๐
ตารางที่ ๔.๑๓	ผลการแจกแจงความถี่ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจรายแดนของจังหวัดน่าน.....	๑๐๑
ตารางที่ ๔.๑๔	ผลการแจกแจงความถี่ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจรายแดนของจังหวัดน่าน.....	๑๐๒

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ ๔.๑๕	ผลการแจกแจงความถี่ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๑๐๓
ตารางที่ ๔.๑๖	ผลการแจกแจงความถี่ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๑๐๔
ตารางที่ ๔.๑๗	ผลการแจกแจงความถี่ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ....	๑๐๔
ตารางที่ ๔.๑๘	ผลการแจกแจงความถี่ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ....	๑๐๕
ตารางที่ ๔.๑๙	แสดงจำนวนสรุปความถี่ และร้อยละ ในการตอบประเด็นปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน.....	๑๐๖
ตารางที่ ๔.๒๐	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของภาคประชาสังคมในจังหวัดน่านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล.....	๑๑๐
ตารางที่ ๔.๒๑	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของภาคประชาสังคมในจังหวัดน่านเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น.....	๑๑๑
ตารางที่ ๔.๒๒	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของภาคประชาสังคมในจังหวัดน่านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน.....	๑๑๒
ตารางที่ ๔.๒๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของภาคประชาสังคมในจังหวัดน่านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน.....	๑๑๓
ตารางที่ ๔.๒๔	ผลการแจกแจงความถี่การมีส่วนร่วมให้ข้อมูล.....	๑๑๔
ตารางที่ ๔.๒๕	ผลการแจกแจงความถี่การมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น.....	๑๑๕
ตารางที่ ๔.๒๖	ผลการแจกแจงความถี่การมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน.....	๑๑๕

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ ๔.๒๗	ผลการแจกแจงความถี่การมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ ชายแดนของจังหวัดน่าน.....	๑๑๗
ตารางที่ ๔.๒๘	ผลการแจกแจงความถี่การมีส่วนร่วมให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ.....	๑๑๘
ตารางที่ ๔.๒๙	ผลการแจกแจงความถี่การมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ.....	๑๑๘
ตารางที่ ๔.๓๐	ผลการแจกแจงความถี่การมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ ชายแดนของจังหวัดน่านจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๑๑๙
ตารางที่ ๔.๓๑	ผลการแจกแจงความถี่การมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ ชายแดนของจังหวัดน่านจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๑๒๐
ตารางที่ ๔.๓๒	แสดงจำนวนสรุปความถี่ และร้อยละ ในการตอบประเด็นการวิเคราะห์การ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน.....	๑๒๑
ตารางที่ ๔.๓๓	ผลการแจกแจงความถี่แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน จากกลุ่มตัวอย่างการวิจัย.....	๑๒๕
ตารางที่ ๔.๓๔	ผลการแจกแจงความถี่แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๑๒๗
ตารางที่ ๔.๓๕	แสดงจำนวนสรุปความถี่ และร้อยละ ในการตอบประเด็นแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน....	๑๒๘

สารบัญภาพ

แผนภาพที่	หน้า
แผนภาพที่ ๑.๑ แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย.....	๖
แผนภาพที่ ๔.๑ แสดงองค์ความรู้จากการวิจัย.....	๑๓๒

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระแสการพัฒนาด้านต่างๆ ของแต่ละประเทศในโลกปัจจุบัน ล้วนแต่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง อีกทั้งยังส่งเสริมให้มีการผนึกกำลังร่วมกัน ของภาคีการพัฒนา ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนสังคม และเครือข่ายองค์กรชุมชน ให้เกิดการพัฒนาสังคมที่บูรณาการ โดยเริ่มที่การทำแผนชุมชนทุกตำบล ทั่วประเทศ เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ ร่วมกันของชุมชน และชุมชนมีบทบาทในการขับเคลื่อน การพัฒนาโดยใช้ทุนทางสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นฐานในการพัฒนาชุมชน ให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้ประเทศมีการเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนต่อไป

ประเทศไทยมีการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ใกล้เคียงกับการพัฒนาในลักษณะของเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้แก่ พื้นที่ในโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกหรืออีสต์เทิร์นซีบอร์ด (Eastern Seaboard Development Program) ซึ่งเริ่มต้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ครอบคลุมพื้นที่การพัฒนา ระยะแรก ๓ จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทราที่รัฐบาลในสมัยนั้นมอบหมายให้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจเฉพาะขึ้นมา เพื่อเร่งรัดการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ การค้า อุตสาหกรรม และเทคโนโลยี โดยเป้าหมายสูงสุด คือ ต้องการให้พื้นที่นี้เป็นแกนหลักของการพัฒนาประเทศที่เป็นประตูเปิดเชื่อมโยงการพัฒนา (Gateway) ไปสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ พร้อมกับเชื่อมเส้นทางการค้าสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์และเป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่ทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งของโลก^๑

การพัฒนาพื้นที่เฉพาะในประเทศไทยเริ่มจากประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๙ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ให้มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภายใต้การบริหารของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) นิคมอุตสาหกรรมแห่งแรกที่จัดตั้งขึ้น คือ นิคมอุตสาหกรรมบางชัน ต่อมาจำนวนนิคมอุตสาหกรรมก็เพิ่มมากขึ้นโดยผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมจะได้สิทธิประโยชน์ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ซึ่งแบ่งออกได้เป็นสิทธิประโยชน์ทั่วไปซึ่งใช้กับนิคมทุกแห่ง และสิทธิประโยชน์เพิ่มเติมสำหรับผู้ประกอบการในเขตอุตสาหกรรมส่งออก แต่การดำเนินการของนิคมอุตสาหกรรมยังมีข้อจำกัดหลายด้าน ได้แก่

๑. ขอบเขตของกิจกรรม ยังจำกัดอยู่เฉพาะการประกอบการด้านอุตสาหกรรม
๒. ขาดอิสระด้านการเงิน บุคลากร และการบริหารจัดการ
๓. ขาดความคล่องตัวในการจัดหาที่ดินเพื่อจัดตั้งหรือขยายพื้นที่นิคม

^๑ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, คู่มือการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, ๒๕๕๘), หน้า ๒.

๔. ไม่มีอำนาจในการจดทะเบียน อนุมัติ และอนุญาตแทนหน่วยงานอื่น ๆ (บริษัท สำนักงานกฎหมายมีชัย ฤชุพันธุ์ จำกัด) แม้นิคมอุตสาหกรรมและเขตอุตสาหกรรมส่งออกจะส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศไทย

น่านเป็นชื่อจังหวัดหนึ่งในประเทศไทย อยู่ทางภาคเหนือ มีชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประมาณ ๒๗๗ กิโลเมตร และติดกับจังหวัดแพร่ จังหวัดพะเยา และจังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งชายแดนดังกล่าวมีจุดผ่านแดนสากล ๑ จุด คือ ด่านบ้านห้วยโก้น อําเภอเฉลิมพระเกียรติด่านตรงข้ามของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว คือ บ้านน้ำเงิน เมืองเงิน แขวงไชยะบูลี (ด่านสากล) และจุดผ่อนปรนด่านบ้านใหม่ชนแดน อําเภอสองแคว และบ้านห้วยสะแตง อ.ทุ่งช้าง กับเมืองเชียงฮ่อน^๒

ในขณะที่ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นที่เรียบร้อยแล้วนั้น แต่การเตรียมความพร้อมและการพัฒนาความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง ดังนั้นในฐานะที่จังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่มีชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและมีจุดผ่านแดนสากลดังที่กล่าวข้างต้น ทำให้จังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในเขตภาคเหนือ โดยเฉพาะมีความสำคัญต่อเสาประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asian Economic Community) ประเทศไทยจึงกำหนดการวิจัยของประเทศไทยไว้ในนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติฉบับที่ ๘ ภาคเหนือ ซึ่งมีการระบุถึงเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ว่ามีด้วยกัน ๗ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดตาก และจังหวัดพิษณุโลก

จากข้อมูลของมูลค่าการค้าชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง ๔ ประเทศมีอัตราการเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่ประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้มีการปรับเปลี่ยนมาดำเนินนโยบายเศรษฐกิจและการค้าเสรีมากขึ้น รวมไปถึงพัฒนาการของกรอบความร่วมมือและความตกลงทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มอนุภูมิภาค ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีส่วนช่วยส่งเสริมให้มูลค่าการค้าระหว่างกันเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประโยชน์ที่เกิดจากการค้าชายแดนนั้นไม่เพียงแต่ส่งผลดีต่อผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณชายแดนเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อความใกล้ชิดและความร่วมมือระหว่างกันในด้านต่าง ๆ มากขึ้นอีกด้วย โดยประมาณ ๘๐% ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอยู่ในรูปการค้าชายแดน (Border trade) ทั้งนี้ แม้ว่าการค้าชายแดนจะมีสัดส่วนเพียงแค่ราว ๓-๕% ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศทั้งหมดของไทย แต่หากพิจารณาเฉพาะมูลค่าการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกับไทยทั้ง ๔ ประเทศแล้วพบว่า มากถึงราว ๘๐% ของธุรกรรมทางการค้าระหว่างประเทศทั้งหมดอยู่ในรูปของ Border trade ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันซึ่งมีมูลค่าไม่สูงมากนัก เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าเกษตรบางชนิด และสินค้าที่หาได้จากธรรมชาติ เป็นต้น โดยพบว่าปัจจุบันไทยมีจุดการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง ๔ ประเทศ ทั้งในส่วนของจุดผ่านแดนถาวรจุดผ่านแดนชั่วคราว และจุดผ่อนปรนทางการค้า

^๒ คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) จังหวัดน่าน, แผนพัฒนาจังหวัดน่าน พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๑, หน้า ๒๐.

การพัฒนา “ความเป็นเมืองชายแดน” ไปสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จะเป็นการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่ สร้างประโยชน์จากเชื่อมโยงกับฐานการผลิตหลักของประเทศภาคและประเทศในภูมิภาค ดึงดูดการลงทุนจากในและต่างประเทศ และตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศในภาพรวม มีการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์พื้นที่ และการส่งเสริมกิจกรรมในพื้นที่อย่างเป็นระบบ ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพ คุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ดีขึ้น มีการจ้างงานและเพิ่มรายได้ให้ชุมชน รวมถึงมีกฎระเบียบและแนวทางการกำกับดูแลผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมที่ได้มาตรฐานและมีการบังคับใช้ที่เข้มแข็ง มีการแก้ปัญหาข้อจำกัดเดิมในพื้นที่และการป้องกันผลกระทบเชิงลบต่าง ๆ เช่น ปัญหาขาดแคลนแรงงาน ไร้ทักษะ ปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือความแออัดของด่านพรมแดนเป็นพื้นที่ลำดับความสำคัญสูงที่ได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายและงบประมาณ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจากภาครัฐสามารถเสริมสร้างศักยภาพความแข็งแกร่งของหน่วยงานภาคเอกชน และชุมชนในพื้นที่ตั้งแต่การวางแผน บริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล

การที่จังหวัดน่านจะประสบความสำเร็จในการพัฒนาจังหวัดภายใต้กรอบของการเตรียมความพร้อมในฐานะเป็นจังหวัดหนึ่งในเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจด้วย ซึ่งประเด็นการมีส่วนร่วมนี้เป็นหนึ่งในหกของหลักธรรมาภิบาล และเป็นหลักที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนหรือเรียก โดยย่อว่า สำนักงาน ก.พ. นั้นให้ความสำคัญตลอดจนได้ผลักดันให้หน่วยงานทุกระดับได้นำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติภายในองค์กรของตน นอกจากนั้นนโยบายของประเทศก็มีสาระประเด็นเกี่ยวกับธรรมาภิบาลโดยกำหนดเป็นข้อที่สิบของนโยบายประเทศ คือ การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ และกำหนดอยู่ในกรอบยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy) ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การลดความเหลื่อมล้ำ (Inclusive Growth) ข้อที่เจ็ด การต่อต้านการคอร์รัปชัน สร้างธรรมาภิบาลและความโปร่งใส รวมทั้งในสอศคล่องแผนพัฒนาจังหวัดน่าน (พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๑) ในยุทธศาสตร์ที่ ๔ คือ เสริมสร้างความสัมพันธ์ชายแดน ตลอดจนวางระบบบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน เพื่อทราบถึงปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ รวมทั้งกระบวนการการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์กรในประเด็นการมีส่วนร่วมมีมากน้อยเพียงใด รวมทั้งเพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับบริบททางสังคมของจังหวัดน่าน เป็นต้นแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ และพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

๑.๒.๒ เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

๑.๒.๓ เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านเป็นอย่างไร

๑.๓.๒ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านเป็นอย่างไร

๑.๓.๓ แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดน่าน” เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งเป็นการผสมผสานวิธีการระหว่าง การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหาและตัวแปร

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีการมีส่วนร่วม การจัดทำแผน ได้แก่

๑.๔.๑.๑ ขอบเขตด้านแนวคิด และทฤษฎีการมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดของ Cohen, J.M. and Uphoff^๓ และจากการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน คือ

- ๑) มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล
- ๒) มีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น
- ๓) มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ
- ๔) มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนฯ

๑.๔.๑.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังนี้

๑) ตัวแปรต้น คือ ตัวแปรที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ซึ่งประกอบด้วย ภาครัฐ ส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจ/เอกชน ภาคประชาคม ภาคประชาชน

๒) ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือในจังหวัดน่าน

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการทำวิจัย คือ พื้นที่ในจังหวัดน่าน ซึ่งมีด้วยกัน ๑๕ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองน่าน อำเภอภูเพียง อำเภอแม่จริม อำเภอสันติสุข อำเภอเวียงสา อำเภอนาน้อย อำเภอนาหมื่น

^๓ Cohen, J.M. and Uphoff, The Cornell Rural Development Participation Project, (Rural Development Review, ๑๙๘๔), p. ๒๑๙-๒๒๒.

อำเภอบ้านหลวง อำเภอท่าวังผา อำเภอปัว อำเภอเชียงกลาง อำเภอสองแคว อำเภอทุ่งช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และอำเภอบ่อเกลือ

๑.๔.๓ ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรที่มีชื่อปรากฏอยู่ในทะเบียนราษฎรของจังหวัดน่าน มีจำนวน ๔๗๙,๕๑๘ คน (ข้อมูล พ.ศ. ๒๕๕๘ จากสำนักงานสถิติจังหวัดน่าน) โดยแยกเป็น ภาครัฐ ส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจ/เอกชน ภาคประชาคม และภาคประชาชน

กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย โดยกำหนดตามตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ คน

๑.๔.๔ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญของการวิจัย (Key Informants) คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน ๑๘ คน คือ

- ๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด
- ๒) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- ๓) ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน
- ๔) ผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน
- ๕) นายอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน
- ๖) นายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองน่าน
- ๗) ปลัดเทศบาลเมืองน่าน
- ๘) ประธานหอการค้าจังหวัดน่าน
- ๙) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโก๋น
- ๑๐) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโก๋น
- ๑๑) ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดน่าน
- ๑๒) นายด่านศุลกากรทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
- ๑๓) โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดน่าน
- ๑๔) คลังจังหวัดน่าน
- ๑๕) หัวหน้ากลุ่มงานและบริหารงานคลัง ๓ จังหวัดน่าน
- ๑๖) ประธานชมรมพ่อค้าน่าน
- ๑๗) นักวิชาการพาณิชย์ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดน่าน
- ๑๘) ประธานมูลนิธิอีกเมืองน่าน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการสื่อสารในระบบเปิด ซึ่งเป็นการสื่อสาร สองทางระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หรือองค์การ ในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรมทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการ

จัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ในด้านการให้ข้อมูล การให้ความคิดเห็น จัดทำแผนฯ วิเคราะห์แผนฯ

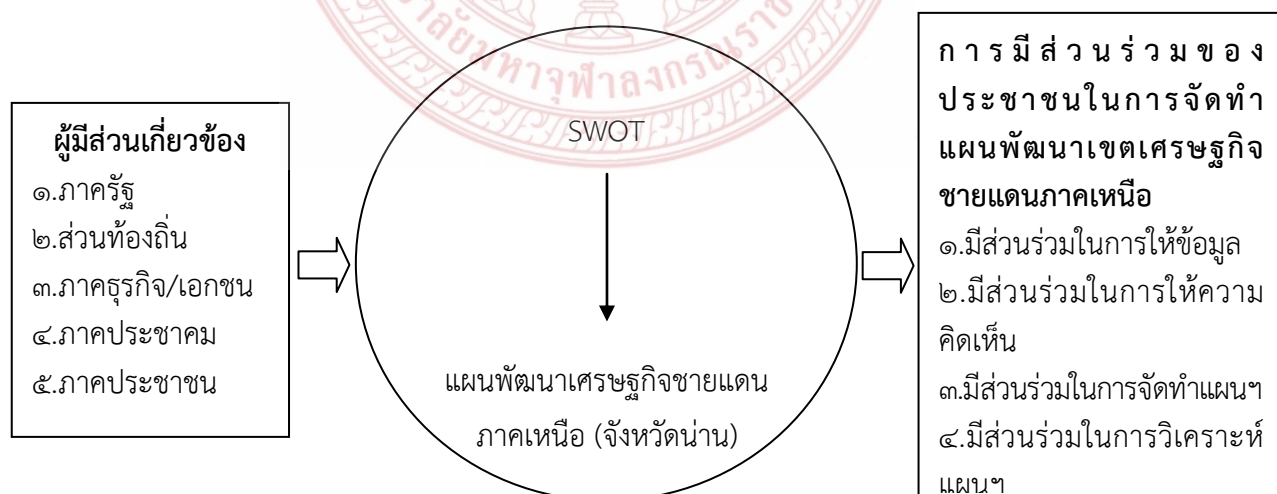
การส่งเสริม หมายถึง การกระทำการเพื่อกระตุ้นให้เกิดการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ในด้านการให้ข้อมูล การให้ความคิดเห็น จัดทำแผนฯ วิเคราะห์แผนฯ

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดน่าน ซึ่งมี ๑๕ อำเภอ คือ อำเภอเมืองน่าน อำเภอแม่จริม อำเภอบ้านหลวง อำเภอนาน้อย อำเภอปัว อำเภอท่าวังผา อำเภอเวียงสา อำเภอทุ่งช้าง อำเภอเชียงกลาง อำเภอนาหมื่น อำเภอสันติสุข อำเภอบ่อเกลือ อำเภอสองแคว อำเภอภูเพียง และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

เขตเศรษฐกิจในจังหวัดน่าน หมายถึง เขตพื้นที่ที่จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะตามกฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมสนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการต่างๆ เช่น การอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรม การบริการ หรือกิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์แก่การเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน

๑.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือของจังหวัดน่าน มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน และเพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ซึ่งสามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

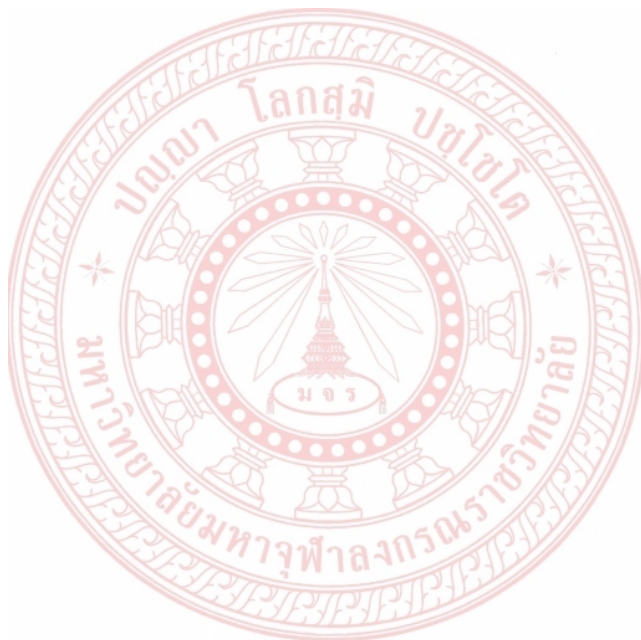
แผนภาพที่ ๑.๑ : แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน

๑.๗.๒ ทำให้เกิดการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือของจังหวัดน่าน

๑.๗.๓ ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมที่ดี ของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจจังหวัดน่าน

บทที่ ๒

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือของประชาชนในจังหวัดน่าน พบว่า มีแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหลายแนวคิด โดยผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน, การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจเดิม, การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ, การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของประชาชน และการรับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจชายแดนของไทย
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงชายแดน
- ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผน
- ๒.๕ ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดน่าน
- ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม

การศึกษาแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด และผลงานจากนักวิชาการหลายท่านที่ได้นำเสนอไว้หลายประเด็น เช่น ความหมาย แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม สาเหตุการมีส่วนร่วม ปัจจัยของการมีส่วนร่วม และประโยชน์ของการมีส่วนร่วม ดังนี้

๒.๑.๑ ที่มาของแนวคิดการมีส่วนร่วม

๒.๑.๑.๑ ที่มาของแนวคิดการมีส่วนร่วมในต่างประเทศ

ในที่ประชุมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ณ องค์การสหประชาชาติ เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๗๕ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น คำที่ไม่อาจกำหนดนิยามความหมายเดียวที่ครอบคลุมได้ เพราะความหมายของการมีส่วนร่วมอาจแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ หรือแม้แต่ในประเทศเดียวกันก็ตาม ดังนั้น การนิยามความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรมีลักษณะจำกัดเฉพาะในระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองหนึ่ง ๆ เท่านั้น อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวได้ขยายความการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าครอบคลุมประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ ๑ การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและของสังคมได้ร่วมกิจกรรมซึ่งนำไปสู่ และมีอิทธิพลต่อกระบวนการ พัฒนา และเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

ประเด็นที่ ๒ การมีส่วนร่วมสะท้อนการเข้าเกี่ยวข้องโดยสมัครใจ และเป็นประชาธิปไตยในกรณีนี้คือการเอื้อให้เกิดการพยายามพัฒนา การแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียม

การสาธารณสุข เป็นต้น ข้อสำคัญกิจกรรมเหล่านี้ จะต้องสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน^๓

๒.๑.๒ ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ “กระบวนการที่ความกังวล ความต้องการ และคุณค่าของประชาชน ได้รับการบูรณาการในกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐ ผ่านกระบวนการสื่อสารแบบสองทาง โดยมีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับ การสนับสนุนจากประชาชน” การมีส่วนร่วมนั้นจะหมายถึงการที่ประชาชนมีโอกาสดูแลความคิดเห็นก่อนการตัดสินใจจะเกิดขึ้น หรือหมายความว่า ผู้มีอำนาจตัดสินใจจะสามารถตัดสินใจใด ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนได้ก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบ จากประชาชนก่อนเท่านั้น Creighton ตั้งคำถามถึงประเด็นผู้มีอำนาจตัดสินใจ โดยพิจารณาว่าทำไม เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจได้เท่านั้น ถึงแม้ว่าปัจจุบันเจ้าหน้าที่ของรัฐมีแนวโน้มที่จะทำกระบวนการตัดสินใจให้เปิดเผย และมีความโปร่งใสมากขึ้น แต่ในหลายกรณีหรือสถานการณ์ โดยอำนาจการตัดสินใจขั้นสุดท้ายก็ยังคงเป็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐอยู่นั่นเอง^๔ นอกจากนั้นเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด ซึ่งเป็นการสื่อสาร สองทางระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หรือองค์กร ในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรมทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งการมีส่วนร่วมจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมการดำเนินการและร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่ม และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคี ความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่ม การให้ความหมายคำจำกัดความการมีส่วนร่วมมีมากมายหลายทัศนะ โดยการเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่มซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกับกลุ่มดังกล่าวด้วย^๕ และยังเป็นกรณีที่ปัจเจกบุคคลที่ดี กลุ่มคน หรือองค์กรประชาชนที่ดี ได้อสาเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินโครงการ การแบ่งปันผลประโยชน์ และการประเมินผลโครงการพัฒนาด้วยความสมัครใจ โดยปราศจากข้อกำหนดที่มาจากบุคคลภายนอก และเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกในชุมชน รวมทั้งมีอำนาจอิสระในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาให้กับสมาชิกด้วยความพึงพอใจ และผู้เข้ามามีส่วนร่วมมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการด้วย^๖

การมีส่วนร่วม เป็นคำที่ทุกคนในวงการพัฒนาพูดกันมาก เป็นคำที่มักจะถูกนำไปใช้ปนกันกับคำว่า การให้ความร่วมมือ การมีส่วนร่วม หมายถึง การยุ่งเกี่ยว การเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ เป็นคำ

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕.

^๔ James L. Creighton, Handbook of Public Participation: Involving Citizens in Community Decisions, แปลและเรียบเรียงโดย ศ.นพ.วันชัยวัฒนศัพท์, คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน(กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า และ มูลนิธิเอเชีย, ๒๕๕๒), หน้า ๗.

^๕ Davis Keith, Human Behavior of World-Man Relations and Organization Behavior, (New York : Mc Graw -Hill Book Co, ๑๙๗๒), p. ๑๕.

^๖ เสาวนิตย์ ชัยมุสิก, การบริหารโรงเรียนเป็นฐานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บุ๊คพ้อยท์, ๒๕๔๒), หน้า ๔๑.

ที่หมายถึง บุคคล ๒ ฝ่าย เป็นต้นว่า ใครร่วมกับใคร เป็นคำที่ในทางการพัฒนามีความหมายเกี่ยวข้องกับศักดิ์ศรีและศักยภาพแห่งมนุษย์^๗

พจนานุกรมอังกฤษฉบับ Oxford (Oxford English Dictionary : OED) ได้ให้คำนิยามคำว่า “การมีส่วนร่วม (Participation) ไว้ว่า “เป็นการมีส่วนร่วม (ร่วมกับคนอื่น) ในการกระทำบางอย่างหรือบางเรื่อง” ซึ่งจะมีความหมายตรงกันข้ามกับคำว่า การเมินเฉย (Apathy) หากจะอธิบายความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ในทางวิชาการ จะหมายถึงความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ ความรู้สึก นึกคิดของแต่ละคนที่มีต่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของกลุ่ม เป็นแรงกระตุ้นที่ช่วยให้ทำให้เกิดความสำเร็จ เกิดความรับผิดชอบต่อกิจกรรมร่วมกันด้วยการเข้าไปเกี่ยวข้อง (Responsibility) ซึ่งอาจเกิดขึ้นทุกระดับของสายบังคับบัญชาใน ๓ ลักษณะ คือ การช่วยเหลือ มีการให้อำนาจ และมีขอบเขตภาระงาน^๘

การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีความหมาย ครอบคลุม ๓ ประการ^๙ คือ

- ๑) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนา
- ๒) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการปฏิบัติตามโครงการ
- ๓) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตลอดกระบวนการพัฒนา

ความหมายการมีส่วนร่วมนั้นมีนักวิชาการได้กล่าวไว้หลายท่าน ซึ่งสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม (Participation) คือ กระบวนการสื่อสารในระบบเปิด ซึ่งเป็นการสื่อสาร สองทางระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หรือองค์การ ในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรมทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ

๒.๑.๓ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมขององค์กรปกครองท้องถิ่น นับว่าเป็นหัวใจสำคัญหรือเป็นหลักการอันเป็นสาระสำคัญของระบบการปกครองท้องถิ่น และอาจเป็นเหตุผลสำคัญที่อธิบายว่า เหตุใดจึงต้องมีระบบการปกครองท้องถิ่นคู่ขนานไปกับระบบการปกครองส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่รัฐจะต้องมีการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ เช่น มาตรา ๖๖ บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอิสรภาพหรือฟื้นฟู จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ การมีส่วนร่วมในการจัดการ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน มาตรา

^๗ นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, แนวคิดแนวทางการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ราไทยเพรส, ๒๕๕๐), หน้า ๔๓.

^๘ โกวิท พวงงาม, การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท บพิตรการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๑๘๙.

^๙ ทวีวงศ์ ศรีบุรี, สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๑๐๐.

๖๗ สิทธิของบุคคลที่จะร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพและในการคุ้มครองส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงอยู่อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและอนามัย สวัสดิภาพหรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม^{๑๐}

นอกจากนั้น แนวนโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรา ๘๗ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนเศรษฐกิจ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น^{๑๑} เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ที่เกี่ยวข้องกับจิตใจและพฤติกรรมของคนในสังคมนั้น ที่จะเป็แรงกระตุ้นไปสู่ความสำเร็จหรือล้มเหลว เดวิส และนิวสตรอม (Davis and Newstrom) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมเป็นเรืองของการเข้าไปเกี่ยวข้อง (Involvement) เมื่อเกี่ยวข้องก็คิดช่วยเหลือกัน (Contribution) และร่วมรับผิดชอบ (Responsibility) ในสิ่งนั้นๆ^{๑๒} และยังเป็น การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นครบถ้วนทุกขั้นตอนในการดำเนินงานข้างต้นนั้นย่อมเรียกได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย (Meaningful Participation) เป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือกและ การตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้-เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย^{๑๓} ส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) เป็นคำที่มีความหมายมากจนทำให้เกิดความสับสน คำนี้ใช้กับกิจกรรมที่คนเข้าไปสู่ระบบการเมืองทุกระดับ เช่น การมีส่วนร่วมเลือกตั้งโดยการออกเสียง รัฐมนตรีต่างประเทศมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายต่างประเทศ บางครั้งก็ใช้ในความหมายที่เป็นความสับสนใจการเมืองมากกว่าทำจริง เช่น ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการสนใจการเมือง หรือบางครั้งก็อยู่นอกการเมือง เช่น ประชาชนมีส่วนร่วมกับครอบครัวหรือโรงเรียน...^{๑๔}

นอกจากนั้น การมีส่วนร่วมแสดงลักษณะร่วมกันได้ ๔ ประการ ดังนี้^{๑๕}

๑) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปได้รับอำนาจ ที่จะคิดจะทำมากขึ้น ไม่ว่าในเรื่องการเมืองหรืออำนาจในการตัดสินใจที่จะดำเนินการใดๆ

^{๑๐} สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๑), หน้า ๓ -๔ .

^{๑๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕ -๖ .

^{๑๒} Davis Keith, Human Behavior of World-Man Relations and Organization Behavior, (New York : Mc Graw – Hill Book Co, ๑๙๗๒), p. ๒๑.

^{๑๓} อรรถัย กักผล และฉัตรระวี ปริสุทธิญาณ, บันทึกเรื่องเด่นรางวัลพระปกเกล้า ๕๒ ด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๓), หน้า ๙.

^{๑๔} เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, หลักรัฐศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท บพิธการพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๑๖๕.

^{๑๕} นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (เชียงใหม่ : สิริลักษณ์การพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๓.

๒) การมีส่วนร่วม หมายถึง ต้องร่วมกันอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค เท่าเทียมกัน และ ควรมีส่วนร่วมด้วยอย่างแท้จริง/เข้มแข็ง (active) มิใช่ร่วมอย่างผิวเผินเฉื่อยชา (passive)

๓) การมีส่วนร่วม หมายถึง ต้องร่วมตั้งแต่ขั้นแรกของกระบวนการ จนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ (entire development process)

๔) การมีส่วนร่วมมักเป็นเรื่องที่ผู้ด้อยโอกาสขอแบ่งอำนาจจากผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า เพื่อปรับปรุงวิถีชีวิตชุมชนให้ดีขึ้น

นักวิชาการได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนภายใต้หลักการแห่งรัฐธรรมนูญว่า ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้ใน ๕ ลักษณะ ^{๑๖}

๑) มีส่วนร่วมในการรับรู้ (ความเป็นไปของการบริหารราชการแผ่นดินทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ มากขึ้น)

๒) มีส่วนร่วมในการคิด (ร่วมกับองค์กรทั้งหลายที่รัฐธรรมนูญตั้งขึ้น)

๓) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

๔) มีส่วนร่วมในการกระทำการบางอย่าง (ร่วมกับรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

๕) มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ (องค์กรที่ใช้อำนาจรัฐ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายทางการเมืองหรือข้าราชการประจำ)

นอกจากนั้น นรินทร์ชัย พัฒนพงศา ยังกล่าวอีกว่า หลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วม มีอยู่ด้วยกัน ๑๐ ประการ ดังนี้ ^{๑๗}

๑) เชื่อว่ามนุษย์ต่างมีความคิดและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน

๒) เชื่อว่าทุกคนไม่ได้ชั่วมาแต่กำเนิด

๓) ต้องคิดว่ามนุษย์มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้

๔) เชื่อว่าชาวชุมชนต่างๆ มักมีภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ตามความเป็นอยู่ของตนในระดับหนึ่ง

๕) ต้องมีความเชื่อว่ามนุษย์มีความสามารถพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ของตนเองให้ได้ดี

๖) การมีส่วนร่วมย่อมเพิ่มขึ้น เมื่อมีสภาพที่เหมาะสมต่อไปนี้

-ประชาชนในท้องถิ่นได้รู้สึกว่าเขาได้ควบคุมโชคชะตาของตนเอง

-ผู้ที่เข้าร่วมต้องมีอิสรภาพ ได้รับความเสมอภาคและได้รับความจริงใจให้เข้ามามี

ส่วนร่วม

-ผู้ที่เข้าร่วมด้วยต้องมีความสามารถพอที่จะมีส่วนร่วมด้วยได้

-มีการสื่อสาร ๒ ทาง เพื่อให้ผู้มีส่วนได้รับข้อมูลอย่างถูกต้อง

-ประชาชนมีส่วนร่วมรับทราบ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในโครงการตั้งแต่เริ่มต้น จะทำให้ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการมากยิ่งขึ้น

^{๑๖} บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, รัฐธรรมนูญปัจจุบันกับการปฏิรูปการเมือง, (นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๒), หน้า ๖๑.

^{๑๗} นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง, พิมพ์ครั้งที่ ๒, หน้า ๑๔-๑๖.

-ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่โครงการและต่อโครงการนั้น และเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย

-การมีส่วนร่วมนั้นต้องไม่ทำให้ประชาชนเสียค่าใช้จ่ายมากเกินไปจนเกินกว่าผลตอบแทนที่ประเมินว่าจะได้รับ

-เมื่อเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว จะไม่กระทบกระเทือนสถานภาพในหน้าที่การงานหรือทางสังคมให้ลดน้อยลง

-มีกลวิธีการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างโครงการ และมีผู้ส่วนได้ส่วนเสีย เป็นอย่างดี

๗) เชื่อว่าตนต่างกับชาวบ้านอยู่ไม่น้อย และชาวบ้านเองก็แตกต่างกันอยู่บ้าง

๘) อาจใช้การมีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ

๙) ไม่มีสิ่งใดได้มาฟรี

๑๐) การมีส่วนร่วมต้องนึกถึงใจของผู้อื่น

นอกจากนี้ หลักการมีส่วนร่วมพื้นฐาน “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ยังเป็นสิ่งที่สังคมไทยตื่นตัวและถูกนำมาใช้กล่าวอ้างกันอย่างกว้างขวางเมื่อสิบกว่าปีนี้เอง เริ่มต้นจากการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเมืองหลังเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕ ซึ่งต้องยอมรับว่าเป็นประวัติศาสตร์หน้าใหม่ของการเมืองการปกครองไทย ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทและได้เข้ามีส่วนร่วมในการกำหนดกฎหมายสูงสุดของประเทศ โดยที่เป็นการมีส่วนร่วมทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ^{๑๘}

การมีส่วนร่วมเป็นพื้นฐานของกิจกรรมทุกกิจกรรม กระบวนการตัดสินใจของกลุ่มจะเกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ซึ่งปัจจัยสำคัญของการมีส่วนร่วมมี ๔ ประการ คือ

๑) เป็นความพยายามที่เกี่ยวข้องกันทางด้านจิตใจและความรู้สึก

๒) เป็นการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ

๓) เป็นการให้บุคลากรรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน

๔) เป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วม ซึ่งคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการมีส่วนร่วมอย่างไม่แท้จริงกับการมีส่วนร่วมมากเกินไป^{๑๙} ขณะนี้นักวิชาการบางท่านกล่าวว่า “การให้มีส่วนร่วมเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารต้องการให้ได้รับการสนับสนุนที่เข้มแข็ง อันมีผลมาจากการวิจัยและทฤษฎีด้านการสร้างแรงจูงใจที่ตระหนักถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมและการสร้างการยอมรับนับถือ”^{๒๐}

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีลักษณะ ๓ ประการ^{๒๑} ได้แก่

๑) การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาตนเอง ร่วมให้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และ

^{๑๘} ปัทมา สุภกาปัง, “การมีส่วนร่วมของประชาชนชาวไทยในรอบทศวรรษที่ผ่านมา : สภาพปัญหาและความท้าทายในอนาคต”, บทความ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๑), หน้า ๑.

^{๑๙} Putti Joseph M, *Management : A Functional*, (Singapore : Mc Graw-Hill, ๑๙๘๗), p. ๓๐๕.

^{๒๐} Koontz & others, *Essential of management*, (New York : Mc Graw-Hill, ๑๙๘๖), p. ๓๘๕.

^{๒๑} ทนงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ, *หลักการพัฒนาชุมชน*, (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๐), หน้า ๙๓.

ความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

๒) การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาส และได้ใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามี แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขาต้องการ แสดงออกซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญ และแสดงซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหา และลงมือปฏิบัติโดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

๓) การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งรูปของบุคคล กลุ่มคน ชุมชน สมาคม มูลนิธิ

การมีส่วนร่วม^{๒๒} คือ การที่ประชาชนจะเข้ามามีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข และร่วมมีผลประโยชน์ดังที่กล่าวมานั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะของกลยุทธ์การพัฒนาที่เห็น ความสำคัญของประชาชนในระดับรากหญ้าโดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ประกอบ ทั้งด้านการกระจายอำนาจการวางแผนจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น และการกำหนดแนวทางการพัฒนาจากล่างขึ้นบน การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถทำได้ ๔ ลักษณะ คือ

๑) เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดว่าอะไรคือความจำเป็นพื้นฐานของชุมชน

๒) เป็นผู้ระดมทรัพยากรต่างๆเพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐาน

๓) เป็นผู้ที่มีบทบาทในการปรับปรุงวิธีการกระจายสินค้าและบริการให้สมบูรณ์ขึ้น

๔) เป็นผู้ได้รับความพึงพอใจและเกิดแรงจูงใจที่จะสร้างกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องซึ่งมีความสอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ๗ ประการ^{๒๓} ดังนี้ การมีส่วนร่วมแบบอยู่เฉย ๆ (Passive Participation) administration ประชาชนจะได้รับการบอกกล่าวในสิ่งที่เกิดขึ้น จะเป็นการประกาศฝ่ายเดียวโดยฝ่ายบริหารหรือผู้จัดการโครงการโดยไม่ต้องมีการฟังการตอบสนองของประชาชนใดๆทั้งสิ้น การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล (Participation in information giving) ข้อมูลถูกนำไปใช้ร่วมกันกับผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก การมีส่วนร่วมของประชาชนคือการตอบคำถามจากผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิจัยโดยใช้แบบสอบถามหรือการสำรวจ ประชาชนไม่ได้มีโอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อวิธีการหรือผลลัพธ์ที่เป็นผลการวิจัยที่ใช้ร่วมกันไม่ได้มีการตรวจสอบความถูกต้อง การมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือ (Participation by consultation) การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเริ่มจากการปรึกษาและรับฟังทัศนะจากตัวแทนภายนอก

องค์การอนามัยโลก (WHO and UNICEF) ได้เสนอกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินกิจกรรมไว้ ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การวางแผน ประชาชนต้องมีส่วนร่วม ในการวิเคราะห์ปัญหา จัดอันดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการให้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตามประเมินผล และประการที่สำคัญคือ ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง

^{๒๒} ปกรณ์ ปรียากร, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์), หน้า ๖๕-๖๖.

^{๒๓} Helene Heyd and Andreas Neef, International Food policy Research Institute ๒๐๓๓ K Street, N.W.Washington, D.C. ๒๐๐๖ (U.S.A. December ๒๐๐๔).

๒. การดำเนินกิจกรรม ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการและบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงิน

๓. การใช้ประโยชน์ประชาชนต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและการควบคุมทางสังคม

๔. การได้รับประโยชน์ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือในรูปวัตถุก็ได้^{๒๔}

ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนมีเนื้อหาแตกต่างกันดังนี้^{๒๕}

๑) ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion Theory) กล่าวถึงการใช้ คำพูด หรือการเขียนเพื่อให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำโดยใช้หลักพฤติกรรมของมนุษย์ การเกลี้ยกล่อมต้องอาศัยชนส่วนใหญ่ และใช้เวลามาก ในการเกลี้ยกล่อมต้องอาศัยพฤติกรรม สัญชาตญาณการศึกษาอบรมและความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมรอบตัว การเกลี้ยกล่อมจะให้ ผลดีต้องสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อมให้เข้าใจแจ่มแจ้ง ให้เกิดศรัทธาตรงกับ

๒) ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของชนในชาติ (National Morale Theory) กล่าวถึงการสร้างกำลังใจหรือการสร้างขวัญขึ้นมาเพื่อให้คนเกิดกำลังใจในการทำงานในการฝ่าฟัน อุปสรรค ต่าง ๆ คนที่มีขวัญในการทำงานดีจะเกิดความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่าคนที่ ไม่มีขวัญและกำลังใจ เมื่อคนมีสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม ก็จะทำให้เขามีความคิดที่จะเข้าไป มีส่วนร่วมกับสังคมในด้านต่าง ๆ เพื่อที่จะพิทักษ์รักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมเอาไว้

๓) ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวถึงการจูงใจให้ คนทำงานด้วยความเต็มใจ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ชนหมู่มากจำเป็นจะต้องมีผู้นำที่มี ความสามารถในการตัดสินใจ รู้จักประนีประนอม รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และอดทน ต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ ผู้นำช่วยให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานกันอย่างมีขวัญและกำลังใจ ทำให้คนหมู่มากเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ การสร้างผู้นำจึงเป็น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างหนึ่ง เพราะผู้นำที่ดี สามารถจูงใจให้คนคล้อยตาม และเต็มใจที่จะ ให้ความร่วมมือด้วยดี

๔) ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administrative System and Method Theory) กล่าวว่า การใช้ระบบการบริหารเป็นวิธีการในการระดมความร่วมมือที่ง่ายที่สุด เพราะใช้กฎหมายระเบียบแบบแผนในการดำเนินการ แต่ผลของการร่วมมือยังไม่มีระบบใดดีที่สุด ระบบการบริหารแบบกระจายอำนาจ ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของแนวการพัฒนาที่มุ่งให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ในการตัดสินใจ การประเมินผลโครงการและอื่น ๆ ไม่ว่า ประชาชนจะเข้าร่วมโดยตรง หรือเข้าร่วมโดยอ้อม ผ่านผู้แทนหรือไม่ก็ตาม

^{๒๔} WHO and UNICEF, Report of The International Conference on Primary Health Care, (NewYork : N.P.Press, ๑๙๘๑), p. ๔๑.

^{๒๕} ไกรสร เพ็ญสุก และคณะ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ”, (รายงานวิจัยกรมทรัพยากรน้ำ : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๑, (อัครา).

๕) ทฤษฎีแรงจูงใจ (Theory of Human Motivation) มาสโลว์ ได้อธิบายว่า การที่จะจูงใจคนนั้น จะต้องรู้ความต้องการตามลำดับขั้นของคน และการปฏิบัติการเพื่อสนองตอบความต้องการเหล่านั้น มาสโลว์ แบ่งลำดับความต้องการ ของคนออกเป็น ๕ ระดับ

Cohen, J.M. and Uphoff ได้อธิบายกรอบความคิดเบื้องต้นในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทไว้ว่า มี ๓ มิติ (Dimensions) และ ๒ บริบท (Contexts) ทั้งนี้ ในมิติของการมีส่วนร่วม ได้แก่

มิติที่ ๑ การมีส่วนร่วมอะไร (What) แบ่งเป็น

๑) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

๒) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

๓) การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์

๔) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน

กรอบทฤษฎีการมีส่วนร่วมโดยได้รับการพัฒนาจากแนวคิดที่เป็นระบบมากที่สุด ซึ่งมีลักษณะและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

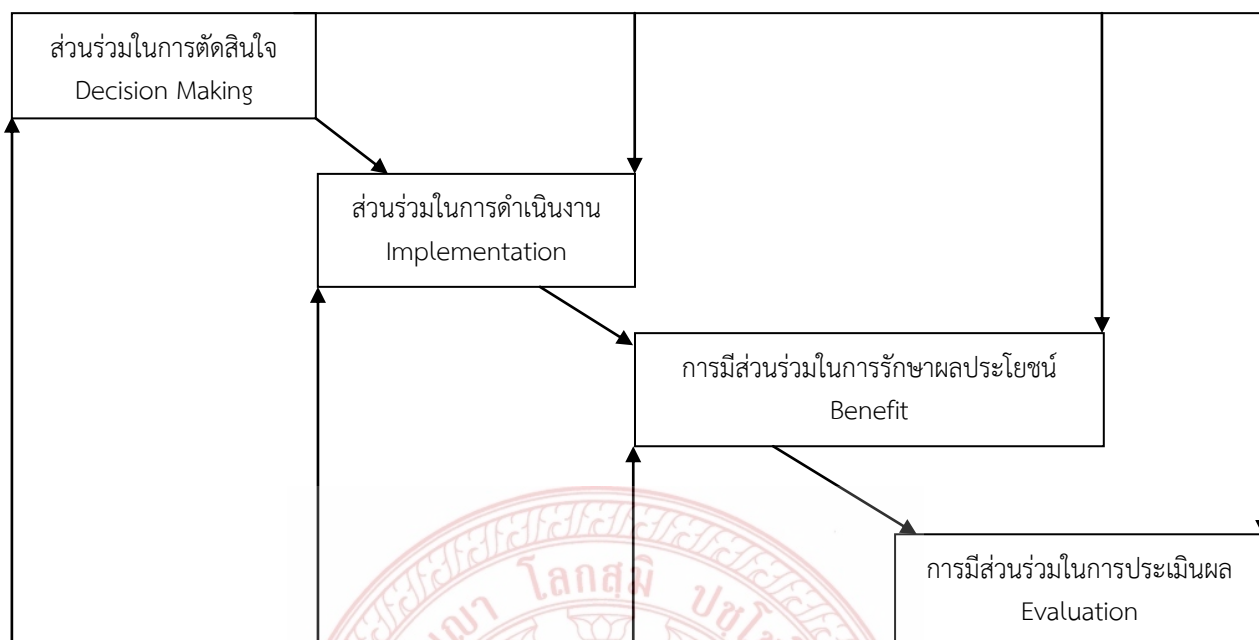
ขั้นที่ ๑ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่จะต้องกระทำคือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นจึงเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ ๒ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินโครงการนั้นจะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและการประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

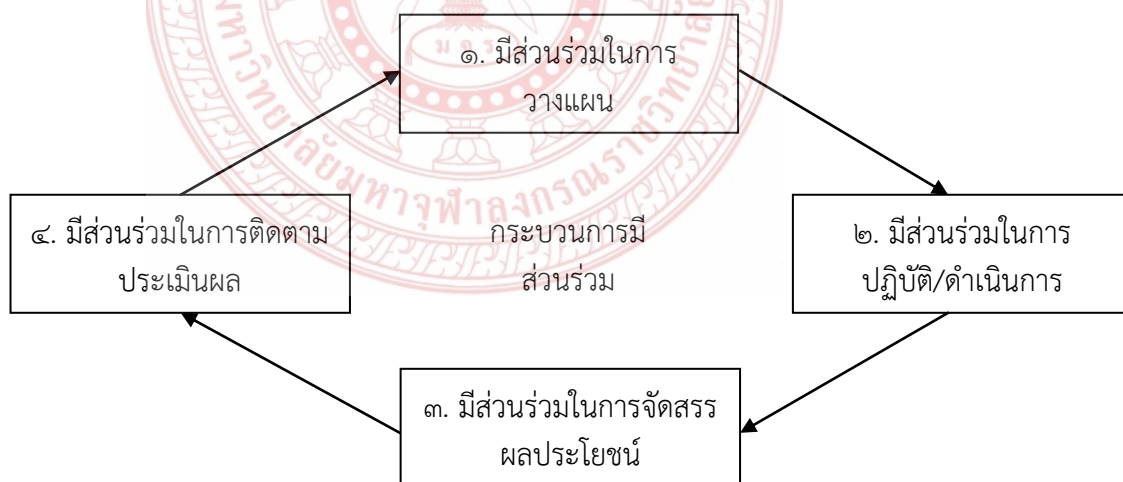
ขั้นที่ ๓ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วยผลประโยชน์ของโครงการนี้ รวมทั้งผลที่ได้ประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะได้ผลประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ ๔ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation) ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตในขั้นนี้คือ ความเห็น (view) ความชอบ (preferences) และความคาดหวัง (expectation) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

ซึ่งสามารถแสดงเป็นวงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen และ Uphoff ได้ดังนี้^{๒๖}

ในส่วนของ ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ^{๒๗} ได้กำหนดขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งสามารถจัดแบ่งเป็นขั้นตอนง่ายๆ ได้ดังภาพต่อไปนี้

^{๒๖} ถวิลวดี บุรีกุล, เอกสารประกอบการศึกษาดูงานของคณะกรรมการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา เรื่อง “การมีส่วนร่วม : แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ”, หน้า ๘.

^{๒๗} ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน : การตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม, หน้า ๒๗.

ขั้นที่ ๑ มีส่วนร่วมในการวางแผน ประกอบด้วยการรับรู้ และเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนและร่วมวางแผนกิจกรรม

ขั้นที่ ๒ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ดำเนินการ ประกอบด้วยการเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ และการตัดสินใจ

ขั้นที่ ๓ มีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรประโยชน์หรือผลของกิจกรรม หรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น

ขั้นที่ ๔ มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินประสิทธิผลของโครงการ กิจกรรมต่างๆ และพิจารณาวิธีที่จะดำเนินการต่อเนื่องต่อไป ประชาชนจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับการคิดเกณฑ์ในการประเมินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ด้วย ซึ่งผลของกระบวนการประเมินนี้จะกลายเป็นปัจจัยนำเข้าในกระบวนการมีส่วนร่วมขั้นที่ ๑ ซึ่งเป็นขั้นตอนของการวางแผนต่อไป

จินตวิทย์ เกษมสุข ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่โดยทั่วไป สามารถสรุปได้เป็น ๔ รูปแบบ^{๒๘} คือ

๑) การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

๒) การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น

๓) การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้มีอำนาจตัดสินใจในการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ และค้นหาสาเหตุในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้น ซึ่งมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) และ การประชาพิจารณ์ (Public Hearing)

๔) การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่

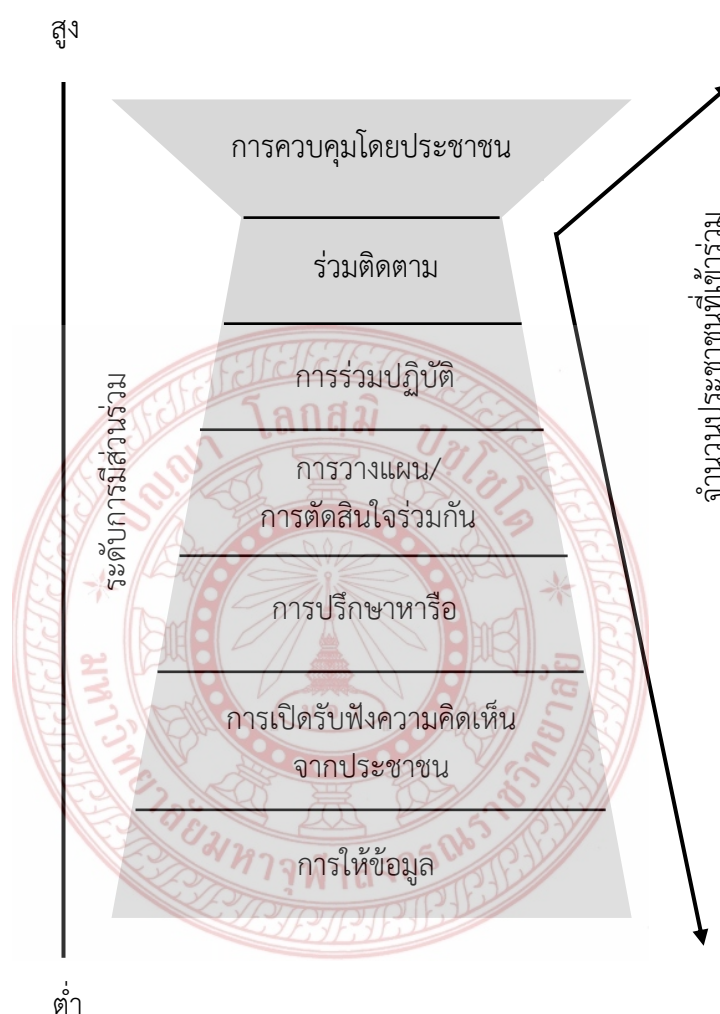
ระดับการมีส่วนร่วม

เมื่อกล่าวถึงความหมาย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมแล้วนั้น ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่านที่ได้กล่าวหรืออธิบายเกี่ยวกับระดับของการมีส่วนร่วมไว้อย่างน่าสนใจอย่างยิ่ง คือ

ถวิลวดี บุรีกุล กล่าวว่า จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมในแต่ละระดับ จะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมจะมาก

^{๒๘} จินตวิทย์ เกษมสุข, หลักการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทแอคทีฟ พรินท์ จำกัด, ๒๕๕๗), หน้า ๙ - ๑๑.

และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับ ซึ่งระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงลำดับจากต่ำสุดไปสูงสุดได้แก่ ระดับการให้ข้อมูล ระดับการเปิดรับความคิดเห็นของประชาชน ระดับการปรึกษาหารือ ระดับการวางแผนจนถึงระดับการตัดสินใจร่วมกัน ระดับการร่วมปฏิบัติ ระดับการติดตามตรวจสอบ จนสูงสุดคือระดับการควบคุมโดยประชาชน ดังภาพ ^{๒๙}

๑. ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับที่ต่ำที่สุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการดำเนินการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เป็นการให้ข้อมูลกับประชาชนเพื่อประกอบการตัดสินใจ แต่ไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นสะท้อนกลับมาแนวทางในระดับนี้มีหลายวิธี เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

^{๒๙} ถวิลวดี บุรีกุล, ทศธรรม : ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๐), หน้า ๒.

๒. ระดับเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นระดับที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ มีการเริ่มรับข้อมูลสะท้อนกลับจากประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาแสดงความคิดเห็น แนวทางการดำเนินการในระดับนี้ ส่วนใหญ่ จะเป็นการสำรวจความคิดเห็นและการบรรยายให้ความรู้โดยมีการซักถามได้ในประเด็นที่สงสัย

๓. ระดับของการให้คำปรึกษาหารือ เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้น เป็นการเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการเจรจาอย่างเป็นทางการ เพื่อประเมินความก้าวหน้า และระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่างๆ สำหรับแนวทางในการดำเนินการในระดับนี้ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

๔. ระดับการวางแผนร่วมกัน เห็นระดับการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้นจากระดับของการให้คำปรึกษาหารือ ซึ่งมีขอบเขตไปถึงการร่วมกันวางแผนการดำเนินและรับผิดชอบผลของการดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งพบว่ามีประเด็นความซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมากมาย สำหรับแนวทางในการระดับนี้ เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งร่วมกัน เป็นต้น

๕. ระดับการร่วมปฏิบัติ เห็นระดับที่สูงกว่าระดับการวางแผนร่วมกัน กล่าวคือ เป็นระดับที่ผู้ดำเนินการกับประชาชนร่วมกันดำเนินโครงการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

๖. ระดับการร่วมตรวจสอบ ติดตามประเมินผล เห็นระดับที่มีประชาชนเข้าร่วมน้อย แต่มีประโยชน์ต่อการดำเนินงานเห็นอย่างมาก แนวทางการดำเนินการระดับนี้ คือ การจัดตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลที่มาจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

๗. ระดับการควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ เป็นต้น

นอกจากนั้น ปรีดี โชติช่วง และคณะ ได้กล่าวถึงระดับของการมีส่วนร่วมไว้ โดยเรียงลำดับจากระดับน้อยไปหาระดับมาก ดังนี้^{๓๐}

ระดับที่ ๑ ถูกบังคับให้ร่วม มองว่าการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการต่างๆ เพราะถูกบังคับโดยไม่มีทางเลือกเลย

ระดับที่ ๒ ถูกหลอกให้ร่วม ลักษณะนี้ประชาชนจะถูกล่อใจด้วยผลประโยชน์ในรูปของค่าจ้างแรงงาน หรือความสะดวกสบายบางอย่าง

ระดับที่ ๓ ถูกชักชวนให้เข้าร่วม การมีส่วนร่วมในลักษณะเช่นนี้ ส่วนมากเป็นโครงการที่ทางราชการคิดขึ้นเองเรียบร้อยแล้วพยายามชักชวนประชาชนให้ร่วมมือในทุกรูปแบบโดยอาศัยระบบการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสารมวลชนต่างๆ ว่าเป็นโครงการที่ดีขอให้ประชาชนให้ความร่วมมือ

ระดับที่ ๔ สัมภาษณ์แล้ววางแผนให้ ลักษณะการมีส่วนร่วมในชนิดนี้ จะปรากฏว่าปัญหาความต้องการและเสียงเรียกร้องของประชาชนจะได้รับการเอาใจใส่ขึ้นบ้าง กล่าวคือ ผู้ที่จะวางโครงการจะต้องสำรวจปัญหาและความต้องการของประชาชนด้วยการเรียกประชุม สอบถาม

^{๓๐} ปรีดี โชติช่วง และคณะ, การพัฒนาชุมชนและการบริหารงานพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท บพิธการพิมพ์, ๒๕๓๖), หน้า ๑๑๐ - ๑๑๒.

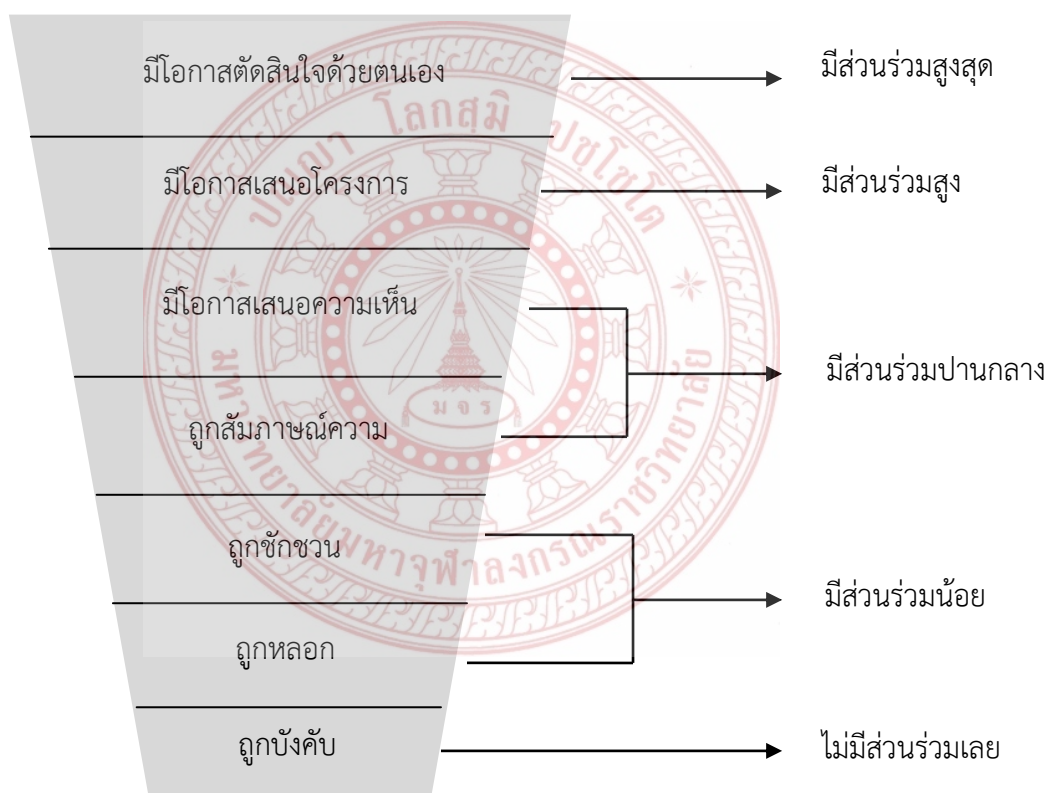
สัมภาษณ์ แต่การตัดสินใจว่าปัญหาของชาวบ้าน คืออะไร ควรจะแก้ไขด้วยวิธีใด จะวางแผนอย่างไร และจะปฏิบัติตามแผนอย่างไร ซึ่งยังคงเป็นเรื่องของทางราชการ

ระดับที่ ๕ มีโอกาสเสนอความคิดเห็น ในระดับนี้ประชาชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนโครงการและดำเนินการตามโครงการ แต่การตัดสินใจยังเป็นส่วนราชการอยู่

ระดับที่ ๖ โอกาสเสนอโครงการ ในระดับนี้ทางราชการกับประชาชนจะมีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด ประชาชนมีโอกาสในการตัดสินใจว่าปัญหาของตนเองคืออะไร จะแก้ไขอย่างไร วิธีใดที่ดีที่สุด จนกระทั่งมีสิทธิเสนอโครงการและเข้าร่วมปฏิบัติด้วย

ระดับที่ ๗ มีโอกาสในการตัดสินใจ ซึ่งในระดับนี้ประชาชนจะเป็นหลักสำคัญของการตัดสินใจทุกเรื่องตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติแผนและการประเมินผลโครงการ

ซึ่งระดับการมีส่วนร่วมของปรีดี โชติช่วงและคณะ สามารถสรุปเป็นแผนภาพดังนี้

นอกจากนั้น นรินทร์ชัย พัฒนพงศา ได้แบ่งการมีส่วนร่วมเป็น ๓ ระดับ ๘ ขั้นตอน ดังตารางระดับการมีส่วนร่วม ดังนี้^{๓๑)}

^{๓๑)} นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง, พิมพ์ครั้งที่ ๒, หน้า ๑๔-๑๖.

ระดับการมีส่วนร่วม	ขั้นตอนการมีส่วนร่วม
ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น	๘) ประชาชนคือผู้กำหนดสิ่งที่ต้องการ และร่วมกันจัดการ
	๗) ประชาชนได้ “ควบคุม” “บางส่วน”
	๖) ประชาชนและรัฐมีส่วนร่วมเท่ากัน (โดยรัฐถือว่าประชาชนเป็น “หุ้นส่วน”)
ประชาชนมีส่วนร่วมปานกลาง	๕) รัฐให้ประชาชนเข้าร่วมได้บางเรื่อง เช่น เป็นที่ปรึกษา, เข้าเป็นกรรมการ (แต่งเพียงส่วนน้อย)
	๔) ประชาชนได้รับการปรึกษา (โดยมีการถามความต้องการบ้าง)
ระดับที่ประชาชนไม่มีส่วนร่วม	๓) รัฐบอกให้ทราบว่า “มีอะไรบ้าง”
	๒) รัฐคือผู้จัดการให้
	๑) รัฐคือผู้กำหนด (คิดให้แทน)

๒.๑.๔ ประเภทของการมีส่วนร่วม

ชูชาติ พ่วงสมจิตร ได้แบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมโดยสรุปออกมาเป็น ๑๑ กลุ่มใหญ่ มีสาระโดยสังเขป ดังนี้

๑. จำแนกตามกิจกรรมในการมีส่วนร่วม เป็นการจำแนกที่พิจารณาจากกิจกรรมของโครงการนั้นๆ ว่ามีกิจกรรมอะไรบ้างที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งกิจกรรมต่างๆ อาจมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของงานหรือโครงการ แต่โดยทั่วไปแล้วการพิจารณามีส่วนร่วมในมิตินี้เกี่ยวข้องกับ

๑.๑ การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ

๑.๒ การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ

๑.๓ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนโครงการ

๒. จำแนกตามประเภทของกิจกรรมหรือขั้นตอนของการมีส่วนร่วมประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน คือ

๒.๑ การมีส่วนร่วมในการริเริ่มงาน/ โครงการ

๒.๒ การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผน

๒.๓ การมีส่วนร่วมในขั้นตอนดำเนินโครงการ

๒.๔ การมีส่วนร่วมในขั้นตอนประเมินผลโครงการ

๓. จำแนกตามระดับความสมัครใจในการเข้าร่วม แบ่งระดับของความสมัครใจออกเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

๓.๑ การมีส่วนร่วมโดยสมัครใจ

๓.๒ การมีส่วนร่วมโดยการถูกชักจูง

๓.๓ การมีส่วนร่วมโดยการบังคับ หรือการเกณฑ์จากผู้ที่มิอาจหนีเกินกว่า

๔. จำแนกตามวิธีการของการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น ๒ วิธี คือ

๔.๑ การมีส่วนร่วมโดยตรง

๔.๒ การมีส่วนร่วมโดยอ้อม

๕. จำแนกตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม แบ่งระดับของความเข้มในการมีส่วนร่วมออกเป็น ๓ ระดับ คือ

๕.๑ ระดับของการมีส่วนร่วมเทียม

๕.๒ ระดับของการมีส่วนร่วมเทียมบางส่วน

๕.๓ ระดับของการมีส่วนร่วมที่แท้จริง

๖. จำแนกตามระดับความถี่ของการมีส่วนร่วม เป็นการพิจารณาจากจำนวนของผู้ที่เข้ามีส่วนร่วม และหรือจำนวนครั้งหนึ่งของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม

๗. จำแนกตามประสิทธิผลของการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๗.๑ การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล หมายถึง การมีส่วนร่วมที่ผู้เข้ามามีส่วนร่วมเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างชัดเจน

๗.๒ การมีส่วนร่วมที่ไม่มีประสิทธิผล หมายถึง การมีส่วนร่วมที่ผู้เข้ามามีส่วนร่วมเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการเพียงบางส่วน

๘. จำแนกตามพิสัยของกิจกรรม แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะคือ

๘.๑ การมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

๘.๒ การมีส่วนร่วมเป็นช่วงๆ

๙. จำแนกตามระดับขององค์การ แบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ

๙.๑ การมีส่วนร่วมในระดับล่างขององค์การ

๙.๒ การมีส่วนร่วมในระดับกลางขององค์การ

๙.๓ การมีส่วนร่วมในระดับสูงขององค์การ

๑๐. จำแนกตามประเภทของผู้มีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ

๑๐.๑ ผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น

๑๐.๒ ผู้นำท้องถิ่น

๑๐.๓ เจ้าหน้าที่ของรัฐ

๑๐.๔ คนต่างถิ่น

๑๑. จำแนกตามลักษณะของการวางแผน แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑๑.๑ การวางแผนจากบนลงล่าง

๑๑.๒ การวางแผนจากล่างขึ้นบน

๒.๑.๕ องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

สมนึก สุขช่วย และคณะ ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของประชาชน มีดังนี้^{๓๑}

๑) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง มีการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายรัฐ องค์กรเอกชน และประชาชนทั่วไป โดยเน้นการสื่อสารสองทาง ทั้งช่องทางที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ไม่ใช่ครั้งเดียวจบและควรเกิดขึ้นตลอดโครงการ

^{๓๑} สมนึก สุขช่วย และคณะ, การมีส่วนร่วมของประชาชน สารสาร สอน. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓ เดือน กันยายน - ธันวาคม ๒๕๕๗, (กรุงเทพมหานคร : สำนักอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ, ๒๕๕๗), หน้า ๓๓.

๒) เป้าหมายของการมีส่วนร่วมไม่ใช่เพียงการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นตามกฎหมายหรือการทำให้ไม่มีความขัดแย้ง หากแต่กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนควรมุ่งให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางและเป็นวิธีการเพื่อทำให้ตัดสินใจของรัฐดีขึ้นและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน

นอกจากนั้น ถวิลวดี บุรีกุล กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมมี ๓ ด้าน^{๓๓} คือ

๑) ต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายชัดเจน เป็นไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจถูกว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

๒) ต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย ต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อให้ประชาชนจะได้ตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

๓) ต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย

๒.๑.๖ กระบวนการการมีส่วนร่วม

องค์การอนามัยโลก (WHO and UNICEF) ได้เสนอกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมไว้ ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การวางแผน ประชาชนต้องมีส่วนร่วม ในการวิเคราะห์ปัญหา จัดอันดับความสำคัญตั้งเป้าหมาย กำหนดการให้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตามประเมินผล และประการที่สำคัญคือ ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง

๒. การดำเนินกิจกรรม ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการและบริหารการใช้ทรัพยากรมีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงิน

๓. การใช้ประโยชน์ประชาชนต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและการควบคุมทางสังคม

๔. การได้รับประโยชน์ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือในรูปวัตถุก็ได้^{๓๔}

กระบวนการการมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา ได้แก่ การจัดกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาผู้นำเกิดความมั่นใจในความรู้หรือความสามารถที่มีอยู่ ปารีชาติ วลัยเสถียรและคณะ^{๓๕} ได้กล่าวไว้ว่า ประชาชนอาจไม่ได้เข้าร่วมในทุกขั้นตอน เพราะมีข้อจำกัดหลายประการ ดังนั้น การตัดสินใจ จึงเป็นส่วนสำคัญที่นักพัฒนาจะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้กระทำการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมพัฒนา จึงถือว่าการมีส่วนร่วมที่แท้จริง เพราะประชาชนเป็นฝ่ายกำหนดความต้องการในการแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง สรุปกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มีดังนี้

^{๓๓} ถวิลวดี บุรีกุล, การมีส่วนร่วมของประชาชน, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : kmcenter.rid.go.th/kcperson/page_kcperson/pdf/๒๓๓๐๒๗๑๑๕๒/๐๐๖.ppt, [๗ มิ.ย. ๖๐].

^{๓๔} WHO and UNICEF, Report of The International Conference on Primary Health Care, (NewYork : N.P.Press, ๑๙๘๑), p. ๔๑.

^{๓๕} ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ, กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : อูษาการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๒๐๕.

๑. การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน จะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้รับการเรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน และร่วมคิดค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

๒. การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยมีการรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงานและทรัพยากรที่ต้องใช้

๓. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา โดยการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากร การประสานงาน และการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

๔. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งด้านวัตถุ และจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคล และสังคม

๕. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการพัฒนา เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นทันที

๒.๑.๗ การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) โรงงานผลิตอาหารสัตว์ลาพูน มีการส่งเสริมให้พนักงานโรงงานผลิตอาหารสัตว์ลาพูน มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม TPM ต่อการบริหารงานคุณภาพ ประกอบด้วย ๑) การมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น ๒) การมีส่วนร่วมในการวางแผน ๓) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกิจกรรม ๔) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ๕) การนำความรู้ด้าน TPM ไปปรับใช้ในการทำงาน โดยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของพนักงานในการดำเนินกิจกรรมการบำรุงรักษาที่ทุกคนมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากบรรยากาศในการทำงานของพนักงานในบริษัทฯ โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี ผู้บังคับบัญชา หัวหน้างาน และพนักงานมีความรักใคร่ สามัคคีกัน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ทุกคนในบริษัทฯ ได้แสดงความคิดเห็นในปฏิบัติงาน ก่อให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจกันก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานบริษัทฯ มีระดับการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงาน TPM ดังนี้

๑) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกิจกรรม ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริษัทฯ ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานอย่างมีแบบแผน และชัดเจนให้กับพนักงาน โดยกำหนดให้พนักงานในบริษัทฯ ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดเพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพนักงานบางส่วนได้มีภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานประจำ และมีภาระงานที่มากจึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกิจกรรมที่บริษัทฯ กำหนดนั้นเกิดประสิทธิผลปานกลาง และอาจส่งผลกับตามแนวทางการปฏิบัติงานของพนักงานที่ได้กำหนดไว้

๒) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้บริษัทฯ ได้เปิดโอกาสให้พนักงานทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม TPM เพื่อให้เกิดการวางแผนการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินกิจกรรมให้ดีขึ้น ร่วมกันวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาและพิจารณาแก้ไขอย่างเป็นระบบ ซึ่งพนักงานส่วนใหญ่จะเป็นพนักงานฝ่ายปฏิบัติการ ซึ่งจะพบปัญหาในการดำเนินงานอยู่เสมอ และได้นำปัญหาที่พบนั้นมาแก้ไขและเสนอเป็นแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาในครั้งต่อไป โดยพนักงานจะเป็นสมาชิกในกลุ่มเสาหลักต่างๆ ซึ่งหัวหน้าฝ่ายหรือหัวหน้าแผนกจะเป็นหัวหน้ากลุ่มเสาหลัก เพื่อรับทราบปัญหาและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้

ในการวางแผนการดำเนินงานกิจกรรม TPM นั้น จะมีการประชุม Small Group เพื่อติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มเสาหลักอย่างต่อเนื่อง

๓. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยบริษัทมีการประชุมวางแผนการดำเนินงานกิจกรรม TPM และการวางแผนการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานให้กับพนักงาน ซึ่งพนักงานเมื่อพบปัญหาและได้รับการแก้ไขแล้วนั้นจะนำไปปรับปรุงและพัฒนาในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ทั้งนี้ในการติดตามผลการดำเนินงานนั้นพนักงานบางส่วนมีภาระงานที่ค่อนข้างมาก และเป็นภาระงานประจำ ส่งผลให้ไม่ได้ติดตามผลการดำเนินงาน หรือติดตามเป็นบางเรื่องที่ตนสนใจ โดยพนักงานอาจให้ความสำคัญของการติดตามผลการดำเนินงานค่อนข้างน้อย จึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผลอยู่ใน ระดับปานกลาง

๔. ด้านการมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ทางบริษัท มีการจัดโครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้พนักงานมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม TPM และกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งเป็นการรับทราบนโยบายของบริษัทเป็นประจำ เมื่อพิจารณาปัจจัยการทำงานของพนักงาน โดยส่วนใหญ่จะเป็นพนักงานปฏิบัติการในฝ่ายงานต่างๆ ซึ่งมีภาระงานประจำ เช่น พนักงานฝ่ายผลิต ซึ่งเป็นพนักงานในส่วนใหญ่ในบริษัทและเป็นพนักงานสำคัญในการดำเนินกิจกรรม TPM ในเรื่องการพัฒนาปรับปรุงเครื่องจักรในการทำงาน ซึ่งบ่อยครั้งพนักงานฝ่ายผลิตนั้นไม่สามารถเข้าร่วมการประชุมได้ จึงส่งผลให้พนักงานฝ่ายผลิตมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นค่อนข้างน้อย และด้วยวัฒนธรรมของสังคมไทยที่ไม่ชอบการแสดงความคิดเห็น จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผลการศึกษาด้านการมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นอยู่ใน ระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาในด้านการนำความรู้ด้าน TPM ไปปรับใช้ในการทำงาน พบว่าพนักงานได้นำความรู้ในเรื่อง TPM ไปปรับใช้ในหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง โดยนำความรู้พื้นฐานที่ได้ผ่านการอบรมมาใช้ อาทิ หลักการ ๕ส หลักการ Kaizen โดยเริ่มจากการพัฒนาปรับปรุงสถานที่ที่ตนเองได้รับผิดชอบ โดยทำความสะอาดอุปกรณ์ เครื่องมือ และเครื่องจักรให้พร้อมใช้อยู่ตลอดเวลา โดยได้นำหลักการ TPM มาปรับใช้ในการค้นหาสาเหตุและวิเคราะห์หาแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อลดการสูญเสียที่อาจกระทบต่อผลประโยชน์ของบริษัทฯ และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของบริษัทฯ อย่างต่อเนื่อง ดังนโยบายในการดำเนินงานด้าน TPM ของบริษัทที่ได้กำหนดไว้ คือ “พนักงานทุกระดับมีส่วนร่วมดำเนินงาน TPM เพื่อเป้าหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพ โดยสร้างวัฒนธรรมการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ทั้งคนและเครื่องจักร” และสอดคล้องกับหลักการทางงานด้าน TPM ที่ได้กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน คือ การลดอุบัติเหตุเป็นศูนย์ เครื่องเสียเป็นศูนย์ และของเสียเป็นศูนย์ ^{๓๖}

^{๓๖} ชัยวัฒน์ กิตติ, การมีส่วนร่วมของพนักงาน บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) โรงงานผลิตอาหารสัตว์ลาพูน ในการดำเนินกิจกรรม TPM ต่อการบริหารงานคุณภาพ, รายงานการวิจัย รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ๒๕๕๕). หน้า ๓๑ - ๓๕.

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจชายแดนของไทย

๒.๒.๑ ที่มาของเศรษฐกิจชายแดนของไทย

หากพิจารณาในส่วนของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย พบว่า แนวคิดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษไม่ใช่เรื่องใหม่ในประเทศไทย ที่ผ่านมามีการพัฒนาในลักษณะนี้ ภายใต้รูปแบบต่าง ๆ กัน ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรม (Industrial Estate: IE) เป็นรูปแบบการพัฒนาของพื้นที่เฉพาะ เขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export Processing Zone: EPZ) เป็นรูปแบบการพัฒนาของเมืองใกล้ท่าเรือหรือสนามบิน คลังสินค้าทัณฑ์บน (Bonded Warehouse: BW) หรือร้านค้าปลอดอากร (Duty Free Shop: DFS) และเขตการค้าเสรี (Free Trade Zone :FTZ) หรือเขตการค้าปลอดภาษี (Duty Free Port) เป็นรูปแบบการพัฒนาของเมืองท่า และเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (Special Border Economic Zone: SBEZ) เป็นรูปแบบการพัฒนาของพื้นที่ตามแนวชายแดน

นอกจากนี้ ประเทศไทยมีการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ใกล้เคียงกับการพัฒนาในลักษณะของเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้แก่ พื้นที่ในโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกหรืออีสต์เทิร์นซีบอร์ด (Eastern Seaboard Development Program) ซึ่งเริ่มต้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ครอบคลุมพื้นที่การพัฒนาระยะแรก ๓ จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทราที่รัฐบาลในสมัยนั้นมีนโยบายให้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจเฉพาะขึ้นมา เพื่อเร่งรัดการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ การค้า อุตสาหกรรม และเทคโนโลยี โดยเป้าหมายสูงสุด คือ ต้องการให้พื้นที่นี้เป็นแกนหลักของการพัฒนาประเทศที่เป็นประตูเปิดเชื่อมโยงการพัฒนา (Gateway) ไปสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือพร้อมกับเชื่อมเส้นทางทางการค้าสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์และเป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่ทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งของโลก

การพัฒนาพื้นที่เฉพาะในประเทศไทยเริ่มจากประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๙ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ให้มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภายใต้การบริหารของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) นิคมอุตสาหกรรมแห่งแรกที่จัดตั้งขึ้น คือ นิคมอุตสาหกรรมบางชัน ต่อมาจำนวนนิคมอุตสาหกรรมก็เพิ่มมากขึ้นโดยผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมจะได้สิทธิประโยชน์ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแบ่งออกได้เป็นสิทธิประโยชน์ทั่วไปซึ่งใช้กับนิคมทุกแห่ง และสิทธิประโยชน์เพิ่มเติมสำหรับผู้ประกอบการในเขตอุตสาหกรรมส่งออก แต่การดำเนินการของนิคมอุตสาหกรรมยังมีข้อจำกัดหลายด้าน ได้แก่

๑. ขอบเขตของกิจกรรม ยังจำกัดอยู่เฉพาะการประกอบการด้านอุตสาหกรรม

๒. ขาดอิสระด้านการเงิน บุคลากร และการบริหารจัดการ

๓. ขาดความคล่องตัวในการจัดหาที่ดินเพื่อจัดตั้งหรือขยายพื้นที่นิคม

๔. ไม่มีอำนาจในการจดทะเบียน อนุมัติ และอนุญาตแทนหน่วยงานอื่น ๆ (บริษัท สำนักงานกฎหมาย มีชัย ฤชุพันธุ์ จำกัด) แม้นิคมอุตสาหกรรมและเขตอุตสาหกรรมส่งออกจะส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาแต่แนวคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมและเขตอุตสาหกรรมส่งออกมีข้อจำกัดที่สำคัญ ๒ ประการ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง นิคมอุตสาหกรรม และเขตอุตสาหกรรมส่งออกจำกัดประเภทธุรกิจไว้เฉพาะ “อุตสาหกรรม” “อุตสาหกรรมส่งออก” และธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการอุตสาหกรรมหรืออุตสาหกรรมส่งออกเท่านั้น ทำให้นิคมอุตสาหกรรมและเขตอุตสาหกรรมส่งออกไม่สามารถรองรับ

ธุรกิจอื่นอันเป็นประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจได้ เช่น การเกษตร การท่องเที่ยว การขนส่ง และการบริการ เป็นต้น

ประการที่สอง องค์กรที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการนิคมอุตสาหกรรม และเขตอุตสาหกรรมส่งออกไม่มีอำนาจในการให้บริการแก่ผู้ประกอบการในเขตนิคมอุตสาหกรรม และเขตอุตสาหกรรมส่งออกแบบเบ็ดเสร็จ ทำให้การให้บริการแก่ผู้ประกอบการล่าช้า และไม่มีประสิทธิภาพตามที่ควรจะเป็นข้อจำกัดทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้น ทำให้เกิดการพัฒนาแนวคิด “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” (Special Economic Zone) ขึ้น เพื่อแก้ไขข้อจำกัดทั้งสองประการดังกล่าว โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษมีสาระสำคัญ ๆ ๓ ประการ คือ

๑. เขตเศรษฐกิจพิเศษไม่มีการจำกัดประเภทของธุรกิจ โดยนอกจากการอุตสาหกรรมแล้วผู้ประกอบการภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษยังสามารถประกอบธุรกิจการเกษตร การปศุสัตว์ การประมง การท่องเที่ยว การขนส่ง การเคหะและการก่อสร้าง การวิจัยและการผลิตที่ต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูง ตลอดจนการค้าและการบริการด้วย

๒. ผู้อาศัยและผู้ประกอบธุรกิจในเขตเศรษฐกิจพิเศษจะต้องได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีอากร

๓. องค์กรบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจะต้องมีอำนาจอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ผู้ประกอบการและผู้อาศัยในเขตเศรษฐกิจพิเศษทุกเรื่อง เพื่อให้การประกอบธุรกิจเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสาระสำคัญของเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งสามประการดังกล่าวข้างต้น จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและศักยภาพในการแข่งขันของประเทศในเวทีการค้าระหว่างประเทศไทยกับนานาประเทศ รวมทั้งช่วยกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่เฉพาะที่ได้รับการจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ อันเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยตรงในพื้นที่เฉพาะและพื้นที่ใกล้เคียงด้วย (สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๘) เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องพัฒนาพื้นที่อื่น ๆ ที่มีศักยภาพพอที่จะพัฒนาเป็นฐานอุตสาหกรรมใหม่ของประเทศได้ โดยเฉพาะเมื่อประเทศเพื่อนบ้านของไทยได้เปิดประเทศและให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อสร้างความเจริญให้ประเทศ และให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ชายแดนจึงเริ่มได้รับความสนใจ ประกอบกับพื้นที่ชายแดนของไทยเองได้มีการพัฒนามาแล้วระยะหนึ่ง ทั้งทางด้านอุตสาหกรรม การค้า และบริการ โดยบางพื้นที่มีสภาพทางกายภาพและศักยภาพเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างมาก การพัฒนาพื้นที่บริเวณชายแดนที่มีการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จึงมีความได้เปรียบและเหมาะสมที่จะพัฒนาให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษได้มากกว่าพื้นที่อื่น

๒.๒.๒ ความหมายเขตเศรษฐกิจ

เขตเศรษฐกิจพิเศษ หมายถึง เขตพื้นที่ที่จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะตามกฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมสนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการต่างๆ เช่น การอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรม การบริการ หรือกิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์แก่การเศรษฐกิจของประเทศ ^{๓๗)}

^{๓๗)} oweera, เขตเศรษฐกิจพิเศษ คือ อะไร ASEAN Economic Community, [ออนไลน์].

แหล่งที่มา : <http://oweera.blogspot.com/๒๐๑๕/๐๒/asean-economic-community.html>, [๗ มิ.ย. ๖๐].

๒.๒.๓ หลักการ/ความสำคัญของเขตเศรษฐกิจ^{๓๘}

จากนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งมั่นพัฒนาพื้นที่บริเวณชายแดนที่เชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ในภูมิภาคอาเซียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการค้าและการลงทุน และที่สำคัญเพื่อการเตรียมพร้อมรองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) จึงได้กำหนดให้ตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นรวม ๑๐ พื้นที่ ได้แก่ ตาก สระแก้ว ตราด มุกดาหาร สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี นราธิวาส โดยรัฐบาลมีมาตรการสนับสนุนและส่งเสริมต่างๆ ทำการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การให้สิทธิและประโยชน์ ทั้งที่เป็นภาษี และไม่ใช่อำนาจภาษี ตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service: OSS) และมาตรการอำนวยความสะดวกอื่นๆ

เขตพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนเป็นพื้นที่ติดต่อกับชายแดนประเทศเพื่อนบ้านของไทย ได้แก่ ประเทศเมียนมาที่จังหวัดตากและกาญจนบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่จังหวัดเชียงราย มุกดาหาร หนองคาย และนครพนมประเทศกัมพูชาที่จังหวัดสระแก้วและตราด และประเทศมาเลเซียที่จังหวัดสงขลาและนราธิวาสในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา(๒๕๕๓-๒๕๕๗) มูลค่าการค้าชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านข้างต้นทั้ง ๔ ประเทศมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยมีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีประมาณ ๙๐๐,๐๐๐ ล้านบาท และน่าจะมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะภายหลังการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในสิ้นปี ๒๕๕๘ นี้

ปัจจุบันธุรกิจประเภทศูนย์กระจายสินค้า และอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานจำนวนมากเริ่มสนใจไปลงทุนในพื้นที่ดังกล่าว เนื่องจากสามารถเข้าถึงแรงงานจำนวนมากและสะดวกในการกระจายสินค้าไปยังประเทศเพื่อนบ้านรวมทั้งนำเข้าสินค้าต่างๆรวมทั้งวัตถุดิบ หรือชิ้นส่วนต่างจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามายังประเทศไทยในอนาคตเมื่อมีการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนย่อมจะมีการติดต่อทางธุรกิจ และเชื่อมโยงในด้านวัตถุดิบ และห่วงโซ่อุปทานทางการผลิต (Supply Chain) รวมถึงตลาดผู้บริโภคในประเทศที่เชื่อมต่อกับชายแดนของไทยมากขึ้นนักลงทุนที่เข้าไปลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษนอกจากจะได้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากรที่มากกว่าการประกอบธุรกิจหรือการลงทุนในพื้นที่ทั่วไปแล้ว ยังจะได้รับประโยชน์จากการใช้แรงงานต่างด้าวที่สามารถเข้ามาทำงานในโครงการได้

นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีนโยบายและมาตรการสนับสนุนอื่นๆ เช่น การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน การสร้างระบบสาธารณูปโภคที่จำเป็นเพื่อรองรับการลงทุน การจัดหาพื้นที่ให้เช่า รวมถึงการตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จแบบครบวงจร เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนในทีเดียวกันที่เรียกว่า “One Stop Service หรือ OSS”

๒.๒.๔ ประเภทของเขตเศรษฐกิจ

ปัจจุบันเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบด้วยพื้นที่ใน ๑๐ จังหวัด ตามประกาศ กนพ. ที่ ๑/๒๕๕๘ และ ๒/๒๕๕๘ ดังนี้

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ ๑ ตามประกาศ กนพ. ที่ ๑/๒๕๕๘

๑. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ประกอบด้วย ๑๔ ตำบล ใน ๓ อำเภอในจังหวัดตาก ได้แก่

^{๓๘} สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, คู่มือการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, ๒๕๕๘), หน้า ๔-๕.

อำเภอแม่สวด ๘ ตำบล ได้แก่ ตำบลแม่สวด ตำบลแม่ตาว ตำบลท่าสายลวด ตำบลพระธาตุผาแดง ตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ ตำบลแม่กุ และ ตำบลมหารวัน

อำเภอพบพระ ๓ ตำบล ได้แก่ ตำบลพบพระ ตำบลช่องแคบ และ ตำบลวาลย์

อำเภอแม่ระมาด ๓ ตำบล ได้แก่ ตำบลแม่จะเร้า ตำบลแม่ระมาด และ ตำบลชะเนือ

๒. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร ประกอบด้วย ๑๑ ตำบล ใน ๓ อำเภอ ในจังหวัดมุกดาหาร ได้แก่

อำเภอเมืองมุกดาหาร ๕ ตำบล ได้แก่ ตำบลศรีบุญเรือง ตำบลมุกดาหาร ตำบลบางทรายใหญ่ ตำบลคำอาฮวน และ ตำบลนาสีนวน

อำเภอหว้านใหญ่ ๔ ตำบล ได้แก่ ตำบลบางทรายน้อย ตำบลชะโนด ตำบลหว้านใหญ่ และ ตำบลบ่งขาม

อำเภอดอนตาล ๒ ตำบล ได้แก่ ตำบลโพธิ์ไทร และ ตำบลดอนตาล

๓. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ประกอบด้วย ๔ ตำบล ใน ๒ อำเภอ ในจังหวัดสระแก้ว ได้แก่

อำเภออรัญประเทศ ๓ ตำบล ได้แก่ ตำบลบ้านด่าน ตำบลป่าไร่ และ ตำบลท่าข้าม

อำเภอวัฒนานคร ๑ ตำบล ได้แก่ ตำบลฝักขะ

๔. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด ประกอบด้วย ๓ ตำบล ของอำเภอคลองใหญ่ ในจังหวัดตราด ได้แก่ ตำบลคลองใหญ่ ตำบลหาดเล็ก และ ตำบลไม้รุต

๕. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสงขลา ประกอบด้วย ๔ ตำบล ของอำเภอสะเดา ในจังหวัดสงขลา ได้แก่ ตำบลสะเดา ตำบลสำนักขาม ตำบลสำนักแก้ว และตำบลปาดังเบซาร์

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ ๒ ตามประกาศ กนพ. ที่ ๒/๒๕๕๘

๑. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย ๒๑ ตำบล ใน ๓ อำเภอ ในจังหวัดเชียงราย ได้แก่

อำเภอเชียงของ ๗ ตำบล ได้แก่ ตำบลศรี้ง ตำบลบุญเรือง ตำบลริมโขง ตำบลเวียง ตำบลศรีดอนชัย ตำบลสถาน ตำบลห้วยซ้อ

อำเภอเชียงแสน ๖ ตำบล ได้แก่ ตำบลบ้านแซว ตำบลป่าสัก ตำบลแม่เงิน ตำบลโยนก ตำบลเวียง ตำบลศรีดอนมูล

อำเภอแม่สาย ๘ ตำบล ได้แก่ ตำบลเกาะช้าง ตำบลบ้านด้าย ตำบลโป่งงาม ตำบลโป่งผา ตำบลแม่สาย ตำบลเวียงพางคำ ตำบลศรีเมืองชุม ตำบลห้วยไคร้

๒. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย ประกอบด้วย ๑๓ ตำบล ใน ๒ อำเภอ ในจังหวัดหนองคาย ได้แก่

อำเภอเมืองหนองคาย ๑๒ ตำบล ได้แก่ ตำบลค้ายบกวาน ตำบลในเมือง ตำบลบ้านเตือ ตำบลพระธาตุบังพวน ตำบลโพธิ์ชัย ตำบลโพนสว่าง ตำบลมีชัย ตำบลเวียงคุก ตำบลสีกาย ตำบลหนองกอมเกาะ ตำบล

หาดคำ ตำบลหินโงม

อำเภอสระใคร ๑ ตำบล ได้แก่ ตำบลสระใคร

๓. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนครพนม ประกอบด้วย ๑๓ ตำบล ใน ๒ อำเภอ ใน จังหวัดนครพนม ได้แก่

อำเภอเมืองนครพนม ๑๐ ตำบล ได้แก่ ตำบลกุงรุศ ตำบลท่าค้อ ตำบลนาทราย ตำบลนาราชควาย ตำบลในเมือง ตำบลบ้านผึ้ง ตำบลโพธิ์ตาก ตำบลหนองญาติ ตำบลหนองแสง ตำบลอาจสามารถ อำเภอท่าอุเทน ๓ ตำบล ได้แก่ ตำบลโนนตาล ตำบลรามราช ตำบลเวินพระบาท

๔. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย ๒ ตำบล ของอำเภอเมืองกาญจนบุรี ในจังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ ตำบลแก่งเสี้ยน และ ตำบลบ้านเก่า

๕. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนราธิวาส ประกอบด้วย ๕ ตำบล ใน ๕ อำเภอ ใน จังหวัดนราธิวาส ได้แก่

อำเภอเมืองนราธิวาส ๑ ตำบล ได้แก่ ตำบลโคกเคียน

อำเภอดากใบ ๑ ตำบล ได้แก่ ตำบลเจ๊ะเห

อำเภออิงอ ๑ ตำบล ได้แก่ ตำบลละหาร

อำเภอแว้ง ๑ ตำบล ได้แก่ ตำบลโละจูด

อำเภอสุไหงโก-ลก ๑ ตำบล ได้แก่ ตำบลสุไหงโก-ลก

๒.๒.๕ องค์ประกอบของเขตเศรษฐกิจ

ประเทศไทยตั้งอยู่บนภูมิประเทศที่เป็นเหมือนศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบ ได้แก่ เมียนมาร์ สปป.ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย มีแนวชายแดน ระยะทางประมาณ ๕,๖๕๖ กิโลเมตร มีด้านการค้าชายแดนจำนวน ๙๑ จุด เป็นจุดผ่านแดนถาวร ๓๘ จุด จุดผ่อนปรนการค้า ๕๓ จุด นอกจากนี้การรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนส่งผลให้อาเซียน มีการเติบโตทั้งด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนมากขึ้น ประกอบกับเศรษฐกิจโลกที่ยังคงหดตัว ประเทศมหาอำนาจหลายประเทศมีกำลังซื้อลดลง ดังนั้น ประเทศไทยจึงหันมาให้ความสำคัญกับการค้า ชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน และกลุ่มประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ ในภูมิภาค เช่น ๑) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion : GMS เป็นความร่วมมือของ ๖ ประเทศ คือ ไทย เมียนมาร์ สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ยูนนาน) ๒) ความร่วมมือระหว่างประเทศลุ่มแม่น้ำอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Aeyawadee – Chaopraya - Mekong Economic Cooperation : ACMECS) เป็นข้อตกลงความร่วมมือด้านธุรกิจระหว่างประเทศไทย เมียนมาร์ สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม และ ๓) โครงการความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT) เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้การค้า ชายแดนมีบทบาทสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาภูมิภาค และเป็นการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดประเทศเพื่อนบ้าน

มูลค่าการค้าชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง ๔ ประเทศมีอัตราการเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่ประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้มีการปรับเปลี่ยนมาดำเนินนโยบายเศรษฐกิจและการค้าเสรีมากขึ้น รวมไปถึงพัฒนาการของกรอบความร่วมมือและความตกลงทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มอนุภูมิภาค ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีส่วนช่วยส่งเสริมให้มูลค่าการค้าระหว่างกันเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประโยชน์ที่เกิดจากการค้าชายแดนนั้นไม่เพียงแต่

ส่งผลดีต่อผู้คนที่อาศัยอยู่ในบริเวณชายแดนเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อความใกล้ชิดและความร่วมมือระหว่างกันในด้านต่าง ๆ มากขึ้นอีกด้วย โดยประมาณ ๘๐% ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอยู่ในรูปการค้าชายแดน (Border trade) ทั้งนี้ แม้ว่าการค้าชายแดนจะมีสัดส่วนเพียงแค่ราว ๓-๕% ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศทั้งหมดของไทย แต่หากพิจารณาเฉพาะมูลค่าการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกับไทยทั้ง ๔ ประเทศแล้วพบว่า มากถึงราว ๘๐% ของธุรกรรมทางการค้าระหว่างประเทศทั้งหมดอยู่ในรูปของ Border trade ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันซึ่งมีมูลค่าไม่สูงมากนัก เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าเกษตรบางชนิด และสินค้าที่หาได้จากธรรมชาติ เป็นต้น โดยพบว่า ปัจจุบันไทยมีจุดการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง ๔ ประเทศ ทั้งในส่วนของจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว และจุดผ่อนปรนทางการค้า

ภาพรวมของ ๓๑ จังหวัดชายแดนของไทย มีมูลค่า GPP รวมในปี ๒๕๕๕ เท่ากับ ๑.๘๓ ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๕ ของ GDP รวมของประเทศ และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยในช่วง ๕ ปี (๒๕๕๐-๒๕๕๕) เท่ากับร้อยละ ๒.๙ การค้าชายแดน มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง ๖ ปี (๒๕๕๑-๒๕๕๖) โดยในปี ๒๕๕๖ มีมูลค่าสูงถึง ๙.๒๔ แสนล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๑ ร้อยละ ๒๘.๕ คิดเป็นอัตราเติบโตเฉลี่ยร้อยละ ๕.๐๘ ต่อปี รวมถึงมีสัดส่วนสำคัญในการค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมาโดยตลอดบทบาทของเมืองชายแดน ส่วนใหญ่เป็นด้านโลจิสติกส์และการค้าข้ามพรมแดนที่เชื่อมโยงกับฐานผลิตในภาคกลางของประเทศ แต่ยังไม่มีการผลิตหลักในพื้นที่เมืองชายแดนมีจุดที่ตั้งที่ได้เปรียบในการเชื่อมโยงกับภูมิภาค จึงควรส่งเสริมการพัฒนาในลักษณะของคลัสเตอร์เชื่อมโยงกับพื้นที่ตอนในหรือจังหวัดอื่น ๆ เพื่อสร้างกิจกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มเพื่อให้พื้นที่สามารถสร้างประโยชน์จากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ โดยไม่เป็นเพียงทางผ่าน รวมถึงกระจายประโยชน์ในการพัฒนา และเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องยอมรับว่า เมืองชายแดนก็ยังคงมีปัญหา ไม่ว่าจะเป็นการขาดการจัดระเบียบพื้นที่และการลงทุนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ปัญหาความมั่นคงตามแนวเส้นเขตแดนยังไม่ชัดเจน ปัญหาด้านสังคมข้ามพรมแดน การขาดกลไกบูรณาการ การทำงานเรื่องชายแดนเป้าหมาย แนวคิด (Concept) และการพัฒนาพื้นที่ชายแดน ซึ่งตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้เป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงภูมิภาค สร้างเครือข่ายระบบการผลิตร่วมที่สร้างสรรค์เพื่อบรรลุผลประโยชน์ร่วมกันทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง รวมถึงตั้งเป้าหมายการขยายตัวมูลค่าการค้าชายแดนของไทยให้เท่ากับร้อยละ ๑๕ ต่อปีจึงเป็นที่น่าสนใจว่า พื้นที่เมืองชายแดนถือว่ามีความสำคัญในเชิงการค้าการลงทุน การค้าบริเวณชายแดนจึงควรมีการพัฒนาให้เอื้อประโยชน์ต่อการลงทุน ซึ่งการพัฒนาเมืองชายแดนอย่างมีประสิทธิภาพต้องดำเนินการด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพพื้นที่ชายแดนของไทยและเพื่อนบ้านพร้อม ๆ ไปด้วยกับการรักษาผลประโยชน์และการอยู่ดีกินดีของประชาชนในพื้นที่

การพัฒนา “ความเป็นเมืองชายแดน” ไปสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จะเป็นการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่ สร้างประโยชน์จากความเชื่อมโยงกับฐานการผลิตหลักของประเทศภาคและประเทศในภูมิภาค ดึงดูดการลงทุนจากในและต่างประเทศ และตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศในภาพรวม มีการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์พื้นที่

และการส่งเสริมกิจกรรมในพื้นที่อย่างเป็นระบบ ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพ คุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ดีขึ้น มีการจ้างงานและเพิ่มรายได้ให้ชุมชน รวมถึงมีกฎระเบียบและแนวทางการกำกับดูแลผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมที่ได้มาตรฐานและมีการบังคับใช้ที่เข้มแข็ง มีการแก้ปัญหาข้อจำกัดเดิมในพื้นที่และการป้องกันผลกระทบเชิงลบต่าง ๆ เช่น ปัญหาขาดแคลนแรงงาน ไร้ทักษะ ปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือความแออัดของด้านพรมแดนเป็นพื้นที่ลำดับความสำคัญสูงที่ได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายและงบประมาณ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจากภาครัฐสามารถเสริมสร้างศักยภาพความแข็งแกร่งของหน่วยงานภาคเอกชน และชุมชนในพื้นที่ตั้งแต่การวางแผน บริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล

เขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นพื้นที่พิเศษหรือบางส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการค้าสินค้าและบริการหรือการลงทุน เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการค้าบริเวณพรมแดนและการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียน ซึ่งประโยชน์ของการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ คือจะเป็นพื้นที่ที่มีการผ่อนปรนในเรื่องกฎระเบียบการลงทุน และมีการให้สิทธิพิเศษหลายประการแก่นักลงทุน รวมไปถึงสิทธิประโยชน์ด้านภาษี เพื่อดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ยังมีการอำนวยความสะดวกให้แก่ นักลงทุนหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกด้านข้อมูล การอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมบริการพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา เป็นต้นซึ่งศักยภาพด้านการจัดการด้านพรมแดนไทยในการพัฒนา “ความเป็นเมืองชายแดน” ไปสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ควรพิจารณาเป็น ๒ ประเด็น คือ

(๑) เมืองชายแดนต้องมีระบบการบริหารจัดการ ยกตัวอย่างกรณีเมืองชายแดนอำเภอแม่สอด จังหวัดตากได้มีการวางแผนการพัฒนาไปเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด มาตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ แต่ความคืบหน้าก็เป็นไปอย่างล่าช้า ซึ่งตรงข้ามกับเมืองเมียวดีของพม่าที่เปรียบเสมือนเมืองคู่แฝดกับแม่สอด ที่ขณะนี้ถูกยกระดับขึ้นเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเมียวดี เพื่อเตรียมพร้อมรับการลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติแล้วตั้งแต่ปี ๒๕๕๔

(๒) เมืองชายแดนต้องมีระบบกระจายความรับผิดชอบ และทรัพยากรที่เพียงพอให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งตามกฎหมายแล้วจะทำให้องค์กรท้องถิ่นสามารถพัฒนาพื้นที่เองได้ สิ่งที่สำคัญคือ องค์กรท้องถิ่นนั้นจะต้องมีองค์ความรู้และนำองค์ความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่ และเอื้อให้กับภาคเอกชนที่เขามีเงินทุนอยู่แล้วสามารถพัฒนาศักยภาพหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่เมืองได้

๒.๒.๖ กระบวนการของการกำหนดเขตเศรษฐกิจ

๒.๒.๗ ตัวอย่างเขตเศรษฐกิจ

ตัวอย่างเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีการจัดตั้งในประเทศต่าง ๆ ซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีก็มี เช่นเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น เขตเศรษฐกิจพิเศษชัวเถา ในมณฑลกวางตุ้งของสาธารณรัฐประชาชนจีน เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจีน – เวียดนาม เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจีน – เมียนมาร์ เป็นต้น (ชรินทร์ หาญสืบสาย, ๒๕๕๖)ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า การพัฒนาพื้นที่เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการกระตุ้นเศรษฐกิจนั้น มีทั้งการกำหนดพื้นที่เฉพาะให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ และการพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งการพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้น จะมี

ความได้เปรียบในเรื่องพื้นที่ที่ติดต่อกับอีกประเทศหนึ่งอันจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจทั้งด้านการลงทุนและการจ้างแรงงาน ในต่างประเทศการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเริ่มดำเนินการครั้งแรกระหว่างประเทศเม็กซิโกและสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งโดยทั่วไปเรียกกันว่ามาควิลาดอรา (Maquiladora) หรือเขตการผลิตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการจ้างงานในเมืองชายแดน มาควิลาดอราส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณชายแดนด้านตะวันตกเฉียงเหนือที่รู้จักกันในชื่อ “Zona Libre” หรือเขตเสรีซึ่งประกอบด้วยรัฐบาจา แคลิฟอเนียและบางเมืองในรัฐโซโนราที่มีบทบาทเป็นเมืองท่าเสรีซึ่งการค้าและการลงทุนจากสหรัฐอเมริกาในเขตนี้เป็นไปอย่างเสรี อุตสาหกรรมหลักในเขตเศรษฐกิจชายแดนเหล่านี้ประกอบด้วยสิ่งทอ อิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์ไฟฟ้าและยานยนต์ (เชิญ ไกรนรา, ๒๕๕๕)

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้จัดทำยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) : ภาคเหนือ โดยส่วนหนึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดกลุ่มเขตเศรษฐกิจชายแดน ซึ่งจังหวัดน่านอยู่ในกลุ่มที่ ๒ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน (เชียงราย พะเยา แพร่ และน่าน)

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน กลุ่ม ๒ มีศักยภาพในด้านที่ตั้งที่สามารถเชื่อมโยงการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมกับกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงและประเทศในเอเชียใต้มีวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มล้านนาตะวันออกที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าหัตถอุตสาหกรรมเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรโดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ข้าว ชา กาแฟและผลไม้ (ลิ้นจี่ ลำไย) มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลายที่สามารถพัฒนาเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง มีสถาบันการศึกษาระดับสูง พร้อมทั้งจะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มจังหวัด โดยสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ ดังนี้

๑) พัฒนาให้เชียงรายเป็นประตูการค้า การลงทุน และศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงและกลุ่มประเทศเอเชียใต้โดยเน้นการวางแผนแม่บทการบริหารจัดการเมือง เร่งรัดการดำเนินงานแผนงานหรือโครงการภายใต้นโยบายเขตเศรษฐกิจชายแดน และการพัฒนาระบบ Logistics เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจตามแนว N-S Economic Corridor รวมถึงการพัฒนาช่องทางการค้าชายแดนจังหวัดพะเยาและน่าน

๒) พัฒนาการเกษตรไปสู่เกษตรปลอดภัยและอินทรีย์เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรเพื่อตอบสนองตลาดอาหารเพื่อสุขภาพ โดยเฉพาะ ข้าว ที่จังหวัดพะเยา เชียงรายรวมถึงการพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรมโดยเฉพาะ กาแฟ ชา และยางพารา

๓) พัฒนาการท่องเที่ยวชายแดน และการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง โดยเฉพาะเชียงรายและน่าน เช่น เส้นทางท่องเที่ยวลำน้าโขงยูนนาน-เชียงราย-หลวงพระบาง และเส้นทางท่องเที่ยวตามแนวถนน R๓รวมทั้งการท่องเที่ยวชุมชนและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในน่าน หรือการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเชียงราย เพื่อเป็นการท่องเที่ยวสำหรับตลาดเฉพาะ (Niche Market)

๔) อนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมล้านนาและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นฐานการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

๕) เร่งฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าไม้ เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาภัยธรรมชาติ และดำรงความเป็นฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เน้นการสร้างฝายชะลอความชุ่มชื้นและอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่

ถึงแม้จะมีการกล่าวถึงเขตเศรษฐกิจพิเศษมากยิ่งขึ้นแต่การจัดทำแผนรองรับอันได้แก่ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านก็เป็นสิ่งที่สำคัญมากเช่นกันดังที่ปรากฏอยู่ในยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙) ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

คำว่า เขตเศรษฐกิจพิเศษ หมายถึง การได้รับสิทธิพิเศษด้านต่างๆ ที่เอื้อต่อการลงทุน ไม่ว่าจะเป็นสิทธิพิเศษทางภาษีอากร การส่งเสริมการลงทุน ความพร้อมของปัจจัยการผลิต การอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกรรมและบริการพื้นฐานต่างๆ ตั้งแต่ระบบขนส่ง ไฟฟ้า ประปา ฯลฯ โดยในแต่ละประเทศแต่ละพื้นที่จะมีคำเรียกที่แตกต่างกันออกไป เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) เขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export Processing Zone) คลังสินค้าทัณฑ์บน (Bonded Warehouse) และเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (Special Border Economic Zone) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าจะให้ความสำคัญกับการประกอบกิจกรรมประเภทใด หรือคำใดจะเป็นที่น่าดึงดูดนักลงทุนมากที่สุด เช่น การประกอบกิจกรรมในลักษณะของการนำชิ้นส่วนสำเร็จรูปมาประกอบแล้วส่งออก จะใช้คำว่าเขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก การนำผลิตภัณฑ์มาบรรจุกล่องแล้วส่งออก อาจจะใช้คำว่าคลังสินค้า ทัณฑ์บน และที่สำคัญเขตเศรษฐกิจพิเศษไม่ได้จำกัดเฉพาะประเภทของเขตประกอบการอุตสาหกรรมเท่านั้น แต่จะครอบคลุมถึงเขตเศรษฐกิจพิเศษทางการค้า บริการ การท่องเที่ยว หรือการเกษตร

พื้นที่ใดเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ต้องพิจารณาจากองค์ประกอบและความจำเป็นหลายปัจจัยด้วยกัน ปัจจัยแรกที่ควรจะนำมาพิจารณาคือลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่เป็นเมืองศูนย์กลาง โดยเฉพาะการคมนาคมขนส่งและปัจจัยการผลิตที่สามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่ที่มีศักยภาพอื่นๆ ในลักษณะของการเกื้อหนุนกันและกันได้ นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาถึงความพร้อมของปัจจัยการผลิต ได้แก่ ทุน วัตถุดิบ แรงงาน โครงสร้างพื้นฐาน และการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะคำว่า “ทุน” จะเกี่ยวข้องถึงความสามารถในการสร้างความน่าเชื่อถือและเชื่อมั่นของนักลงทุนที่จะมาลงทุนในเขตนั่นๆ ว่าคุ้มค่าต่อการลงทุนหรือไม่

ส่วนปัจจัยที่เหลือจะต้องนำความพร้อมและศักยภาพของพื้นที่ข้างเคียงมาประกอบการพิจารณาด้วย เนื่องจากพื้นที่ข้างเคียงต้องสามารถทำหน้าที่สนับสนุนให้เขตเศรษฐกิจพิเศษนั้นๆ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และที่สำคัญที่สุดเห็นจะได้แก่การสนับสนุนจากภาครัฐ โดยเฉพาะการปรับปรุงกฎระเบียบและนโยบายภาษีที่เอื้อประโยชน์และช่วยลดต้นทุนสินค้าที่จะส่งออกให้สามารถสู้กับตลาดโลกได้ และการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการในการดำเนินธุรกิจ เช่น ศูนย์บริการและส่งเสริมการลงทุน ที่ให้บริการแบบครบวงจร หรือ One Stop Services ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ สั่งการ และอนุมัติแผนการดำเนินงานได้ นอกจากนี้ควรมีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานของคนในท้องถิ่น เพื่อช่วยเพิ่มผลผลิตและประสิทธิภาพการผลิต

พื้นที่ชายแดนเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพและเป็นทางเลือกหนึ่งในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาและเตรียมความพร้อมของพื้นที่มาแล้วระดับหนึ่งเพื่อนำไปสู่การเป็นประตูการค้าและการลงทุนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบกับประเทศ

เพื่อนบ้านในอนุ ภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงเองก็หันมาให้ความสำคัญกับการเปิดประเทศและต้องการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของตนเองมากขึ้น รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของแนวทางการพัฒนาดังกล่าวว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อประเทศ โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ชายแดน จึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๕ เห็นชอบให้มีการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในพื้นที่นาร่อง ๓ พื้นที่ ได้แก่ ที่อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และอำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงชายแดน

๒.๓.๑ ที่มาของแนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงชายแดน

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเป็นนโยบายระดับชาติ กำหนดขึ้นเพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการด้านความมั่นคงของภาครัฐในระยะ ๗ ปี โดยได้ประเมินสภาวะแวดล้อมทางภูมิรัฐศาสตร์ สถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคง นำไปสู่การกำหนดทิศทางหลักในการดำเนินการเพื่อรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของประเทศ ทั้งนี้ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติฉบับใหม่ได้กำหนดลำดับความสำคัญ โดยพิจารณาความเสี่ยงและผลกระทบต่อความมั่นคงที่เป็นแกนหลักของชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดปลอดภัยของชาติและส่งผลกระทบต่อ ความมั่นคงในด้านต่างๆ และ ภูมิคุ้มกันของชาติในภาพรวมเป็น “เกณฑ์สำคัญ” โดยกำหนดความสำคัญเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่ ๑ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแกนหลักของชาติ และส่วนที่ ๒ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป ซึ่งการจัดสรรทรัพยากรจะให้น้ำหนักต่อนโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแกนหลักของชาติ เป็นลำดับสำคัญในระดับต้น แต่ทั้งนี้ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั้งสองส่วนต้องได้รับการขับเคลื่อนไปพร้อมกัน เพื่อให้เกิดภาพแห่งความสำเร็จโดยรวมและสามารถรักษาผลประโยชน์แห่งชาติได้อย่างครบถ้วน ทั้งเสถียรภาพ ความเป็นปึกแผ่นของประเทศ และการมีจุดยืนที่ชัดเจน เหมาะสม ซึ่งจะทำให้ประเทศมีเกียรติและศักดิ์ศรี ในประชาคมโลกกรอบความคิดหลักในการกำหนดนโยบาย ได้คำนึงถึง ค่านิยมหลักของชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่คนในชาติ^{๓๙}

ประเทศไทยตั้งอยู่ในบริเวณเส้นทางคมนาคมที่สำคัญของโลก เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่าง มหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก ประเทศไทยมีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ต่อประเทศใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และต่อมหาอำนาจ ทั้งสหรัฐอเมริกา จีน รวมถึงญี่ปุ่น โดยมีความได้เปรียบ ด้านยุทธศาสตร์การคมนาคม และมีที่ตั้งเอื้อต่อการเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ มีความเสี่ยงภัยธรรมชาติ ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับเพื่อนบ้าน และมีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านมากที่สุดในภูมิภาค มีแนวทางพัฒนาเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) และ เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) ซึ่งได้ส่งผลให้เกิด ความร่วมมือต่าง ๆ หลายด้านจำนวนมากนอกจากนี้ ประเทศไทยมี ดุดแข็ง โดยเป็นฐานการผลิต สินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าเกษตรหลายรายการรายใหญ่ของโลก ทางด้านทะเล ไทยมีแผ่นดินติดกับ ทะเล ๒ ด้าน ได้แก่ ด้านตะวันตก เป็นทะเลอันดามันและ ช่องแคบมะละกา ส่วนด้านตะวันออกเป็น อ่าวไทย ซึ่งห้อมล้อมด้วยน่านน้ำที่เป็นเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศต่าง ๆ แม้พื้นที่ทางทะเลของ

^{๓๙} สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔,

(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๘), หน้า ๑.

ไทยจะไม่อยู่ในเส้นทางเดินเรือสากล แต่การเป็นรัฐชายฝั่งที่มีทางออกสู่ทะเลทั้งสองด้าน ทำให้ไทยได้รับประโยชน์สูงสุดจากลักษณะภูมิประเทศนี้ โดยมีแหล่งประมงนอกน่านน้ำไทยครอบคลุมพื้นที่ทั้งทะเลจีนใต้ ช่องแคบมะละกา ทะเลอันดามันด้านประเทศเมียนมาและบังคลาเทศและจากการสำรวจยังพบว่าได้ท้องทะเลบริเวณอ่าวไทยมีแหล่งปิโตรเลียมกระจายอยู่ทั่วไปที่สามารถจะนำมาใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ ทะเลไทยยังเป็น จุดยุทธศาสตร์ทางทหารที่สำคัญ โดยเฉพาะในด้านการคมนาคมขนส่งทางทะเล ซึ่งมีผลต่อความอยู่รอดของประเทศทั้งในยามสงบและยามสงคราม

ปัจจุบัน ประเทศมหาอำนาจได้เข้ามามีบทบาทและแข่งขันอิทธิพลกันในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมากขึ้น โดยเฉพาะระหว่างจีนและสหรัฐฯ ประเทศไทยในฐานะส่วนหนึ่งของภูมิภาคจึงถูกแรงกดดันจากการขยายอิทธิพลดังกล่าว และจำเป็นต้องปรับตัวในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างเหมาะสม เพื่อรักษาดุลยภาพระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และมหาอำนาจ แต่ด้วยประเทศไทยมีความเป็นกลางและไม่ผลประโยชน์ขัดกับประเทศมหาอำนาจ เช่น ในกรณีทะเลจีนใต้ จึงถือเป็นอีกจุดแข็งสำคัญในการวางบทบาทและจุดยืน เพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติได้อย่างสมดุล ^{๔๐}

๒.๓.๒ ความหมายความมั่นคงชายแดน

พันเอกหญิง เจษฎา มีบุญลือ กล่าวไว้ว่า ความหมายของความมั่นคงแห่งชาติ นั้นมี ๒ ความหมาย คือ ^{๔๑}

๑. ความหมายทั่วไป ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึง ความอยู่รอดปลอดภัย (Survival) และความเจริญก้าวหน้า (Growth) ของชาติ ตลอดจนความเป็นปึกแผ่นแน่นแฟ้นคงทนของชาติ พร้อมทั้งจะเผชิญกับสถานการณ์ทุกรูปแบบได้ในอนาคต และการที่ชาติจะมีความมั่นคงและปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวงได้นั้น จะต้องปราศจากสิ่งที่เรียกว่า ภัยคุกคาม (Threats) ทั้งปวง

๒. ความหมายเฉพาะ ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึง การดำรงรักษาไว้ซึ่งเอกราชของชาติ บูรณภาพแห่งดินแดน สวัสดิภาพของประชาชน การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และการยอมรับนับถือจากนานาประเทศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึง ความมั่นคงของแกนทั้ง ๓ ได้แก่ ชาติ ซึ่งเกิดจากประชาชนเป็นพื้นฐาน ที่จะต้องเสริมสร้างให้มีความมั่นคง ไม่แตกแยก และมีจิตสำนึกที่ดี ศาสนา เป็นศูนย์รวมของศรัทธาประชาชนที่ทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่นมั่นคง พระมหากษัตริย์ เป็นศูนย์รวมของศรัทธาประชาชน ทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่น ประชาชนคนไทยทุกคนต้องเทิดทูนเหนือสิ่งอื่นใด

๒.๓.๓ หลักการ/ความสำคัญของความมั่นคงชายแดน ^{๔๒}

นโยบายรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาที่แถลงต่อสภานิติบัญญัติ แห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมการเมืองและความ

^{๔๐} สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๔, หน้า ๓.

^{๔๑} พันเอกหญิง เจษฎา มีบุญลือ, เอกสารทางวิชาการ เรื่อง ความมั่นคงแห่งชาติ : การสร้างชาติไทยให้ยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ๒๕๕๓), หน้า ๓ – ๔.

^{๔๒} สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, แผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ. ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔), (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๘), หน้า ๑.

มั่นคงอาเซียนในกิจการด้านการบริหารจัดการชายแดนโดยเน้นความร่วมมือเพื่อป้องกันและแก้ไขข้อพิพาทต่างๆ และแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนโดยใช้กลไกทั้งระบบทวิภาคีและพหุภาคี ซึ่งรัฐบาลโดยคณะกรรมการศูนย์อำนวยการเตรียมความพร้อมประเทศไทยในการเข้าสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนได้มอบหมายให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) จัดตั้งกลไกและรูปแบบการบริหารจัดการชายแดนเป้าหมายระยะเร่งด่วนในปี ๒๕๕๘

นอกจากนี้คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษวงเล็บซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานมีมติมอบหมายให้ สมช. จัดทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและจุดผ่านแดนของประเทศในภาพรวมและจัดทำแผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคงในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเสนอ กนพ.

การดำเนินการแก้ปัญหาความมั่นคงให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมจำเป็นต้องมีแผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง (พ. ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔) ที่กำหนดบทบาทหน้าที่และภารกิจของหน่วยงานความมั่นคงที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน พร้อมทั้งมีการบูรณาการการแก้ไขปัญหาบริเวณชายแดนระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในลักษณะประชาคมความมั่นคงทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องโดยมีจุดประสงค์เพื่อแก้ปัญหาบริเวณชายแดนดังนี้ ๑) ปัญหาเส้นเขตแดน ๒) ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง ๓) ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ๔) ปัญหายาเสพติด ๕) ปัญหาการค้าสิ่งผิดกฎหมาย และ ๖) ปัญหาความมั่นคงอื่นอื่นๆ บริเวณชายแดน

แผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคงของรัฐ (พ. ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔) จะรวบรวมแนวทางการดำเนินงานระหว่างกันของประชาคมความมั่นคงและสร้างช่องทางการทำงานในภาวะวิกฤตขึ้นเพื่อรองรับภัยคุกคามความมั่นคงที่จะเกิดขึ้นบริเวณชายแดนภายหลังการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษต่อไป

๒.๓.๔ ประเภทของความมั่นคงชายแดน ^{๔๓}

ปัจจัยพื้นฐานของพลังอำนาจแห่งชาติเป็นองค์ประกอบหลักของความมั่นคงแห่งชาติ หรือเป็นขีดความสามารถที่จะทำให้ประเทศนั้นๆ มีความมั่นคง ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบหลักใหญ่ๆ อันได้แก่ องค์ประกอบด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การป้องกันประเทศ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พลังงานและสิ่งแวดล้อม (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้แบ่งองค์ประกอบความมั่นคงออกเป็น ๘ ด้าน โดยเพิ่มด้านทรัพยากรธรรมชาติ และด้านการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ) ดังนี้

๑. ความมั่นคงแห่งชาติด้านการเมือง หมายถึง การที่ประเทศมีระบบการเมืองที่มีเสถียรภาพอยู่บริหารประเทศได้ครบตามวาระ มีคณะรัฐบาลที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม มีความเสียสละและมุ่งมั่นที่จะทำงานเพื่อประเทศชาติอย่างแท้จริง บริหารงานด้วยความสะอาดโปร่งใส ได้รับความเลื่อมใสและไว้วางใจจากประชาชน ตลอดจนกำหนดนโยบายที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า สังคมมีความเข้มแข็ง มีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้ประชาชนในชาติ มีความอยู่ดีกินดี มีสิ่งบริการและอำนวยความสะดวกอย่างครบครัน มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน มีความสามารถในการรักษากฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ

^{๔๓} พันเอกหญิง เจษฎา มีบุญลือ, เอกสารทางวิชาการ เรื่อง ความมั่นคงแห่งชาติ : การสร้างชาติไทยให้ยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ๒๕๕๓), หน้า ๑๓ – ๒๐.

ภายในประเทศให้ประชาชนในชาติได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการต่างประเทศจะต้องมีรัฐบาลที่มีความสามารถทางการทูต นำพาให้ประเทศสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ในด้านเศรษฐกิจและการค้า เพื่อนำผลประโยชน์และเงินตราเข้าประเทศ และนำพาประเทศให้พ้นจากภัยคุกคามในด้านต่างๆ นอกจากนี้ จะต้องมีส่วนนำที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์มีความซื่อสัตย์ มีความเสียสละ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถรู้เท่าทันเหตุการณ์ต่างๆ ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปและปรับตัวเพื่อรองรับสถานการณ์ใหม่ๆ ในการที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาติไว้ได้

๒. ความมั่นคงแห่งชาติด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การที่ประเทศมีระบบเศรษฐกิจที่เจริญเติบโตโดยต่อเนื่อง ไม่หยุดชะงัก ทั้งเศรษฐกิจภายในประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เศรษฐกิจภายในประเทศ ประเทศจะต้องมีโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ที่เข้มแข็งสมบูรณ์ และกระจายออกไปทั่วประเทศ เพื่อเอื้ออำนวยให้แก่การประกอบอาชีพต่างๆ ของคนในชาติ ไม่เกิดการสูญเปล่าทางเศรษฐกิจและเอื้อประโยชน์ต่อการดึงดูดนักลงทุนจากต่างชาติให้นำเงินมาลงทุนในประเทศ นอกจากนี้ประเทศจะต้องมีระบบการเงินและการคลังที่ดี ยึดมั่นในระเบียบวินัย มีความโปร่งใส กฎหมายและระเบียบต่างๆ จะต้องเอื้อประโยชน์ให้การทำธุรกิจของคนในชาติเป็นไปอย่างราบรื่น ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ รัฐบาลจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ธุรกิจของคนไทยสามารถแข่งขันกับต่างชาติในเวทีการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ช่วยศึกษาและหาตลาดสินค้าใหม่ๆ ให้นักธุรกิจไทยสามารถนำกำไรที่เป็นเงินตราต่างประเทศเข้ามาภายในประเทศได้อย่างต่อเนื่อง การค้าขายและการส่งออกมีการเจริญเติบโต ได้เปรียบดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัด ทำให้มีเงินตราต่างประเทศเพื่อนำไปพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า

๓. ความมั่นคงแห่งชาติด้านการทหาร (การป้องกันประเทศ) หมายถึง การที่ประเทศมีความพร้อมทางด้านกำลังพลและกองทัพที่จะสามารถป้องกันรักษาเอกราชและอธิปไตย รวมทั้งผลประโยชน์อื่นๆ ของชาติจากการใช้กำลังทหารของต่างชาติเข้ามาคุกคาม ดังนั้น ความมั่นคงทางด้านการทหารนั้นจึงหมายถึง กองทัพจะต้องมีความพร้อมทางด้านกำลังพล และยุทธโศปกรณ์ และจะต้องมีประสิทธิภาพในการที่จะป้องกันและตอบโต้ประเทศที่คิดจะใช้กำลังเข้ารุกรานประเทศเรา นอกจากนี้ กองทัพจะมีความมั่นคงได้จะต้องมีส่วนนำที่เฉลียวฉลาด มีความรู้ความสามารถ มีความเป็นผู้นำสูง ให้ความสนใจและเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของทหารในกองทัพ มีความรักในวิชาชีพ ยอมสละเวลาและชีวิตเพื่อการพัฒนากองทัพให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูงอย่างแท้จริง ให้ความสนใจและเฝ้าติดตามสถานการณ์ต่างๆ ของโลก ของภูมิภาคและของประเทศ เพื่อให้มีความพร้อมที่จะเผชิญกับภัยคุกคามทุกรูปแบบ สุดท้ายสำหรับงานข่าวกรองของกองทัพ จะต้องมีความพร้อมอยู่ตลอดเวลา ตลอดจนดำเนินการทางการทูตเพื่อรักษาเอกราชและอธิปไตยของชาติ

๔. ความมั่นคงแห่งชาติด้านสังคม หมายถึง การที่ประเทศมีสังคมของคนในชาติที่เข้มแข็ง มีความรักและความสามัคคี เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในชาติ อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข คนในชาติมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของคนในชาติ ประชาชนมีความเชื่อ มีค่านิยม มีวัฒนธรรมที่เกื้อกูลต่อการพัฒนาประเทศ และพัฒนาคุณภาพของประชาชน เช่น มีความขยัน อดทน ใฝ่หาความรู้ มีความรักชาติ ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี มีความสนใจและมีส่วนร่วม

ในการบริหารบ้านเมืองรัฐบาล คอยสอดส่องสิ่งไม่พึงงามต่าง ๆ ช่วยเป็นหูเป็นตาให้แก่รัฐบาล ให้คำแนะนำในทางที่ดีต่อรัฐบาล รู้จักประหยัด อดออม พร้อมทั้งจะเสียสละเพื่อชาติ ไม่มีการเอารัดเอาเปรียบกันภายในชาติ มีความร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน หากสังคมของคนในชาติได้มีลักษณะดังกล่าว ก็จะทำให้ชาติพัฒนาไปได้เร็ว เพราะคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในทุกๆ ด้าน ประเทศใดมีคนที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถสูงจำนวนมาก ประเทศนั้นก็จะเจริญก้าวหน้าไปได้เร็ว

๕. ความมั่นคงแห่งชาติด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หมายถึง การที่ประชาชนภายในชาติมีการคิดค้นด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อใช้ในเชิงการค้าและอุตสาหกรรมของประเทศอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ อันเป็นการพึ่งพาตนเองในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และลดการสูญเสียเงินตราของประเทศจากการที่ต้องไปซื้อและพึ่งพาเทคโนโลยีของต่างชาติ

๖. ความมั่นคงแห่งชาติด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การที่ประเทศมีพลังงานภายในประเทศเพียงพอต่อการใช้ภายในประเทศ ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต พลังงานนี้รวมทั้งพลังงานในรูปของน้ำมัน กระแสไฟฟ้า และวัสดุอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นต่อความเป็นอยู่ของประชาชนภายในชาติและการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมทุกชนิด หากประเทศขาดพลังงานหรือมีไม่เพียงพอแล้ว จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและเศรษฐกิจของชาติ ตลอดจนความอยู่รอดของชาติอีกด้วย ส่วนด้านสิ่งแวดล้อมนั้น จะมีผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในชาติ รวมถึงผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมของโลก และการดึงดูดนักท่องเที่ยวที่จะนำรายได้เข้าประเทศ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องรักษาสมดุลให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม รักษาสภาวะแวดล้อมของประเทศให้ประชาชนได้มีอากาศ และน้ำที่บริสุทธิ์ไว้เพื่อดำรงชีวิตและเพื่อประกอบอาชีพ มีการรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยต่อสภาวะแวดล้อม รวมถึงสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่สร้างขึ้นภายในประเทศด้วย

๒.๓.๕ องค์ประกอบของความมั่นคงชายแดน ^{๔๔}

นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ

ส่วนที่ ๑ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ

นโยบายที่ ๑ เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๑ เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ผ่านหลักสูตรทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมทั้งช่องทางสื่อสารต่าง ๆ และชี้เตือนให้ระมัดระวังในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม

๑.๒ พัฒนาประสิทธิภาพและความเข้มแข็งของกลไกที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและป้อมปราการล่วงละเมิดสถาบัน จำแนกกลุ่มเป้าหมาย และกำหนดมาตรการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังต่อกลุ่มที่มุ่งล้มล้างสถาบัน และใช้มาตรการพูดคุยต่อกลุ่มที่หลงผิดเพื่อให้ปรับเปลี่ยนทัศนคติ

^{๔๔} สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๔, หน้า ๑๑-๑๒.

๑.๓ เผยแพร่และน้อมนำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ภาครัฐเป็นต้นแบบในการยึดถือและปฏิบัติตามแนวพระราชดำริอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางปฏิบัติและดำเนินการให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๔ เสริมสร้างความเข้มแข็งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่มุ่งเน้นการบริหารและการดำเนินงานภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาล ให้ความเข้มแข็งสนับสนุนการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนและชุมชนท้องถิ่นให้มีอิสระและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายโดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของตนและชุมชนท้องถิ่น และภาครัฐยึดมั่นแนวทางสันติวิธีเป็นบรรทัดฐานการจัดการความขัดแย้ง

นโยบายที่ ๒ สร้างความเป็นธรรม ความปรองดอง และความสมานฉันท์ในชาติ

๒.๑ ปฏิรูปกลไกการบริหารประเทศทุกระดับ ปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างเหมาะสม มุ่งสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำกระจายอำนาจและทรัพยากรและเปิดโอกาสให้ประชาชนอย่างเท่าเทียม ในการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ดิน น้ำ ป่า แร่ธาตุ โดยยึดผลประโยชน์ส่วนรวมและเป็นไปโดยสอดคล้องกับการบริหารจัดการในระดับชาติ รวมทั้ง การได้รับสวัสดิการทางสังคม โอกาสทางการศึกษา และการบริการด้านสาธารณสุขจากภาครัฐอย่างเป็นธรรม และทั่วถึง

๒.๒ สร้างความเชื่อมั่นต่อกลไกและกระบวนการยุติธรรม ในการพัฒนาโลกและมาตรฐานกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว และเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเป็นธรรม ยึดหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน รวมถึงทบทวนและปรับปรุงกฎหมายที่เอื้อต่อการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

๒.๓ แก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรมในการถือครองที่ดิน จำกัดการผูกขาดที่ดินขนาดใหญ่ของภาคเอกชน และกระจายโอกาสการถือครองที่ดินทำกินให้กับประชาชนที่ยากจน

๒.๔ ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชาติ อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีความรักความภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทยและเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง โดยมีแนวทางหรือการดำเนินการที่ส่งเสริมค่านิยมที่ดีของสังคมไทย การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคที่เท่าเทียมกัน และการยอมรับความคิด ความเชื่อ อัตลักษณ์ วิถีชีวิต ภาษาและวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างกัน

๒.๕ สนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของทุกภาคส่วน ให้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการบริหารงานของภาครัฐ ทั้งในการให้ข้อคิดเห็นเชิงนโยบายและตรวจสอบกระบวนการดำเนินงานตลอดจนการติดตามประเมินผลของภาครัฐ รวมถึงการเสริมสร้างบรรยากาศในการหารือเปิดรับฟังข้อเท็จจริง เหตุผล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากทุกฝ่าย เพื่อให้การบริหารของภาครัฐเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ป้องกันความขัดแย้งระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบายของภาครัฐ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

นโยบายที่ ๓ ป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

๓.๑ เสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่สันติสุข ในการนำยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งยึดมั่นแนวทางสันติวิธีเป็นบรรทัดฐานการจัดการ ความขัดแย้ง ความรุนแรง และการสร้างความรัก ความสามัคคี ความสงบสุข และความสมานฉันท์ ของประชาชนและลดการใช้ความรุนแรงในพื้นที่

๓.๒ ฟื้นฟูความเชื่อมั่นและลดความหวาดระแวงระหว่างประชาชนกับรัฐ โดยยึดถือความเป็นธรรม และกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรม รวมถึงการเคารพหลักสิทธิมนุษยชนและการ พัฒนากลไกคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

๓.๓ เสริมสร้างสันติสุขและการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาค ส่วนเป็นพลังในการเข้าถึงประชาชน โดยเฉพาะการสร้างการยอมรับของสังคมโดยรวมและส่งเสริมให้ คนและสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง และเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนที่สอดคล้องกับศักยภาพ ความต้องการ และลักษณะพิเศษเฉพาะ ของแต่ละพื้นที่

๓.๔ ส่งเสริมความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข เพื่อแสวงหาทางออกจาก ความขัดแย้งและความรุนแรง โดยเฉพาะการพูดคุยเพื่อสันติสุขกับผู้ที่ไม่เห็นต่างจากรัฐทั้งในพื้นที่และใน ต่างประเทศ ในการเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม ปลอดภัย รองรับการพูดคุยเพื่อสันติสุข และมีหลักประกันของความต่อเนื่องและความเชื่อมั่นของทุกกลุ่มในการเข้ามามีส่วนร่วมใน กระบวนการพูดคุย

๓.๕ สร้างความเข้าใจต่อสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ต่อสังคมทั้งภายในประเทศและ ภายนอกประเทศ เพื่อลดเงื่อนไขของการนำไปแสวงประโยชน์ และเกื้อกูลต่อการแก้ไขปัญหาของไทย

๓.๖ จัดให้มีกลไกและโครงสร้างการบริหารจัดการของภาครัฐที่มีเอกภาพ ทำงานร่วมกัน อย่างบูรณาการ เพื่อแก้ไขปัญหาตามนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ เตรียมพร้อมพื้นที่ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ส่วนที่ ๒ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป

นโยบายที่ ๔ จัดระบบการบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาข้าม พรมแดน

๔.๑ เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง และกระชับความร่วมมือ กับประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ปัญหาข้ามพรมแดน อาทิ การลักลอบเข้าเมือง ปัญหาแรงงานข้ามชาติ การก่อการร้าย การค้าสิ่งของผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ โรคระบาด และโรคติดต่อร้ายแรง รวมถึง ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนา และเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในพื้นที่ ชายแดนโดยเฉพาะการไม่นำประเด็นเส้นเขตแดนมาเป็นอุปสรรคในการพัฒนาและเสริมสร้างความ เจริญเติบโตร่วมกัน บนพื้นฐานการรักษาสมดุลระหว่างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกับการรักษาความ มั่นคงของชาติ

๔.๒ ปรับปรุงกลไก และพัฒนาศักยภาพการตรวจคนเข้าเมือง การติดตาม ตรวจสอบการ เข้า-ออก การขอยุ่ต่อในประเทศไทย และพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประสานร่วมมือและ แลกเปลี่ยนข้อมูลกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างใกล้ชิด

๔.๓ ส่งเสริมการใช้มิติทางสังคมและวัฒนธรรม ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีทุกระดับกับประเทศเพื่อนบ้าน และพัฒนาความเข้มแข็งของคน ชุมชน และพื้นที่ชายแดนร่วมกัน

๔.๔ จัดระเบียบการพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้มีศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจ และการเป็นประตูเชื่อมโยงการค้า ที่มีความสมดุลทั้งในมิติเศรษฐกิจและสังคมกับมิติความมั่นคง และร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านใน การบริหารจัดการชายแดน การพัฒนาด้านชายแดน และการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

นโยบายที่ ๕ สร้างเสริมศักยภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ

๕.๑ พัฒนาระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติ ในการเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยงาน กลไกภาครัฐ โดยเฉพาะการข่าวและระบบกฎหมายให้มีความเข้มแข็ง รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐให้มีเอกภาพ

๕.๒ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายทุกรูปแบบ โดยให้ความสำคัญกับการลดปัจจัยและเงื่อนไขที่เกื้อกูลต่อการก่อการร้าย การป้องกันมิให้กลุ่มก่อการร้าย บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่สนับสนุนการก่อการร้ายทุกรูปแบบใช้พื้นที่ในอาณาเขตประเทศไทยเป็นพื้นที่พักพิง พื้นที่แสวงหาปัจจัยเพื่อสนับสนุนการก่อการร้าย ตลอดจนเป็นพื้นที่ก่อความรุนแรงหรือกระทำการก่อการร้าย โดยมุ่งเน้นการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในเขตเมือง

๕.๓ เสริมสร้างและพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศทุกระดับ รวมทั้งกับองค์กรระหว่างประเทศ และภายใต้กรอบอาเซียน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติ

บนพื้นฐานของการกำหนดท่าทีและจุดยืนที่เหมาะสมของไทยในประเด็นการก่อการร้าย

๕.๔ เสริมสร้างจิตสำนึก ความตระหนัก ของภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคประชาสังคม ให้เห็นความสำคัญของปัญหาการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ และสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งในการร่วมมือกับภาครัฐป้องกันภัยคุกคามข้ามชาติทุกรูปแบบ

นโยบายที่ ๖ ปกป้อง รักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล

๖.๑ พัฒนาศักยภาพความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล ในการเสริมสร้างและพัฒนากำลังทางเรือให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมเพียงพอในการจัดการกับภัยคุกคามด้วยแนวคิดเชิงป้องกันและป้องปรามรวมทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์ ความไว้วางใจระหว่างประเทศ และพัฒนาความร่วมมือและความเข้าใจอันดีกับหน่วยงานทางทะเลในทุกระดับ

๖.๒ คุ่มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล ในการพัฒนาขีดความสามารถเชิงป้องกันการรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคง และเสริมสร้างระบบตรวจการณ์และพิสูจน์ทราบเป้าหมายทางทะเล การแลกเปลี่ยนด้าน การข่าว การสนับสนุนเรือพาณิชย์ของไทยที่แล่นผ่านพื้นที่เสี่ยงภัยให้มีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยและการป้องกันตนเองตามระดับความรุนแรงของภัยคุกคามตามระดับสากล ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพในการเตือนภัย ป้องกัน และจัดการกับปัญหาภัยพิบัติ สาธารณภัยและภัยธรรมชาติ ตลอดจนเสริมสร้างและพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ สนับสนุนประเด็นด้านความมั่นคงและความปลอดภัยทางทะเลในเวทีระหว่างประเทศ

๖.๓ สร้างความสงบเรียบร้อยและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล ในการส่งเสริมการพัฒนาและเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทางทะเล และสนับสนุนกิจการพาณิชย์นาวี รวมทั้งจัดให้มีมาตรการเชิงป้องกันและแก้ไขความขัดแย้งจาก การแสวงหาประโยชน์ทางทะเลอย่างสันติวิธี ตลอดจนจัดระเบียบการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมทางทะเลให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม สมดุล และยั่งยืนรวมทั้งให้มีการกำหนดพื้นที่ปกครองทางทะเลเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๔ สร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล โดยผลักดันประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทะเล สนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และสนับสนุนสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตน และพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการกับมลพิษที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้มีและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางทะเลอย่างเคร่งครัด

๖.๕ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์ความรู้ และความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเลโดยให้มือกรที่มีหน้าที่ศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับทะเล และเผยแพร่ ให้ความรู้และการศึกษา กับภาคส่วนต่าง ๆ และเร่งรัดการพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการทางทะเล

๖.๖ พัฒนาการบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลขององค์กรของรัฐ โดยจัดตั้งหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายในการสั่งการและบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการดูแลและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล รวมทั้งมีการพัฒนากฎ ระเบียบ แผน หรือกฎหมายภายในอื่น ๆ เพื่อให้มีความทันสมัยต่อสถานการณ์ทางทะเลและสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ ตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพของเครือข่ายภาคประชาสังคมในการสนับสนุนการดำเนินการของหน่วยงานรัฐในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

นโยบายที่ ๗ จัดระบบ ป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง

๗.๑ กำหนดนโยบายต่อผู้หลบหนีเข้าเมือง โดยให้อาศัยอยู่ชั่วคราวตามหลักมนุษยธรรม เพื่อรอการส่งกลับ ทั้งนี้ โดยไม่ยินยอมให้มีการเคลื่อนไหวใดๆ ที่สร้างผลกระทบต่อประเทศไทยและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๗.๒ แก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองที่ตกค้างและยังไม่สามารถส่งกลับประเทศต้นทางโดยเร่งรัด การกำหนดสถานะบุคคลที่ชัดเจน การกำหนดสิทธิขั้นพื้นฐาน ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องและหลักเกณฑ์ที่รัฐกำหนด

๗.๓ จัดระเบียบการจ้างแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยคำนึงถึงการรักษาผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับการรักษาความมั่นคงของชาติ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และกระบวนการอนุญาตให้มีการจ้างงานและนำแรงงานต่างด้าวเข้าสู่ระบบที่รัฐกำหนดภายใต้ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงการให้ความเป็นธรรม ความคุ้มครอง ปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของแรงงานต่างด้าวโดยยึดมั่นในหลักนิติธรรม หลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และกติการะหว่างประเทศ

๗.๔ ปรับปรุงกลไกและพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการเข้าเมืองโดยส่งเสริมการพัฒนาระบบฐานข้อมูลร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มกลไกความร่วมมือระหว่างกันในการตรวจสอบการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายอย่างเข้มงวด และพัฒนาความรู้

ความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้รู้เท่าทันกับพัฒนาการของการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ตลอดจนเพิ่มมาตรการทางกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ใช้อำนาจโดยมิชอบ

๗.๕ พัฒนาระบบฐานข้อมูลคนเข้าเมืองและผู้หลบหนีเข้าเมืองให้มีความทันสมัย เป็นปัจจุบัน สามารถเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายที่ ๘ เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน

๘.๑ ปกป้องความมั่นคงของชาติจากภัยยาเสพติด โดยให้ความสำคัญกับการลดอุปสงค์ หรือ ความต้องการใช้ยาเสพติด และการลดปริมาณยาเสพติด การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน และส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาของภาคประชาชนและชุมชน การเพิ่มประสิทธิภาพในการสกัดกั้น และปราบปรามการค้ายาเสพติดจากต่างประเทศ รวมทั้ง การประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียนและสหประชาชาติ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

๘.๒ ผนึกกำลังทุกภาคส่วนให้พร้อมเผชิญปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคง โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนาการป้องกันและแก้ปัญหา โดยเฉพาะการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติในระดับพื้นที่ให้มีภูมิคุ้มกัน มีความพร้อมเผชิญปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคง และสามารถผนึกกำลังประชาชน หรือกลุ่มพลังมวลชน เพื่อสนับสนุนภาครัฐในการรักษาความมั่นคงของประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการส่งเสริมมิติวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชุมชน/ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง

นโยบายที่ ๙ เสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริตคอร์รัปชัน โดยจัดการทุจริตคอร์รัปชันและเงื่อนไขต่างๆที่เกิดจากเจ้าหน้าที่รัฐ และสร้างความตระหนักให้ทุกภาคส่วนร่วมมืออย่างจริงจังและสนับสนุนการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับระบบการขับเคลื่อน คือ การประสานความร่วมมือ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ การสร้างมาตรฐาน การติดตามประเมินผล รวมถึงการสร้างภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

นโยบายที่ ๑๐ เสริมสร้างความมั่นคงทางเทคโนโลยีสารสนเทศและไซเบอร์

๑๐.๑ ปกป้อง ป้องกัน ภัยคุกคามด้านไซเบอร์ สงครามไซเบอร์ และเสริมสร้างความปลอดภัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการบูรณาการการจัดการความมั่นคงทางไซเบอร์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ การประสานความร่วมมือและเสริมสร้างเครือข่ายกับภาคเอกชน ภาควิชาการ บุคลากร องค์กรและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการรักษา ความมั่นคงทางไซเบอร์ การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศการเฝ้าระวังและการพัฒนาระบบป้องกัน การโจมตีระบบสารสนเทศ การพัฒนาความพร้อมต่อสงครามไซเบอร์ การปกป้องโครงสร้างพื้นฐานสำคัญด้านสารสนเทศของประเทศ การกู้คืนข้อมูล ระบบ/เครือข่ายและการพัฒนามาตรฐานด้านความปลอดภัยในทุกด้าน

๑๐.๒ พัฒนาการบังคับใช้กฎหมาย โดยการพัฒนาระเบียบและกฎหมายเพื่อความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ และการพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับงานสืบสวนและป้องกันอาชญากรรมไซเบอร์ ให้สามารถลดภัยคุกคามหรืออันตรายที่ส่งผลกระทบต่อบุคคล ข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะที่อยู่ในรูปของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา การ

โครงการข้อมูลสารสนเทศการละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคล การกรรโชกข้อมูลสารสนเทศ การกระทำผิดตลอดจนการก่อวินาศกรรมหรือทำลายระบบสารสนเทศ รวมถึงการสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนเกี่ยวกับภัยคุกคามและอาชญากรรมไซเบอร์

๑๐.๓ พัฒนาศักยภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยส่งเสริมการวิจัย พัฒนาและจดสิทธิบัตรเทคโนโลยีสารสนเทศที่ผลิตโดยคนไทย การวิจัยและพัฒนาเพื่อความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ การบูรณาการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลภาครัฐ การพัฒนาระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์แบบบูรณาการ รวมถึงการใช้ระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ เครือข่ายสื่อสารข้อมูลเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐ (GIN) ระบบคลาวด์ภาครัฐ (G-Cloud) ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ องค์กรทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความชำนาญทางด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์ เพื่อให้บุคลากรภาครัฐและองค์กรทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลข่าวสารและความรู้ทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย และการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ รวมถึงการพัฒนาบุคลากรทางด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

นโยบายที่ ๑๑ รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑๑.๑ พัฒนาระบบการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน ระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนา โดยยึดหลักการสร้างสมดุลในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศและการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ และการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนควบคู่กับการพัฒนาท้องถิ่น

๑๑.๒ เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และท้องถิ่นในการบริหารจัดการ การตรวจสอบ และการเฝ้าระวังการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบ รวมถึงเสริมสร้างให้ทุกภาคส่วนมีจิตสำนึกและตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมั่นคงและยั่งยืน และสนับสนุนให้มีชุมชนต้นแบบ การจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัคร การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการควบคุมตรวจสอบกิจกรรมที่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑๑.๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการสิ่งแวดล้อม ในการส่งเสริมให้มีการใช้กระบวนการยุติธรรมทางด้านสิ่งแวดล้อม เป็นกลไกพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ปกป้องสิทธิชุมชนและแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับประชาชน และสนับสนุนให้มีการใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการทางสังคม เพื่อลดการทำลายและสร้างแรงจูงใจในการร่วมดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงเพิ่มประสิทธิภาพกลไกตรวจสอบและเฝ้าระวังภัยคุกคามทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากภายนอกประเทศ โดยเฉพาะปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ การลักลอบนำเข้าวัตถุมีพิษ สารเคมีอันตราย และกากของเสียต่าง ๆ จากโรงงานอุตสาหกรรมของต่างชาติเข้ามาทิ้งในอาณาเขตของประเทศไทย

๑๑.๔ ส่งเสริมการรวมตัวในระดับภูมิภาคอาเซียน เพื่อเป็นภาคีด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกันอย่างใกล้ชิด รวมทั้งส่งเสริมการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน

นโยบายที่ ๑๒ เสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร

๑๒.๑ เพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการพลังงานทั้งระบบ กำหนดทิศทางการผลิตและการใช้พลังงานอย่างยั่งยืน การแสวงหาแหล่งพลังงานเพิ่มเติมในการเร่งจัดหาปิโตรเลียมภายในประเทศ และการกระจายเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าให้ได้ตามแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าของประเทศ การจัดหาพลังงานทดแทน การพัฒนาพลังงานหมุนเวียน การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และการบริหารความเสี่ยงจากการพึ่งพิงพลังงานจากต่างประเทศ

๑๒.๒ พัฒนาศักยภาพและแสวงหาแหล่งพลังงานทางเลือกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและคิดค้นนวัตกรรมเพื่อลดการใช้พลังงานหลักที่เริ่มหมดไป และสร้างมลภาวะด้านสิ่งแวดล้อม

๑๒.๓ สร้างความตระหนักให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนอย่างจริงจังในการดำเนินการตามกรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิตอาหารอย่างมีประสิทธิภาพ และเตรียมการและพิจารณากำหนดให้มียุทธศาสตร์หรือแผนเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร เพื่อเป็นการวางแผนระยะยาวอย่างเป็นระบบ โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม

๑๒.๔ พื้นฟูภาคเกษตรกรรมอันเป็นรากฐานความมั่นคงทางอาหารของไทย ส่งเสริมระบบเกษตรกรรมแบบยั่งยืน และพัฒนาเกษตรกรรมต่างๆ โดยเฉพาะการพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรมและเกษตรสมัยใหม่ และฟื้นฟูค่านิยมใหม่ที่เคารพในศักดิ์ศรีของเกษตรกร

นโยบายที่ ๑๓ พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

๑๓.๑ พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ ให้ประสานสอดคล้องระหว่างแผนระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น และระดับชุมชน เพื่อรองรับการเผชิญภัยคุกคามทั้งด้านการทหาร การก่อการร้าย สาธารณภัย ภัยพิบัติขนาดใหญ่ และโรคอุบัติใหม่ รวมถึงการบรรเทา ฟื้นฟูหลังภัยพิบัติ

๑๓.๒ จัดให้มีระบบสั่งการที่มีเอกภาพ สามารถบูรณาการและผนึกกำลังทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการภัยในเชิงรุก ทั้งการแจ้งเตือนภัย การป้องกันภัย การระงับภัย การบรรเทาภัยและการฟื้นฟูผลที่เกิดขึ้น

๑๓.๓ ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการเตรียมพร้อมเผชิญภัยพิบัติ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภัยในเชิงรุก ทั้งในระดับท้องถิ่น และในระดับชาติ

๑๓.๔ พัฒนาและสนับสนุนการมีระบบฐานข้อมูลเฝ้าระวังและเตรียมพร้อมด้านภัยพิบัติที่ทันสมัย พร้อมระบบสำรอง ที่สามารถเฝ้าต่อการเตือนภัยล่วงหน้าอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

นโยบายที่ ๑๔ เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ

๑๔.๑ เสริมสร้างและพัฒนากองทัพให้มีโครงสร้างกำลังกองทัพ และยุทธโศปกรณ์ที่เหมาะสม ทันสมัย มีความพร้อมในการป้องกันประเทศจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ และการปฏิบัติการกิจด้านสันติภาพได้อย่างต่อเนื่อง

๑๔.๒ เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของชาติด้วยการผนึกกำลังจากทุกภาคส่วนในการป้องกันประเทศ และให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานของกองทัพตั้งแต่ในภาวะปกติในการพัฒนา ความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อการระดมสรรพกำลัง ทรัพยากร การป้องกันการขาดแคลนทรัพยากรที่จำเป็นในภาวะไม่ปกติ การพัฒนาระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างศักยภาพและปลูกฝังจิตสำนึกด้านความมั่นคงของท้องถิ่น เอกชน ภาค

ประชาชน ให้สนับสนุนภาครัฐ รวมถึงการสร้างเครือข่ายสนับสนุนการดำเนินงานด้านการป้องกันประเทศโดยยึดกระบวนการมีส่วนร่วม

๑๔.๓ เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี และความร่วมมือในทุกระดับกับกองทัพประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มอาเซียน และมิตรประเทศ บนพื้นฐานการรักษาสันติภาพและผลประโยชน์ร่วมกัน

๑๔.๔ พัฒนาและนำศักยภาพของกองทัพในยามปกติมาสนับสนุนภารกิจนอกเหนือจากสงคราม ในการเตรียมความพร้อมของกองทัพให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาประเทศ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การรักษาความมั่นคงภายใน การปราบปรามยาเสพติด และสนับสนุนภารกิจการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ และการบรรเทาภัยพิบัติทางธรรมชาติ ทั้งในกรอบของสหประชาชาติและกรอบความร่วมมือต่าง ๆ โดยจัดเตรียมอุปกรณ์และกำลังพลของกองทัพให้มีความเหมาะสมและไม่กระทบต่อการจัดเตรียมกำลังและใช้กำลังเพื่อปฏิบัติการกิจตามแผนป้องกันประเทศ

๑๔.๕ ส่งเสริมและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการป้องกันประเทศและความมั่นคง โดย พัฒนาระบบอาวุธและระบบการแจ้งเตือนภัยทางทหาร ให้มีขีดความสามารถในการป้องกันทางยุทธศาสตร์ และส่งเสริมการศึกษาวิจัยและพัฒนาการทหารรวมถึงเสริมสร้างขีดความสามารถด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร โดยประสานการวิจัยและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในกองทัพกับหน่วยงานวิจัย องค์กร สถาบันวิจัย และสถาบันการศึกษาด้านเทคโนโลยีของภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนขยายผลการวิจัยและเสริมสร้างขีดความสามารถด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหารเพื่อการพึ่งพาตนเอง ตลอดจนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางทหารให้สนับสนุนการป้องกันประเทศ

นโยบายที่ ๑๕ พัฒนาระบบงานข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพ

๑๕.๑ ดำเนินงานข่าวกรองที่มีคุณภาพและแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าอย่างมีประสิทธิภาพทั้งภัยคุกคามต่อความมั่นคงแห่งชาติ และความเคลื่อนไหวที่สนับสนุนการเสริมสร้างความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติ

๑๕.๒ เสริมสร้างความร่วมมืออย่างเป็นเอกภาพในประชาคมข่าวกรอง และหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งหน่วยงานข่าวกรองต่างประเทศ และมีเครือข่ายด้านข้อมูลข่าวสารกับภาคเอกชนและประชาชน

๑๕.๓ เสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถของระบบงานข่าวกรองอย่างต่อเนื่องโดยพัฒนาบุคลากรและเพิ่มศักยภาพของเทคโนโลยี ระบบฐานข้อมูลและองค์กรด้านการข่าว

นโยบายที่ ๑๖ เสริมสร้างดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๑๖.๑ เสริมสร้างความไว้วางใจและป้องกันความขัดแย้งกับประเทศเพื่อนบ้านพัฒนาความเข้มแข็งกลไกความร่วมมือระดับต่าง ๆ เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาระหว่างกันอย่างสันติ

๑๖.๒ ส่งเสริมบรรยากาศที่นำไปสู่การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนและเส้นเขตแดนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านให้บรรลุผล ในการกำหนดแนวทางและเป้าหมายการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนและเส้นเขตแดนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านแต่ละด้านอย่างชัดเจน และรักษาความต่อเนื่องของคณะเจรจารวมถึงเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะการสนับสนุนเครื่องมือที่ทันสมัยการเพิ่มมาตรการความปลอดภัยในพื้นที่เสี่ยงจากการสู้รบและกบฏ การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

๑๖.๓ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์ของภูมิภาค โดยเน้นที่ความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันในมิติทางวัฒนธรรม และการอยู่ร่วมกันมาอย่างยาวนานเพื่อให้เกิดทัศนคติในทางสร้างสรรค์ของการเป็นมิตรประเทศ รวมถึงลดอคติและความหวาดระแวงระหว่างกัน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจระหว่างประชาชน โดยสนับสนุนและส่งเสริมให้ดำเนินการในทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นและภาคประชาชน และให้ภาควิชาการและสถาบันด้านการวิจัยมีบทบาทนำในการเชื่อมโยง การศึกษา ค้นคว้า วิจัย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับประเทศเพื่อนบ้าน

๑๖.๔ ส่งเสริมให้อาเซียนมีเอกภาพในการดำเนินความสัมพันธ์กับมหาอำนาจ และเป็นเครื่องมือสร้างดุลยภาพทางความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับมหาอำนาจ

๑๖.๕ สนับสนุน ให้ประเทศสมาชิกอาเซียนร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ซึ่งเป็นผลกระทบจากการเชื่อมโยงกันมากขึ้นในประชาคมอาเซียน

๑๖.๖ ดำเนินการอย่างสมดุลในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการที่อาเซียนเป็นองค์กรที่ปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดมากขึ้น แต่สามารถรักษาผลประโยชน์ด้านความมั่นคงแห่งชาติที่สำคัญไว้ได้

๑๖.๗ เสริมสร้างความพร้อมของประเทศในการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ในการเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรภาครัฐ พัฒนากฎ ระเบียบ ปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงาน ให้ไทยมีความพร้อมในการจัดการผลข้างเคียงที่จะเกิดขึ้นจากการอำนวยความสะดวกให้มีการติดต่อเชื่อมโยงกันมากขึ้นในอาเซียน พร้อมทั้งเสริมสร้างความตระหนักรู้และทัศนคติที่ดีต่อการเป็นประชาคมอาเซียน ประเทศสมาชิกอาเซียน และดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมในการสร้างความคุ้นเคย ความเข้าใจและความรู้สึกเป็นมิตรกับประเทศเพื่อนบ้าน

๑๖.๘ รักษาดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์กับนานาประเทศ โดยมีจุดยืนและท่าทีที่เหมาะสม ที่เอื้อต่อการแสวงประโยชน์ร่วมของไทยกับประเทศต่างๆ และไม่ให้เกิดอยู่ท่ามกลางความตึงเครียดของการแข่งขันอิทธิพลหรือการรักษาผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกันของมหาอำนาจ รวมถึงสนับสนุนการเข้าเป็นภาคีข้อตกลงระหว่างประเทศที่เอื้อต่อการรักษาผลประโยชน์ และเกียรติภูมิของประเทศ

๑๖.๙ เสริมสร้างปัจจัยที่เกื้อหนุนและสร้างสภาวะแวดล้อมที่ลดความหวาดระแวงควบคู่ไปกับการเสริมสร้างความไว้วางใจ ในการส่งเสริมบทบาทของไทยด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และใช้กลไกทั้งในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ ให้เอื้อต่อการสร้างดุลยภาพและการรักษาผลประโยชน์ของชาติ

๒.๓.๖ กระบวนการของความมั่นคงชายแดน

การกำหนดที่ตั้งและขอบเขตพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ต้องมีความชัดเจนในช่วงเริ่มต้นของการขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยที่ตั้งและขอบเขตของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนได้กำหนดขึ้นจากหลักเกณฑ์การกำหนดที่ตั้งและวิธีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ของแต่ละเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

การกำหนดที่ตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน^{๔๕}

การพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของไทยในระยะแรกให้ความสำคัญกับพื้นที่ชายแดน เนื่องจากรัฐบาลมีความประสงค์ในการจัดระเบียบพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนในวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้านมาผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ใช้ประโยชน์จากแรงงานต่างด้าวที่มีค่าจ้างแรงงานไม่สูงมากนัก และใช้ประโยชน์จากที่ตั้งบนแนวระเบียงเศรษฐกิจเพื่อเข้าถึงตลาดในประเทศเพื่อนบ้านและเพื่อเชื่อมโยงเศรษฐกิจในภูมิภาค ดังนั้น คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗ จึงได้คัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญพื้นที่ชายแดนที่มีศักยภาพเหมาะสมในการพัฒนาเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของประเทศโดยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

หลักเกณฑ์การกำหนดที่ตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

๑. ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์มีความได้เปรียบ โดยเป็นพื้นที่ชายแดนตามแนวระเบียงเศรษฐกิจที่ประเทศเพื่อนบ้านมีความพร้อมที่จะเชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจข้ามพรมแดน ทั้งในด้านการคมนาคมขนส่ง และการอำนวยความสะดวกการผ่านแดน

๒. พื้นที่มีศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนา ได้แก่ (๑) ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ และมีฐานการผลิตและฐานการลงทุนที่โดดเด่น หรือมีโอกาสในการขยายตัวเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของภูมิภาค (๒) มีปัจจัยการผลิตหรือมีความสามารถในการเข้าถึงปัจจัยการผลิต (ที่ดิน วัตถุดิบ แรงงาน) และมีตลาดที่มีศักยภาพ (๓) มีความพร้อมและมีปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาในระดับดี เช่น โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ เครือข่ายกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การอำนวยความสะดวกด้านการเงินและการลงทุน และความพร้อมด้านแรงงาน เป็นต้น (๔) ไม่มีปัญหาภัยพิบัติรุนแรง และ (๕) ไม่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

๓. พื้นที่ที่มีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาเป็นพิเศษหรือเร่งด่วน เพื่อใช้ประโยชน์จากการพัฒนาในภูมิภาคที่เกิดขึ้นหรือมีแผนจะเกิดขึ้นในอนาคตหรือเป็นพื้นที่ที่ไทยได้ตกลงร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อพัฒนาร่วมกันบนพื้นฐานของความสามารถได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของแต่ละประเทศ หรือการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในพื้นที่จะช่วยแก้ปัญหา/ข้อจำกัดของภูมิภาค/ประเทศได้อย่างมีนัยสำคัญ

๔. ประชาชนและทุกภาคส่วนในพื้นที่ให้การยอมรับและการสนับสนุนเนื่องจากเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาโดยตรงและเป็นผู้สนับสนุนให้การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนประสบความสำเร็จ โดยมีการจัดทำเวทีหารือและรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่เพื่อประเมินผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบ รวมทั้งเตรียมแนวทางการป้องกันและลดผลกระทบดังกล่าว

๕. ประเทศเพื่อนบ้านมีการพัฒนาหรือมีแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งไทยสามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสการเชื่อมโยงภูมิภาคในบริบทประชาคมอาเซียน เชื่อมโยงการค้าการลงทุนกับเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศเพื่อนบ้านเมื่อพิจารณาจากหลักเกณฑ์ดังกล่าวจึงได้ข้อสรุปพื้นที่ชายแดนที่

^{๔๕} สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาพื้นที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๙), หน้า ๖ - ๙.

มีศักยภาพและเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รวม ๑๐ แห่ง โดยแบ่งการพัฒนาออกเป็น ๒ ระยะ เพื่อให้สามารถผลักดันการดำเนินงานให้เป็นรูปธรรมชัดเจนและสอดคล้องกับความพร้อมของพื้นที่ ดังนี้

ที่ตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ระยะที่ ๑ ได้แก่ พื้นที่ชายแดนในจังหวัดตาก สระแก้ว ตราด มุกดาหาร และสงขลา

ที่ตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ระยะที่ ๒ ได้แก่ พื้นที่ชายแดนในจังหวัดหนองคาย เชียงราย นครพนม กาญจนบุรี และนราธิวาส

การกำหนดขอบเขตพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ในการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ชายแดนเป้าหมายทั้ง ๑๐ แห่ง จำเป็นต้องมีการกำหนดขอบเขตของพื้นที่เพื่อให้การพัฒนามีความชัดเจน สามารถกำกับดูแลและควบคุมผลกระทบที่อาจเกิดจากการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยขั้นตอนการกำหนดขอบเขตพื้นที่เริ่มจากจังหวัดดำเนินการระดมความเห็นภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อจัดทำข้อเสนอขอบเขตพื้นที่ฯ เสนอไปยังส่วนกลาง ซึ่งคณะอนุกรรมการด้านสิทธิประโยชน์ กำหนดพื้นที่ และศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน ภายใต้ กนพ. ทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการวิเคราะห์และพิจารณากลับกรองข้อเสนอขอบเขตพื้นที่ฯ ของจังหวัดที่ตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อเสนอต่อ กนพ. และคณะรัฐมนตรีพิจารณา ก่อนออกเป็นประกาศ กนพ. เพื่อกำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ขั้นตอนการกำหนดขอบเขตพื้นที่

๑. จังหวัดดำเนินการระดมความเห็นภาคส่วนในพื้นที่และจัดทำข้อเสนอขอบเขตพื้นที่เพื่อพัฒนาเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และยื่นข้อเสนอขอบเขตพื้นที่ฯ ต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

๒. สศช. รวบรวมข้อเสนอขอบเขตพื้นที่ฯ เสนอคณะอนุกรรมการด้านสิทธิประโยชน์ กำหนดพื้นที่ และศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุนเพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมและพิจารณากำหนดขอบเขตพื้นที่ที่จะได้รับการประกาศเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

๓. กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจังหวัดเร่งสำรวจข้อมูลขอบเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่อ่อนไหวต่างๆ รวมถึงพื้นที่ที่มีกระทบต่อความมั่นคงในแต่ละพื้นที่ชายแดน เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการด้านสิทธิประโยชน์ กำหนดพื้นที่ และศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน เพื่อกำหนดพื้นที่เหล่านั้นออก

๔. คณะอนุกรรมการด้านสิทธิประโยชน์ กำหนดพื้นที่ และศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุนพิจารณา แล้วนำเสนอ กนพ. เพื่อพิจารณา และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๕. กนพ. ออกประกาศ กนพ. เพื่อกำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

หลักการในการพิจารณาเพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่

๑. เป็นพื้นที่แบ่งตามเขตการปกครอง คือ ตำบลและอำเภอ เพื่อจำกัดขอบเขตให้กระชับ และเกิดการประหยัดต่อขนาด (economy of scale) ในการจัดโครงสร้างพื้นฐาน

๒. เป็นพื้นที่ที่ไม่มีปัญหาความอ่อนไหวด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความมั่นคง เป็นตำบลที่ติดชายแดนและใกล้เคียง มีพื้นที่ป่าน้อยที่สุดเพื่อป้องกันการบุกรุกป่าหรือการสร้างโครงสร้างพื้นฐานในเขตป่าไม้

๓. เป็นที่ตั้งจุดผ่านแดนถาวรที่มีปริมาณการค้าสูง ๒๐ อันดับแรก หรืออยู่ในระเบียบเศรษฐกิจ GMS หรือ IMT-GT

๒.๓.๗ ตัวอย่างความสำเร็จของความมั่นคงชายแดน^{๔๖}

สำหรับภาพรวมการค้าชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบด้วย มาเลเซีย เมียนมาร์ สปป. ลาว และกัมพูชา จากข้อมูลสถิติการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนของประเทศไทย ของกองความร่วมมือการค้าและการลงทุน กรมการค้าต่างประเทศ พบว่า ในปี ๒๕๕๖ การค้าชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านนั้น มีมูลค่าการค้ารวม ๙๒๔,๒๓๗.๐๖ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๕ ที่มีมูลค่า ๙๑๐,๕๐๐.๔๓ ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๕๑ โดยแบ่งเป็นการส่งออก มูลค่า ๕๖๐,๑๙๑.๗๑ ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๕๘ (๕๕๖,๙๗๕.๙๓ ล้านบาท) และการนำเข้า มูลค่า ๓๖๔,๐๔๕.๓๕ ล้านบาท เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๒.๙๘ (๓๕๓,๕๒๔.๕๐ ล้านบาท) ได้ดุลการค้า มีมูลค่า ๑๙๖,๑๔๖.๓๖ ล้านบาท

โดยในปี ๒๕๕๗ การค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน มีมูลค่าการค้ารวม ๙๘๗,๕๗๒.๒๒ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงระยะเดียวกันของปี ๒๕๕๖ ร้อยละ ๖.๘๕ โดยประเทศมาเลเซียมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่ง ๕๐๗,๖๕๕.๔๖ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๕๑.๔๐ ของมูลค่าการค้าชายแดนรวมทั้งหมด รองลงมา ได้แก่ เมียนมาร์ มีมูลค่า ๒๑๔,๓๘๗.๒๓ ล้านบาท สปป. ลาว มูลค่า ๑๕๑,๐๖๓.๖๙ ล้านบาท และกัมพูชา มูลค่า ๑๑๔,๔๖๕.๘๔ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ ๒๑.๗๑, ๑๕.๓๐ และ ๑๑.๕๙ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการส่งออก พบว่า การส่งออกของชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมีมูลค่า ๕๘๙,๖๖๒.๒๙ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงระยะเดียวกันของปี ๒๕๕๖ ที่มีมูลค่า ๕๖๐,๑๙๑.๗๑ ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๒๖ โดยมีมูลค่าการส่งออกไปยังประเทศมาเลเซียสูงสุดที่ ๒๗๔,๙๙๒.๑๙ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๔๖.๖๔ ของการส่งออกชายแดนรวม รองลงมา ได้แก่ สปป. ลาว มูลค่า ๑๒๓,๙๓๗.๒๑ ล้านบาท กัมพูชา มูลค่า ๙๖,๗๒๖.๒๒ ล้านบาท และเมียนมาร์ มูลค่า ๙๔,๐๐๖.๖๗ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ ๒๑.๐๒, ๑๖.๔๐ และ ๑๕.๙๔ ตามลำดับ

ทั้งนี้ สำหรับการนำเข้าทางชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน มีมูลค่า ๓๙๗,๙๐๙.๙๓ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงระยะเดียวกันของปี ๒๕๕๖ ที่มีมูลค่า ๓๖๔,๐๔๕.๓๕ ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๙.๓๐ โดยมีมูลค่าการนำเข้าจากมาเลเซียเป็นอันดับหนึ่ง ๒๓๒,๖๖๓.๒๗ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๕๘.๔๗ ของการนำเข้าทางชายแดนรวม รองลงมา ได้แก่ เมียนมาร์ มูลค่า ๑๒๐,๓๘๐.๕๖ ล้านบาท สปป. ลาว มูลค่า ๒๗,๑๒๖.๔๘ ล้านบาท และกัมพูชา มูลค่า ๑๗,๗๓๙.๖๒ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๓๐.๒๕, ๖.๘๒ และ ๔.๔๖ ตามลำดับ

^{๔๖} วิทวัส รุ่งเรืองผล และคณะ, “โครงการจัดทำมาตรการส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในพื้นที่ชายแดน”, รายงานวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, มปป.), หน้า ๓-๑.

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผน

๒.๔.๑ ที่มาของแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนหรือการวางแผน

๒.๔.๑.๑ วิวัฒนาการแนวคิดของการวางแผน

การวางแผนเป็นระบบการคิดและวิเคราะห์ให้เข้าใจสถานะแวดล้อมและหาทางเลือกดำเนินการที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในการดำเนินการไปสู่จุดหมายที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ไม่ว่าจะเป็นจุดมุ่งหมายในการแก้ไขปัญหาและ/หรือในการเอาชนะคู่แข่งและ/หรือจุดมุ่งหมายในการเร่งรัดพัฒนาให้รวดเร็วกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (แข่งกับตนเอง) แผนยังจะมีการนำเสนอแนวทางการปรับกลไกและวิธีการที่จะตรวจสอบ หรือการติดตามประเมินผลให้ทราบว่าในทางปฏิบัติแล้วได้มีความก้าวหน้าตามทิศทางที่แผนได้กำหนดไว้แค่ไหน เพียงใด ทั้งนี้ต้องย้ำอีกว่าการวางแผน เป็นการ “คิดก่อนทำ” นั่นเอง

นักบริหารต้องมีแผนเป็นเครื่องมือช่วยชี้นำกระบวนการตัดสินใจและการประสานงานภายใต้ข้อจำกัดทางทรัพยากรการบริหารจัดการ โดยแผนดังกล่าวจะต้องกำหนดจากเทคนิควิธีการที่ทันสมัย ในปัจจุบันวิทยาศาสตร์ด้านการวางแผนต่างเป็นพ้องต้องกันว่า แผนกลยุทธ์เป็นเทคนิคการวางแผนที่สอดคล้องกับยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมอยู่ตลอดเวลาได้อย่างดี เพราะกระบวนการวางแผนกลยุทธ์สามารถปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ได้ทันทีเมื่อประเมินผลแล้วพบว่าสถานะแวดล้อม (โอกาส ข้อจำกัด จุดอ่อน จุดแข็ง) เปลี่ยนแปลงไปจากที่วิเคราะห์ไว้

แผนกลยุทธ์ (บางครั้งเรียกว่าแผนยุทธศาสตร์: strategic planning) เป็นเทคนิคการวางแผนที่เดิมถูกใช้เพื่อการรบ โดยมีหลักฐานของตำราพิชัยสงคราม “ซุน-วู” ของจีนได้รวบรวมหลักการวางแผนกลยุทธ์ทางการทหารไว้ นักวางแผนธุรกิจภาคเอกชนได้ประยุกต์แนวคิดวิธีการของแผนกลยุทธ์มาใช้ในการแข่งขันทางธุรกิจ โดยคำนึงถึง “การแข่งขันให้อยู่รอดและการมุ่งหวังกำไร” เป็นหลัก และต่อมานักวางแผนภาครัฐได้นำแนวทางปฏิบัติของภาคเอกชนมาประยุกต์ต่อ เพื่อให้การบริหารภาครัฐสามารถปรับแนวทางและกลไกได้ทันยุคสมัย โดยปรับเปลี่ยนข้อคำนึงหลักการดำเนินการเป็น “การสนองความต้องการของประชาชน” (หรือลูกค้า) เป็นหลัก ทั้งนี้ ปรากฏภายหลังจากข้อคำนึงถึงดังกล่าวมีผลต่อการสร้าง “เสถียรภาพ” แก่การประกอบการได้มากกว่าภาคเอกชนจึงหันมาคำนึงถึงหลักการสนองความต้องการของลูกค้าเช่นเดียวกัน เพื่อหวังให้องค์กรมีเสถียรภาพด้านการตลาดในระยะยาวมากกว่า จึงอาจกล่าวได้ว่า ปัจจุบันเทคนิคการวางแผนกลยุทธ์ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนไม่แตกต่างกันมากนักในแง่แนวความคิดข้อคำนึงและวิธีการวางแผน

ดังกล่าวนี้อาจสรุปได้ว่า การปฏิรูประบบบริหารของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งของภาครัฐให้เป็นระบบการบริหารจัดการแนวใหม่นั้น ภาครัฐมุ่งหวังปรับปรุงการบริหารจากเดิมที่ภาครัฐยังยังมีปัญหาการดำเนินงานทั้งด้านบทบาทภารกิจ และวิธีการบริหารงานการทำงานเดิมซ้ำซ้อน ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน ไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน และเป็นภาระหนักในงบประมาณ โดยแนวทางการปรับปรุงมุ่งให้มีการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานไปสู่ระบบบริหารองค์กรแนวใหม่ที่เน้นการทำงานให้เกิดผลผลิต-ผลลัพธ์และ/หรือผลสัมฤทธิ์ที่คุ้มค่ากับงบประมาณที่จ่ายไปเป็นหลัก โดยการวัดผลลัพธ์และค่าใช้จ่ายอย่างถูกต้องและเป็นธรรมให้ความรับผิดชอบต่อผู้ทำงาน แทนการกำกับและความคุมที่เดิมเน้นเฉพาะปัจจัยนำเข้าและขั้นตอนการทำงาน ระบบการบริหารใหม่ยังเน้นองค์ประกอบการบริหารจัดการที่ดี การดำเนินงานมีความโปร่งใสในการตัดสินใจ มีวิธีการ

ดำเนินงานที่รวดเร็ว คล่องตัว และยึดความต้องการประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีการสร้างเสริมและพัฒนานวัตกรรมขององค์กรเพื่อผลิตและบริการที่สามารถเสริมคุณภาพวิถีชีวิตที่ดีกว่าแก่สาธารณะ^{๔๗}

๒.๔.๑.๑ พัฒนาการด้านเทคนิคการวางแผนของประเทศไทย^{๔๘}

วิวัฒนาการของการวางแผนในประเทศไทย เกิดจากความประสงค์ที่จะพัฒนากระบวนการตัดสินใจของผู้บริหาร ภายใต้ภาวะความจำเป็นในการสนองความต้องการของประชาชน และที่ประเทศไทยจะต้องอยู่รอดสามารถแข่งขันได้อย่างทัดเทียมประเทศอื่นในสากลโลก โดยเทคนิคการวางแผนเดิมจะเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาทั้งในปัจจุบันและแนวโน้ม เพื่อกำหนดเป้าหมายอนาคตที่ต้องการเป็นและจะบรรลุ โดยใช้วิธีการคิดที่สมเหตุสมผลและสนองความต้องการตามความจำเป็นภายใต้ข้อจำกัดของทรัพยากร

การวางแผนของประเทศไทยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑-๙ ได้มีวิวัฒนาการของเทคนิคการวางแผน จากแผนหนึ่งไปสู่อีกแผนหนึ่ง ซึ่งสรุปได้ตามลำดับดังนี้

๑) การวางแผนเฉพาะสาขา (sectoral planning) เป็นเทคนิคการวางแผนแบบแยกตามรายสาขา โดยเน้นการวิเคราะห์ให้ทราบปัญหาและการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยใช้เทคนิควิทยาการของแต่ละสาขา (สาขาการเกษตร สาขาอุตสาหกรรม สาขาบริการ ฯลฯ) อย่างไรก็ตามการวางแผนในลักษณะนี้มีจุดอ่อน คือ ก่อให้เกิดผลกระทบข้างเคียงที่เป็นปัญหาแก่สาขาพัฒนาด้านอื่นอันเป็นการพัฒนาแบบได้อย่างเสียอย่าง ตัวอย่างเช่น การทำถนนแก้ไขปัญหาสาขาคมนาคม แต่อาจเกิดปัญหาการขวางทางน้ำหลาก และเกิดปัญหาน้ำท่วมที่เป็นปัญหาแก่สาขาการเกษตร และ/หรือเกิดน้ำท่วมเสียหายต่อพื้นที่ของชุมชนเมืองได้

๒) การวางแผนแบบสหสาขา (inter-sectoral planning) เป็นเทคนิคการวางแผนแบบเสริมการประสานงานระหว่างสาขาเพื่อป้องกันและ/หรือทำให้ลดการเกิดผลกระทบข้างเคียงจากการวางแผนเฉพาะสาขา แต่การวางแผนแบบสหสาขามักจะมีจุดเน้นการปรับเปลี่ยนไปสู่การพัฒนาเพื่อการพัฒนาโดยมองข้ามความสำคัญของการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตและวิถีชีวิตที่ดี การวางแผนตามเทคนิคแบบสหสาขาจึงถูกกล่าวหาว่าไม่ก่อให้เกิดความสมดุลการพัฒนา และเป็นการวางแผนพัฒนาที่เกิดผลแก่กลุ่มผลประโยชน์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ไม่ใช่เทคนิคการวางแผนที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างสมดุลอย่างแท้จริง

๓) การวางแผนแบบสมบูรณ์แบบ (comprehensive planning) เป็นการวางแผนแบบมุ่งศึกษาวิเคราะห์อย่างครบวงจรของการพัฒนาทุกสาขาควบคู่กันทางด้านเศรษฐกิจสังคมเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการโดยมุ่งหวังจะจัดปัญหาทั้งผลกระทบข้างเคียงระหว่างการพัฒนาให้หมด และหวังให้มีระบบการพัฒนาที่สมบูรณ์ทุกด้านและอย่างสอดคล้องในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการเป็นการแก้ปัญหาโดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการพัฒนาทั้งหมดทุกด้านและโดยพยายามรวบรวมข้อมูลอย่างครบวงจรให้ทราบโครงสร้างปัญหาทั้งเหตุและผลของสถานการณ์ทั้งหมดทุกด้านและพยายามพัฒนาเทคนิคการคาดการณ์ที่สมบูรณ์แบบ มีความซับซ้อนและเป็นไปได้ยาก

^{๔๗} อุทิศ ขาวเอียร, การวางแผนกลยุทธ์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทด้านยุทธศาสตร์การพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๘ - ๑๐.

^{๔๘} อ้างแล้วใน อุทิศ ขาวเอียร, การวางแผนกลยุทธ์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, หน้า ๑๑ - ๑๔.

ในทางปฏิบัติ และขั้นตอนการวางแผนใช้เวลารวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์คาดการณ์มากไม่ทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของยุคโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้ ข้อมูลของประเทศกำลังพัฒนายังขาดประสิทธิภาพและเพิ่มความยุ่งยากแก่การวางแผนแบบครบวงจร กระทั่งนักวางแผนส่วนใหญ่ต้องยอมรับว่าการวางแผนครบวงจรเป็นไปได้เฉพาะในทางทฤษฎีเท่านั้น

๔) การวางแผนกลยุทธ์ (แผนกลยุทธ์: strategic planning) เป็นการวางแผนซึ่งสามารถแปลงสู่การปฏิบัติได้อย่างทันยุคโลกาภิวัตน์ตัวเทคนิคนี้จะไม่เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างครบวงจร แต่เลือกวิเคราะห์ข้อมูลเฉพาะกับสถานะที่มีนัยสำคัญเชิงกลยุทธ์ที่องค์กรต้องเผชิญหากจะเร่งรัดพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดเท่านั้น ภาคเอกชนเป็นผู้นำเทคนิคนี้จากภาพทหารมาใช้ในการแข่งขันในการดำเนินธุรกิจ และได้พิสูจน์ให้เห็นว่า เทคนิคดังกล่าวสามารถสร้างเครื่องมือขึ้นแก่การบริหารที่เผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงของตลาดได้ดังนั้น นักวิชาการวางแผนของรัฐจึงได้พิจารณาประยุกต์ใช้เทคนิคการวางแผนกลยุทธ์กับการบริหารจัดการพัฒนาของประเทศ และพบว่าแผนกลยุทธ์จะสามารถประยุกต์ใช้เพื่อการบริหารจัดการของภาครัฐได้เกือบทุกระดับ ทั้งแผนระดับชาติ แผนกระทรวง-กรม และท้องถิ่น

ปัจจุบันองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้นำวิธีการวางแผนกลยุทธ์มาใช้เพื่อกำหนดแผนที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินงาน เนื่องจากการวางแผนกลยุทธ์มีการขึ้นนำให้องค์กรได้เสริมความสามารถการแข่งขัน และเปลี่ยนแปลงการอ่านแนวทางดำเนินการทันกับสถานการณ์ มีการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังมีความเด่นในการประสานงานไปสู่เป้าประสงค์เดียวกัน อันเนื่องมาจากมีกระบวนการวางแผนอย่างมีส่วนร่วม ตลอดจนมีการขึ้นนำด้านการติดตามประเมินผลให้เกิดการขึ้นอย่างต่อเนื่อง คล่องตัว สามารถปฏิบัติงานตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปรวมทั้งเป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของรัฐเมื่อนำพาประเทศให้สามารถแข่งขันในสากลอีกด้วย

ยุทธศาสตร์หรือกรอบขึ้นนำแนวทางเลือกปฏิบัติของแผนกลยุทธ์จะขึ้นนำผลักดันให้องค์กรและ/หรือภาคีการพัฒนาที่มีทางเลือกสู่การพัฒนาที่มีผลงาน(ผลสัมฤทธิ์) ที่ทำให้สามารถแข่งขันและอยู่รอดได้ แผนกลยุทธ์จึงขึ้นนำแนวทางที่แตกต่างจากกฎระเบียบราชการทั่วไปที่จะเน้นเสี่ยงแนวทางการดำเนินการประจำที่มีผลเพียงผิวเผินด้านการเปลี่ยนแปลงไม่ก่อเกิดการพัฒนาอย่างเด่นชัด ยุทธศาสตร์ของแผนกลยุทธ์จะขึ้นนำการก่อเกิดทั้งการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา และกระทบความยั่งยืนของประเทศในที่สุด

๒.๔.๒ ความหมายของการจัดทำแผนหรือการวางแผน

Judith R.Gordon และคณะให้ความหมายของการวางแผนว่า หมายถึง ขั้นตอนการกำหนดและการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย หรือทำให้เป้าหมายเป็นจริง ^{๔๙}

S. Robbins และ M.Coulter กล่าวว่า การวางแผน หมายถึง การกำหนดเป้าประสงค์ (goals) หรือวัตถุประสงค์ (objective) ขององค์กร รวมถึงการกำหนดกลยุทธ์หรือวิธีการ เพื่อบรรลุ

^{๔๙} Judith R”Gordon and associates, Management and Organizational Behavior, (Massachusetts : Allyn & Bacon, 1990), p. 107.

เป้าประสงค์ของวัตถุประสงค์ดังกล่าว การวางแผนซึ่งต้องบูรณาการและประสานกิจกรรมที่เกี่ยวข้องให้เป็นหนึ่งเดียว จึงเป็นทั้งวิธีการ (Mean) และเป้าหมาย (ends)^{๕๐}

I. Senders กล่าวไว้ว่า การวางแผนเป็นผลลัพธ์จากความเข้าใจในปรากฏการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ ประชากร การเมือง เหตุการณ์และประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้น แล้วนำมาสร้างข้อมูลประกอบกับด้วยการมองการณ์ไกล โดยใช้การคิดแบบกลยุทธ์ (strategic thinking) ที่เน้นการใช้กระบวนการสัญชาตญาณพิจารณาภาพใหญ่ที่มีตัวแปรต่างๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์กันแบบไม่เป็นเส้นตรง การวางแผนนี้ช่วยให้สามารถคาดการณ์ และตอบสนองและมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่จะเกิดก่อนที่จะกลายเป็นวิกฤตการณ์^{๕๑}

การวางแผน คือ กระบวนการกำหนดชุดของการกระทำ/กิจกรรมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์/จุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล^{๕๒}

แผนกลยุทธ์เป็นเครื่องมือเพื่อช่วยชี้นำแนวทางการตัดสินใจของผู้บริหารทุกระดับองค์กร (และ/หรือภาคีการพัฒนา) โดยเป็นแนวทางขึ้นที่ที่เกิดจากกระบวนการระดมสมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมีส่วนร่วมเป็นการ “คิดก่อนทำ” โดยยึดหลักการวิเคราะห์ให้ทราบสถานะแวดล้อม ให้ “รู้เขารู้เรา” เพื่อชี้แนะเป้าประสงค์ (วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์หลักของแผน) และยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีทางเลือกปฏิบัติที่สอดคล้องกับสถานะแวดล้อม และมีการจัดลำดับความสำคัญยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี ตลอดจนผังเชิงยุทธ์หรือแผนที่ยุทธศาสตร์เพื่อช่วยการจัดสรรทรัพยากรการบริหารให้สอดคล้องกับความเป็นจริง ตลอดจนชี้นำแนวคิดหลักการบริหารที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนๆ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์และหลักการบริหารที่ทันสมัยเป็นแผนงานและโครงการที่สนับสนุนการดำเนินการสืบค้นสัมฤทธิ์ที่คุ้มค่า มีประสิทธิภาพ และที่สนองความต้องการสาธารณะ ภายใต้การจัดการที่ดี มีวินัย ยุติธรรม และที่มีความสามารถในการแข่งขัน^{๕๓}

การวางแผน โดยเฉพาะการวางแผนพัฒนาแห่งชาติ เป็นกระบวนการกำหนดจุดมุ่งหมายและลำดับความสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยมีรากฐานมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งมีการกำหนดตัวแบบ การเก็บข้อมูล การพยากรณ์ การกำหนดทางเลือก และการปรับแก้ตัวแปรให้สอดคล้องกับความเป็นจริง เพื่อให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และพยายามให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การวางแผนมีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องเพราะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนที่มีอยู่อย่างหลากหลาย จึงต้องหาทางประนีประนอมความต้องการให้ตรงกับทรัพยากรที่มี และคำนึงถึงลำดับความสำคัญที่ฝ่ายการเมืองกำหนด^{๕๔}

^{๕๐} Robbins, S.P., and Coulter M., Management, 4th ed, (New Jersey : Prentice-Hall, Inc, 1996), p. 228-229.

^{๕๑} Senders I.L, Strategic Thinking and the New Science : Planning in the Midst of Chaos, Complexity and Chang, (New York : The Free Press, 1998), p. 136-138.

^{๕๒} มยุรี อนุมานราชชน, นโยบายสาธารณะ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท แอคทีฟ พรินท์ จำกัด, ๒๕๕๖), หน้า ๔๑.

^{๕๓} อภิศ ขาวเขียว, การวางแผนกลยุทธ์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, หน้า ๑๗.

^{๕๔} เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, การบริหารการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิพิธการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๘), หน้า ๑๘๕.

๒.๔.๓ หลักการ/ความสำคัญของการจัดทำแผน

ความสำคัญของการวางแผน^{๕๕}

การวางแผนเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในกระบวนการบริหารจัดการเพื่อนำประเทศองค์กรไปสู่ความเจริญก้าวหน้าดังนั้นผู้นำประเทศผู้บริหารองค์กรที่มีวิสัยทัศน์ต่างเห็นความสำคัญของการวางแผนที่จะนำประเทศองค์กรไปสู่จุดมุ่งหมายวัตถุประสงค์เป้าหมายที่ต้องการความสำคัญของการวางแผนได้แก่

๑. กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศองค์กรเช่นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๒. ลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะด้านสังคมเศรษฐกิจและการเมืองที่อยู่นอกเหนือความควบคุม
๓. ลดความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนในอนาคตให้น้อยลง
๔. ช่วยให้ผู้บริหารปรับตัวเพื่อเพิ่มจุดแข็งและโอกาสขณะที่ขจัดจุดอ่อนและข้อจำกัดให้ลดลง
๕. ทำให้สามารถเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างดีจากการที่ทราบการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดในอนาคตโดยการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงในกระบวนการวางแผน
๖. การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านในการวางแผนช่วยจัดสิ่งที่มีประสิทธิภาพให้หมดไป
๗. ลดความสูญเสียปัจจัยทางการบริหารต่างๆได้แก่ทรัพยากรบุคลากรงบประมาณและอุปกรณ์รวมทั้งความซ้ำซ้อนของงานเพื่อให้เกิดความคุ้มค่า
๘. กำหนดมาตรฐานการกำกับควบคุมตรวจสอบการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายวัตถุประสงค์เป้าหมาย
๙. สนับสนุนการประสานงานระหว่างหน่วยงานและสร้างเอกภาพในการปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่วัตถุประสงค์เป้าหมาย
๑๐. ความผูกพันร่วมกันในการบรรลุเป้าหมายของผู้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ
๑๑. สร้างขวัญกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานจากการที่การวางแผนได้ระบุผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างชัดเจน
๑๒. เป็นเครื่องมือในการเพิ่มพูนสมรรถนะในการบรรลุเป้าหมาย
๑๓. สามารถประเมินความสำเร็จของแผนได้

๒.๔.๔ ประเภทของการจัดทำแผน^{๕๖}

แผนอาจจำแนกได้หลายประเภทตามคุณลักษณะของการวางแผนดังนี้ ๑) แผนจำแนกตาม คุณลักษณะได้แก่แผนที่ไม่เป็นทางการและแผนที่เป็นทางการ ๒) แผนจำแนกตามความถี่ของการใช้แผน ได้แก่แผนที่ใช้ประโยชน์ครั้งเดียวและแผนถาวร ๓) แผนจำแนกตามระดับการบริหาร ได้แก่

^{๕๕} Robbins S. And Coulter M. อังโน มยุรี อนุมาราชธร, นโยบายสาธารณะ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, หน้า ๔๑-๔๒.

^{๕๖} สมบัติ อารังธวังศ์, นโยบายสาธารณะ : แนวคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสมาธรรม, ๒๕๔๓), หน้า ๗๓-๘๖.

แผนกลยุทธ์แผนบริหารและแผนปฏิบัติการ และ ๔) จำแนกตามระดับพื้นที่ได้แก่แผนระดับชาติแทนระดับภาคและแผนระดับจังหวัด

๑ แผนจำแนกตามคุณลักษณะได้แก่แผนที่ไม่เป็นทางการและแผนที่เป็นทางการ informal and formal planning แผนที่ไม่เป็นทางการจะไม่มีกำหนดเป้าหมายวิธีการแนวทางที่ชัดเจนมักใช้วิจารณ์ญาณประสบการณ์และความพึงพอใจของผู้มีอำนาจตัดสินใจมากกว่าการใช้ข้อมูลและหลักเหตุผลในการวางแผนขณะที่แผนที่เป็นทางการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์วิธีการแนวทางที่ชัดเจนมีการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้สามารถเลือกโดยใช้หลักเหตุผลได้ ในการวางแผนยังมีกระบวนการวางแผนที่เป็นขั้นเป็นตอนสามารถตรวจสอบได้และปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมอย่างเป็นระบบการวางแผนแบบนี้ก่อให้เกิดการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพและมักทำในรูปแบบที่เป็นลายลักษณ์อักษร

๒ แผนจำแนกตามความถี่ของการใช้แผนได้แก่แผนที่ใช้ประโยชน์ครั้งเดียวและแผนเพื่อใช้ประโยชน์อาวรณ single use and standing planning แผนที่ใช้ประโยชน์ข้างเดียวเป็นแผนที่เมื่อเสร็จสิ้นพระกิจกรรมแล้วแต่นั้นก็สิ้นสุดลงไม่มีการนำแผนมาปฏิบัติอีกการวางแผนแบบนี้มักใช้สำหรับแผนงานและโครงการระยะเวลายาวไม่เกิน ๑ ปีดังเช่นแผนของหน่วยงานภาครัฐแผนงานของกระทรวงทบวงกรมต่างๆซึ่งรับผิดชอบดำเนินงานตามแผนงบประมาณประจำปีส่วนการวางแผนเพื่อใช้ประโยชน์ถาวรมีการกำหนดกิจกรรมที่มีลักษณะต่อเนื่องเป็นระยะนานจึงต้องคำนึงถึงองค์การที่รับผิดชอบทรัพยากรงบประมาณอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานปัญหาอุปสรรคในการนำแผนไปปฏิบัติและแนวทางในการประเมินผล

๓ แผนจำแนกตามระดับการบริหารได้แก่แผนกลยุทธ์แผนบริหารและแผนปฏิบัติการ strategic managerial and Operational planning การวางแผนแบบนี้พิจารณาจากระดับการบริหารซึ่งปรากฏตามลำดับขั้นของการบังคับบัญชาในองค์กรกล่าวคือ แผนกลยุทธ์เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารระดับสูงเป็นแผนระยะยาวตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไปแผนบริหารเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารระดับกลางเป็นแผนระยะกลางมีระยะเวลา ๑-๒ ปีส่วนแผนปฏิบัติการเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารระดับต้นเป็นแผนระยะสั้นมีระยะเวลาเป็นสัปดาห์เดือนและไตรมาส

๔. แผนจำแนกตามระดับพื้นที่ได้แก่แผนระดับชาติและระดับภาคและแผนระดับจังหวัด การวางแผนแบบนี้ยึดพื้นที่เป็นหลักในระดับชาตินี้จะครอบคลุมกิจกรรมการพัฒนาทุกๆด้านทั้งประเทศดังเช่นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติส่วนใหญ่ระดับภาคเพื่อให้แผนมีความเฉพาะเจาะจงและสอดคล้องกับพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันเช่นแผนพัฒนาภาคใต้แผนพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกแผนพัฒนาเมืองหลักเป็นต้นสำหรับแผนระดับจังหวัดให้ความสำคัญกับการวางแผนแบบล่างขึ้นบนเนื่องจากต้องการให้การวางแผนสอดคล้องกับสภาพของแต่ละจังหวัดที่มีลักษณะแตกต่างกันด้านภูมิศาสตร์สังคมวัฒนธรรมและทรัพยากรของแต่ละพื้นที่อย่างแท้จริงการวางแผนระดับจังหวัดยังมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นหลัก

๒.๔.๕ องค์ประกอบของการจัดทำแผน

โดยหลักการแล้ว แผนกลยุทธ์มีองค์ประกอบหลักเพื่อประโยชน์การชี้แนะแนวทางการบริหารยุค ๓ ส่วนด้วยกัน กล่าวคือ ^{๕๗}

^{๕๗} อูทิศ ขาวเขียว, การวางแผนกลยุทธ์, พิมพ์ครั้งที่ ๓ หน้า ๓๓-๔๑.

๑. องค์ประกอบหลักส่วน “เป้าประสงค์ร่วม” ส่วนเป้าประสงค์ร่วมประกอบด้วยส่วนย่อย ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์หลักของแผนฯ องค์ประกอบส่วนนี้หากชัดเจนจะทำหน้าที่ส่งเสริมการประสานงานแก่องค์กรและหรือเป็นส่วนการชี้นำซึ่งจะแสดงให้เห็นทิศทางของการพัฒนา เป็น “วิสัยทัศน์” ที่องค์กรประสงค์ เป็นสิ่งพึงปรารถนาของการพัฒนาที่สมเหตุสมผล ทั้งนี้ส่วน “พันธกิจ” จะชี้นำให้เกิดความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ที่สำคัญที่สุดที่องค์กรต้องทำอย่างมีบูรณาการ ภายใต้แผนฯ ส่วน “วัตถุประสงค์หลัก” เป็นเกณฑ์ที่ต้องบรรลุหรือระดับความสำเร็จ (ผลกระทบ/ผลลัพธ์: outcome) ที่ต้องถูกประเมินผลเพื่อเป็นหลักประกันว่า องค์กรได้ดำเนินการตามแผนไปสู่ทิศทางที่ก่อให้เกิดวิสัยทัศน์ที่วาดหวังไว้ได้

๒. องค์ประกอบหลักด้าน “ทางเลือกการดำเนินการ” (ยุทธศาสตร์และยุทธวิธี/กลวิธีที่เหมาะสม) ทางเลือกการดำเนินการ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีที่กำหนดอย่างชัดเจนขึ้นเป็นกรอบความคิดที่ชี้นำทางแก่การปฏิบัติการหลักของแผนฯ ว่า มีอย่างไรบ้าง กรอบแนวคิดดังกล่าวกำหนดจากการผนวกประเด็นชี้นำที่ได้จากการวิเคราะห์ (และการจัดลำดับความสำคัญ) ของสถานะแวดล้อม ทั้งด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ความชัดเจนของยุทธศาสตร์ขึ้นอยู่กับความชัดเจนและประสิทธิภาพของการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมเป็นสำคัญ หากการกำหนด SWOT ไม่ชัดเจน ยุทธศาสตร์จะเป็นกรอบชี้นำที่กว้างเกินเหมาะสม ทำให้กำหนดแผนงานโครงการไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ชัด (ไม่เป็นรูปร่างที่นำไปสู่เส้นชัยแต่เป็นทุ่งกว้างที่ผู้บึงอยู่ในทุ่งอาจหลงทางได้) การปฏิบัติตามโครงการอัดเสียงเวลาต้องแก้ไขปัญหามา เนื่องจากไม่ได้วิเคราะห์ไว้อย่างชัดเจน(ในการวิเคราะห์สถานะแวดล้อม) จึงกล่าวได้ว่ายุทธศาสตร์เป็นทางเลือกที่เหมาะสมเพียงไร ขึ้นอยู่กับผลการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมขององค์กร แนวทางชี้นำที่เหมาะสมจึงใช้สถานะที่มีอยู่เป็นบรรทัดฐาน เป็นการใช้อย่างได้เปรียบของสถานะแวดล้อมที่อยู่ในขณะเดียวกัน ไม่ฝืนข้อจำกัดหรือไม่ขัดแย้งกับสถานะแวดล้อมที่เป็นจริงเช่นกัน และยุทธศาสตร์ที่ยังคำนึงถึงความสอดคล้องกับพันธกิจขององค์กรด้วย โดยสาระของกรอบชี้นำการปฏิบัติดังกล่าวไม่ควรขัดแย้งกับพันธกิจของแผนฯ

๓. องค์ประกอบหลักด้าน “เครื่องมือ-กลไกเร่งรัดการพัฒนา” เหตุผลหนึ่งที่ต้องมีแผนก็เพื่อการเร่งรัดการดำเนินการกระบวนการพัฒนาการวางแผนฯ สามารถชี้แนะแนวทางการเร่งรัดกระบวนการดำเนินงานได้โดยนำเสนอเครื่องมือที่ช่วยชี้นำแนวทางของการดำเนินการที่เหมาะสมให้แก่ผู้บริหารในรูปแบบของแนวทางการ “ปรับกระบวนการทำงาน” ขององค์กรและกลไกการทำงาน ขององค์กร การปรับปรุงระเบียบ ตลอดจนค่านิยมและวัฒนธรรมความเชื่อภายในองค์กรให้สนับสนุนแผนงานโครงการที่กำหนดแล้ว การชี้แนะส่วนนี้ของแผน จึงครอบคลุมแนวทางการปรับกับระบบการทำงานและโครงสร้างองค์กร ระเบียบ-กฎการปฏิบัติงาน และวัฒนธรรมขององค์กรเพื่อเร่งรัดการดำเนินงานตามแผนฯ ที่จะเพิ่มประสิทธิผลของยุทธศาสตร์และยุทธวิธีที่ได้กำหนด

๒.๔.๖ กระบวนการจัดทำแผน

การวางแผนกลยุทธ์เป็นกระบวนการคิดก่อนทำที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักจากทุกฝ่ายจะมีส่วนร่วมในการวางแผน กระบวนการระดมสมองดังกล่าวทำให้บุคลากรในองค์กร(หรือในภาคี) เกิด

ความเข้าใจร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ (ลูกค้า) และการยอมรับซึ่งกันและกัน ในการกำหนดเป้าประสงค์หลักของการพัฒนาที่สนองความต้องการของสาธารณะใกล้เคียงกว่า...^{๕๘}

นอกจากนั้น มยุรี อนุมานราชธน^{๕๙} กล่าวว่า กระบวนการวางแผนนั้นควรประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

๑. ศึกษาสภาพปัญหาและคาดคะเนเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การ/ประเทศ ทั้งสภาพการณ์ในปัจจุบันและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ผลการวิเคราะห์จะทำให้เห็นภาพรวมทราบ (๑) สถานะที่แท้จริงขององค์การ/ประเทศ (๒) ปัญหาที่กำลังประสบ และความจำเป็นที่องค์การ/ประเทศต้องปรับตัวเพื่อความมั่นคง (๓) การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ในอนาคต (๔) ทรัพยากรขององค์การ/ประเทศที่จำเป็นต่อการบริหารเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมายในอนาคต (๕) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์การ/ประเทศ เพื่อนำมาใช้ในการปรับเปลี่ยนจุดอ่อนให้น้อยลง (๖) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสและข้อจำกัดขององค์การ/ประเทศ เพื่อหลีกเลี่ยงข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ที่ต้องการ

๒. กำหนดโครงสร้างของการวางแผนให้ชัดเจน โดยพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๒.๑ นโยบายของรัฐและประเทศอื่นๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนว่าเป็นข้อจำกัดหรือไม่ และในอนาคตนโยบายจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

๒.๒ สภาพเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อวางแผน รวมทั้งแนวโน้มของสภาพเศรษฐกิจในอนาคต

๒.๓ ปัจจัยภายนอกต่างๆ ที่อาจมีผลต่อการวางแผน

๓. กำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการบรรลุ ณ เวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคตโดยวัตถุประสงค์ที่ดีควรมีลักษณะ (๑) มีความเป็นไปได้และเฉพาะเจาะจงเป็นวัตถุประสงค์ที่สามารถกำหนดแนวทางปฏิบัติและมีลักษณะที่เป็นรูปธรรม (๒) วัดระดับความสำเร็จได้โดยการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่คาดหวังและสิ่งที่ปรากฏจริงในลักษณะที่เป็นรูปธรรมและวัดได้ (๓) สามารถทำได้หรือสามารถนำไปกระทำให้เป็นจริงได้ (๔) มีเหตุผลและสอดคล้องกับความเป็นจริง (๕) กำหนดเวลาที่จะกระทำให้สำเร็จอย่างชัดเจนเพื่อทราบจำนวนทรัพยากรที่ต้องนำมาใช้ซึ่งอิงจะนำมาคำนวณต้นทุนการดำเนินงาน

๔ การวิเคราะห์ทางเลือกและจัดทำแผน การวิเคราะห์ทางเลือกและจัดทำแผน (ในที่นี้หมายถึงเฉพาะการจัดทำแผนแบบเป็นทางการซึ่งอาจเป็นแผนที่ใช้ครั้งเดียวหรือถาวร หรือเป็นแผนกลยุทธ์ แผนบริหาร แผนปฏิบัติการก็ได้) ทางเลือกหรือแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมสำหรับแผนควรกำหนดไว้หลายทางเลือกเพื่อนำมาเปรียบเทียบจุดแข็งและจุดอ่อนของแต่ละทางเลือกและตัดสินใจเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งที่เหมาะสมที่สุดภายใต้สภาพการณ์นั้น นอกเหนือจากการที่แผนต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์/จุดมุ่งหมายในระดับที่สูงขึ้นไปขององค์การ/ประเทศแล้ว แผนยังต้องเป็นที่ยอมรับของผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องผู้ซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินงานตามแผนนั้น

^{๕๘} อุทิศ ขาวเขียว, การวางแผนกลยุทธ์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, หน้า ๑๘.

^{๕๙} มยุรี อนุมานราชธน, นโยบายสาธารณะ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, หน้า ๔๖-๔๗.

๕. การปฏิบัติตามแผนโดยมีการมอบหมายให้องค์การ/หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการนำแผนไปดำเนินงานให้บรรลุผล นอกจากนี้ยังต้องมีการจัดหาทรัพยากรต่างๆ งบประมาณที่เพียงพอ บุคลากรซึ่งมีความมุ่งมั่นและมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนในการดำเนินงานตามแผน วัสดุอุปกรณ์ให้ครบถ้วนเพื่อเป็นหลักประกันว่าการปฏิบัติตามแผนจะบรรลุตามผลที่ต้องการ

๖. การประเมินผลและปรับปรุงแผนเพื่อทดสอบว่าการปฏิบัติตามแผนเป็นไปตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยเปรียบเทียบกับผลลัพธ์ที่ปรากฏจริงว่าแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด ถ้าแตกต่างกันมากต้องวิเคราะห์สาเหตุของการที่ผลไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ บางครั้งอาจต้องปรับปรุงเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ บางครั้งอาจต้องประเมินสิ่งแวดล้อมที่เป็นอุปสรรค รวมทั้งตรวจสอบสมรรถนะขององค์กร (ซึ่งเกี่ยวข้องกับงบประมาณบุคลากรเทคโนโลยี) ที่นำแผนไปปฏิบัติ ในการประเมินผลนี้ควรที่จะทำการประเมินผลทั้งกระบวนการดำเนินงาน กล่าวคือ ประเมินผลทั้งปัจจัยนำเข้า (งบประมาณวัสดุอุปกรณ์บุคลากรเทคโนโลยี) กระบวนการนำแผนไปปฏิบัติ ปัจจัยนำออก ได้แก่ ผลลัพธ์ (output) ผลต่อเนื่อง(outcome) และผลกระทบ (impact) และประเมินผลสิ่งแวดล้อม (environment) หลังจากนั้นก็จะนำข้อบกพร่องในการนำแผนไปปฏิบัติไปทำการปรับปรุงแผนเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ตามที่ต้องการ

การวางแผนประกอบด้วยขั้นตอนที่องค์กรต้องดำเนินการดังต่อไปนี้คือ ^{๖๐}

๑ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเป็นการพิจารณาถึงโอกาสได้เงินไขต่างๆในการทำงานขององค์กรตลอดจนสถานการณ์และปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับองค์กร การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจะทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับสภาพแวดล้อมและเตรียมการในการปรับตัวขององค์กร ในขั้นตอนนี้้องค์การจะรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์กรและพิจารณาผลกระทบของปัจจัยต่างๆ เหล่านั้น ที่มีต่อองค์กรเพื่อเตรียมการในการดำเนินการให้สอดคล้องกับสถานการณ์โดยในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม องค์กรจะต้องวิเคราะห์ทางสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินการขององค์กรและพิจารณาถึงโอกาสในการดำเนินงานขององค์กรในสภาพแวดล้อมต่างๆ โดยปกติสภาพแวดล้อมที่องค์กรมักจะนำมาพิจารณา ได้แก่ ความต้องการของลูกค้าหรือผู้รับบริการ คู่แข่งขององค์กร จุดแข็งจุดอ่อนขององค์กร ตลอดจนกลุ่มลูกค้าเป้าหมายหรือตลาด เป็นต้น

๒. การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร ในขั้นตอนนี้้องค์การจะกำหนดเป้าหมายขององค์กรและสิ่งที้องค์การต้องการระบุโดยการกำหนดเป้าหมายองค์กรมักจะกำหนดเป้าหมายที่มีลักษณะ smart goal คือเป้าหมายที่มีความเฉพาะเจาะจง (specific) สามารถวัดได้ (measurable) เป็นที่เห็นพ้องต้องกันหรือตกลงร่วมกัน (agreeable) เป็นเป้าหมายที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ (realistic) และมีช่วงเวลากำหนดไว้ตามเฟรม นอกจากนี้เป้าหมายที่ดียังจะต้องท้าทายแต่

^{๖๐} วันชัย มีชาติ, การบริหารองค์กร, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา, ๒๕๕๕), หน้า ๑๕๗-๑๖๐.

สามารถบรรลุได้ (challenge but attainable) และเป้าหมายควรมีการเคลื่อนไหวเป็นลายลักษณ์อักษร (Written) ขอให้ทุกคนในองค์การมีเป้าหมายร่วมกันและเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้ที่เกี่ยวข้องผู้ที่เข้ามาใหม่จะยังสามารถเข้าใจและรับรู้กลุ่มเป้าหมายของการได้อยู่

๓. การเสนอทางเลือกเป็นขั้นตอนที่องค์ การแสวงหาทางเลือกในการดำเนินการเกิดผลตามเป้าหมายที่วางไว้ การแสวงหาทางเลือกในองค์การจะพยายามให้ได้ทางเลือกมากที่สุดโดยยังไม่มี การพิจารณาในแง่ของความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแต่ละทางเลือก เป็นการรวบรวมทางเลือกให้ได้มากที่สุดก่อนเทคนิคที่มักจะใช้ในการแสวงหาทางเลือก ได้แก่ เทคนิคการระดมสมอง (brain storming) เทคนิคการประชุมกลุ่ม (nominal group technique) เป็นต้น เทคนิคเหล่านี้มุ่งให้ผู้เกี่ยวข้องเสนอทางเลือกให้มากที่สุดก่อนโดยไม่ต้องสนใจว่าทางเลือกใดจะเป็นไปได้มากกว่า เมื่อได้ทางเลือกมากพอแล้วทุกคนในกลุ่มจะร่วมพิจารณาทางเลือกเหล่านั้นร่วมกัน

๔. การวิเคราะห์ทางเลือก การวิเคราะห์ทางเลือกจะพิจารณาว่าทางเลือกแต่ละทางมีความเป็นไปได้น้อยแค่ไหน โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมในการเลือกทางเลือกแต่ละทาง การวิเคราะห์ทางเลือกจะพิจารณาว่าทางเลือกแต่ละทางมีความเป็นไปได้น้อยแค่ไหนในการบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมในการเลือกทางเลือก แต่ละทางเลือกมีข้อดีจุดเด่นและข้อจำกัดอย่างไร ปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินการตามทางเลือกต่างๆ ค่าใช้จ่ายที่จะต้องจ่าย ตลอดจนความคุ้มค่าของทางเลือกซึ่ง อาจจะทำให้ทุกคนช่วยกันวิเคราะห์ทางเลือกต่างๆ ที่ช่วยกันเสนอมาที่โดยไม่สนใจว่าใครจะเป็นผู้เสนอทางเลือกต่างๆ การวิเคราะห์ทางเลือกมักจะมีตัวแบบที่องค์การเรื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์มากมายเช่น ตัวแบบในทางเศรษฐศาสตร์ การจัดการ และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เช่น การคำนวณผลตอบแทนจากการลงทุนการคำนวณมูลค่าปัจจุบัน เป็นต้น

๕. การเลือกทางเลือก เป็นขั้นตอนที่องค์การใช้ดำเนินการเลือกทางเลือกที่สมเหตุสมผลมากที่สุดคือ เลือกทางเลือกที่องค์การได้ประโยชน์มากที่สุดโดยเฉพาะหากมีการคำนวณผลตอบแทนที่ได้ออกมาเป็นตัวเลขององค์การจะเลือกทางเลือกเพื่อประโยชน์ให้แก่องค์การมากที่สุด อย่างไรก็ตามในขั้นตอนนี้เรามักจะพบว่าองค์การไม่สามารถเลือกทางเลือกที่องค์การได้ประโยชน์มากที่สุดได้ เนื่องจากโครงการมักจะมีข้อจำกัดอะไรประการเช่นข้อจำกัดในด้านข้อมูลข่าวสารการไม่รู้ทางเลือกทุกทางที่จะดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ องค์การไม่รู้ความน่าจะเป็นในการเกิดทางเลือกและไม่ทราบถึงผลได้ผลเสียของแต่ละทางเลือกองค์การมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรทางเลือกบางทางเลือกให้ผลตอบแทนดีแต่ต้องใช้งบประมาณสูง องค์การมีข้อจำกัดในด้านสติปัญญาที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกทางเลือกและข้อจำกัดในด้านเวลาที่ต้องตัดสินใจแข่งกับเวลา ดังนั้นเรามักจะพบว่าการตัดสินใจในการดำเนินงานขององค์การในหลายครั้งไม่ได้เป็นการตัดสินใจในทุก อย่างที่สมเหตุสมผล (rational model) และทำให้องค์การได้ประโยชน์มากที่สุดในการตัดสินใจเป็นเรื่องของการเลือกทางเลือกที่พอจะเป็นไปได้และทางเลือกที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องยอมรับได้เท่านั้น การตัดสินใจในลักษณะนี้เรียกว่าการตัดสินใจแบบ (satisficing model) คือสร้างความพอใจให้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องแม้จะไม่ใช่วิธีทางเลือกที่ดีที่สุดก็ตาม

๖. การกำหนดแผน ในรายละเอียดขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่องค์การกำหนดแผนในรายละเอียดหรือแผนในระดับแผนปฏิบัติการว่าแต่ละหน่วยงานย่อยจะต้องมีโครงการและกิจกรรมใน

การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ มีการระบุผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตลอดจนระยะเวลาในการดำเนินงาน

๗. การกำหนดแผน ในรายละเอียดขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่องค์กรกำหนดแผนในรายละเอียดหรือแผนในระดับแผนปฏิบัติการว่าแต่ละหน่วยงานย่อยจะต้องมีโครงการและกิจกรรมในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ มีการระบุผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตลอดจนระยะเวลาในการดำเนินงานจัดการ การจัดสรรทรัพยากรและอุปกรณ์ที่การจัดสรรทรัพยากรและอุปกรณ์ที่จำเป็นให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้แต่ละหน่วยงานสามารถดำเนินการบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ ทรัพยากรเหล่านี้จะต้องมีเพียงพอที่จะใช้ในการดำเนินการ ลักษณะดังกล่าวนี้จึงทำให้แผนงานเป็นกรอบสำหรับองค์การในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ

๒.๔.๗ ตัวอย่างความสำเร็จของการจัดทำแผน ^{๖๑}

การดำเนินการเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาและงบประมาณของ อบต. สามารถดำเนินการได้ทั้ง ๒ ฝ่าย คือ

ฝ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นควรสนับสนุนให้มีการทำแผนชุมชนให้เกิดขึ้นในทุกหมู่บ้าน โดยการให้คำแนะนำในการจัดทำ ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ สนับสนุนข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนชุมชนสนับสนุนการจัดเวทีประชาคมอย่างสร้างสรรค์ และพิจารณานำโครงการหรือกิจกรรมที่ต้องดำเนินการร่วมกับชุมชน หรือโครงการหรือกิจกรรมที่เกินขีดความสามารถของชุมชนมาบรรจุไว้ในแผนพัฒนา ๓ ปี โครงการหรือกิจกรรมที่เป็นปัญหาความต้องการของประชาชนจากการจัดเวทีประชาคมอย่างสร้างสรรค์ จะต้องถูกบรรจุไว้ในแผนพัฒนา ๓ ปี เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่อย่างบูรณาการ และช่วยเชื่อมต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาของ อบต. กับปัญหาความต้องการของประชาชน นำไปสู่การเห็นพ้องต้องกันและทำงานร่วมกันเป็นภาคีเครือข่ายการพัฒนาในพื้นที่ต่างๆ สร้างผลสัมฤทธิ์ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพฝ่ายประชาชน

ควรเข้าร่วมการประชุมประชาคมอย่างสร้างสรรค์ทุกครั้งที่มีการจัดประชุมประชาคมเพื่อทำแผนพัฒนา ๓ ปีหรือแผนอื่นๆ ซึ่งการประชุมประชาคมมักอยู่ในช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคมของทุกปี โดยที่ประชาชนหรือชุมชนควรรวมตัวกันจัดทำแผนของชุมชน หรือแผนของหมู่บ้านของตนไว้ โดยใช้ข้อมูลจากที่เก็บเองหรือข้อมูลจากหน่วยงานอื่นๆ มาสนับสนุนการจัดทำแผนชุมชนด้วย นอกจากนี้ ยังต้องติดตามกระบวนการและขั้นตอนการยกร่างแผนพัฒนา ๓ ปี การพิจารณาร่างแผนพัฒนา ๓ ปี ซึ่ง อบต. จะดำเนินการในช่วงระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคมของทุกปี ที่สำคัญคือ ต้องร่วมติดตามกระบวนการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น (อบต.) ในการบรรจุโครงการที่เกินศักยภาพของ อบต. เข้าสู่การพิจารณาบูรณาการของคณะกรรมการประสานแผนระดับอำเภอและจังหวัด ภายในช่วงระหว่างเดือนมิถุนายนและกรกฎาคมของทุกปีด้วย

^{๖๑} สถาบันพระปกเกล้า, การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาและงบประมาณสำหรับท้องถิ่น,

(กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ.พี. กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๖), หน้า ๑๘-๑๙.

โดยระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดแนวทางไว้ให้ปฏิบัติตามแนวปฏิบัติเรื่องการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทย จำนวน ๓ ฉบับ

๑. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘

๒. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๑ (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๓ และฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๓)

๓. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้กำหนดให้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการ ๓ ชุด คือ คณะกรรมการพัฒนา อบต. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา อบต. และคณะกรรมการติดตามและประเมินผล แผนพัฒนา อบต. และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ โดยได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการชุดต่างๆ จำนวน ๓-๖ คนต่อคณะกรรมการ ๑ ชุด

๒.๕ ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดน่าน

๒.๕.๑ คำขวัญจังหวัดน่าน

“แข่งเรือลือเลื่อง เมืองงาช้างดำ จิตรกรรมวัดภูมินทร์ แดนดินส้มสีทอง เรืองรองพระธาตุแช่แห้ง”

๒.๕.๒ ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดน่าน

๑) นามเมือง

เมืองน่านมีที่มาของชื่อปรากฏในตำนานพระอัมภาคว่า “นันทสุวรรณนคร” ในตำนานเก่าๆเรียกเมืองน่านอีกคำหนึ่งว่า “กาวน่าน” ต่อมามีการเรียกชื่อเมืองน่านว่า “นันทบุรี” หรือ “นันทบุรีศรีนครน่าน” ที่มาของชื่อเมืองน่านมาจากชื่อแม่น้ำน่านอันเป็นที่ตั้งของเมืองที่อยู่บนสองฟากฝั่งแม่น้ำน่านชื่อของเมืองน่านได้ปรากฏในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง เรียกว่าเมืองน่าน คือตั้งแต่แรกตั้งเมืองใหม่ ณ ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำน่าน

เมืองน่านแม้จะมีการเรียกชื่อใหม่ว่า “นันทบุรี” หรือ “นันทบุรีศรีนครน่าน” ซึ่งใช้กันในทางราชการในสมัยโบราณ และศุภอักษรนามนันทบุรี เป็นนามที่ไพเราะและมีความหมายมงคลนามแต่ก็มีหลายพยางค์และเรียกยากจึงกลับมานิยมเรียกนามเมืองตามเดิมว่า “เมืองน่าน” ตลอดจนถึงปัจจุบัน

เมืองน่านในอดีตเป็นนครรัฐเล็กๆก่อตัวขึ้นราวกลางพุทธศตวรรษที่ ๑๘ บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำน่านและแม่น้ำสาขาในหุบเขาทางตะวันออกของภาคเหนือ ประวัติศาสตร์เมืองน่านเริ่มปรากฏขึ้นราว พ.ศ. ๑๘๒๕ ภายใต้การนำของพญาภูคาขุนยการปกครองอยู่ที่เมืองยาง (เชื่อกันว่าเป็นบริเวณริมฝั่งด้านใต้ของแม่น้ำย่างใกล้เทือกเขาตอยภูคาในเขตบ้านเสี้ยวตำบลยมอำเภอน้ำฝาง) เพราะปรากฏร่องรอยชุมชนในสภาพที่เป็นคูน้ำคันดินกำแพงเมืองซ้อนกันอยู่ต่อมาพระยาภูคาได้ขยายอาณาเขตปกครองของตนออกไปให้กว้างขวางยิ่งขึ้นโดยส่งราชบุตรบุญธรรม ๒ คน ไปสร้างเมืองใหม่โดยขุนนุ่นผู้ไปสร้างเมืองจันทบุรี (เมืองพระบาง) และขุนฟองผู้สร้างเมือง วรรณครหรือเมืองบัว ในสมัยของพญาการเมือง (กรานเมือง) โอรสของพญาผานองเมืองบัว ได้มีการขยายตัวมากขึ้นตลอดจนมี

ความสัมพันธ์กับเมืองสุโขทัยอย่างใกล้ชิดพงศาวดารเมืองน่านกล่าวถึงพญาการเมืองว่าได้รับเชิญจากเจ้าเมืองสุโขทัย (พระมหาธรรมราชาลิไท) ไปร่วมสร้างวัดหลวงอภัย (วัดอัมพวันาราม) ขากลับเจ้าเมืองสุโขทัยได้พระราชทานพระธาตุ ๗ องค์ พระพิมพ์ทองคำ ๒๐ องค์ พระพิมพ์เงิน ๒๐ องค์ ให้กับพญาการเมืองมาบูชา ณ เมืองปัวด้วยพญาการเมืองได้ปรึกษาพระมหาเถรธรรมบาลจึงได้ก่อสร้างพระธาตุแช่แห้งขึ้นที่บนภูเพียงแช่แห้งพร้อมทั้งได้อพยพผู้คนจากเมืองปัวลงมาสร้างเมืองใหม่ที่บริเวณพระธาตุแช่แห้งเรียกว่าภูเพียงแช่แห้งในปี พ.ศ. ๑๙๐๒ โดยมีพระธาตุแช่แห้งเป็นศูนย์กลางเมืองหลังจากพญาการเมืองถึงแก่พิราลัยโอรสคือพญาผากองขึ้นครองเมืองแทน

ต่อมาเกิดปัญหาความแห้งแล้งจึงย้ายเมืองมาสร้างใหม่ที่ริมแม่น้ำน่านด้านตะวันตกบริเวณบ้านห้วยไค้คือบริเวณที่ตั้งของจังหวัดน่านในปัจจุบันเมื่อปี พ.ศ. ๑๙๑๑ ในสมัยเจ้าปู่แข่งครองเมืองระหว่างปี พ.ศ. ๑๙๕๐ - ๑๙๖๐ ได้สร้างวัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหารวัดพระธาตุเขาน้อยวัดพญาภูแต่สร้างไม่ทันเสร็จก็ถึงแก่พิราลัยเสียก่อน พญาจ้าวพราหมณ์ ผู้เป็นหลานได้สร้างต่อจนแล้วเสร็จและได้สร้างพระพุทธรูปทองคำปางลีลา ปัจจุบันคือพระพุทธรูปนันทบุรีศรีศากยมุนี ประดิษฐานอยู่ในวิหารวัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร

ในปี พ.ศ. ๑๙๙๓ พระเจ้าติโลกราชกษัตริย์นครเชียงใหม่มีความประสงค์จะครอบครองเมืองน่านและแหล่งเกลือบ่อมาง (ต.บ่อเกลือใต้ อ.บ่อเกลือ) ที่มีอย่างอุดมสมบูรณ์และหาได้ยากทางภาคเหนือ จึงได้จัดกองทัพเข้ายึดเมืองน่าน เมืองน่านจึงถูกผนวกเข้าไว้ในอาณาจักรล้านนาตั้งแต่นั้นมาตลอดระยะเวลาเกือบ ๑๐๐ ปี ที่เมืองน่านอยู่ในครอบครองของอาณาจักรล้านนาได้ค่อยๆซึมซับเอาศิลปวัฒนธรรมของล้านนามาไว้ในวิถีชีวิตโดยเฉพาะการรับเอาศิลปกรรมทางด้านศาสนาปรากฏศิลปกรรมแบบล้านนาเข้ามาแทนที่ศิลปกรรมแบบสุโขทัยอย่างชัดเจน ดังเช่นเจดีย์วัดพระธาตุแช่แห้งเจดีย์วัดสวนตาลเจดีย์วัดพระธาตุช้างค้ำ แม้จะเหลือส่วนฐานที่มีช้างล้อมรอบซึ่งเป็นลักษณะศิลปะแบบสุโขทัยอยู่แต่ส่วนองค์เจดีย์ขึ้นไปถึงส่วนยอดเปลี่ยนเป็นศิลปกรรมแบบล้านนาไปจนหมดสิ้น

ในปี พ.ศ. ๒๔๔๖ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาให้เจ้าสุริยพงษ์ผริตเดชฯ เลื่อนยศฐานันดรศักดิ์ขึ้นเป็น “พระเจ้านครน่าน” มีพระนามปรากฏตามสุพรรณบัฏว่า “พระเจ้าสุริยพงษ์ผริตเดชกุลเชษฐมหันต์ไชยวินัยบุรุมหาราชวงศาธิบดีสุริตจาริราชอนุภวรักษ์วิบูลยศักดิ์กิติไพศาลภูบาลพิตรสถิตย์ฉนวนนันทราชวงษ์” เป็นพระเจ้านครน่านองค์แรกและองค์เดียวในประวัติศาสตร์น่าน ภายหลังได้รับการสถาปนาเป็นพระเจ้าน่านพระเจ้าสุริยพงษ์ผริตเดชฯ จึงได้สร้างหอคำ (คุ้มหลวง) ขึ้นแทนหลังเดิมซึ่งสร้างในสมัยของเจ้าอนันตวรฤทธิเดชฯ และด้านหน้าหอคำมีข่วงไว้ทำหน้าที่คล้ายสนามหลวงสำหรับจัดงานพิธีต่างๆตลอดจนเป็นที่จัดขบวนทัพออกสู้ศึกจัดขบวนนำเสด็จหรือขบวนรับแขกเมืองสำคัญและในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ เจ้ามหาพรหมสุรธาดาเจ้าผู้ครองนครน่านถึงแก่พิราลัยตำแหน่งเจ้าผู้ครองนครก็ถูกยุบเลิกตั้งแต่นั้นมาส่วนหอคำได้ใช้เป็นศาลากลางจังหวัดน่านจนปี พ.ศ. ๒๕๑๑ จังหวัดน่านได้มอบหอคำให้กรมศิลปากรใช้เป็นสถานที่จัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติน่านจนกระทั่งปัจจุบัน

๒) ที่ตั้งจังหวัด

จังหวัดน่านเป็นจังหวัดชายแดนด้านตะวันออกของภาคเหนือห่างจากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางรถยนต์ประมาณ ๖๖๘ กิโลเมตร มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น ๗,๑๗๐,๐๔๕ ไร่หรือ ๑๑,๔๗๒.๐๗๖

ตารางกิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ ๒.๒๓ ของพื้นที่ทั้งประเทศเป็นพื้นที่ป่าเขาและลาดชันประมาณ ๘๕% เหลือประมาณ ๑๕ % เป็นพื้นที่ราบ

ทิศเหนือและทิศตะวันออก ติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีความยาวตามแนวชายแดนประมาณ ๒๗๗ กิโลเมตร ห่างจาก แขวงหลวงพระบาง ๒๓๐ กิโลเมตร

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดแพร่จังหวัดพะเยา

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดแพร่และจังหวัดอุตรดิตถ์

มีจุดผ่านแดนสากล ๑ จุด คือ ด่านบ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติด้านตรงข้ามของ สปป.ลาว คือบ้านน้ำเงิน เมืองเงิน แขวงไซยะบูลี (ด้านสากล) และจุดผ่อนปรนด่านบ้านใหม่ชนแดน อำเภอสองแคว และบ้าน ห้วยสะแดง อ.ทุ่งช้าง กับเมืองเชียงฮ่อน สปป.ลาว

๓) การปกครอง

จังหวัดน่าน ประกอบด้วย ๑๕ อำเภอ ๙๙ ตำบล ๘๔๘ ได้แก่ อำเภอเมืองน่าน อำเภอภูเพียง อำเภอแม่จริม อำเภอสันติสุข อำเภอเวียงสา อำเภอนาน้อย อำเภอนาหมื่น อำเภอบ้านหลวง อำเภอท่าวังผา อำเภอปัว อำเภอเชียงกลาง อำเภอสองแคว อำเภอทุ่งช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และอำเภอป่อเกลือ

๔) ประชากร

ประชากรจังหวัดน่าน มีจำนวนทั้งสิ้น ๔๗๙,๕๑๘ คน เป็นเพศชาย จำนวน ๒๔๑,๒๘๒ คน เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๓๘,๒๓๖ คน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

อำเภอ	จำนวนประชากร
เมืองน่าน	๔๑,๒๓๔
ภูเพียง	๑๘,๐๒๗
แม่จริม	๘๒,๘๘๗
สันติสุข	๘๑,๑๑๗
เวียงสา	๓๕,๕๕๔
น่าน้อย	๑๖,๔๕๗
นาหมื่น	๗,๔๙๓
บ้านหลวง	๖,๐๑๑
ท่าวังผา	๒๕,๕๑๔
ปัว	๓๒,๒๙๘
เชียงกลาง	๑๓,๙๐๖
สองแคว	๖,๓๑๒
ทุ่งช้าง	๙,๔๔๘
เฉลิมพระเกียรติ	๔,๙๘๑
ป่อเกลือ	๗,๖๔๓
รวม	๔๗๙,๕๑๘

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมนั้น จากการศึกษาค้นคว้า และวิเคราะห์แล้วนั้น ผู้วิจัยจะนำเสนอเพียงงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ที่มีความเกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัยอย่างแท้จริง ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

จรัส สุวรรณมาลา และ ชาญณวุฒิ ไชยรักษา ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการกำหนดตัวชี้วัดระดับและประสิทธิผลของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการกระจายอำนาจ โดยเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น ควรมีลักษณะการมีส่วนร่วมในการร่วมกันคิด การเสนอความเห็นและกำหนดว่าชุมชนควรจะดำเนินการกิจการสาธารณะอะไรบ้าง มีการคัดเลือกผู้แทนของชุมชนเข้าไปตรวจสอบดูแลการดำเนินการกิจการสาธารณะนั้นๆ ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์โดยการแต่งตั้งให้ผู้แทนของชุมชนเข้ามาร่วมในการวางแผนการพัฒนา การกำหนดกิจกรรมสาธารณะต่างๆ การแต่งตั้งให้ตัวแทนของชุมชนเข้ามาตรวจสอบการดำเนินงาน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสร้างให้ประชาชนมีความรู้สึกรู้ว่ากิจการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการนั้นประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของการจัดทำตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีความจำเป็น เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมว่าเป็นอย่างไร ระดับไหน การกำหนดตัวชี้วัดซึ่งควรกำหนดในประเด็นต่างๆ เช่น การกำหนดตัวชี้วัดร้อยละของคนในชุมชนที่มีส่วนในการร่วมคิดและกำหนดว่าในชุมชนสมควรจะจัดให้มีบริการสาธารณะอะไรบ้าง

การกำหนดตัวชี้วัดร้อยละของคนในชุมชนที่มีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลในชุมชนมาเป็นตัวแทนทำหน้าที่เกี่ยวกับกิจการสาธารณะ การกำหนดตัวชี้วัดร้อยละของคนในชุมชนที่มีส่วนร่วมกันคิด และกำหนดการรับภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการจัดทำบริการสาธารณะ การกำหนดตัวชี้วัดร้อยละของคนในชุมชนได้ร่วมกันตรวจสอบ ฝ่ามือและแสดงความคิดเห็นต่อผลการดำเนินการกิจการสาธารณะ และการกำหนดตัวชี้วัดร้อยละของคนในชุมชนที่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือกิจการสาธารณะของชุมชนและมีความรู้สึกหวงแหนชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเอง

ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล ได้วิจัย เรื่อง “การมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการภาครัฐและภาคประชาสังคมเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดน่าน” ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (ป่าไม้) ระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคมในจังหวัดน่านนั้น ในภาพรวมทุกภาคส่วนในจังหวัดน่าน มีความตื่นตัวและให้ความสำคัญในเรื่องป่าไม้ในการบริหารจัดการ ปัจจุบันมีการตัดสินใจร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคม เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัดจะเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านผลประโยชน์ โดยทางอ้อม เช่น การมีอากาศดี ชีวิตดีขึ้น ฝนตกตามฤดู น้ำไม่ท่วม การที่จำนวนป่าไม้ถูกทำลาย หรือมีจำนวนมากยิ่งขึ้น การประเมินเป็นไปตามกฎหมายซึ่งมีบุคลากรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม แต่เมื่อการประเมินผลร่วมกันระหว่างภาครัฐกับภาคประชาสังคมนั้นส่วนใหญ่จะเป็นการประเมินผลโดยการช่วยตรวจสอบ

๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของภาคประชาสังคม ในจังหวัดน่าน ภาครัฐและภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของภาคประชาสังคมในจังหวัดน่าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการวางแผน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยด้านหลักสราณียธรรมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของภาคประชาสังคมในจังหวัดน่าน โดยหลักสราณียธรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการภาครัฐและภาคประชาสังคมเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดน่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ กล่าวคือ ที่มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูงในประเด็น ร่วมกันรับผลประโยชน์ (Y๑) มีค่าเท่ากับ ๐.๗๔๙ ร่วมกันตัดสินใจ (Y๒) มีค่าเท่ากับ ๐.๗๑๑ ร่วมกันวางแผน (Y๑) มีค่าเท่ากับ .๖๘๘ ร่วมกันประเมินผล (Y๕) มีค่าเท่ากับ ๐.๖๘๑ ร่วมกันดำเนินงาน (Y๓) มีค่าเท่ากับ ๐.๖๕๘

๓. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินการ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล โดยการนำหลักธรรมที่ทำให้ทั้งส่วนภาครัฐและภาคประชาสังคมส่งเสริมและสนับสนุนให้การมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ นั้นมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คือ หลักสราณียธรรม ๖ ทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม ควรแสดงอาการกิริยาสุภาพ เคารพนับถือกัน ประพฤติดีมีคุณธรรมทั้งต่อหน้าและลับหลัง โดยการบอกกล่าวและแจ้งเตือนสิ่งที่เป็นประโยชน์ ด้วยความปรารถนาดี คิดทำสิ่งดีที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ในการแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกันทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ได้มาโดยชอบธรรม ด้วยการรักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม และเคารพรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (ป่าไม้) ในจังหวัดน่าน เป็นไปอย่างยั่งยืน ^{๒๒}

บุญเพ็ง วงศ์หนองบุญธรรม ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ : กรณีศึกษาประชาชนในเมืองไชยานี ในนครหลวงเวียงจันทน์” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในนครหลวงเวียงจันทน์มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ในระดับปานกลาง และประชาชนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์ปกป้องรักษาทรัพยากรป่าไม้ ในระดับสูงสำหรับปัญหาและอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน พบว่า ประชาชนเข้าไปร่วมกันตัดไม้ทำลายป่าเพื่อนำไม้มาทำบ้าน เครื่องเรือน ซึ่งการที่ป่าไม้ถูกทำลายลงมาก ส่งผลให้เกิดปัญหาน้ำท่วม ป่าไม้ทรุดโทรม เนื่องจากประชาชนรู้เท่าไม่ถึงการณ์ในการละเมิดตัดไม้ทำลายป่า อีกทั้ง ประชาชนบางส่วนเห็นแก่ผลประโยชน์ที่ได้รับจากป่ามาก ทำให้ทำลายป่าโดยไม่นึกถึงผลกระทบที่ติดตามมา และมีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดในการแก้ปัญหาของผู้ค้นคว้าเกี่ยวกับกฎหมายที่รัฐบาลได้บัญญัติไว้ เรื่อง การตัดไม้ทำลายป่า แต่ไม่มีแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในหน่วยงานของท้องถิ่นที่รับผิดชอบ รัฐควรที่จะเพิ่ม

^{๒๒} อีรทัศน์ โรจน์กิจจกุล. "การมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการภาครัฐและภาคประชาสังคมเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดน่าน", วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐).

งบประมาณและบุคลากรในด้านนี้ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งให้ความสำคัญในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ และเพิ่มพื้นที่ป่า รวมทั้งเกิดแนวคิดในการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในพื้นที่ที่อาศัยอยู่^{๖๓}

ปรีชา เพ็งแจ่ม ได้ทำการศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาขององค์การบริหารส่วน ตำบลผักไหม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า

๑. ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม พบว่า ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามภารกิจทางด้านมากที่สุด

๒. แนวทางแก้ไขปัญหามีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม พบว่า ควรจะให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาภารกิจทางด้าน

๓. แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรจะให้ความรู้เชิงปฏิบัติการแก่ประชาชนด้านการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามภารกิจทางด้านอย่างต่อเนื่อง

วาริณ วังชัย ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

๑. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการอยู่อาศัยในตำบล การเป็นสมาชิกกลุ่มในตำบล ความรู้ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่พลเมือง และความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

๒. ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและสังคม ได้แก่ วัฒนธรรมทางการเมือง ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ การรับรู้วิธีการในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) และการติดต่อสื่อสาร

๓. ปัจจัยทางโอกาส ได้แก่ การออกกฎ ระเบียบ และข้อบังคับขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และทัศนคติของผู้บริหารท้องถิ่นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

๔. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คือ วิธีการมีส่วนร่วมที่กฎหมายให้อำนาจแก่ประชาชนในการตรวจสอบ ๑๕ วิธีได้แก่ การแสดงความคิดเห็น การเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา การรับฟังการประชุม การคัดค้าน ข้อบังคับการเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบพฤติกรรมของสมาชิกสภาองค์การบริหาร

^{๖๓} บุญเพ็ง วงศ์หน่อบุญธรรม, "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้: กรณีศึกษาประชาชนในเมืองไชยาณี ในนครหลวงเวียงจันทน์", การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐).

ส่วนตำบล (อบต.) การขอรับทราบข้อมูลข่าวสาร การตรวจสอบแผน พัฒนาการตรวจสอบข้อบังคับ และรายจ่ายประจำปี การติดตามความก้าวหน้าและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ การเข้าชื่อเพื่อเสนอข้อบังคับตำบล การร้องเรียนต่อประธานองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เมื่อพบว่าผู้บริหารท้องถิ่นทำงานไม่โปร่งใส การร้องเรียนต่อนายอำเภอกรณีที่คณะกรรมการบริหารไม่สนใจต่อคำคัดค้าน การฟ้องศาลปกครอง และการเข้าชื่อถอดถอนผลการศึกษาศึกษาการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ๓๔๒ ราย ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน ๓๔๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๐ และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน ๔๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐ โดยกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุด ๓ อันดับแรก คือ การขอรับทราบข้อมูลข่าวสาร การตรวจสอบพฤติกรรมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และการแสดงความคิดเห็นตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ๓ อันดับแรก คือ การเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง การเข้าชื่อเสนอข้อบังคับตำบล และการเข้าชื่อถอดถอนคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมตามวิธีการมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๔๔ ราย ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในระดับต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย จำนวน ๑๘๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๓ และมีส่วนร่วมในระดับสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจำนวน ๑๖๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๗ โดยวิธีการที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในระดับสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ๓ อันดับแรก คือ การขอรับทราบข้อมูลข่าวสาร การเข้าชื่อถอดถอน และการร้องเรียนนายอำเภอกรณีที่กรรมการบริหารไม่สนใจต่อคำคัดค้านการจัดทำข้อบังคับตำบลตามลำดับ ในขณะที่วิธีการที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในระดับต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด

๓ อันดับแรก คือ การเข้าชื่อเพื่อเสนอข้อบังคับตำบล การเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง และการเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบลผลการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) พบว่า

๑. คุณลักษณะของประชาชนที่มีผลต่อความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ได้แก่ ระดับการศึกษารายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่มในตำบล ความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) การรับรู้วิธีการในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) การติดต่อสื่อสาร การออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และทัศนคติของผู้บริหารท้องถิ่น

๒. คุณลักษณะของประชาชนที่ไม่มีผลต่อความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระยะเวลาอยู่อาศัยในตำบล ความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง และความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

นอกจากนี้ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความแตกต่างในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตามวิธีการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีความแตกต่างกัน

๓. การมีส่วนร่วมตรวจสอบพฤติกรรมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) เป็นวิธีการที่มีปัจจัยที่มีผลต่อความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนมากที่สุด คือ การเป็นสมาชิกกลุ่มในตำบล การรับรู้วิธีการในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) การออกกฎ ระเบียบ และข้อบังคับขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)และทัศนคติของผู้บริหารท้องถิ่น

๔. การมีส่วนร่วมร้องเรียนต่อนายอำเภอกรณีทีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ไม่สนใจคำคัดค้านการจัดทำข้อบังคับตำบล และการมีส่วนร่วมเข้าชื่อถอดถอนคณะกรรมการบริหารส่วนองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นวิธีการที่ไม่มีปัจจัยที่มีผลต่อความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

สุขุมลย์ ประสมศักดิ์ ได้วิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน ” ผลการวิจัยพบว่า ๑. การบูรณาการกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรมกับแนวคิดทฤษฎีเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด พบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำเป็นที่จะต้องมีความรับผิดชอบโดยตรงและให้ความสำคัญในฐานะที่มีบทบาทหลักในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามนโยบายของรัฐบาล และตามกฎหมายที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ นอกจากนี้ ควรให้องค์กรสงฆ์ องค์กรด้านสตรี และประชาชนทั่วไปได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมด้วย ทั้งนี้โดยการนำกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรมทั้ง ๗ ประการ มาใช้ในการกำหนดแผนงานและโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน เพื่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่ประชาชนและองค์การบริหารส่วนจังหวัดต่อไป

๒. สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด พบว่า สามารถจำแนกได้ทั้งหมดออกเป็น ๔ กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ ๑) องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสภาพที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม ๒) นโยบายภาครัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถควบคุมและไม่สามารถรักษามาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมได้ ๓) ประชาชนขาดองค์ความรู้ และไม่มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมได้อย่างต่อเนื่อง และ ๔) เครือข่ายของสมาคมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านไม่สามารถจะบูรณาการการทำงานในเชิงเครือข่ายได้

๓. แนวทางการส่งเสริมกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักพุทธธรรมในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน พบว่า การวางแผนการดำเนินงานการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ซึ่งได้แก่ การสร้างองค์ความรู้ในเครือข่ายภาคประชาชน โดยมีองค์กรที่รับผิดชอบ ส่วนการดำเนินงานการจัดการสิ่งแวดล้อมมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละกลุ่ม แต่ละองค์กรด้วยว่าแต่ละแห่งมีภาระหน้าที่อะไรบ้าง ในการติดตามตรวจสอบประเมินผลนั้น มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด เจ้าหน้าที่จากกรมควบคุมมลพิษ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องมีความจริงจัง ไม่ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ มีความเข้มงวดในการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบประเมินผลจะต้องให้ประชาชนเห็นด้วย มีความพอใจ และตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะรูปแบบวิธีการดำเนินงาน

เป้าหมายการดำเนินงานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ส่วนการทบทวนและปรับปรุงพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อม ต้องเริ่มจากความชัดเจนของนโยบายภาครัฐเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม ไปสู่การบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในการสนับสนุนงบประมาณให้การสร้างความเข้มแข็ง และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนที่จะสร้างองค์ความรู้และการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้นักเรียน เด็ก เยาวชน และ นักศึกษา รวมทั้งเครือข่ายภาคประชาชน ซึ่งเป็นหน้าที่ของโรงเรียนและมหาวิทยาลัยที่จะดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้

ข้อเสนอแนะคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดควรนำกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอปปรานิชธรรมทั้ง ๗ ประการไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่และวิถีชีวิตของประชาชน ในรูปของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมการจัดตั้งเครือข่ายพระสงฆ์และเครือข่ายสตรีให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพเหมาะแก่การดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนสืบไป ^{๖๔}

๒.๖.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจชายแดน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเขตเศรษฐกิจชายแดนที่เป็นเอกสารภาษาไทยนั้น จากการค้นคว้าของผู้วิจัยแล้ว ปรากฏว่า ยังมีผู้วิจัยอันเป็นหัวข้อหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับของเรื่องดังกล่าวจำนวนไม่มาก ซึ่งผู้วิจัยสามารถ สรุปงานวิจัยเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจชายแดน ได้ดังนี้

มธุรดา สมัยกุล ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดน กรณีศึกษาตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสระแก้ว โดยมีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการณ์ปัญหาอุปสรรคของการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชา ๒) เพื่อศึกษาความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประชาชน บริเวณตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชา ๓) เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ภายใต้ประชาคมอาเซียน และ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา วิธีการศึกษาเป็นการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ การศึกษาเชิงปริมาณ ศึกษาจากประชาชนผู้มีส่วนได้เสียที่อาศัยอยู่ในบริเวณตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชา ชุมชนบ้านคลองลึก ตำบลท่าข้าม อำเภออรัญประเทศ จำนวน ๓๐๐ คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ส่วนการศึกษาในเชิงคุณภาพ ใช้การวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผลการวิจัยพบว่า

๑. การค้าชายแดนไทย-กัมพูชา มีสินค้าที่มีความหลากหลาย ทั้งสินค้าใหม่และสินค้ามือสอง ซึ่งเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ หลายระดับราคา ขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้า สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี พื้นที่ที่ค้าขายนั้นมีความเหมาะสม การเดินทาง การคมนาคมขนส่ง มีความสะดวก ส่วนผู้ประกอบการส่วนมากเป็นชาวกัมพูชาที่เดินทางมาค้าขายในประเทศไทย

^{๖๔} สุพมัลย์ ประสมศักดิ์, "กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน", วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

โดยไปเข้าเย็นกลับ ปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ การละเมิดลิขสิทธิ์สินค้า และปัญหาด้านการจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภคต่างๆ

๒. ความพร้อมของประชาชนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนพบว่า ประชาชนมีความรู้ในระดับดีมาก ส่วนความตระหนักของประชาชนต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า ประชาชนมีความตระหนักต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.15$, $S.D. = 0.76$)

๓. สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ภายใต้ประชาคมอาเซียน พบว่า มีจุดแข็งด้านทำเลที่ตั้ง ความหลากหลายของสินค้า ความเข้มแข็งของผู้ประกอบการมีศักยภาพในการแข่งขันสูง ด้านจุดอ่อนนั้น พบว่า การสื่อสารภาษาต่างประเทศของผู้ประกอบการชาวไทยยังมีน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับพ่อค้าชาวกัมพูชา การจัดการขยะ และการจัดการระบบระบายน้ำในฤดูฝนยังไม่ได้เท่าที่ควร ด้านโอกาส ตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชา มีโอกาสในการพัฒนาเป็นจุดกระจายสินค้าสู่อินโดจีนและตลาดโลก และมีโอกาสในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชายแดน โดยผู้ประกอบการสามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามาเพิ่มศักยภาพทางการค้าได้ ด้านอุปสรรค พบว่ามีอุปสรรคทางด้านของกฎหมาย ระเบียบ วิธีปฏิบัติของการนำเข้า-ส่งออกผ่านชายแดนของทั้งสองประเทศ เนื่องจากขั้นตอนมาก และความไม่แน่นอนในวิธีการปฏิบัติของประเทศเพื่อนบ้าน

๔. แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา พบว่า ควรมีการเสนอนโยบายไปยังรัฐบาล เพื่อกำหนดให้บริเวณตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าการค้า และดึงดูดนักลงทุนชาวไทยเข้ามาค้าขาย ควรมีการปรับปรุงเรื่องระบบภาษี และขั้นตอนการนำเข้า-ออก ประเทศให้มีความสะดวก รวดเร็ว ควรมีการจัดแผนผังของตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชาและก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติม เช่น สถานที่จอดรถ ห้องสุขา ศูนย์อาหาร เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวให้มีจำนวนมากขึ้น และควรมีการจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชา เพื่อเป็นศูนย์อำนวยความสะดวกด้านข้อมูลให้แก่นักท่องเที่ยว^{๖๕}

วิวัตน์ รุ่งเรืองผล ได้วิจัยเรื่อง โครงการจัดทำมาตรการส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในพื้นที่ชายแดน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาข้อมูลสถานการณ์การค้าในธุรกิจ การวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ชายแดน แนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ของภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องร่วมถึงปัญหาอุปสรรคและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองของผู้ให้บริการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ทั้งในส่วนของภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง และมุมมองของผู้รับบริการ ซึ่งเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในพื้นที่ชายแดนที่มี

^{๖๕} มธุรดา สมัยกุล. "แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดน กรณีศึกษาตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสระแก้ว", วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพัฒนศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖).

ศักยภาพ๒) เพื่อให้มาตรการและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อการส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) รวมทั้งแรงงานในพื้นที่ชายแดน

ทั้งนี้ การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของไทย คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้เห็นชอบให้จัดตั้งพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสม ๕ พื้นที่ชายแดนซึ่งประกอบไปด้วย (๑) ด้านแม่สอด จังหวัดตาก (๒) ด้านอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (๓) ด้านคลองใหญ่จังหวัดตราด (๔) ด้านชายแดน จังหวัดมุกดาหาร (๕) ด้านสะเดา และด้านปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลาและเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในระยะที่สอง มี ๕ พื้นที่ ประกอบไปด้วย (๑) จังหวัดเชียงราย (๒) จังหวัดกาญจนบุรี (๓) จังหวัดนครพนม (๔) จังหวัดนราธิวาส (๕) จังหวัดหนองคายแนวทางในการสนับสนุนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน คือ มีการให้สิทธิประโยชน์สำหรับการลงทุน โดยเฉพาะทางด้านภาษีอากร การให้บริการจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ ซึ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ การสนับสนุนใช้แรงงานต่างด้าว รวมถึงงบประมาณพิเศษ เพื่อพัฒนาโครงการพื้นฐานองค์ประกอบเหล่านี้ เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจแนวใหม่ที่น่าจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของไทยได้ในระยะกลางจนถึงระยะยาว

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ศักยภาพของจังหวัดซึ่งอยู่ในพื้นที่ชายแดน ได้แก่ พื้นที่ชายแดนไทย – มาเลเซีย (จังหวัดสงขลา) พื้นที่ชายแดนไทย – เมียนมาร์ (จังหวัดตาก) พื้นที่ชายแดนไทย – กัมพูชา(จังหวัดตราดและสระแก้ว) และพื้นที่ชายแดนไทย – สปป. ลาว (จังหวัดมุกดาหาร) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในพื้นที่ชายแดนไทย – มาเลเซีย (จังหวัดสงขลา)

คณะผู้วิจัยประเมินศักยภาพสินค้าส่งออกของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)ไทย ๓ อันดับแรก ที่มีการส่งออกผ่านชายแดนไทยไปยังมาเลเซีย ในปี ๒๕๕๗ ได้แก่ ๑) ยางและของทอดด้วยยาง ๒) ไม้และของทอดด้วยไม้ ถ่านไม้ ๓) อุปกรณ์ไฟฟ้าและส่วนประกอบ โดยพิจารณาค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) ในภาพรวมของการส่งออกสินค้าทั้ง ๓ ประเภท พบว่า ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา (ปี ๒๕๔๘ - ๒๕๕๗) สินค้ายางและของทอดด้วย ยาง (HS๔๐) และสินค้าไม้และของทอดด้วยไม้ ถ่านไม้ (HS๔๔) เป็นสินค้าไทย ที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกไปยังมาเลเซียมาโดยตลอดแต่ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบดังกล่าวมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ โดยสินค้ายางและของทอดด้วยยาง (HS๔๐) มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสูงกว่าสินค้าอีก ๒ ประเภท ซึ่งสอดคล้องกับมูลค่าการส่งออกที่เป็นอันดับ ๑ ขณะที่สินค้าประเภทอุปกรณ์ไฟฟ้าและส่วนประกอบ (HS๘๕) ไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ตลอดช่วงระยะ ๑๐ ปี (ค่าดัชนี RCA ต่ำกว่า ๑) กล่าวคือ สินค้าอุปกรณ์ไฟฟ้าและส่วนประกอบ อาจมีความสำคัญต่อมาเลเซียน้อยกว่า สินค้านำเข้าประเภทอื่นๆ

ในการวิเคราะห์ศักยภาพด้วยแบบจำลองเพชรเชิงพลวัต (Diamond Model) จากปัจจัยด้านการผลิต พื้นที่ชายแดนไทย – มาเลเซีย มีความได้เปรียบของพื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งวัตถุดิบและแหล่งแรงงานฝีมือ แต่ในขณะเดียวกันก็มีปัญหาการขาดแคลนแรงงานในพื้นที่ และการลักลอบจ้างแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย สำหรับปัจจัยด้านอุปสงค์ มีปัจจัยบวกจากการเป็นศูนย์กลางการค้าชายแดนของภาคใต้ตอนล่างในการทำการค้ากับประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ และเป็นแหล่งศูนย์กลางการค้า

อย่างพาราที่สำคัญของประเทศ ในเรื่องของยุทธศาสตร์ โครงสร้าง และบริบทการแข่งขัน พื้นที่ชายแดนไทย - มาเลเซียมีความได้เปรียบจากการเป็นพื้นที่เชื่อมโยงในระดับภูมิภาคและเป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุน แต่เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน อย่างมาเลเซีย นับว่ามาเลเซียมีความพร้อมมากกว่าไทยในเรื่องการรองรับการค้าการลงทุนจากต่างประเทศ ทั้งนี้ ในส่วนของปัจจัยด้านอุตสาหกรรมต่อเนื่องและสนับสนุนนับว่าอุตสาหกรรมในพื้นที่ที่มีความหลากหลายและครอบคลุม มีอุตสาหกรรมต่อเนื่องและสนับสนุนทางด้านการศึกษา การบริการต่างๆ รองรับ ในพื้นที่ แต่ยังคงขาดการรวมกลุ่มกันระหว่างอุตสาหกรรมทำให้เครือข่ายการผลิตในพื้นที่ไม่มีความเข้มแข็ง ในปัจจัยของโอกาสและภาครัฐ จากนโยบายภาครัฐที่จัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ นับเป็นโอกาสสำหรับธุรกิจหลายประเภทของพื้นที่ชายแดนไทย - มาเลเซีย ได้แก่ ธุรกิจการค้าและร้านอาหารไทย ธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยว เป็นต้น ทั้งนี้การสนับสนุนการลงทุนจากภาครัฐในเรื่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ยังขาดมิติในการส่งเสริมผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดสงขลา

๒. การวิเคราะห์ศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในพื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมาร์ (จังหวัดตาก)

คณะผู้วิจัยประเมินศักยภาพสินค้าส่งออกของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ไทย ๓ อันดับแรก ที่มีการส่งออกผ่านชายแดนไทยไปยังเมียนมาร์ในปี ๒๕๕๗ ได้แก่ เครื่องดื่ม สุรา น้ำส้มสายชู(HS๒๒) ของปรุงแต่งเบ็ดเตล็ดที่บริโภคได้ (HS๒๑) เครื่องจักร คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ (HS๘๔) โดยพิจารณาค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) ในภาพรวมของการส่งออกสินค้าทั้ง ๓ ประเภท พบว่าในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา (ปี ๒๕๔๘-๒๕๕๗) สินค้าส่งออกทั้ง ๓ ประเภทมีแนวโน้มความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยสินค้าเครื่องดื่ม สุรา น้ำส้มสายชู (HS๒๒) เป็นสินค้าที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ในการส่งออกไปยังเมียนมาร์ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ สูงที่สุดมาโดยตลอด และสอดคล้องกับมูลค่าการส่งออกที่เป็นอันดับ ๑ ขณะที่สินค้าประเภทของปรุงแต่งเบ็ดเตล็ดที่บริโภคได้ (HS๒๑) เป็นสินค้าที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ รองลงมาจากสินค้าเครื่องดื่ม สุรา น้ำส้มสายชู ในขณะที่สินค้าเครื่องจักร คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ (HS๘๔) ไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบตลอดช่วงระยะ ๑๐ ปี (ค่าดัชนี RCA ต่ำกว่า ๑) กล่าวคือ สินค้าเครื่องจักร คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ อาจมีความสำคัญต่อเมียนมาร์น้อยกว่าสินค้านำเข้าประเภทอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของสินค้านี้กลับมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ในการวิเคราะห์ศักยภาพด้วยแบบจำลองเพชรเชิงพลวัต (Diamond Model) จาก ปัจจัยด้านการผลิต พื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมาร์ มีความได้เปรียบด้านทรัพยากรทางกายภาพ และมีวัตถุดิบในพื้นที่หลายชนิด ที่มีปริมาณมากเพียงพอที่จะดำเนินการด้านอุตสาหกรรม รวมถึงมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย และสิ่งสำคัญยังมีความได้เปรียบในเรื่องของแรงงานเข้มข้นในพื้นที่เนื่องจากเป็นฐานการผลิตเดิม และอยู่ติดกับเมียนมาร์ ซึ่งเป็นหน้าด่านแรกๆ ของแรงงานเมียนมาร์ที่เข้ามาทำงานในไทยแต่ในทางกลับกัน ก็มีปัจจัยด้านลบจากแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่ที่ไร้ฝีมือ และมีอัตราการเข้า - ออกสูง ปัจจัยด้านอุปสงค์ สินค้าไทยได้รับความนิยมจากชาวเมียนมาร์ เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าประเทศคู่แข่งอื่นๆ นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยบวกในเรื่องของศักยภาพตลาดเมียนมาร์ ซึ่งมีขนาดใหญ่ มีกำลังซื้อ ขณะเดียวกันยังต้องพึ่งพาการนำเข้าสินค้าค่อนข้างมาก โดยเฉพาะความต้องการสินค้าอุปโภคและบริโภค เนื่องจากอุตสาหกรรมภายในเมียนมาร์ไม่สามารถรองรับความ

ต้องการภายในประเทศได้อย่างเพียงพอ ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์โครงสร้าง และบริบทการแข่งขัน พื้นที่ชายแดนไทย – เมียนมาร์ มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นประตูการค้าของไทยไปยังเมียนมาร์ รวมถึงประเทศเวียดนาม และการพัฒนาพื้นที่ชายแดนร่วม “แม่สอด – เมียวดี” มีส่วนช่วยในการสนับสนุนการพัฒนาและเชื่อมโยงการค้าระหว่างกัน ใน ด้านปัจจัยอุตสาหกรรมต่อเนื่องและสนับสนุนซึ่งมีความได้เปรียบเนื่องจากมีฐานการผลิต แต่มีปัจจัยลบในเรื่องของระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ในพื้นที่และการส่งออกไปยังเมียนมาร์ที่มีข้อจำกัดและต้นทุนสูง ในบทบาทของโอกาสและภาครัฐจากนโยบายภาครัฐที่จัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ นับเป็นโอกาสในการเชื่อมโยงไทยร่วมและเมียนมาร์ในลักษณะของอุตสาหกรรมการผลิตร่วม (Co-production) แต่การสนับสนุนการลงทุนจากภาครัฐในเรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ยังขาดมิติในการส่งเสริมผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ขนาดเล็กในพื้นที่ชายแดนจังหวัดตาก

๓. การวิเคราะห์ศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในพื้นที่ชายแดนไทย – กัมพูชา (จังหวัดสระแก้ว และตราด)

คณะผู้วิจัยประเมินศักยภาพสินค้าส่งออกของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ไทย ๓ อันดับแรก ที่มีการส่งออกผ่านชายแดนไทยไปยังกัมพูชาในปี ๒๕๕๗ ได้แก่ เครื่องดื่ม สุรา น้ำส้มสายชู (HS๒๒) พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก (HS๓๙) น้ำตาลและขนมหวานจากน้ำตาล (HS๑๗) โดยพิจารณาค่าดัชนี ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) ในภาพรวมของการส่งออกสินค้าทั้ง ๓ ประเภท พบว่า ในช่วง ๑๐ ปี ที่ผ่านมา (ปี ๒๕๔๘ – ๒๕๕๗) สินค้าประเภทน้ำตาลและขนมหวานจากน้ำตาล (HS๑๗) เป็นสินค้าไทยที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออก ไปยังกัมพูชาสูงที่สุดมาโดยตลอด (แม้เป็นสินค้าส่งออกอันดับที่ ๓ ในปี ๒๕๕๗) ขณะที่สินค้าประเภทเครื่องดื่ม สุรา น้ำส้มสายชู (HS๒๒) ที่มีมูลค่าการส่งออกเป็นอันดับที่ ๑ ในปี ๒๕๕๗ กลับมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ในการส่งออกเป็นอันดับรองลงมา และสินค้าประเภทพลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก (HS๓๙) มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกเป็นอันดับที่ ๓

ในการวิเคราะห์ศักยภาพด้วยแบบจำลองเพชรเจมส์ (Diamond Model) จาก ปัจจัยด้านการผลิต พื้นที่ชายแดนไทย – กัมพูชา มีความได้เปรียบด้านทรัพยากร ซึ่งเป็นแหล่งวัตถุดิบทางการเกษตรที่สำคัญพืชเศรษฐกิจ แหล่งแปรรูปเป็นพลังงานทดแทน และผลไม้ที่มีชื่อเสียงของไทย รวมทั้งเป็นแหล่งผลิตอาหารทะเลขนาดใหญ่ มีศักยภาพในการเป็นเมืองท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านแต่มีปัจจัยลบ ในเรื่องการขาดแรงงานด้านการเกษตร เนื่องจากประชาชนผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่เข้าไปทำงานในเมืองใหญ่ ด้านอุตสาหกรรมหรือด้านบริการ สำหรับ ปัจจัยด้านอุปสงค์ เป็นปัจจัยบวกจากความต้องการสินค้าและบริการของไทย เนื่องจากชาวกัมพูชายังคุ้นเคยกับสินค้าอุปโภคและบริโภคของไทยเป็นอย่างดีอีกทั้ง ชาวกัมพูชาเห็นว่าสินค้าไทยมีคุณภาพดี ราคาสมเหตุสมผล และมีอายุการใช้งานนานกว่าสินค้าจีนและเวียดนาม ใน ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ โครงสร้าง และบริบทการแข่งขัน พื้นที่ชายแดนไทย – กัมพูชาตั้งอยู่ในตำแหน่งยุทธศาสตร์ที่เอื้อต่อการเชื่อมโยงกับการค้าการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งเป็นประตูเชื่อมโยงการค้าการขนส่งไปสู่ประเทศอื่นๆ ในด้านปัจจัยอุตสาหกรรมต่อเนื่องและสนับสนุนมีความได้เปรียบในอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรที่มีห่วงโซ่อุปทานที่เข้มแข็งในพื้นที่ แต่มีปัจจัยลบในเรื่องของระบบการศึกษาในพื้นที่ไม่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน และมีปัญหาการขาดแรงงานในทุกระดับสำหรับบทบาทของโอกาสและภาครัฐ จาก

นโยบายภาครัฐที่จัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ นับเป็นโอกาสพัฒนาเป็นศูนย์อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรและการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ แต่การสนับสนุนการลงทุนจากภาครัฐในเรื่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ยังขาดมิติในการส่งเสริมผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดสระแก้วและตราด

๔. การวิเคราะห์ศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในพื้นที่ชายแดนไทย – สปป. ลาว (จังหวัดมุกดาหาร)

คณะผู้วิจัยประเมินศักยภาพสินค้าส่งออกของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ไทย ๓ อันดับแรก ที่มีการส่งออกผ่านชายแดนไทยไปยัง สปป. ลาว ในปี ๒๕๕๗ ได้แก่ เครื่องจักรคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ (HS๘๔) ผลไม้และลูกนัต เปลือกส้มหรือเปลือกแดง (HS๐๘) เนื้อสัตว์และส่วนอื่นของสัตว์ที่บริโภคได้ (HS๐๒) โดยพิจารณาค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) ในภาพรวมของการส่งออกสินค้าทั้ง ๓ ประเภท พบว่า ในช่วง ๑๐ ปี ที่ผ่านมา (ปี ๒๕๔๘ – ๒๕๕๗) สินค้าประเภทเครื่องจักร คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ (HS๘๔) มีมูลค่าการส่งออกเป็นอันดับ ๑ ในปี ๒๕๕๗ แต่กลับไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในตลอดระยะเวลา ๑๐ ปี (ค่าดัชนี RCA ต่ำกว่า ๑) กล่าวคือ สินค้าเครื่องจักร คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อาจมีความสำคัญต่อ สปป. ลาว น้อยกว่าสินค้านำเข้าประเภทอื่นๆ ขณะที่สินค้าประเภทผลไม้และลูกนัตเปลือกส้มหรือเปลือกแดง (HS๐๘) และสินค้าประเภทเนื้อสัตว์และส่วนอื่นของสัตว์ที่บริโภคได้ (HS๐๒) ค่อนข้างมีความผันผวนในค่าดัชนี RCA โดยในปี ๒๕๔๘ – ๒๕๕๐ สินค้าประเภทผลไม้และลูกนัต เปลือกส้มหรือเปลือกแดง (HS๐๘) มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสูงกว่าสินค้าประเภทอื่นๆ ก่อนที่จะลดลงในปี ๒๕๕๑ และในปี ๒๕๕๕ เป็นต้นมา สินค้าประเภทนี้สูญเสียความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (ค่าดัชนี RCA ต่ำกว่า ๑) สำหรับสินค้าประเภทเนื้อสัตว์และส่วนอื่นของสัตว์ที่บริโภคได้ (HS๐๒) มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ เป็นต้นมาในการวิเคราะห์ศักยภาพด้วยแบบจำลองเพชรเจมส์ (Diamond Model) จากปัจจัยด้านการผลิต พื้นที่ชายแดนไทย – สปป. ลาว มีปัจจัยบวกในด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค สำหรับแรงงานเป็นทั้งปัจจัยบวกและลบ เนื่องจาก แรงงานแม้ว่าจะมีข้อได้เปรียบในเรื่องของแรงงานต่างด้าวจาก สปป. ลาว ซึ่งมีภาษาและวัฒนธรรมใกล้เคียงกับไทยทำให้มีปัญหาเรื่องการสื่อสารน้อยกว่าแรงงานต่างด้าวประเทศอื่นๆ แต่ก็ยังมีปัญหาในเรื่องของการพัฒนาฝีมือแรงงานต่างด้าว สำหรับปัจจัยด้านอุปสงค์ เช่นเดียวกับประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ ที่กล่าวมา (กลุ่ม CLMV) ที่มีความนิยมสินค้าและบริการจากไทย ในส่วนของ ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ โครงสร้าง และบริบทการแข่งขันมีความได้เปรียบเนื่องจากเป็นประตูเศรษฐกิจทางด้านตะวันออกของไทยสู่อินโดจีน และเป็นจุดเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจบนแนวระเบียงตะวันออก – ตะวันตก (EWEC) สำหรับปัจจัยด้านบริบทการแข่งขัน (Rivalry) กลับเป็นปัจจัยลบ เมื่อเปรียบเทียบกับเขตเศรษฐกิจของ สปป. ลาว มีการจัดตั้งอย่างเป็นรูปธรรมและมีความพร้อมมากกว่าไทย ด้านปัจจัยอุตสาหกรรมต่อเนื่องและสนับสนุน มีความได้เปรียบสำหรับภาคการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป เนื่องจากมีโรงงานอุตสาหกรรมรองรับอยู่ในพื้นที่ แต่กลับเป็นปัจจัยลบ สำหรับการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค เนื่องจากมีวัตถุดิบจากัดและส่วนใหญ่เป็นผลผลิตทางด้านเกษตร เช่น อ้อย มันสำปะหลัง และยางพารา นับว่าเหมาะสมที่สุดในการลงทุนอุตสาหกรรมนอกจากอุตสาหกรรมบริการ การท่องเที่ยว อุตสาหกรรม

ต่อเนื่องจากกิจการเกษตร เช่น การแปรรูปเพื่อส่งออก ใน บทบาทของโอกาสและภาครัฐจากนโยบายภาครัฐที่จัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนับเป็นโอกาสในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการขนส่งต่อเนื่องด้านโลจิสติกส์ เนื่องด้วยศักยภาพของจังหวัดที่สามารถเชื่อมโยงได้หลายประเทศ ตั้งอยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก – ตะวันตก สามารถเชื่อมโยงเข้าสู่ลาวและเวียดนาม และต่อเนื่องไปยังประเทศในแถบตะวันออกไกล (ญี่ปุ่น เกาหลี ไต้หวัน) จึงเป็นช่องทางที่สำคัญในการขนส่งสินค้า^{๖๖}

สรุป จงสกุล ได้วิจัยเรื่อง การรับรู้และความคิดเห็นของประชาชน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีต่อโครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้โครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของประชาชนตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ศึกษาความคิดเห็นต่อโครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ของประชาชนตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี และนำ ผลการวิจัยเข้าสู่เวทีประชาคมตำบลบ้านเก่า เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับโครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรีที่เป็นผู้นำ ชุมชน จำนวน ๓๘ คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนตำบลบ้านเก่า จำนวน ๓๓๑ คน รวมทั้งสิ้น ๓๖๙ คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบไคสแควร์ ผลการวิจัย พบว่า

๑. ระดับการรับรู้โครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับปานกลาง

๒. ระดับความคิดเห็นที่มีต่อโครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก

๓. การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้โครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า อายุ รายได้ประจำ/เดือน มีความสัมพันธ์กับการรับรู้โครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ส่วน เพศ อาชีพ การศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน สถานภาพทางสังคม และความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกับการเป็นชาวตำบลบ้านเก่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้โครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔. การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อโครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า อายุ รายได้ประจำ/เดือน อาชีพ การศึกษา สถานภาพทางสังคม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อโครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เพศ และความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกับการเป็นชาว

^{๖๖} วิทวัส รุ่งเรืองผล. "โครงการจัดทามาตรการส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในพื้นที่ชายแดน", รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการจัดทามาตรการส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในพื้นที่ชายแดน, (สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, มปป.). หน้า ๒ – ๘.

ตำบลบ้านเก่ามีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อโครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อโครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ^{๖๗}

๒.๖.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดทำแผน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนนั้น โดยส่วนใหญ่จะเป็นงานวิจัยที่เป็นลักษณะที่ใช้วิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ขณะเดียวกันผู้วิจัยสามารถสรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผน ได้ดังนี้

กিজา โฟแตน ได้วิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ๒) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ ๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลลาดยาว จำนวน ๑๐๓ คน จากจำนวนผู้นำชุมชน ๑๓๙ คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยการใชสูตรของ Taro Yamana เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequencies) ร้อยละ (Percenty) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน ๑๐ ท่าน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบทหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่า ๑) การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้าน การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมด้านดำเนินการ และการมีส่วนร่วมด้านติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ๒) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ

^{๖๗} สรุทธิ จงสกุล. "การรับรู้และความคิดเห็นของประชาชน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีต่อโครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, ๒๕๕๖).

อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล พบว่า ผู้นำชุมชนที่มี เพศ อายุสถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้นำชุมชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ๓) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกโครงการ/กิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อบรรจุเข้างบประมาณรายจ่ายเป็นส่วนน้อย ซึ่งเทศบาลขาดการสอบถามปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของชุมชน และผู้บริหารท้องถิ่นตัดสินใจในการพัฒนาท้องถิ่นตามความคิดเห็นของตนเองมากกว่าความคิดเห็นและความต้องการของชุมชน ซึ่งการปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่เป็นไปตามที่ได้วางแผนไว้ ข้อเสนอแนะเทศบาลตำบลลาดยาว ควรก่อสร้างบำรุงรักษาถนน สะพานทางเท้าตามซอยต่างๆ ให้มากกว่าเดิม และเทศบาลฯ ควรก่อสร้างพังกั้นน้ำเพื่อป้องกันริมตลิ่งพังและบ้านเรือนราษฎรไม่ได้รับความเสียหาย ^{๖๘}

โกวิท พวงงาม ได้วิจัยเรื่อง “สังเคราะห์บทเรียนการจัดการงานชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองของ อปท. กรณีศึกษา อปท.ในประเทศญี่ปุ่น” ผลการศึกษา พบว่า เทศบาลหมู่บ้านซาคาเอะมีความก้าวหน้าจนสามารถเป็นหมู่บ้านพึ่งพาตนเอง ทั้งในงานก่อสร้าง งานกู้ภัยสาธารณะและงานด้านการรักษาพยาบาล ของกระทำโดยชาวบ้านอาสาสมัคร ในบางพื้นที่ เช่น เจตพิเศษอาราคะมีโครงการสร้างเมืองที่ประชาชนจะรู้สึกถึงความสุขได้ โดยนำแนวคิดความสุขมวลรวมประชาชนตามรูปแบบประเทศภูฏานมาประยุกต์ใช้ มีการสร้างความเป็นอยู่ที่พอเพียง ปลอดภัย สร้างความร่วมมือในเรื่องการจัดการสภาพแวดล้อมและระบบสวัสดิการสังคมที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งในแต่ละกรณีศึกษาเกิดจากความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนทั้งสิ้น ^{๖๙}

ราชนัน ตันตรานนท์ ได้วิจัย เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่” โดยเป็นการศึกษาถึงบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ต่อแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งมีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อศึกษาถึงบทบาทของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ต่อการจัดทำ แผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ ๒) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ต่อกระบวนการจัดทำแผนของเทศบาลนครเชียงใหม่

^{๖๘} กิจจา โพแตน, การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ , วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๖๙} โกวิท พวงงาม, “ประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มิสเตอร์ก๊อปปี, ๒๕๕๑).

ผลการศึกษาพบว่า จากผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาคประชาชนต่อแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่พบว่าด้านบทบาทการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทหรือมีบทบาทน้อยต่อการมีส่วนร่วมตัดสินใจต่อแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมในการประเมินผลพบว่า ประชาชนไม่เคยมีส่วนร่วมในการประเมินผลเลย และผลการศึกษายบทบาทการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่แต่อย่างใดจากผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในบทบาทของภาคประชาชนในการเข้าร่วมวางแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่พบว่าปัญหาด้านการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่ามีปัญหาในด้านการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับมากที่สุดส่วนปัญหาด้านการร่วมปฏิบัติพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่ามีปัญหาด้านการร่วมปฏิบัติในระดับมากที่สุด และปัญหาด้านการติดตามประเมินผลพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาด้านนี้ในระดับมากที่สุด^{๗๐}

ประสิทธิ์ สุทธนะ ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิผลของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสันกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ๑) ศึกษาบทบาทของเจ้าหน้าที่และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสันกลาง ๒) ศึกษาประสิทธิผลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสันกลาง ๓) เป็นข้อมูลสำหรับเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิด และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กลุ่มบุคคลเป้าหมาย ประกอบด้วย คณะผู้บริหาร จำนวน ๒ คน บุคลากรเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบลสันกลาง จำนวน ๙ คน และประชาชนในพื้นที่ตำบลสันกลาง จำนวนทั้งสิ้น ๒๖๕ คน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในการมีส่วนร่วมตัดสินใจโครงการ/แผนงาน การมีส่วนร่วมปฏิบัติการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมรักษาผลประโยชน์โครงการ/แผนงาน และการมีส่วนร่วมประเมินผลโครงการ/แผนงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ประสิทธิผลของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในด้านความสำเร็จของการจัดทำแผนไปสู่การปฏิบัติครบถ้วนสมบูรณ์ ความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการที่ได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ความสามารถแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชน และการจัดทำงบประมาณให้สอดคล้องและลงตัวตามโครงการ/แผนงาน โดยภาพรวมมีประสิทธิผลในระดับปานกลาง

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน จะส่งผลให้ประสิทธิผลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน

สำหรับบทบาทของบุคลากรซึ่งได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น รวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบลสันกลาง มีกระบวนการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากพอสมควร เพราะต้อง

^{๗๐} ราชิน ตันตรานนท์, "การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่", การค้นคว้าอิสระ (สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๔).

ปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติราชการด้วยความโปร่งใส มีส่วนร่วม ตรวจสอบได้ นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการจัดทำแผน เช่น ข้อจำกัดของงบประมาณ ข้อจำกัดในด้านบทบาทหน้าที่การให้บริการสาธารณะที่บัญญัติไว้ในระเบียบกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถดำเนินการได้หรือไม่สามารถดำเนินการได้ ซึ่งข้อจำกัดเหล่านี้ประชาชนยังขาดความเข้าใจ อาจส่งผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งมีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิภาพการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสันกลาง^{๗๑}

อภิญา ชมพุมาศ ได้วิจัยเรื่อง กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสังคมแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา แผนพัฒนาสังคมจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสังคมจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ.๒๕๕๑ – ๑๕๕๔ และ ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสังคมจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ.๒๕๕๑ – ๑๕๕๔

ในการศึกษาครั้งนี้ได้จากการสังเกตและการร่วมปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาสังคมจังหวัด กลุ่มประชากรที่ศึกษาประกอบด้วย (๑) คณะอนุกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัดด้านระบบเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคมแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน ๓๐ คน (๓) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๕ คน (๔) เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ๔ คน (๕) นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน ๒ ท่าน และ (๖) นักวิชาการภายนอก จำนวน ๑ ท่าน รวมจำนวน ๖๒ คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ๑. แบบบันทึกข้อมูลประเด็นการประชุมจัดทำแผน ๒.แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ๒ ชุด คือ ชุดที่ ๑ เจ้าหน้าที่สำนักงานสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ชุดที่ ๒ กรรมการและผู้แทนหน่วยงานที่ร่วมจัดทำแผนพัฒนาสังคม

ผลการวิจัย พบว่า การจัดทำแผนพัฒนาสังคมแบบมีส่วนร่วม มีกระบวนการจัดทำแผนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและทุนทางสังคม/นักวิชาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดทำแผนอย่างเป็นขั้นตอน ต่อเนื่องเชื่อมโยงกันมีเป้าหมายที่ชัดเจน โดยใช้ข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมเชิงมิติความมั่นคงของมนุษย์ ๑๐ มิติ และสถานการณ์ปัญหาเชิงสังคมกลุ่มเป้าหมายมาเป็นฐานในการคิดวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ วิธีการในการแก้ปัญหาออกมาเป็นแผนพัฒนาสังคม มีกระบวนการและขั้นตอนจำนวน ๘ ขั้นตอน คือ (๑) การเตรียมความพร้อม โดยการทำทำความเข้าใจ และตระหนักให้หน่วยงาน/องค์กรภาคีทั้งภาครัฐ/ภาคเอกชน ตั้งแต่คณะกรรมการ ก.ส.จ. ระดับจังหวัด ผู้บริหารจังหวัด ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งการเตรียมแบบเก็บข้อมูล (๒) เก็บข้อมูลสถานการณ์ทางสังคม เพื่อให้รู้สถานการณ์ทางปัญหาสังคมเชิงมิติความมั่นคงของมนุษย์ และ จัด ๕ ลำดับความสำคัญเร่งด่วน ปัญหาเชิงกลุ่มเป้าหมาย (๓) การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ทราบความสำคัญของปัญหา (๔) ประชุมกำหนดประเด็นปัญหาสังคมจังหวัด และแนวทางการจัดทำแผนสู่การปฏิบัติประกอบด้วย ๔ พันธกิจ ๔ ยุทธศาสตร์ ๕ เป้าหมาย รวมทั้ง

^{๗๑} ประสิทธิ์ สุทธนะ, ประสิทธิภาพของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลสันกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่", **การค้นคว้าอิสระ (สาขารัฐประศาสนศาสตร์)**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓).

การประชาคมแผนเพื่อให้เกิดการยอมรับ (๖) การรายงานผลต่อผู้บริหารและคณะกรรมการ ก.ส.จ. (๗) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาสังคมร่วมกันทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการร่วมมือป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม และขั้นตอนที่ (๘) การติดตามและประเมินผล

จากการศึกษา พบว่า เมืองคัมภีร์ประกอบที่สำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาสังคมจังหวัด ๕ ส่วน คือ (๑) ข้อมูล (๒) บุคลากร (๓) กฎหมาย นโยบาย และแผนชาติ/แผนจังหวัด (๔) งบประมาณ (๕) วัสดุ/อุปกรณ์ และมีปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสังคมจังหวัด ๒ ส่วน คือ (๑) ปัจจัยในองค์กร ได้แก่ ผู้บริหาร/เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ และวัสดุอุปกรณ์และการจัดการภายในองค์กร (๒) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ กฎหมาย นโยบาย ผู้บริหารจังหวัด บุคลากรหน่วยงานภาครัฐ/ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด (ก.ส.จ.) คณะอนุกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด นักวิชาการงบประมาณ และการบริหารจัดการ ซึ่งองค์ประกอบและปัจจัยดังกล่าวมีผลกระทบต่อการจัดทำแผนพัฒนาสังคมจังหวัดให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด

เอกวิทย์ นวเศรษฐ์ ได้วิจัย เรื่อง “การศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนโพธิ์หมอสต์และชุมชนทรัพย์สินพัฒนา มีจุดประสงค์การวิจัยคือ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม ๒) เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลบางบอน (แสมดำ) ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจต่อกระบวนการที่ค่อนข้างแตกต่างกัน กล่าวคือผู้เข้าร่วมจากชุมชนโพธิ์หมอสต์ที่มีลักษณะความเป็นอยู่แบบชุมชนเกษตรกรรมกลับแสดงระดับการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจต่อกระบวนการมากกว่าชุมชนทรัพย์สินพัฒนาที่มีลักษณะความเป็นอยู่แบบชุมชนเมือง โดยในรายละเอียดแต่ละระดับของกระบวนการมีส่วนร่วมนั้นชุมชนโพธิ์หมอสต์มีส่วนร่วมในระดับแรกและระดับท้าย คือ การร่วมกันค้นหาปัญหาและการลงมือปฏิบัติมากกว่าคิดวิเคราะห์ ขณะที่ชุมชนทรัพย์สินพัฒนามีส่วนร่วมในระดับกลางซึ่งคือการคิดวิเคราะห์และหาแนวทางการแก้ไขปัญหามากกว่าการลงมือปฏิบัติอย่างชัดเจน^{๗๒}

เมื่อศึกษาจากงานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม งานวิจัยเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจชายแดน และงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดทำแผน แล้วนั้น ปรากฏว่างานวิจัยเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจชายแดนนั้นม้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องไม่มากนัก ส่วนงานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดทำแผนมีอยู่จำนวนไม่น้อย แต่คณะผู้วิจัยได้ศึกษาและคัดเลือกในงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัยจริงๆ มาเท่านั้น อีกทั้งเป็นงานวิจัยที่ไม่นานจนเกินไป และจากการศึกษาจากงานวิจัยทั้ง ๓ กลุ่มดังกล่าวแล้วนั้นประกอบกับผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากบริบทและข้อมูลอื่นๆของพื้นที่และจากการปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติม เพื่อสังเคราะห์จนได้กรอบแนวคิดการวิจัยตามหัวข้อที่ผู้วิจัยได้ลำดับไว้ในบทที่ ๑

^{๗๒} เอกวิทย์ นวเศรษฐ์, การศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนโพธิ์หมอสต์และชุมชนทรัพย์สินพัฒนา, การค้นคว้าอิสระ (การวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๔).

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบของการวิจัย ขอบข่ายประชากร และกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน” เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) เป็นการผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้กำหนดขอบข่ายประชากร และกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

๓.๒ พื้นที่การวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๑ พื้นที่การวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการทำวิจัย คือ พื้นที่ในจังหวัดน่าน ซึ่งมีด้วยกัน ๑๕ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองน่าน อำเภอภูเพียง อำเภอแม่จริม อำเภอสันติสุข อำเภอเวียงสา อำเภอนาน้อย อำเภอนาหมื่น อำเภอบ้านหลวง อำเภอท่าวังผา อำเภอปัว อำเภอเชียงกลาง อำเภอสองแคว อำเภอทุ่งช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และอำเภอบ่อเกลือ

๓.๒.๒ ประชากร (Population) ในการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดน่านของ ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรที่มีชื่อปรากฏอยู่ในทะเบียนราษฎร์ของจังหวัดน่าน มีจำนวน ๔๗๙,๕๑๘ คน ซึ่งเป็นข้อมูล พ.ศ. ๒๕๕๘ จากสำนักงานสถิติจังหวัดน่าน

๓.๒.๓ กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling) โดยกำหนดจากประชากรจากภาครัฐ ส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจ/เอกชน ภาคประชาคม และภาคประชาชนตามตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ คน

๓.๒.๔ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้การกำหนดในลักษณะเดียวกันกับการเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยการแนะนำของผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านแรก และได้มีการแนะนำผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านต่อไป ซึ่งได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๘ ท่าน ประกอบด้วย

- ๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด
- ๒) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- ๓) ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน
- ๔) ผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน
- ๕) นายอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

- ๖) นายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองน่าน
- ๗) ปลัดเทศบาลเมืองน่าน
- ๘) ประธานหอการค้าจังหวัดน่าน
- ๙) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโก๋น
- ๑๐) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโก๋น
- ๑๑) ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดน่าน
- ๑๒) นายด่านศุลกากรทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
- ๑๓) โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดน่าน
- ๑๔) คลังจังหวัดน่าน
- ๑๕) หัวหน้ากลุ่มงานและบริหารงานคลัง ๓ จังหวัดน่าน
- ๑๖) ประธานชมรมพ่อค้าบ้าน
- ๑๗) นักวิชาการพาณิชย์ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดน่าน
- ๑๘) ประธานมูลนิธิอีกเมืองน่าน

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) เป็นการผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยในด้านเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีรายละเอียด ดังนี้

๓.๓.๑ เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีขั้นตอน ลักษณะ และการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

(๑) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

- ๑) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการจัดทำแผนฯ
- ๒) กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย
- ๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ
- ๔) สร้างเครื่องมือ
- ๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
- ๖) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากร ที่จะดำเนินการวิจัย เพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
- ๗) ปรับปรุงแก้ไข
- ๘) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

(๒) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบการการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานะ การปฏิบัติงาน/สังกัด ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดน่าน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดน่านของจังหวัดน่าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์การให้คะแนน ๕ ระดับตามหลักการของลิเคิร์ท โดยกำหนดค่าของคะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง	การมีส่วนร่วมระดับมากที่สุด
๔ หมายถึง	การมีส่วนร่วมระดับมาก
๓ หมายถึง	การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง
๒ หมายถึง	การมีส่วนร่วมระดับน้อย
๑ หมายถึง	การมีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดน่านของจังหวัดน่าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์การให้คะแนน ๕ ระดับตามหลักการของลิเคิร์ท โดยกำหนดค่าของคะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง	การมีส่วนร่วมระดับมากที่สุด
๔ หมายถึง	การมีส่วนร่วมระดับมาก
๓ หมายถึง	การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง
๒ หมายถึง	การมีส่วนร่วมระดับน้อย
๑ หมายถึง	การมีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Question) ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดน่านของจังหวัดน่าน

(๓) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

(๑) ขอคำแนะนำจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

(๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๓ ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงครายข้อ (Index of Item-Objective Congruent : IOC)

(๓) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่างจากพื้นที่

อื่นที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัย จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)^{๘๙}

(๔) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข เสนอต่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิจัย

๓.๓.๒ เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(๑) แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structure In-depth Interview) เพื่อเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน ๑๘ ชุด

(๒) การสร้างเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำร่างข้อคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ ไปปรึกษากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ ในส่วนของความสอดคล้องกับเนื้อหาและทฤษฎี และนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ ต่อจากนั้น นำแบบสัมภาษณ์และข้อคำถามมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ และนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นก่อนลงพื้นที่ ข้อมูลที่สำคัญ คือ ข้อมูลแนวคิด ทฤษฎี การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน ๒๓ รูป/คน จะใช้การสัมภาษณ์แบบที่มีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยจะส่งหนังสืออย่างเป็นทางการเพื่อขอสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง พร้อมกับส่งบริบทเนื้อหาต่าง ๆ ที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ล่วงหน้า และกำหนดวัน เวลา และสถานที่ ส่วนในขณะการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะขออนุญาตจากผู้เชี่ยวชาญใช้เครื่องบันทึกเสียง และกล้องบันทึกภาพนิ่ง และเคลื่อนไหว อนึ่ง ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi-formal interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จึงมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

๑) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนลงสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมายวัน เวลา ที่จะสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับขอเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ พร้อมกันนั้น ผู้วิจัย จะต้องศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

๒) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาสังเกตความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียง ในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูป เพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่

^{๘๙} สีน พันธุ์พิณิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจูนพัลลิกซ์ จำกัด, ๒๕๕๗), หน้า ๑๙๑.

ข้อมูลต่างๆ ที่บันทึกเสียงไว้ ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใด ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกเสียงเลย

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามชนิดเทคนิคการวิจัย ๒ ชนิด ได้แก่

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis เน้นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้เก็บรวบรวมจากกลุ่มประชาชน กลุ่มภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดน่าน จำนวน ๔๐๐ คน โดยนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ในการตอบวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for the Social Science) และเลือกใช้สถิติเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนดังนี้

๑) ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

๒) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้ว ไม่มีความชัดเจน ก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อมูลเชิงคุณภาพได้นำมาวิเคราะห์ เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

๓) การสร้างบทสรุปและการพิสูจน์บทสรุป เป็นการนำแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยต่างๆ ทางวิชาการ มาสร้างเป็นบทสรุปร่วมกับข้อมูลที่เชื่อถือได้อีกครั้งหนึ่ง โดยเน้นความเชื่อมโยง เพื่อนำไปสู่การพิสูจน์ที่เป็นรูปธรรมและตรงต่อข้อเท็จจริง

๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตามโดยการใช้การประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์เสนอข้อมูล ดังนี้

๑) สถานภาพส่วนบุคคลวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒) ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดและปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนฯ ใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard Deviation)

๓) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดและปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนฯ โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression analysis)

๔) ข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด นำมาจัดกลุ่มคำตอบวิเคราะห์รายข้อ วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques) นำเสนอข้อมูลโดยเขียนเป็นความเรียงประกอบตาราง

๓.๗ สรุปกระบวนการวิจัย

การศึกษาวิจัย “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน” เป็นการศึกษาแบบผสมผสานที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่างจากประชากรจากภาครัฐ ส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจ/เอกชน ภาคประชาคม และภาคประชาชนตามตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ คน โดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ในเชิงลึก (Interviews เป็นเครื่องมือในการศึกษา มีการหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๓ ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์รายข้อ (Index of Item-Objective Congruent : IOC) และหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่างจากพื้นที่อื่นที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัย จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ในส่วนของข้อมูลที่ได้จากกระบวนการวิจัยนั้นเมื่อได้ข้อมูลมาแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน เช่น การแจกแจงความถี่ (Frequency) การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard Deviation) เป็นต้น เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานในการศึกษา แล้วทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ในเชิงคุณภาพ เพื่ออธิบายผลการวิจัยตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์การวิจัย

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน” มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ๒) เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน และ ๓) เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ ของจังหวัดน่าน โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน (ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑)

๔.๓ ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน (ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒)

๔.๔ ผลการวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน (ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓)

๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจึงกำหนดความหมายของสัญลักษณ์ดังนี้

$\bar{X}$	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ยหรือค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
*	หมายถึง	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕
n	หมายถึง	จำนวนตัวอย่าง

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ในประเด็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิ การศึกษา สถานะ การปฏิบัติงาน/สังกัด และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดน่าน ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงค่าความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑ แสดงข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

(N = ๔๐๐)

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๑๔๗	๔๓.๕๐
หญิง	๒๑๙	๕๔.๘๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยมีจำนวน ๒๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๘๐ ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ที่เหลือเป็นกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นเพศชาย มีจำนวน ๑๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๕๐

ตารางที่ ๔.๒ แสดงข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับอายุ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

(N = ๔๐๐)

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๑๘ ปี	๑๒	๓.๐๐
๑๘ – ๒๗ ปี	๑๑๖	๒๙.๐๐
๒๘ – ๓๗ ปี	๑๕๙	๓๙.๘๐
๓๘ – ๔๗ ปี	๖๑	๑๕.๓๐
๔๘ – ๖๐ ปี	๔๐	๑๐.๐๐
๖๑ ปี ขึ้นไป	๑๒	๓.๐๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุ ระหว่าง ๒๘ – ๓๗ ปี โดยมีจำนวน ๑๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๘๐ ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ที่มีอายุ ระหว่าง ๑๘ – ๒๗ ปี โดยมีจำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๐๐ และส่วนน้อยเป็นผู้ที่มีอายุ ต่ำกว่า ๑๘ ปี และ ๖๑ ปี ขึ้นไป โดยมีจำนวนช่วงละ ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๐

ตารางที่ ๔.๓ แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวุฒิการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถาม

(N = ๔๐๐)

วุฒิการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น	๒๔	๖.๐๐
มัธยมศึกษาตอนต้น	๓๓	๘.๓๐
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	๑๕	๓.๘๐
อนุปริญญา/ปวส.	๓๘	๙.๕๐
ปริญญาตรี	๒๒๘	๕๗.๐๐
ปริญญาโท ขึ้นไป	๖๒	๑๕.๕๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ แสดงให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับ ปริญญาตรี โดยมีจำนวน ๒๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๐๐ ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบสอบถามที่เป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษา ปริญญาโทขึ้นไป มีจำนวน ๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๕๐ และส่วนน้อยเป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. โดยมีจำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๘๐

ตารางที่ ๔.๔ แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานะ การปฏิบัติงาน/สังกัด ของผู้ตอบแบบสอบถาม

(N = ๔๐๐)

สถานะการปฏิบัติงาน/สังกัด	จำนวน	ร้อยละ
หน่วยงานภาครัฐที่มีใบอปท.และกิ่งรัฐวิสาหกิจ	๓๐	๗.๕๐
หน่วยงาน อปท. (อบต, อบจ.,เทศบาล)	๗๑	๑๗.๘๐
หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ/กิ่งรัฐวิสาหกิจ	๔๙	๑๒.๓๐
หน่วยงานภาครัฐกิจ/เอกชน	๑๖	๔.๐๐
ภาคประชาคม/ประชาสังคม	๑๖	๔.๐๐
ประชาชนทั่วไป	๒๑๘	๕๔.๕๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๔ แสดงให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีสถานะการปฏิบัติงานหรือสังกัด อยู่ในกลุ่มของ ประชาชนทั่วไป โดยมีจำนวน ๒๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๕๐ ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบสอบถามที่เป็นผู้ที่มีสถานะการปฏิบัติงานหรือสังกัด อยู่ในกลุ่มของ หน่วยงาน อปท. (อบต, อบจ.,เทศบาล) มีจำนวน ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๘๐ และส่วนน้อยเป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มของ หน่วยงานภาครัฐกิจ/เอกชน และภาคประชาคม/ประชาสังคม โดยมีจำนวนกลุ่มละ ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐๐

ตารางที่ ๔.๕ แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดน่าน ของผู้ตอบแบบสอบถาม
(N = ๔๐๐)

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดน่าน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๑ ปี	๔๕	๑๑.๓๐
๑ - ๕ ปี	๔๗	๑๑.๘๐
๖ - ๑๕ ปี	๑๐๔	๒๕.๕๐
๑๖ - ๒๕ ปี	๑๐๒	๒๕.๐๐
๒๖ - ๓๕ ปี	๕๒	๑๓.๐๐
๓๖ - ๔๕ ปี	๓๗	๙.๓๐
๔๖ - ๕๕ ปี	๗	๑.๘๐
๕๖ ปี ขึ้นไป	๖	๑.๕๐
รวม	๔๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๕ แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดน่าน มาเป็นระยะเวลา ๖ - ๑๕ ปี โดยมีจำนวน ๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๕๐ ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดน่าน มาเป็นระยะเวลา ๑๖ - ๒๕ ปี มีจำนวน ๑๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐ และส่วนน้อยเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดน่าน มาเป็นระยะเวลา ๕๖ ปี ขึ้นไป โดยมีจำนวนกลุ่มละ ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๐

ตารางที่ ๔.๖ ผลการแจกแจงความถี่ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	อายุ	๑๑	๑,๔,๖,๗,๙,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘
๒.	วุฒิการศึกษา/การศึกษา	๙	๒,๓,๖,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๔,๑๘
๓.	การประกอบอาชีพ	๘	๓,๔,๗,๙,๑๒,๑๔,๑๖,๑๘
๔.	ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานของบุคคล	๕	๓,๙,๑๒,๑๔,๑๘
๕.	ทัศนคติส่วนบุคคล	๔	๓,๔,๑๐,๑๖
๖.	ผลประโยชน์ที่ได้รับ	๒	๔,๑๖

จากตารางที่ ๔.๖ แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ซึ่งผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสม จากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ ๑ อายุ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๑ ท่าน รองลงมา คือ

วุฒิการศึกษา/การศึกษา โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๑ ท่าน ส่วน ทักษะคดีส่วนบุคคลอยู่ลำดับสุดท้าย โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นไว้จำนวน ๔ ท่าน

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือการวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ ท่าน และได้มีการทดลองใช้เครื่องมือการวิจัยในพื้นที่ที่มีบริบทใกล้เคียงกับพื้นที่การวิจัย ส่วนผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องหรือมีภาระงานเกี่ยวกับแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน จำนวน ๑๘ ท่าน แล้วนำข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ได้มาตรวจสอบ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ ซึ่งสามารถนำมาแสดงในรูปของความเรียงได้ ดังต่อไปนี้

๔.๒.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis)

เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน โดยได้จากแบบสอบถามการวิจัย ซึ่งเป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ในประเด็น ๔ ด้าน คือ ๑) ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล ๒) ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น ๓) ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน และ ๔) ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ซึ่งกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

ค่าคะแนนตั้งแต่ ๔.๕๐ - ๕.๐๐ หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด/มีส่วนร่วมระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนตั้งแต่ ๓.๕๐ - ๔.๔๙ หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก/มีส่วนร่วมระดับมาก

ค่าคะแนนตั้งแต่ ๒.๕๐ - ๓.๔๙ หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง/มีส่วนร่วมระดับปานกลาง

ค่าคะแนนตั้งแต่ ๑.๕๐ - ๒.๔๙ หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย/มีส่วนร่วมระดับน้อย

ค่าคะแนนตั้งแต่ ๑.๐๐ - ๑.๔๙ หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด/มีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้ การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผู้วิจัยจะนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน เกี่ยวกับ ปัญหาอุปสรรคในการ
มีส่วนร่วมให้ข้อมูล

(n = ๔๐๐)

ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ขาดความรู้ ความเข้าใจบทบาทอำนาจหน้าที่ของ ประชาชนที่ควรมีจึงไม่มีบทบาทในการให้ข้อมูลแก่ ภาครัฐ	๒.๙๘	๐.๙๐	ปานกลาง
๒. ขาดการรับรู้ข่าวสารของทางราชการ	๒.๗๓	๐.๗๖	ปานกลาง
๓. ช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารจากประชาชนหรือ หน่วยงานอื่นๆ มีไม่เพียงพอ	๓.๒๒	๐.๘๗	ปานกลาง
๔. ไม่มีช่องทางให้ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นๆ ได้มีส่วน ร่วมในการจัดงานแถลงข่าว การแจกเอกสารข่าวสาร หรือจัดนิทรรศการเกี่ยวกับการพัฒนาจังหวัด	๒.๙๗	๐.๘๑	ปานกลาง
๕. ภาครัฐไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการ ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาจังหวัด	๒.๙๖	๐.๗๘	ปานกลาง
โดยรวม	๒.๙๗	๐.๖๓	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน เกี่ยวกับ ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๙๗ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๖๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารจากประชาชนหรือหน่วยงานอื่นๆ มีไม่เพียงพอ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๓.๒๒ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๘๗ รองลงมา คือ ขาดความรู้ ความเข้าใจบทบาทอำนาจหน้าที่ของประชาชนที่ควรมีจึงไม่มีบทบาทในการให้ข้อมูลแก่ภาครัฐ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๙๘ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๙๐ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ขาดการรับรู้ข่าวสารของทางราชการ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๗๓ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๗๖

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน เกี่ยวกับ ปัญหาอุปสรรคในการ
มีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น

(n = ๔๐๐)

ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร	๓.๐๕	๐.๗๘	ปานกลาง
๒. ขาดความรู้ ความเข้าใจบทบาทอำนาจหน้าที่ของประชาชนที่ควรมี จึงไม่มีบทบาทในการให้หรือแสดงความคิดเห็น	๒.๙๐	๐.๙๒	ปานกลาง
๓. ช่องทางในการให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นไม่เหมาะสม	๒.๘๙	๐.๙๑	ปานกลาง
๔. ไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน	๒.๙๒	๐.๙๑	ปานกลาง
๕. ภาครัฐขาดการกระตุ้นให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นทำให้ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น	๒.๘๙	๐.๙๕	ปานกลาง
โดยรวม	๒.๙๓	๐.๗๗	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน เกี่ยวกับ ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๙๓ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๗๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๓.๐๕ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๗๘ รองลงมา คือ ไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๙๒ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๙๑ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ภาครัฐขาดการกระตุ้นให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นทำให้ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๘๙ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๙๕

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน เกี่ยวกับ ปัญหาอุปสรรคในการ
มีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

(n = ๔๐๐)

ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขต เศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ภาครัฐไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นมี ส่วนร่วมในการจัดทำแผน	๒.๙๕	๐.๗๗	ปานกลาง
๒. ประชาชนไม่ได้รับข้อมูลแผนงานในการดำเนินการ จัดทำแผนการแก้ไขปัญหาของจังหวัด	๒.๘๕	๐.๘๒	ปานกลาง
๓. ประชาชนขาดการประชุมหรือรวมตัวกันในการจัดทำ แผนการดำเนินการแก้ไขปัญหา	๒.๘๗	๐.๘๗	ปานกลาง
๔. ประชาชนส่วนใหญ่ขาดองค์ความรู้เรื่องการจัดทำแผน	๒.๘๔	๐.๘๔	ปานกลาง
๕. ประชาชนไม่พร้อมให้ความร่วมมือในการจัดทำแผน	๒.๘๕	๐.๘๓	ปานกลาง
โดยรวม	๒.๘๗	๐.๖๙	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน เกี่ยวกับ ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๘๗ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๖๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ภาครัฐไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๙๕ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๗๗ รองลงมาคือ ประชาชนขาดการประชุมหรือรวมตัวกันในการจัดทำแผนการดำเนินการแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๘๗ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๘๗ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ประชาชนส่วนใหญ่ขาดองค์ความรู้เรื่องการจัดทำแผน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๘๔ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๘๔

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน เกี่ยวกับ ปัญหาอุปสรรคในการ
มีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

(n = ๔๐๐)

ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนา เขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ขาดการวิเคราะห์แผนการพัฒนาจังหวัด	๒.๙๐	๐.๗๖	ปานกลาง
๒. ประชาชนไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ แผนพัฒนาจังหวัด	๒.๙๖	๐.๗๙	ปานกลาง
๓. ขาดหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์แผนที่ชัดเจน	๒.๘๓	๐.๗๙	ปานกลาง
๔. ไม่ได้รับข้อมูลที่แท้จริงในการทำการวิเคราะห์แผน	๒.๘๘	๐.๘๓	ปานกลาง
๕. ขาดผู้รับผิดชอบในการทำหน้าที่วิเคราะห์แผน	๒.๗๙	๐.๗๗	ปานกลาง
โดยรวม	๒.๘๗	๐.๖๙	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ
ของจังหวัดน่านเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ
ชายแดนของจังหวัดน่าน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๘๗ และมีค่า
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๖๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ
ประชาชนไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนพัฒนาจังหวัดอยู่ในระดับปานกลางมี
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๙๖ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๗๙ รองลงมา คือ ขาดการ
วิเคราะห์แผนการพัฒนาจังหวัด อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๙๐และมีค่าส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๗๖ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ขาดหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์
แผนที่ชัดเจน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๘๓ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(S.D.) อยู่ที่ ๐.๗๙

๔.๒.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis)

ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์นั้น เป็นข้อมูลที่ได้มาจาก ๑) แบบสอบถามการวิจัย และ ๒) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยได้แจกแจงตารางความถี่ได้ ดังนี้

๑) ผลการแจกแจงความถี่จากข้อมูลแบบสอบถามการวิจัย

ตารางที่ ๔.๑๑ ผลการแจกแจงความถี่ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	ประชาชน และหน่วยงานทุกภาคขาดโอกาสในการเสนอข้อมูลที่เป็นในการจัดทำแผนฯ	๑๘	๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๔๒,๔๔,๕๐,๕๗,๕๘,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖,๒๔๗,๓๐๒,๓๓๒,๓๔๘
๒.	การประชาสัมพันธ์และเชิญผู้เกี่ยวข้องมาร่วมกันพัฒนายังไม่ทั่วถึง	๑๒	๒๗,๓๓,๔๒,๔๔,๕๐,๕๗,๕๘,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๔๗,
๓.	หน่วยงานภาครัฐไม่มีการแจ้งหรือฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชน ทำให้มุมมองของประชาชนไม่เข้าใจและไม่สนใจ	๘	๕๗,๕๘,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๔๗,
๔.	ขาดช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร	๖	๕๗,๕๘,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘
๕.	การกระตุ้นให้ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาไม่ต่อเนื่อง	๕	๕๗,๕๘,๑๖๗,๑๙๘

จากตารางที่ ๔.๑๑ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสม จากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ ๑ ประชาชน และหน่วยงานทุกภาคขาดโอกาสในการเสนอข้อมูลที่เป็นในการจัดทำแผนฯ โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๘ ท่าน รองลงมา คือ การประชาสัมพันธ์และเชิญผู้เกี่ยวข้องมาร่วมกันพัฒนายังไม่ทั่วถึง โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๒ ท่าน ส่วน การกระตุ้นให้ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาไม่ต่อเนื่อง อยู่ลำดับสุดท้าย โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน ๕ ท่าน

ตารางที่ ๔.๑๒ ผลการแจกแจงความถี่ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	ช่องทางการมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นไม่หลากหลาย	๒๐	๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๔๔,๕๐,๕๗,๕๘,๑๐๓,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖,๒๔๗,๒๕๗,๓๐๒,๓๒๑
๒.	ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนจึงไม่แสดงความคิดเห็น	๑๔	๕,๑๐,๕๗,๕๘,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖,๒๔๗,๒๕๗,๓๒๑,

ตารางที่ ๔.๑๒ ผลการแจกแจงความถี่ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๓.	บุคลากรในหน่วยงานบางคนไม่ได้ทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาแผน จึงไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้	๑๐	๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๔๔,๕๐,๕๗,๘๙,๑๔๕,๑๖๗
๔.	มีแค่คนบางกลุ่มที่มีส่วนร่วม	๙	๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๔๔,๕๐,๕๗,๘๙,๑๔๕,
๕.	หน่วยงานที่รับผิดชอบต้องหาช่องทางในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น	๕	๒,๓,๔,๑๐,๑๖

จากตารางที่ ๔.๑๒ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น ซึ่งผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ ๑ ช่องทางการมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นไม่หลากหลาย โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน ๒๐ ท่าน รองลงมา คือ ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนจึงไม่แสดงความคิดเห็นโดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๔ ท่าน ส่วน หน่วยงานที่รับผิดชอบต้องหาช่องทางในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น อยู่ลำดับสุดท้าย โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน ๕ ท่าน

ตารางที่ ๔.๑๓ ผลการแจกแจงความถี่ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	รัฐบาลควรมีนโยบายในการฝึกอบรมการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ	๒๐	๓,๕,๑๑,๑๖,๒๕,๓๖,๔๑,๔๘,๗๐,๘๑,๙๒,๑๐๕,๑๒๒,๑๒๔,๒๕๖,๒๗๘,๓๐๐,๓๐๖,๓๔๒,๓๖๓
๒.	บทบาทหน้าที่ของภาครัฐในการขยายผลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนฯ ให้กับประชาชนมีน้อย	๑๗	๕,๑๐,๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖,๓๐๐
๓.	การจัดประชุมสัมมนา และประเมินผลเกี่ยวกับการจัดทำแผนฯ ไม่สม่ำเสมอ	๑๕	๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖,๓๐๐

ตารางที่ ๔.๑๓ ผลการแจกแจงความถี่ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๔.	หน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องร่วมกันแก้ปัญหาไม่ต่อเนื่อง	๑๔	๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖
๕.	หน่วยงานราชการควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วม	๑๓	๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖

จากตารางที่ ๔.๑๓ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคของจังหวัดน่าน ซึ่งผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสม จากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ ๑ รัฐบาลควรมีนโยบายในการฝึกอบรมการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน ๒๐ ท่าน รองลงมา คือ บทบาทหน้าที่ของภาครัฐในการขยายผลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนฯ ให้กับประชาชนมีน้อย โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๗ ท่าน ส่วน หน่วยงานราชการควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วม อยู่ลำดับสุดท้าย โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๓ ท่าน

ตารางที่ ๔.๑๔ ผลการแจกแจงความถี่ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	หน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่ไม่ทำประชาพิจารณ์หรือการสร้างกิจกรรมให้คนในชุมชนหรือท้องถิ่นในจังหวัดได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการ	๒๒	๑๐,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๕๐,๕๗,๘๙,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๗๑,๑๘๖,๑๙๘,๒๑๖,๒๘๓,๒๙๗,๓๐๒,๓๒๑,๓๕๓,๓๗๒
๒.	การดำเนินการต้องมีความสอดคล้องกับแผน	๒๐	๓,๕,๑๑,๑๖,๒๕,๓๖,๔๑,๔๘,๗๐,๘๑,๙๒,๑๐๕,๑๒๒,๑๒๔,๒๕๖,๒๗๘,๓๐๐,๓๐๖,๓๔๒,๓๖๓
๓.	ขาดการวิเคราะห์ ติดตามประเมินผลแผนฯ	๘	๒๗,๓๓,๓๖,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗, ๒๐๑
๔.	ควรมีการติดตามและ ประเมินผลตามระยะเวลาที่ระเบียบกฎหมายกำหนดไว้	๗	๓๓,๓๖,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗, ๒๐๑
๕.	ภาครัฐควรหางบประมาณในการจัดทำแผน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น	๖	๓๓,๓๖,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗

จากตารางที่ ๔.๑๔ แสดงให้เห็นว่า แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ **ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน** ซึ่งผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสม จากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ ๑ หน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่ไม่ทำประชาพิจารณ์หรือการสร้างกิจกรรมให้คนในชุมชนหรือท้องถิ่นในจังหวัด ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการ โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน ๒๒ ท่าน รองลงมา คือ การดำเนินการต้องมีความสอดคล้องกับแผน โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน ๒๐ ท่านส่วน ภาครัฐควรหางบประมาณในการจัดทำแผนโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น อยู่ลำดับสุดท้าย โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน ๖ ท่าน

๒) ผลการแจกแจงความถี่จากข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ตารางที่ ๔.๑๕ ผลการแจกแจงความถี่ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	ประชาชนไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาแผนฯ ทำให้ไม่มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล	๑๔	๒,๓,๔,๖,๗,๘,๙,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘
๒.	ขาดการประชาสัมพันธ์ทำให้ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ทราบข้อมูล	๑๓	๒,๔,๖,๗,๘,๙,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘
๓.	ภาครัฐไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาจังหวัด	๙	๒,๓,๔,๗,๙,๑๒,๑๔,๑๖,๑๘
๔.	รัฐบาลหรือภาครัฐควรหาแนวทางให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น	๒	๑๔,๑๗

จากตารางที่ ๔.๑๕ แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ **ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล** ซึ่งผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสม จากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ ๑ ประชาชนไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาแผนฯ ทำให้ไม่มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๔ ท่าน รองลงมา คือ ขาดการประชาสัมพันธ์ทำให้ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ทราบข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๓ ท่าน ส่วน รัฐบาลหรือภาครัฐควรหาแนวทางให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น อยู่ลำดับสุดท้าย โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ให้ความเห็นไว้จำนวน ๒ ท่าน

ตารางที่ ๔.๑๖ ผลการแจกแจงความถี่ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	ภาครัฐขาดการส่งเสริมและกระตุ้นให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น	๑๑	๓,๔,๖,๗,๙,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘
๒.	ขาดข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐจึงไม่สามารถแสดงความเห็นได้	๙	๒,๓,๖,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๔,๑๘
๓.	ไม่มีช่องทางให้ประชาชนทั่วไป สามารถดาวน์โหลดข้อมูลหรือรายละเอียดเพื่อศึกษาก่อนจะทำการยกย่องและรับฟังความคิดเห็น	๖	๘,๙,๑๓,๑๔,๑๖,๑๘
๔.	การสร้างการเข้าใจการมีส่วนร่วมให้ข้อมูลมีน้อย	๔	๙,๑๒,๑๓,๑๖

จากตารางที่ ๔.๑๖ แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ **ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น** ซึ่งผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสม จากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ ๑ ภาครัฐขาดการส่งเสริมและกระตุ้นให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๑ ท่าน รองลงมา คือ ขาดข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐจึงไม่สามารถแสดงความเห็นได้ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นไว้จำนวน ๙ ท่าน ส่วนการสร้างการเข้าใจการมีส่วนร่วมให้ข้อมูลมีน้อย โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ให้ความเห็นไว้จำนวน ๔ ท่าน

ตารางที่ ๔.๑๗ ผลการแจกแจงความถี่ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	ประชาชนไม่มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ	๑๖	๒,๓,๔,๕,๖,๗,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘
๒.	ประชาชนขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนฯ	๑๕	๑,๓,๔,๕,๖,๗,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๘
๓.	ขาดการสำรวจและการลงมือปฏิบัติอย่างแท้จริง	๑๒	๕,๖,๗,๙,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘
๔.	การดำเนินการและการบริหารจัดการ นโยบายขาดความต่อเนื่องชัดเจน	๗	๓,๗,๙,๑๒,๑๔,๑๖,๑๘
๕.	หน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานทำงานซ้ำซ้อนกัน	๕	๕,๗,๑๐,๑๓,๑๗

จากตารางที่ ๔.๑๗ แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ซึ่งผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสม จากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ ๑ ภาครัฐขาดการส่งเสริมและกระตุ้นให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๑ ท่าน รองลงมา คือ ขาดข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐจึงไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นไว้จำนวน ๙ ท่าน ส่วน การสร้างความเข้าใจการมีส่วนร่วมให้ข้อมูลน้อย โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ให้ความเห็นไว้จำนวน ๔ ท่าน

ตารางที่ ๔.๑๘ ผลการแจกแจงความถี่ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	การมีส่วนร่วมของประชาชนค่อนข้างน้อย ทำให้การวิเคราะห์แผนได้รับผลที่อาจไม่ตรงตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่	๑๐	๖,๗,๙,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘
๒.	ประชาชนขาดความเข้าใจในบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่ตนพึงมี	๗	๔,๗,๙,๑๒,๑๔,๑๖,๑๘
๔.	ประชาชนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำแผนขาดความรู้ ความเข้าใจในการวิเคราะห์แผน	๖	๑,๓,๙,๑๑,๑๒,๑๔,
๕.	กฎระเบียบ ของประเทศเพื่อนบ้านไม่แน่นอน ทำให้การวิเคราะห์แผนมีความคลาดเคลื่อน	๒	๕,๖

จากตารางที่ ๔.๑๘ แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ซึ่งผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสม จากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ ๑ การมีส่วนร่วมของประชาชนค่อนข้างน้อย ทำให้การวิเคราะห์แผนได้รับผลที่อาจไม่ตรงตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๐ ท่าน รองลงมา คือ ประชาชนขาดความเข้าใจในบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่ตนพึงมี โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นไว้จำนวน ๗ ท่าน ส่วน กฎระเบียบ ของประเทศเพื่อนบ้านไม่แน่นอน ทำให้การวิเคราะห์แผนมีความคลาดเคลื่อน โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ให้ความเห็นไว้จำนวน ๒ ท่าน

ตารางที่ ๔.๑๙ แสดงจำนวนสรุปความถี่ และร้อยละ ในการตอบประเด็นปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ
แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน

ประเด็นคำถาม	จำนวนการตอบประเด็นคำถาม		
	ความถี่	รูป/คนที่	ร้อยละ
ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล			
การประชาสัมพันธ์และเชิญผู้เกี่ยวข้องมาร่วมกันพัฒนายังไม่ทั่วถึง	๓๐	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๒๗,๓๓,๔๒,๔๔,๕๐,๕๗,๘๙,๑๔๕, ๑๖๗,๑๙๘,๒๑๖,๒๙๗, ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๒,๔,๖,๗,๘,๙,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖, ๑๗,๑๘	๓๘.๐๐
ภาครัฐไม่เปิดโอกาส/ประชาชนขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาจังหวัด	๒๗	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๔๒,๔๔,๕๐,๕๗, ๘๙,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖, ๒๙๗,๓๐๒,๓๓๒,๓๘๘ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๒,๓,๔,๗,๙,๑๒,๑๔,๑๖,๑๘	๓๔.๑๘
หน่วยงานภาครัฐไม่มีการแจ้งทำให้ประชาชนไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาแผนฯ ทำให้ไม่มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล	๒๒	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๒๗,๓๓,๔๒,๔๔,๕๐,๕๗,๘๙,๑๔๕, ๑๖๗,๑๙๘,๒๑๖,๒๙๗, ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๒,๓,๔,๖,๗,๘,๙,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕, ๑๖,๑๗,๑๘	๒๗.๘๒
ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น			
ช่องทางให้ประชาชนทั่วไปสามารถดาวน์โหลดข้อมูลหรือรายละเอียดเพื่อศึกษาก่อนจะทำการยกร่างและรับฟังความคิดเห็นไม่หลากหลาย	๒๖	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๔๔,๕๐, ๕๗,๘๙,๑๐๓,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘, ๒๐๑,๒๑๖,๒๘๓,๒๙๗,๓๐๒,๓๒๑ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๘,๙,๑๓,๑๔,๑๖,๑๘	๕๐.๘๘

การสร้างความเข้าใจการมีส่วนร่วม ให้ข้อมูลมีน้อย ทำให้ประชาชน ขาดความรู้ความเข้าใจและไม่แสดง ความคิดเห็น	๑๘	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๕,๑๐,๕๗,๘๙,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑ ๖๗,๑๘๘,๒๐๑,๒๑๖,๒๘๓,๒๘๗, ๓๒๑, ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๙,๑๒,๑๓,๑๖	๓๕.๒๙
รัฐบาลหรือภาครัฐควรวางแนวทาง และช่องทางให้ประชาชนได้เข้ามา มีบทบาทมากยิ่งขึ้น	๗	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๒,๓,๔,๑๐,๑๖ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๙,๑๒,๑๓,๑๖	๑๓.๗๓
ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน			
รัฐบาลขาดนโยบายในการฝึกอบรม การให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับ การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ	๓๕	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๓,๕,๑๑,๑๖,๒๕,๓๖,๔๑,๔๘,๗๐,๘ ๑,๙๒,๑๐๕,๑๒๒,๑๒๔,๒๕๖, ๒๗๘,๓๐๐,๓๐๖,๓๔๒,๓๖๓ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๑,๓,๔,๕,๖,๗,๙,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑ ๕,๑๖,๑๗,๑๘	๔๑.๑๗
หน่วยงานราชการไม่ค่อยเปิด โอกาสให้หน่วยงานต่างๆ เข้ามามี ส่วนร่วมสำรวจและลงมือปฏิบัติ อย่างแท้จริง	๒๘	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๑๓๔,๔๒, ๑๐๓,๑๖๗,๑๘๘,๒๐๑,๒๑๖ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๑,๓,๔,๕,๖,๗,๙,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๖,๑๗,๑๘	๓๒.๙๔
ขาดการต่อเนื่องในเรื่อง นโยบาย, การจัดประชุมสัมมนา และ ประเมินผลเกี่ยวกับการจัดทำแผน	๒๒	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓, ๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๘๘,๒๐๑,๒๑๖, ๓๐๐ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๓,๗,๙,๑๒,๑๔,๑๗,๑๘	๒๕.๗๗
ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน			
หน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่ไม่ทำ ประชาพิจารณ์หรือการสร้าง กิจกรรมให้คนในชุมชนหรือท้องถิ่น ในจังหวัดได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ	๓๒	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๑๐,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๕๐,๕๗,๘๙,๑ ๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๗๑,๑๘๖,๑ ๙๘, ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์	๕๔.๒๓

จัดทำแผน		๒๑๖,๒๘๓,๒๙๗,๓๐๒,๓๒๑,๓๕๓,๓๗๒	
		ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๖,๗,๙,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘	
ขาดการวิเคราะห์ ติดตาม ประเมินผลแผนฯ	๑๔	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๓๓,๓๖,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗,๒๐๑	๒๓.๗๒
		ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๒๗,๓๓,๓๖,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗,๒๐๑	
ประชาชนขาดความเข้าใจใน บทบาทและอำนาจหน้าที่ที่ตนพึงมี	๑๓	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๓๓,๓๖,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗	๒๒.๐๓
		ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๔,๗,๙,๑๒,๑๔,๑๖,๑๘	

จากตารางที่ ๔.๑๙ อธิบายได้ว่า ตารางนี้เป็นตารางที่ระบุถึงความถี่ และร้อยละ ในการตอบ ประเด็นปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่านจากข้อมูล ๒ ส่วน คือ ข้อมูลจากแบบสอบถามการวิจัยซึ่งเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างการวิจัยจำนวน ๔๐๐ ชุด และข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๙ ท่าน โดยสามารถแยกเป็น ๔ ด้าน คือ ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ และปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ดังรายละเอียด ดังนี้

๑. ด้านปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างการวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีความเห็นตรงกันว่า การประชาสัมพันธ์และเชิญผู้เกี่ยวข้องมาร่วมกันพัฒนายังไม่ทั่วถึง เป็นปัญหามากที่สุด โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๓๐ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๐๐ รองลงมา คือ ภาครัฐไม่เปิดโอกาส/ประชาชนขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาจังหวัด โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๒๗ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๑๘ และ หน่วยงานภาครัฐ ไม่มีการแจ้งทำให้ประชาชนไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาแผนฯ ทำให้ไม่มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๒๒ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๘๒

๒. ด้านปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างการวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีความเห็นตรงกันว่า ช่องทางให้ประชาชนทั่วไป สามารถดาวน์โหลดข้อมูลหรือรายละเอียดเพื่อศึกษาก่อนจะทำการยกย่องและรับฟังความคิดเห็นไม่หลากหลายเป็นปัญหามากที่สุด โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๒๖ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๙๘ รองลงมา คือ การสร้างความเข้าใจการมีส่วนร่วมให้ข้อมูลมีน้อย ทำให้ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจและไม่แสดงความคิดเห็นโดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๑๘ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๒๙ และ รัฐบาลหรือภาครัฐควรหาแนวทางและช่องทางให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๗ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๗๓

๓. ด้านปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างการวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีความเห็นตรงกันว่า รัฐบาลควรไม่มีนโยบายในการฝึกอบรมการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นปัญหามากที่สุด โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๓๕ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๑๗ รองลงมา คือ หน่วยงานราชการควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมสำรวจและลงมือปฏิบัติอย่างแท้จริง โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๒๘ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๙๔ และ ขาดการต่อเนื่องในเรื่อง นโยบายการจัดประชุมสัมมนา และประเมินผลเกี่ยวกับการจัดทำแผน โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๒๒ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๗๗

๔. ด้านปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างการวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีความเห็นตรงกันว่า หน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่ไม่ทำประชาพิจารณ์หรือการสร้างกิจกรรมให้คนในชุมชนหรือท้องถิ่นในจังหวัดได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการ เป็นปัญหามากที่สุด โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๓๒ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๒๓ รองลงมา คือ ขาดการวิเคราะห์ ติดตามประเมินผลแผนฯ โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๑๔ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๗๒ และ ประชาชนขาดความเข้าใจในบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่ตนพึงมี โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๑๓ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๐๓

๔.๓ ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือการวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ ท่าน และได้มีการทดลองใช้เครื่องมือการวิจัยในพื้นที่ที่มีบริบทใกล้เคียงกับพื้นที่การวิจัย ส่วนผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องหรือมีภาระงานเกี่ยวกับแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน จำนวน ๑๙ ท่าน แล้วนำข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ได้มาตรวจสอบ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ ซึ่งสามารถนำมาแสดงในรูปของความเรียงได้ ดังต่อไปนี้

๔.๒.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis)

เป็นคำถามเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน โดยได้จากแบบสอบถามการวิจัย ซึ่งเป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ในประเด็น ๔ ด้าน คือ ๑) การมีส่วนร่วมให้ข้อมูล ๒) การมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น ๓) การมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน และ ๔) การมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ซึ่งกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

ค่าคะแนนตั้งแต่ ๔.๕๐ – ๕.๐๐ หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด/มีส่วนร่วมระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนตั้งแต่ ๓.๕๐ – ๔.๔๙ หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก/มีส่วนร่วมระดับมาก

ค่าคะแนนตั้งแต่ ๒.๕๐ – ๓.๔๙ หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง/มีส่วนร่วมระดับปานกลาง

ค่าคะแนนตั้งแต่ ๑.๕๐ – ๒.๔๙ หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย/มีส่วนร่วมระดับน้อย

ค่าคะแนนตั้งแต่ ๑.๐๐ – ๑.๔๙ หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด/มีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้ การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผู้วิจัยจะนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๒๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของภาคประชาสังคมในจังหวัดน่าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล

(n = ๔๐๐)

การมีส่วนร่วมให้ข้อมูล	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ท่านเคยเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ	๒.๖๙	๑.๑๙	ปานกลาง
๒. ท่านตอบข้อซักถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจังหวัด	๒.๑๙	๑.๑๕	น้อย
๓. ท่านนำข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาจังหวัดน่านบอกต่อผู้อื่น	๒.๔๗	๐.๙๘	น้อย
๔. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดงานแลกเปลี่ยน การแจกเอกสารข่าวสาร หรือจัดนิทรรศการเกี่ยวกับการพัฒนาจังหวัด	๒.๑๘	๐.๙๗	น้อย
๕. ท่านเคยแชร์ข้อมูลหรือส่งต่อข้อความที่เกี่ยวกับการพัฒนาจังหวัดผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ	๒.๐๖	๑.๒๓	น้อย
โดยรวม	๒.๓๒	๐.๙๐	น้อย

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ของจังหวัดน่าน ในประเด็นการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๓๒ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๙๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ท่านเคยเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๖๙ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๙๕ รองลงมา คือ ท่านนำข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาจังหวัดน่านบอกต่อผู้อื่น อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๔๗ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๙๘ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านตอบข้อซักถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจังหวัด อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๑๙ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๑.๑๕

ตารางที่ ๔.๒๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของภาคประชาสังคมในจังหวัดน่าน เกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น

(n = ๔๐๐)

การมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจังหวัดเปิดโอกาสให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางต่างๆ	๒.๒๙	๑.๑๑	น้อย
๒. ท่านมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นในประชุมหรืออบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัด	๒.๑๒	๑.๑๓	น้อย
๓. ท่านเคยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ	๒.๐๑	๑.๑๒	น้อย
๔. ท่านเคยเสนอแนะในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาจังหวัดต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาจังหวัด	๒.๐๒	๑.๑๕	น้อย
๕. ท่านเคยประเมินกิจกรรมหรือโครงการหรือการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด	๑.๙๗	๑.๐๒	น้อย
โดยรวม	๒.๐๘	๐.๙๖	น้อย

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ของจังหวัดน่าน การมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๐๘ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๙๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจังหวัดเปิดโอกาสให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางต่างๆ อยู่ในระดับปานน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๒๙ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๑.๑๑ รองลงมา คือ ท่านมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นในประชุมหรืออบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัด อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๑๒ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๑.๑๓ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านเคยประเมินกิจกรรมหรือโครงการหรือการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๑.๙๗ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๑.๐๒

ตารางที่ ๔.๒๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของภาคประชาสังคมในจังหวัดน่าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

(n = ๔๐๐)

การมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน ของจังหวัดน่าน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ท่านทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด	๒.๓๑	๑.๒๕	น้อย
๒. ท่านได้เคยได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการหรือเป็นคณะทำงานในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด	๒.๑๓	๑.๒๙	น้อย
๓. ท่านเคยเข้าร่วมการประชุมหรือสัมมนาหรืออบรมเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด	๑.๗๘	๑.๑๒	น้อย
๔. หน่วยงานของท่านหรือหน่วยงานภาครัฐเชิญชวนท่านได้มีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ปัญหาเกี่ยวกับจังหวัด	๑.๙๕	๑.๐๘	น้อย
๕. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัด	๑.๘๔	๑.๐๖	น้อย
โดยรวม	๒.๐๐	๑.๐๒	น้อย

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ของจังหวัดน่าน การมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๐๐ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๑.๐๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ท่านทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๓๑ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๑.๒๕ รองลงมา คือ ท่านได้เคยได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการหรือเป็นคณะทำงานในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๑๓ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๑.๒๙ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านเคยเข้าร่วมการประชุมหรือสัมมนาหรืออบรมเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๑.๗๘ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๑.๑๒

ตารางที่ ๔.๒๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของภาคประชาสังคมในจังหวัดน่าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

(n = ๔๐๐)

การมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. หน่วยงานของท่านหรือหน่วยงานภาครัฐเปิดโอกาสท่านได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนเกี่ยวกับการพัฒนาจังหวัด	๒.๕๑	๑.๒๔	ปานกลาง
๒. หน่วยงานของท่านหรือหน่วยงานภาครัฐเปิดโอกาสท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลของการนำแผนพัฒนาจังหวัดไปปฏิบัติ	๒.๓๓	๐.๙๐	น้อย
๓. ท่านเคยวิเคราะห์แผนเกี่ยวกับการพัฒนาจังหวัดผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ	๒.๐๗	๑.๐๔	น้อย
๔. ท่านเคยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการพัฒนาจังหวัดน่านเป็นข้อความลายลักษณ์อักษรส่งผ่านตู้รับฟังความคิดเห็น	๑.๙๐	๑.๑๕	น้อย
๕. ท่านเคยมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัด	๑.๘๙	๑.๐๘	น้อย
โดยรวม	๒.๑๔	๐.๙๕	น้อย

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ของจังหวัดน่าน การมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๑๔ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๙๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ หน่วยงานของท่านหรือหน่วยงานภาครัฐเปิดโอกาสท่านได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนเกี่ยวกับการพัฒนาจังหวัด อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๕๑ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๑.๒๔ รองลงมา คือ หน่วยงานของท่านหรือหน่วยงานภาครัฐเปิดโอกาสท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลของการนำแผนพัฒนาจังหวัดไปปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๓๓ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๙๐ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านเคยมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัด อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๑.๘๙ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๑.๐๘

๔.๒.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis)

ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์นั้น เป็นข้อมูลที่ได้มาจาก ๑) แบบสอบถามการวิจัย และ ๒) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยได้แจกแจงตารางความถี่ได้ ดังนี้

๑) ผลการแจกแจงความถี่จากข้อมูลแบบสอบถามการวิจัย

ตารางที่ ๔.๒๔ ผลการแจกแจงความถี่การมีส่วนร่วมให้ข้อมูล

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	รัฐบาลควรกระตุ้นและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม	๒๐	๓,๕,๑๑,๑๖,๒๕,๓๖,๔๑,๔๘,๗๐,๘๑,๙๒,๑๐๕,๑๒๒,๑๒๔,๒๕๖,๒๗๘,๓๐๐,๓๐๖,๓๔๒,๓๖๓
๒.	ควรมีบุคคลกรภาครัฐที่มีความรู้มาให้ความรู้กับประชาชน	๑๗	๕,๑๐,๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖,๓๐๐
๓.	ควรมีการประชาสัมพันธ์เอกสารเกี่ยวกับแผนพัฒนาในเว็บไซต์ของจังหวัด	๑๕	๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖,๓๐๐
๔.	บุคลากรในหน่วยงานต้องมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น และร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเศรษฐกิจ	๑๔	๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖
๕.	ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบอย่างทั่วถึง	๑๓	๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖

จากตารางที่ ๔.๒๔ แสดงให้เห็นว่า แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสม จากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ ๑ รัฐบาลควรกระตุ้นและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน ๒๐ ท่าน รองลงมา คือ ควรมีบุคคลกรภาครัฐที่มีความรู้มาให้ความรู้กับประชาชน โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๗ ท่าน ส่วน ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบอย่างทั่วถึง อยู่ลำดับสุดท้าย โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๓ ท่าน

ตารางที่ ๔.๒๕ ผลการแจกแจงความถี่การมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	ภาครัฐควรกระตุ้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	๑๑	๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖
๒.	ควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นระหว่างภาครัฐและส่วนอื่นๆ	๑๐	๒๖,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗,๒๐๑,๒๑๖
๓.	ควรให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ	๘	๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗, ๒๐๑
๔.	เปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม	๕	๓๓,๓๖,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,
๕.	จัดสัมมนากับประชาชนในตอนเย็นหรือตอนพลบค่ำเพื่อให้ประชาชนเข้ามาฟังแสดงความคิดเห็นบ้าง	๓	๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗

จากตารางที่ ๔.๒๕ แสดงให้เห็นว่า แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น ผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสม จากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ ๑ ภาครัฐควรกระตุ้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๑ ท่าน รองลงมา คือ ควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นระหว่างภาครัฐและส่วนอื่นๆ โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๐ ท่าน ส่วนจัดสัมมนา กับประชาชนในตอนเย็นหรือตอนพลบค่ำเพื่อให้ประชาชนเข้ามาฟังแสดงความคิดเห็นบ้าง อยู่ลำดับสุดท้าย โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน ๓ ท่าน

ตารางที่ ๔.๒๖ ผลการแจกแจงความถี่การมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	ยังขาดการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดน่าน	๒๕	๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๔๔,๕๐,๕๗,๘๙,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖,๒๘๓,๒๙๗,๓๐๒,๓๒๑,๓๕๓,๓๗๒,๓๘๘
๒.	การจัดทำแผนฯ ผู้รับผิดชอบยังเข้าไม่ถึงคนทุกกลุ่ม เพื่อให้ทราบปัญหา และได้ข้อมูลมาจัดทำแผน	๒๒	๔,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๕๐,๕๗,๘๙,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๗๑,๑๘๖,๑๙๘,๒๑๖,๒๘๓,๒๙๗,๓๐๒,๓๒๑,๓๕๓,๓๕๕

ตารางที่ ๔.๒๖ ผลการแจกแจงความถี่การมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของ
จังหวัดน่าน (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๓.	ไม่มีการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดทำแผน	๑๘	๑๑,๑๖,๒๕,๓๖,๔๑,๔๘,๗๐, ๘๑,๙๒,๑๐๕,๑๒๒,๑๒๔, ๒๕๖,๒๗๘,๓๐๐,๓๐๖,๓๔๒, ๓๖๓
๔.	ขาดการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดทำ แผนพัฒนาจังหวัดโดยมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน	๑๔	๑๐,๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐, ๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗,๑๙๘,๒ ๐๑,๒๑๖
๕.	การจัดทำแผนในแต่ละท้องที่โดยกระจายใน ทุกพื้นที่แล้วนำข้อมูลมาผนวกกันมีน้อย	๑๐	๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔, ๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑
๖.	การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจไม่ต่อเนื่อง	๖	๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕

จากตารางที่ ๔.๒๖ แสดงให้เห็นว่า แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
การจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับ
ความเหมาะสม จากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ ๑ ยังขาดการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วน
ร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดน่าน โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน
๒๕ ท่าน รองลงมา คือ การจัดทำแผนฯ ผู้รับผิดชอบยังเข้าไม่ถึงคนทุกกลุ่ม เพื่อให้ทราบปัญหา และได้
ข้อมูลมาจัดทำแผน โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน ๒๒ ท่าน ส่วนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
ไม่ต่อเนื่อง อยู่ลำดับสุดท้าย โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน ๖ ท่าน

๒) ผลการแจกแจงความถี่จากข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ตารางที่ ๔.๒๘ ผลการแจกแจงความถี่การมีส่วนร่วมให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	ประชาชนส่วนมากไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการทำแผนฯ จึงไม่ร่วมแสดงความคิดเห็น	๑๓	๑,๓,๔,๕,๖,๗,๙,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘
๒.	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องคิดที่จะลดช่องว่างระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน	๑๑	๓,๔,๖,๗,๙,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘
๓.	การมีส่วนร่วมให้ข้อมูลของประชาชนมีน้อยทำให้ได้ข้อมูลไม่ครอบคลุม	๙	๒,๓,๖,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๔,๑๕
๔.	ช่องทางไม่หลากหลายประชาชนบางส่วนจึงไม่ได้เข้าร่วมให้ข้อมูล	๕	๗,๙,๑๒,๑๔,๑๘
๕.	สารสนเทศเกี่ยวกับแผนไม่ชัดเจนและไม่ค่อยมีให้สืบค้น ภาครัฐ ภาคประชาคม ภาคเอกชน และภาคประชาชน ไม่สามารถศึกษาข้อมูลได้	๓	๔,๙,๑

จากตารางที่ ๔.๒๘ แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมให้ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ ๑ ประชาชนส่วนมากไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการทำแผนฯ จึงไม่ร่วมแสดงความคิดเห็น โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๓ ท่าน รองลงมา คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องคิดที่จะลดช่องว่างระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๑ ท่าน ส่วน สารสนเทศเกี่ยวกับแผนไม่ชัดเจนและไม่ค่อยมีให้สืบค้น ภาครัฐภาคประชาคม ภาคเอกชน และภาคประชาชน ไม่สามารถศึกษาข้อมูลได้ อยู่ลำดับสุดท้าย โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ให้ความเห็นไว้จำนวน ๓ ท่าน

ตารางที่ ๔.๒๙ ผลการแจกแจงความถี่การมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	ภาครัฐขาดการส่งเสริมและกระตุ้นให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น	๑๑	๓,๔,๖,๗,๙,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘
๒.	ขาดช่องทางที่ชัดเจนในการให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น	๑๐	๑,๒,๓,๖,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๔,๑๗
๓.	ประชาชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	๖	๔,๗,๙,๑๔,๑๖,๑๗
๔.	การแสดงความเห็นมักเป็นการเฉพาะหน่วยงานที่รับผิดชอบเท่านั้น	๔	๑๒,๑๔,๑๖,๑๘

จากตารางที่ ๔.๒๙ แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น ซึ่งผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ ๑ ภาครัฐขาดการส่งเสริมและกระตุ้นให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๑ ท่าน รองลงมา คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องคิดที่จะลดช่องว่างระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๐ ท่าน ส่วน การแสดงความคิดเห็นมักเป็นการเฉพาะหน่วยงานที่รับผิดชอบเท่านั้น อยู่ลำดับสุดท้าย โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ให้ความเห็นไว้จำนวน ๔ ท่าน

ตารางที่ ๔.๓๐ ผลการแจกแจงความถี่การมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจขายแดนของจังหวัดน่านจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	ภาครัฐมีบุคลากรที่มีความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจขายแดนจังหวัดน่านแต่ขาดการสื่อสารให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน	๑๐	๓,๔,๖,๗,๙,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘
๒.	ภาครัฐได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจขายแดนภาคเหนือถือเป็นโอกาสที่จะส่งเสริมการพัฒนาให้มีความก้าวหน้า	๙	๒,๓,๖,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๔,๑๘
๓.	ควรให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทและการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจขายแดนจังหวัดน่าน	๘	๓,๔,๗,๙,๑๒,๑๔,๑๖,๑๘,๑๙,๑๒,๑๔,๑๕,๑๗
๔.	การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจขายแดนจังหวัดน่านจะขึ้นอยู่กับหน่วยงานต้นสังกัดเพียงอย่างเดียว	๖	๒,๕,๖,๑๑,๑๓,๑๕
๕.	ระเบียบราชการบางประการมีขั้นตอนมากเกินไปเอื้อต่อการแก้ไขปัญหาที่เร่งด่วนของทางจังหวัด	๕	๒,๓,๔,๑๐,๑๖
๕	ส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ลดช่องว่างระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน	๔	๓,๔,๑๐,๑๖

จากตารางที่ ๔.๓๐ แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจขายแดนของจังหวัดน่าน ซึ่งผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสม จากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ ๑ ภาครัฐมีบุคลากรที่มีความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจขายแดนจังหวัดน่านแต่ขาดการสื่อสารให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นไว้

จำนวน ๑๐ ท่าน รองลงมา คือ ภาครัฐได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือถือเป็นโอกาสที่จะส่งเสริมการพัฒนาให้มีความก้าวหน้า โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นไว้จำนวน ๙ ท่าน ส่วนการแสดงความเห็นมักพิจารณาเฉพาะหน่วยงานที่รับผิดชอบเท่านั้น อยู่ลำดับสุดท้าย โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ให้ความเห็นไว้จำนวน ๔ ท่าน

ตารางที่ ๔.๓๑ ผลการแจกแจงความถี่การมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	ควรมีการตั้งคณะทำงานระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัด โดยมีสัดส่วนของภาคประชาสังคม และนักวิชาการเข้าร่วมเพื่อยกร่าง ทบทวน ปรับปรุงร่างแผนฯ	๑๔	๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๑๑,๑๒,๑๓, ๑๔,๑๕,๑๗,๑๘
๒.	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์แผนมีน้อย	๙	๒,๓,๖,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๔,๑๗
๓.	ต้องให้ทุกภาคส่วนได้วิเคราะห์แผนอย่างเปิดเผยและครบทุกภาคส่วน	๔	๑๒,๑๔,๑๖,๑๘
๔.	ควรเพิ่มการวิเคราะห์ถึงจุดได้เปรียบ เสียเปรียบกับต่างประเทศในเนื้อหาการวิเคราะห์	๓	๑๔,๑๖,๑๘

จากตารางที่ ๔.๓๑ แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ซึ่งผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสม จากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ ๑ ควรมีการตั้งคณะทำงานระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัด โดยมีสัดส่วนของภาคประชาสังคม และนักวิชาการเข้าร่วมเพื่อยกร่าง ทบทวน ปรับปรุงร่างแผนฯ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๔ ท่าน รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์แผนมีน้อย โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นไว้จำนวน ๙ ท่าน ควรเพิ่มการวิเคราะห์ถึงจุดได้เปรียบ เสียเปรียบกับต่างประเทศในเนื้อหาการวิเคราะห์ อยู่ลำดับสุดท้าย โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ให้ความเห็นไว้จำนวน ๓ ท่าน

ตารางที่ ๔.๓๒ แสดงจำนวนสรุปความถี่ และร้อยละ ในการตอบประเด็นการวิเคราะห์การมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน

ประเด็นคำถาม	จำนวนการตอบประเด็นคำถาม		
	ความถี่	รูป/คนที่	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น			
การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลนั้น จะมีเฉพาะบางส่วนเท่านั้น เช่น กลุ่มภาครัฐ และภาคีเครือข่าย ภาครัฐต่างๆ	๒๘	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๕,๑๐,๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐, ๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๙ ๘,๒๐๑,๒๑๖,๓๐๐ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๓,๔,๖,๗,๙,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕, ๑๗,๑๘	๕๘.๓๓
ช่องทางการการประชาสัมพันธ์ เอกสารเกี่ยวกับแผนพัฒนาไม่ หลาก หลายประชาชนบางส่วนจึง ไม่ได้เข้าร่วมให้ข้อมูล ควรมีการ ประชาสัมพันธ์เอกสารเกี่ยวกับ แผนพัฒนาในเว็บไซต์ของจังหวัด	๒๐	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒, ๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘, ๒๐๑,๒๑๖,๓๐๐ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๗,๙,๑๒,๑๔,๑๙	๔๑.๖๖
การมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น			
ภาครัฐที่รับผิดชอบยังกระตุ้นให้ เกิดการมีส่วนร่วมให้ความเห็น เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเขต เศรษฐกิจชายแดนจังหวัดน่านน้อย	๒๒	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓, ๑๓๔,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๓,๔,๖,๗,๙,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕, ๑๗,๑๘	๔๖.๘๐
ยังไม่มี การจัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ความคิดเห็นระหว่างภาครัฐ และส่วนอื่นๆ โดยเฉพาะช่วงเย็น หรือตอนพลบค่ำ	๑๖	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๒๖,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔ ,๑๖๗,๒๐๑,๒๑๖ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๔,๗,๙,๑๔,๑๖,๑๙	๓๔.๐๔
การแสดงความเห็นมักเป็นการ เฉพาะหน่วยงานที่รับผิดชอบ เท่านั้น ฉะนั้น ต้องเปิดโอกาสให้ แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น อย่างเท่าเทียม	๙	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๓๓,๓๖,๔๒,๑๐๓,๑๓๔ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๑๒,๑๔,๑๖,๑๙	๑๙.๑๔

ประเด็นคำถาม	จำนวนการตอบประเด็นคำถาม		
	ความถี่	รูป/คนที่	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน			
ภาคีรัฐมีบุคลากรที่มีความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดน่านแต่ขาดการสื่อสารให้ประชาชนทราบปัญหา และได้ข้อมูลมาจัดทำแผน และมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผน	๓๒	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๔,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๕๐,๕๗,๘๘,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๗๑,๑๘๖,๑๙๘,๒๑๖,๒๘๓,๒๘๗,๓๐๒,๓๒๑,๓๕๓,๓๕๕ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๓,๔,๖,๗,๙,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕,๑๗,๑๘	๓๕.๙๕
ประชาชนขาดโอกาสมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดน่าน เนื่องจากการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดน่านจะขึ้นอยู่กับหน่วยงานต้นสังกัดเพียงอย่างเดียว	๓๑	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๔๔,๕๐,๕๗,๘๘,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖,๒๘๓,๒๘๗,๓๐๒,๓๒๑,๓๕๓,๓๗๒,๓๘๘ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๒,๕,๖,๑๑,๑๓,๑๕	๓๔.๘๓
ภาครัฐได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือถือ และต้องมีการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดโดยมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน	๒๓	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๑๐,๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๒,๓,๖,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๔,๑๙	๒๕.๘๔
การมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน			
ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูล และเปรียบเทียบตั้งแต่ต้นจนจบอย่างเปิดเผยและครบทุกภาคส่วน	๒๖	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๔๔,๕๐,๕๗,๘๘,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖,๒๘๓,๒๘๗,๓๐๒,๓๒๑,๓๕๓ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๑๒,๑๔,๑๖,๑๙	๓๗.๑๔

ประเด็นคำถาม	จำนวนการตอบประเด็นคำถาม		
	ความถี่	รูป/คนที่	ร้อยละ
ยังไม่มีคณะทำงาน ระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัด ที่มีสัดส่วนของภาคประชาสังคม และนักวิชาการ เข้าร่วมเพื่อยกร่าง ทบทวน ปรับปรุงร่างแผนฯ ที่ให้มีการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนอย่างทั่วถึง	๒๓	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๒๑,๓๑,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔, ๑๔๕,๒๔๔	๓๒.๘๕
		ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๒,๓,๔,๕,๖,๗,๙,๑๑,๑๒,๑๓, ๑๔,๑๕,๑๗,๑๘	
ถึงแม้จะมีการวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อนความพร้อม-โอกาสแล้ว แต่ยังไม่มีการพิจารณาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและจุดได้เปรียบ เสียเปรียบกับต่างประเทศ	๒๑	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๑๑,๑๖,๒๕,๓๖,๔๑,๔๘,๗๐, ๘๑,๙๒,๑๐๕,๑๒๒,๑๒๔,๒๕๖, ๒๗๘,๓๐๐,๓๐๖,๓๔๒,๓๖๓	๓๐.๐๐
		ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๑๔,๑๘,๑๙	

จากตารางที่ ๔.๓๒ อธิบายได้ว่า ตารางนี้เป็นตารางที่ระบุถึงความถี่ และร้อยละในการตอบประเด็นการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน จากข้อมูล ๒ ส่วน คือ ข้อมูลจากแบบสอบถามการวิจัยซึ่งเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างการวิจัยจำนวน ๔๐๐ ชุด และข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๙ ท่าน โดยสามารถแยกเป็น ๔ ด้าน คือ การมีส่วนร่วมให้ข้อมูล การมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น การมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ และ การมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ดังรายละเอียด ดังนี้

๑. ด้านการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างการวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นตรงกันว่า ภาครัฐที่รับผิดชอบยังกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดน่านน้อย เป็นสิ่งที่กล่าวถึงมากที่สุด โดยให้ความเห็นไว้จำนวน ๒๘ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๓๓ ที่เหลือ คือ ช่องทางการประชาสัมพันธ์เอกสารเกี่ยวกับแผนพัฒนาไม่หลากหลายประชาชนบางส่วนจึงไม่ได้เข้าร่วมให้ข้อมูล ควรมีการประชาสัมพันธ์เอกสารเกี่ยวกับแผนพัฒนาในเว็บไซต์ของจังหวัด โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๒๐ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๖๖

๒. ด้านการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างการวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นตรงกันว่า ภาครัฐควรกระตุ้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เป็นสิ่งที่กล่าวถึงมากที่สุด โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๒๒ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๘๐ รองลงมา คือ ยังไม่มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นระหว่างภาครัฐและส่วนอื่นๆ โดยเฉพาะช่วงเย็นหรือตอนพลบค่ำ โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๑๖ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๐๔ เหลือ คือ การแสดงความคิดเห็นมักเป็นการเฉพาะหน่วยงานที่รับผิดชอบเท่านั้น ฉะนั้น ต้องเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๙ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๑๔

๓. ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างการวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีความเห็นตรงกันว่า ภาครัฐมีบุคลากรที่มีความรู้ในการ

จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจรายแดนจังหวัดน่านแต่ขาดการสื่อสารให้ประชาชนทราบปัญหา และได้ข้อมูลมาจัดทำแผน และมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผน โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๓๒ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๙๕ รองลงมา คือ ประชาชนขาดโอกาสมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจรายแดนจังหวัดน่าน เนื่องจากการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจรายแดนจังหวัดน่านจะขึ้นอยู่กับหน่วยงานต้นสังกัดเพียงอย่างเดียว โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๓๑ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๘๓ ที่เหลือ คือ ภาครัฐได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจรายแดนภาคเหนือถือ และต้องมีการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดโดยมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๒๓ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๘๔

๔. ด้านการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจรายแดนของจังหวัดน่าน

พบว่า กลุ่มตัวอย่างการวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีความเห็นตรงกันว่า ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบตั้งแต่ต้นจนจบอย่างเปิดเผยและครบทุกภาคส่วน โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๒๖ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๑๔ รองลงมา คือ ยังไม่มีคณะทำงานระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ที่มีสัดส่วนของภาคประชาสังคม และนักวิชาการเข้าร่วมเพื่อยกร่าง ทบทวน ปรับปรุงร่างแผนฯ และต้องให้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนอย่างทั่วถึง โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๒๓ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๘๕ ที่เหลือ คือ ถึงแม้จะมีการวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน ความพร้อม-โอกาสแล้ว แต่ยังไม่มีการพิจารณาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและจุดได้เปรียบ เสียเปรียบกับต่างประเทศ โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๒๑ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๐

๔.๔ ผลการวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ตอบัวตฤประสงค์ข้อที่ ๓ เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน

ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์นั้น เป็นข้อมูลที่มาจาก ๑) แบบสอบถามการวิจัย และ ๒) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยได้แจกแจงตารางความถี่ได้ ดังนี้

๑) ผลการแจกแจงความถี่จากแบบสอบถามการวิจัย

ตารางที่ ๔.๓๓ ผลการแจกแจงความถี่แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน จากกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	เปิดโอกาสให้ประชาชน และหน่วยงานทุกภาคส่วนได้มีโอกาสแสดงความเห็นในหลากหลายช่องทาง	๒๘	๕,๑๐,๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๔๔,๕๐,๕๗,๘๙,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖,๒๘๓,๒๙๗,๓๐๒,๓๒๑,๓๕๓,๓๗๒,๓๘๘,๓๙๗
๒.	ควรเริ่มประชาสัมพันธ์และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ	๒๒	๑๐,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๕๐,๕๗,๘๙,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๗๑,๑๘๖,๑๙๘,๒๑๖,๒๘๓,๒๙๗,๓๐๒,๓๒๑,๓๕๓,๓๗๒
๓.	ควรมีการติดตามประเมินผลของแผนฯ เพื่อนำไปประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายทราบ	๒๐	๓,๕,๑๑,๑๖,๒๕,๓๖,๔๑,๔๘,๗๐,๘๑,๙๒,๑๐๕,๑๒๒,๑๒๔,๒๕๖,๒๗๘,๓๐๐,๓๐๖,๓๔๒,๓๖๓
๔.	ผู้จัดทำแผนควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปรับรู้	๑๗	๕,๑๐,๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖,๓๐๐
๕.	ควรมีการจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับแผนพัฒนาดังกล่าว อย่างสม่ำเสมอ และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	๑๕	๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖,๓๐๐
๖.	รัฐบาลควรมีนโยบายในการฝึกอบรมการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ	๑๔	๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖

ตารางที่ ๔.๓๓ ผลการแจกแจงความถี่แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน จากกลุ่มตัวอย่างการวิจัย (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๗.	ควรทำประชาพิจารณ์หรือสร้างกิจกรรมให้คนในชุมชนหรือท้องถิ่นในจังหวัดได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน	๑๓	๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖
๘.	ควรสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน	๑๒	๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖
๙.	ควรพัฒนาให้เหมาะสมตามความเป็นจริง	๑๑	๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗, ๒๐๑,๒๑๖
๑๐.	ต้องทำแผนที่สามารถตอบสนองสถานการณ์ในปัจจุบันได้	๙	๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗, ๒๐๑
๑๑.	ควรจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรด้านการบริหารยุทธศาสตร์การพัฒนาให้มีความสามารถมากยิ่งขึ้น	๘	๒๗,๓๓,๓๖,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗, ๒๐๑
๑๒.	ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม	๗	๓๓,๓๖,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗, ๒๐๑
๑๓.	รัฐบาลหรือหน่วยงานราชการต้องพยายามสร้างเครือข่ายการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาแผนเศรษฐกิจให้มีเครือข่ายที่มั่นคง	๖	๓๓,๓๖,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗
๑๔.	ควรมีการสอบถามและเชิญชวนผู้ประกอบการในพื้นที่ เช่น ร้านค้า ตลาด ให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผน	๕	๓๓,๓๖,๔๒,๑๐๓,๑๖๗
๑๕.	ควรมีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเฉพาะด้าน	๒	๓๓,๓๖

จากตารางที่ ๔.๓๓ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ **แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน** ซึ่งผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสม จากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ ๑ เปิดโอกาสให้ประชาชน และหน่วยงานทุกภาคส่วนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในหลากหลายช่องทาง โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นไว้จำนวน ๒๘ ท่าน รองลงมา คือ ควรเริ่มประชาสัมพันธ์และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นไว้จำนวน ๒๒ ท่าน ส่วน ควรมีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเฉพาะด้านอยู่ลำดับสุดท้าย โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นไว้จำนวน ๒ ท่าน

๒) ผลการแจกแจงความถี่จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ตารางที่ ๔.๓๔ ผลการแจกแจงความถี่แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	คนที่
๑.	ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจรายแดนจังหวัดน่านให้ประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน	๑๕	๑,๓,๔,๕,๖,๗,๙,๑๐,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘
๒.	ประชาสัมพันธ์ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับแผนช่องทางการแสดงความคิดเห็น การจัดทำแผนและการวิเคราะห์แผนอย่างทั่วถึง	๑๒	๓,๔,๖,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๔,๑๕,๑๖,๑๘
๓.	ภาครัฐควรส่งเสริมงบประมาณในการจัดทำแผนทำประชาพิจารณ์ วิเคราะห์แผน อย่างต่อเนื่องและเพียงพอ	๑๑	๑,๓,๔,๕,๗,๙,๑๒,๑๔,๑๖,๑๗,๑๘
๔.	ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาจังหวัดให้มีความยั่งยืนและเป็นที่รู้จักของคนในประเทศ	๑๐	๓,๕,๖,๙,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๘
๕.	ควรเปิดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ในการวิเคราะห์แผน และเน้นการมีส่วนร่วมภาคประชาชนในพื้นที่ให้มาก	๙	๒,๔,๕,๖,๘,๑๐,๑๑,๑๓,๑๕
๖.	ควรส่งเสริมการค้าการลงทุนที่มีความมั่นคงยั่งยืน	๘	๓,๔,๖,๘,๙,๑๐,๑๒,๑๔
๗.	ควรมีการรวมตัวขององค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ	๗	๒,๔,๖,๙,๑๐,๑๑,๑๔
๘.	ควรกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเศรษฐกิจรายแดนภาคเหนือให้ชัดเจน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต	๖	๑,๓,๖,๗,๑๔,๑๗
๙.	ควรจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจมีความต่อเนื่อง	๕	๕,๑๐,๑๔,๑๖,๑๘
๑๐.	ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาจังหวัดให้มีความยั่งยืนและเป็นที่รู้จักของคนในประเทศ	๔	๙,๑๑,๑๕,๑๗
๑๑.	แผนและการดำเนินการต้องเชื่อมโยงยุทธศาสตร์พัฒนาประเทศไทย ๒๐ ปี	๓	๑๑,๑๖,๑๘
๑๒.	กำหนดนโยบายที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาวิจัย เรื่องการค้าระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการค้าชายแดนทางบก	๒	๑,๑๔
๑๓.	ควรสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น	๑	๑

จากตารางที่ ๔.๓๔ แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของ จังหวัดน่าน ซึ่งผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสม จากมากไปหาน้อย ตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ ๑ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน จังหวัดน่านให้ประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๕ ท่าน รองลงมา คือ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับแผน ช่องทางการแสดงความคิดเห็น การจัดทำแผน และการวิเคราะห์แผนอย่างทั่วถึง โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ให้ความเห็นไว้จำนวน ๑๒ ท่าน ส่วน ควรสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น อยู่ลำดับ สุดท้าย โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ให้ความเห็นไว้จำนวน ๑ ท่าน

ตารางที่ ๔.๓๕ แสดงจำนวนสรุปความถี่ และร้อยละ ในการตอบประเด็นแนวทางการส่งเสริมการมี ส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

ประเด็นคำถาม	จำนวนการตอบประเด็นคำถาม		
	ความถี่	รูป/คนที่	ร้อยละ
ประชาสัมพันธ์ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับแผน และให้ประชาชน หน่วยงานทุกภาคส่วนได้มีโอกาสให้ ข้อมูล แสดงความเห็น การจัดทำแผน และการวิเคราะห์แผนผ่านช่องทางที่ หลากหลาย ซึ่งต้องสอดคล้องกับแนว ทางการทำงานของคณะกรรมการธิการ แม่น้ำโขง (Mekong River Commission: MRC)	๓๐	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๕,๑๐,๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐, ๔๒,๔๔,๕๐,๕๗,๘๙,๑๐๓, ๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗,๑๘๘,๒๐๑, ๒๑๖,๒๘๓,๒๙๗,๓๐๒,๓๒๑, ๓๕๓,๓๗๒,๓๘๘,๓๙๗	๒๒.๕๕
		ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๓,๔,๖,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒, ๑๔,,๑๕,๑๖,๑๘	
ภาครัฐควรส่งเสริมงบประมาณในการ สัมมนาเกี่ยวกับแผน การจัดทำแผน วิเคราะห์แผน การติดตามผลการ ดำเนินงานตามแผนอย่างเพียงพอ และต่อเนื่อง รวมทั้งทำประชา พิจารณ์หรือสร้างกิจกรรมให้คนใน ชุมชนหรือท้องถิ่นในจังหวัดได้เข้ามา มีส่วนร่วม เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ ได้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเปิดเขต เศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน (ห้วยโก๋น)	๒๕	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๑๙,๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐, ๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๔๕,๑๖๗, ๑๘๘,๒๐๑,๒๑๖,๓๐๐	๑๘.๗๙
		ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๑,๓,๔,๕,๗,๙,๑๒,๑๔,๑๖,๑๗,๑๘	

ประเด็นคำถาม	จำนวนการตอบประเด็นคำถาม		
	ความถี่	ความถี่	ความถี่
ควรพัฒนาให้เหมาะสมตามความเป็นจริง และเน้นการมีส่วนร่วมภาคประชาชนในพื้นที่ให้มาก โดยประชาชนในพื้นที่สะท้อนความเห็นหากมีการพัฒนาที่เหมาะสมแล้วนั้นประชาชนในพื้นที่จะได้ประกอบอาชีพค้าขาย ซึ่งเป็นการเพิ่มอาชีพ	๒๐	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒, ๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗, ๒๐๑,๒๒๖ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๒,๔,๕,๖,๘,๑๐,๑๑,๑๓,๑๕	๑๕.๐๓
ควรสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง	๑๗	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๒๖,๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓, ๑๓๔,๑๖๗,๑๙๘,๒๐๑,๒๑๖ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๕,๑๐,๑๔,๑๖,๑๙	๑๒.๗๘
ต้องทำแผนที่สามารถตอบสนองสถานการณ์ในปัจจุบันและกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือที่ชัดเจนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่จำนวนประชาชนจะเพิ่มขึ้นหากมีการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจชายแดน	๑๕	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๒๗,๓๓,๓๖,๔๐,๔๒,๑๐๓,๑๓๔, ๑๖๗, ๒๐๑ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๑,๓,๖,๗,๑๔,๑๗	๑๑.๒๗
รัฐบาลหรือหน่วยงานราชการต้องพยายามสร้างเครือข่ายขององค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน และหน่วยงานของประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าให้คึกคักและมีการค้าขายระหว่างกันมากยิ่งขึ้น	๑๓	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๓๓,๓๖,๔๒,๑๐๓,๑๓๔,๑๖๗ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๒,๔,๖,๙,๑๐,๑๑,๑๔	๙.๗๗
ควรส่งเสริมการค้าการลงทุนที่มีความมั่นคงยั่งยืนโดยการเชิญชวนผู้ประกอบการในพื้นที่ เช่น ร้านค้าตลาด ให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผน	๑๓	ข้อมูลจากแบบสอบถาม ๓๓,๓๖,๔๒,๑๐๓,๑๖๗ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ๓,๔,๖,๘,๙,๑๐,๑๒,๑๔	๙.๗๗

จากตารางที่ ๔.๓๕ อธิบายได้ว่า ตารางนี้เป็นตารางที่ระบุถึงความถี่ และร้อยละ ในการตอบประเด็นแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน จากข้อมูล ๒ ส่วน คือ ข้อมูลจากแบบสอบถามการวิจัยซึ่งเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างการวิจัยจำนวน

๔๐๐ ชุด และข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๘ ท่าน ซึ่งพบว่า ทั้งกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้แนวทางไว้ มากที่สุดเป็น **อันดับที่ ๑** คือ ประชาสัมพันธ์ข้อมูล และสารสนเทศเกี่ยวกับแผน และให้ประชาชน หน่วยงานทุกภาคส่วนได้มีโอกาสให้ข้อมูล แสดงความเห็น การจัดทำแผนและการวิเคราะห์แผนผ่านช่องทางที่หลากหลาย ซึ่งต้องสอดคล้องกับแนวทางการทำงานของคณะกรรมการแม่โขง (Mekong River Commission: MRC) โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๓๐ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕๕ **อันดับที่ ๒** คือ ภาครัฐควรส่งเสริมงบประมาณในการสัมมนาเกี่ยวกับแผน การจัดทำแผน วิเคราะห์แผน การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง รวมทั้งทำประชาพิจารณ์หรือสร้างกิจกรรมให้คนในชุมชนหรือท้องถิ่นในจังหวัดได้เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเปิดเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน (ห้วยโก๋น) โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๒๕ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๗๕ **อันดับที่ ๓** คือ ควรพัฒนาให้เหมาะสมตามความเป็นจริง และเน้นการมีส่วนร่วมภาคประชาชนในพื้นที่ให้มาก มาก โดยประชาชนในพื้นที่สะท้อนความเห็นไว้ หากมีการพัฒนาที่เหมาะสมแล้วนั้น ประชาชนในพื้นที่จะได้ประกอบอาชีพค้าขาย ซึ่งเป็นการเพิ่มอาชีพ โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๒๐ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐๓ **อันดับที่ ๔** คือ ควรสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๑๗ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๗๘ **อันดับที่ ๕** คือ ต้องทำแผนที่สามารถตอบสนองสถานการณ์ในปัจจุบันและกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือที่ชัดเจน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่จำนวนประชาชนจะเพิ่มขึ้นหากมีการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจชายแดน โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๑๕ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒๗ **อันดับที่ ๖** คือ รัฐบาลหรือหน่วยงานราชการต้องพยายามสร้างเครือข่ายขององค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน และหน่วยงานของประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าให้คึกคักและมีการค้าขายระหว่างกันมากยิ่งขึ้น โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๑๓ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๙.๗๗ และ **ลำดับสุดท้าย** คือ ควรส่งเสริมการค้าการลงทุนที่มีความมั่นคงยั่งยืนโดยการเชิญชวนผู้ประกอบการในพื้นที่ เช่น ร้านค้า ตลาด ให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผน โดยให้ความเห็นไว้ จำนวน ๑๓ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๙.๗๗

๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จังหวัดน่านเป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศไทย อยู่ทางภาคเหนือ มีชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประมาณ ๒๗๗ กิโลเมตร และติดกับจังหวัดแพร่ จังหวัดพะเยา และจังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งชายแดนดังกล่าวมีจุดผ่านแดนสากล ๑ จุด คือ ด่านบ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติด่านตรงข้ามของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว คือ บ้านน้ำเงิน เมืองเงิน แขวงไชยะบุลี (ด่านสากล) และจุดผ่อนปรนด่านบ้านใหม่ชนแดน อำเภอสองแคว และบ้านห้วยสะเตง อำเภอทุ่งช้าง กับเมืองเชียงฮ่อน

การพัฒนา “ความเป็นเมืองชายแดน” ไปสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จะเป็นการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่ สร้างประโยชน์จากความเชื่อมโยงกับฐานการผลิตหลักของประเทศภาคและประเทศในภูมิภาค ดึงดูดการลงทุนจากในและต่างประเทศ และตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศในภาพรวม มีการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์พื้นที่

และการส่งเสริมกิจกรรมในพื้นที่อย่างเป็นระบบ ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพ คุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ดีขึ้น มีการจ้างงานและเพิ่มรายได้ให้ชุมชน รวมถึงมีกฎระเบียบและแนวทางการกำกับดูแลผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมที่ได้มาตรฐานและมีการบังคับใช้ที่เข้มแข็ง มีการแก้ปัญหาข้อจำกัดเดิมในพื้นที่และการป้องกันผลกระทบเชิงลบต่าง ๆ เช่น ปัญหาขาดแคลนแรงงาน ไร้ทักษะ ปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือความแออัดของด้านพรมแดนเป็นพื้นที่ลำดับความสำคัญสูงที่ได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายและงบประมาณ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจากภาครัฐสามารถเสริมสร้างศักยภาพความแข็งแกร่งของหน่วยงานภาคเอกชน และชุมชนในพื้นที่ตั้งแต่การวางแผน บริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล

การวิจัยเรื่อง **“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน”** คณะวิจัยได้ศึกษา ๑) ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ใน ๔ ด้าน คือ ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน และปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ๒) ศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ใน ๔ ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล ด้านการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน และด้านการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ๓) เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จำนวน ๔๐๐ ชุด และข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ หรือเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ แผนจำนวน ๑๘ ท่าน ซึ่งสามารถนำมาสังเคราะห์แสดงเป็นองค์ความรู้ได้ ดังแผนภาพดังนี้

**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ
ชายแดนภาคเหนือของจังหวัดน่าน**

วิเคราะห์ SWOT

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)	โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
- บุคลากรภาครัฐมีความรู้ความสามารถในการจัดทำแผนฯ - มีพื้นที่ชายแดนติดกับ สปป.ลาว สามารถเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ GMS เพื่อการค้าการลงทุนชายแดน - ผู้ประกอบการมีความเข้มแข็งและพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง - ประชาชนให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ - มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย อุทยานแห่งชาติมีจำนวนมาก เหมาะจะเป็นแหล่งท่องเที่ยว	- ขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และสื่อสารร่วมกันของภาครัฐและประชาชน - ประชาชนไม่ทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเกี่ยวกับการจัดทำแผนฯ - ประชาชนไม่เข้าใจในกระบวนการจัดทำแผนและการวิเคราะห์แผน	- รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจ - หน่วยงานภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมจัดทำ ประเมิน และวิเคราะห์แผน - ภาครัฐสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ	- ประชาชนไม่มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ - กฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่มีความยืดหยุ่น - ช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับแผนฯ มีน้อย - การติดปัญหาในเรื่องของผังเมือง - การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ ของภาครัฐไม่ต่อเนื่อง

**แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ
ชายแดนภาคเหนือของจังหวัดน่าน**

ให้ข้อมูล	ให้ความคิดเห็น	จัดทำแผนฯ	วิเคราะห์แผนฯ
- ประชาสัมพันธ์ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับแผน และให้ประชาชนหน่วยงานทุกภาคส่วนได้มีโอกาสให้ข้อมูล - สอบถามและเชิญชวนผู้ประกอบการในพื้นที่ เช่น ร้านค้า ตลาด	- เปิดโอกาสให้ประชาชนและหน่วยงานทุกภาคส่วนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในหลากหลายช่องทาง - ทำประชาพิจารณ์อย่างต่อเนื่อง	- ภาครัฐส่งเสริมงบประมาณในการสัมมนาเกี่ยวกับแผนการจัดทำแผน อย่างเพียงพอและต่อเนื่อง - สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน	- เปิดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ในการวิเคราะห์แผน - สร้างเครือข่ายองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน

จากแผนภาพ การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่านของจังหวัดน่าน วิเคราะห์ ๔ ด้าน คือ ๑) จุดแข็ง (Strengths) ๒) จุดอ่อน (Weaknesses) ๓) โอกาส (Opportunities) และ ๔) อุปสรรค (Threats) ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังนี้

๑. จุดแข็ง (Strengths) จุดแข็งของการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่านของจังหวัดน่าน ซึ่งเป็นปัจจัยภายใน อันได้แก่ ภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน นั้น ประการหนึ่งที่สำคัญ คือ บุคลากรภาครัฐมีความรู้ความสามารถในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดน่าน^๑ ซึ่งเป็นไปตามภาระหน้าที่ที่ส่วนภาครัฐกำหนดขึ้นตามสายบังคับบัญชาขององค์กรภาครัฐ นอกจากนี้จังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ชายแดนติดกับสปป.ลาว สามารถเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ GMS เพื่อการค้าการลงทุนชายแดน^๒ โดยผู้ประกอบการเองมีความเข้มแข็งและพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง^๓ ประชาชนให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมาก^๔ มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย อุทยานแห่งชาติมีจำนวนมากเหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยว^๕

๒. จุดอ่อน (Weaknesses) จุดอ่อนของการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่านของจังหวัดน่าน ซึ่งเป็นปัจจัยภายใน อันได้แก่ ขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร และสื่อสารร่วมกันของภาครัฐและประชาชน^๖ ทำให้ประชาชนเอกชน และประชาสังคมไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัด จึงไม่เข้ามามีส่วนร่วมหรือแสดงบทบาทอื่นเกี่ยวกับการจัดทำแผนฯ^๗ และประการที่สำคัญที่ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหรือวิเคราะห์แผนนั้นเป็นผลมาจากการที่ประชาชนไม่เข้าใจในกระบวนการจัดทำแผนและการวิเคราะห์แผน^๘ ทำให้การจัดทำแผนและวิเคราะห์แผนส่วนมากจะดำเนินการโดยผู้ที่ดูแลเกี่ยวกับการจัดทำแผนที่เป็นเจ้าหน้าที่ของภาครัฐมากกว่าภาคส่วนอื่นๆ^๙

๓. โอกาส (Opportunities) โอกาสของการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่านของจังหวัดน่าน ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก อันได้แก่ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจ^{๑๐} นอกจากนี้ภาครัฐ(ส่วนกลาง) ยังให้การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ^{๑๑} ซึ่งส่งผลให้การ

^๑ สัมภาษณ์ นายไพศาล วัฒนรัตน์, ผู้อำนวยการจังหวัดน่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^๒ สัมภาษณ์ นายสมเกียรติ พงษ์ศักดิ์, รักษาการนายด่านศุลกากรทุ่งช้าง, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^๓ สัมภาษณ์ นายสมบัติ ชินสุขเสริม, ประธานหอการค้าจังหวัดน่าน, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^๔ สัมภาษณ์ นายวิทยา จงประสาธน์สุข, ประธานชมรมพ่อค้าบ้าน, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^๕ สัมภาษณ์ นายณัฐพล จำแปงตา, ปลัดอำเภอเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดน่าน, ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๑.

^๖ สัมภาษณ์ นายดนัย คฤหานนท์, ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^๗ สัมภาษณ์ นางวิไลวรรณ บุคสา, ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนา อบจ. น่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^๘ สัมภาษณ์ นายชูศิลป์ สารรัตน์, ประธานมูลนิธิฮักเมืองน่าน, ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^๙ สัมภาษณ์ นายอาทิตย์ บุญคง, ปลัดเทศบาลเมืองน่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๐} สัมภาษณ์ นายดนัย คฤหานนท์, ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายสุรพล เขียวสุตร, นายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองน่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

ดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับการจัดทำแผนจำเป็นต้องให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามบทบาทและหน้าที่ที่ภาคส่วนอื่นๆสามารถเข้ามาจับบทบาทได้ เช่น ทุกภาคส่วนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ประเมินการดำเนินงาน และวิเคราะห์แผน ได้อย่างเปิดเผย^{๑๒}

๔. อุปสรรค (Threats) อุปสรรคของการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่านของจังหวัดน่าน ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก อันได้แก่ ประชาชนไม่มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่ภาครัฐไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ภาคส่วนอื่นได้ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจที่ชัดเจนและหลากหลาย^{๑๓} อาทิเช่น เช่น ประชาสัมพันธ์ผ่าน Line Facebook หรือเว็บไซต์ของหน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัด เป็นต้น^{๑๔} นอกจากนี้ภาครัฐดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ ไม่ต่อเนื่อง^{๑๕} ในบางกรณีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจริงในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องต้องประสบกับปัญหาปัญหาในเรื่องของผังเมือง^{๑๖} และกฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่มีความยืดหยุ่นทำให้การดำเนินการบางอย่างไม่สามารถดำเนินการได้^{๑๗}

ส่วนแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ ชายแดนภาคเหนือของจังหวัดน่าน ๔ ด้าน คือ ๑) การมีส่วนร่วมให้ข้อมูล ๒) การมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น ๓) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ และ ๔) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมให้ข้อมูล อันได้แก่ ควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับแผนและให้ประชาชน หน่วยงานทุกภาคส่วนได้มีโอกาสให้ข้อมูล^{๑๘} และสอบถามและเชิญชวนผู้ประกอบการในพื้นที่ เช่น ร้านค้า ตลาด^{๑๙}

๒. การมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น อันได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชน และหน่วยงานทุกภาคส่วนได้มีโอกาสแสดงความเห็นในหลากหลายช่องทาง^{๒๐} นอกจากนี้ควรมีการทำประชาพิจารณ์ อย่างต่อเนื่อง^{๒๑}

^{๑๒} สัมภาษณ์ นายไพศาล วัฒนรัตน์, ผู้อำนวยการจังหวัดน่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๓} สัมภาษณ์ นายดุสิต สุนทร, หัวหน้ากลุ่มงานและบริหารงานคลัง, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายณรินทร์ เหล่าอารยะ นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดน่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๕} สัมภาษณ์ นายอนุพงษ์ บุญเจือ, นักวิชาการคลังชำนาญการ, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นางสาวสาวดี ศรีอรุณ นักผังเมืองชำนาญการ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดน่าน, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายสมเกียรติ พงศ์ศักดิ์, รักษาการนายด่านศุลกากรทุ่งช้าง, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายดนัย คลุหพันธ์, ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๙} สัมภาษณ์ นางสาวพิมพ์จันทร์ พรหมยศ, นักวิชาการพาณิชย์ สำนักงานพาณิชย์ จังหวัดน่าน, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๒๐} สัมภาษณ์ นายราเชนทร์ ศรีชัย, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลห้วยโก๋น จ.น่าน, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๒๑} สัมภาษณ์ นายสมบัติ ชินสุขเสริม, ประธานหอการค้าจังหวัดน่าน, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

๓. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ อันได้แก่ ภาครัฐส่งเสริมงบประมาณในการสัมมนาเกี่ยวกับแผน การจัดทำแผน อย่างเพียงพอและต่อเนื่อง ^{๒๒} นอกจากนั้น ควรสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ^{๒๓}

๔. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ อันได้แก่ ควรเปิดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ในการวิเคราะห์แผน ^{๒๔} นอกจากนั้นต้องสร้างเครือข่ายขององค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนอย่างต่อเนื่อง ^{๒๕}

^{๒๒} สัมภาษณ์ นายสำราญ อินทนะ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดน่าน, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายวิทยา จงประสาธน์สุข, ประธานชมรมพ่อค้าน่าน, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๒๔} สัมภาษณ์ นายรินทร์ เหล้าอารยะ, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๒๕} สัมภาษณ์ นางวิไลวรรณ บุคสา, ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนา องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน” มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ๒) เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน และ ๓) เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

ซึ่งมีวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่มีเนื้อหาสนับสนุนผลการวิจัยชัดเจนมากขึ้น สำหรับวิธีการวิจัย ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและแนวคิดเกี่ยวกับงานวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research) ในประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขต เศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านของจังหวัดน่าน

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขต เศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน สรุปตามประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

จากวัตถุประสงค์ข้อ ๑ ที่ว่า “เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน”

๕.๑.๑ ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน
ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามการวิจัย และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ในประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน พบว่า ทั้งข้อมูลจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีข้อมูลที่ตรงกัน ดังนี้ ๑) ประชาชนไม่ร่วมให้ข้อมูล ดังนั้นบุคคลกรภาครัฐที่มีความรู้ต้องมาให้ความรู้กับประชาชนเพื่อเป็นการลดช่องว่างระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมนั้นตามแนวทางการบริหารของหน่วยงานปกครองต่างๆ โดยเฉพาะ หน่วยงาน อปท. คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการในบางเรื่องซึ่งมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมให้ข้อมูลอันที่เป็นประโยชน์ แต่โดยส่วนมากการให้ข้อมูลนั้นภาครัฐจะเป็นฝ่ายดำเนินการขอข้อมูลมากกว่า อาทิ เช่น การสั่งการให้หน่วยงานภายใต้สังกัดจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านของหน่วยงานระดับจังหวัด การจัดประชุมโดย

หน่วยงานภาครัฐที่อยู่ในพื้นที่ อันได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล หรือแม้กระทั่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เป็นผู้ที่จัดประชุมหรือจัดเวทีการประชุมต่างๆ

๕.๑.๒ ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน
ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามการวิจัย และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ในประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน พบว่า ทั้งข้อมูลจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีข้อมูลที่ตรงกัน ดังนี้ ๑) ภาครัฐยังประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นไม่ทั่วถึง ดังนั้นควรกระตุ้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมที่เกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนน่าน โดยการแสดงความคิดเห็นต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรที่มีภารกิจอันเกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวมาข้างต้น อาทิ เช่น แสดงความเห็นในที่ประชุม การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดทำแผนฯ เป็นต้น ๒) ประชาชนยังไม่เข้าใจกระบวนการการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและส่วนหนึ่งไม่ได้ทราบหรือรับข้อมูลเกี่ยวแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านจึงไม่ได้แสดงบทบาทอะไรในทำนองการแสดงความคิดเห็น

๕.๑.๓ ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน
ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามการวิจัย และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ในประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน พบว่า ทั้งข้อมูลจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีข้อมูลที่ตรงกัน ดังนี้ ๑) รัฐบาลยังขาดนโยบายในการส่งเสริมให้ประชาชนและหน่วยงานอื่นๆ ได้เข้าใจในเนื้อหาเกี่ยวกับจัดทำแผน ดังนั้นรัฐบาลควรมีนโยบายในการฝึกอบรมการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ เพราะการอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนได้เข้าใจและสามารถมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนอย่างทั่วถึง ๒) นโยบายการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน และการจัดประชุมสัมมนา และประเมินผลเกี่ยวกับการจัดทำแผนไม่ต่อเนื่อง ทำให้การขับเคลื่อนต่างๆ ไม่ต่อเนื่องและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร แต่เป็นสิ่งที่ควบคุมได้ยากเนื่องจากผู้นำของจังหวัดของจังหวัดน่านมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ๓) ภาครัฐมีบุคลากรที่มีความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดน่านแต่ขาดการสื่อสารให้ประชาชนทราบปัญหา และได้ข้อมูลมาจัดทำแผน และมีความรู้ความเข้าใจในการการจัดทำแผน ทำให้ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่มีความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมจัดทำแผนไม่เข้าใจและไม่สามารถแสดงศักยภาพของตนให้เต็มที่ ในกิจกรรมต่างๆที่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมจัดทำแผน

๕.๑.๔ ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน
ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนฯ จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามการวิจัย และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ในประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน พบว่า ทั้งข้อมูลจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีข้อมูลที่ตรงกัน ดังนี้ ๑) ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบตั้งแต่ต้นจนจบอย่างเปิดเผยและครบทุกภาคส่วน ซึ่งเป็นผลที่ต่อเนื่องมาจากปัญหาการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม ตั้งแต่กระบวนการให้ข้อมูล การแสดงความเห็น การจัดทำแผน จนมาถึงกระบวนการวิเคราะห์แผน ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงบทบาทของตนเองในประการดังกล่าว ข้างต้น ๒) ยังไม่มีคณะทำงานระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัด ที่มีสัดส่วนของภาคประชาสังคม และนักวิชาการเข้าร่วมเพื่อยกร่าง ทบทวน ปรับปรุงร่างแผนฯ ที่ให้มีการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนอย่างทั่วถึง ถึงแม้ปัจจุบันภาครัฐจะมีการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดก็ตามแต่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบข้อมูลดังกล่าว และการจัดทำกลุ่มจังหวัดดังกล่าวในบริบทการนำไปสู่การปฏิบัติจริงในบางพื้นที่ก็ยังไม่ชัดเจน

จากวัตถุประสงค์ข้อ ๒ “เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน”

๕.๑.๕ การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดน่าน ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามการวิจัย และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ในประเด็นที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเพื่อใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน พบว่า ทั้งข้อมูลจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีข้อมูลที่ตรงกัน ดังนี้ ๑) ประชาชนไม่ร่วมให้ข้อมูล ดังนั้นบุคคลากรภาครัฐที่มีความรู้ต้องมาให้ความรู้กับประชาชนเพื่อเป็นการลดช่องว่างระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน ซึ่งส่วนหนึ่งที่ประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นเป็นเพราะเกิดปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับแผนให้ประชาชนได้ทราบถึงข้อมูลและบทบาทที่ประชาชนมีและควรกระทำ นอกจากนั้น ต้องให้มีการประชาสัมพันธ์เอกสารเกี่ยวกับแผนพัฒนาในเว็บไซต์ของจังหวัดอีกช่องทางหนึ่งด้วย

๕.๑.๖ การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดน่าน ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความเห็น จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามการวิจัย และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ในประเด็นที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นเพื่อใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน พบว่า ทั้งข้อมูลจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีข้อมูลที่ตรงกัน ดังนี้ ๑) ภาครัฐควรกระตุ้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น จัดเวทีแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ความคิดเห็นระหว่างภาครัฐและส่วนอื่นๆ การจัดประชุมสัญจร และการจัดกิจกรรมต่างเหล่านี้ควรจัดในตอนเย็นหรือตอนพลบค่ำ เนื่องจากช่วงเวลากลางวันประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพของตนเอง ๒) ต้องเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม เนื่องจากผลการวิจัยในประเด็นปัญหาอุปสรรคนั้นปัญหาประการหนึ่งที่สำคัญที่ประชาชนสะท้อนมาคือ ภาครัฐมักดำเนินการเฉพาะส่วนงานโดยไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการต่างๆ

๕.๑.๗ การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน จังหวัดน่าน ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามการวิจัย และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ในประเด็นที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน พบว่า ทั้งข้อมูลจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีข้อมูลที่ตรงกัน ดังนี้ ๑) ประชาชนขาดโอกาสมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดน่าน เนื่องจากการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดน่านจะขึ้นอยู่กับหน่วยงานต้นสังกัดเพียงอย่างเดียว ๒) ภาครัฐได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านถือ และต้องมีการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดโดยมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน แต่ยังคงขาดการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ๓) ภาครัฐมีบุคลากรที่มีความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดน่านแต่ขาดการสื่อสารให้ประชาชนทราบปัญหา และได้ข้อมูลมาจัดทำแผน และมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผน

๕.๑.๘ การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน ของ จังหวัดน่าน ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนฯ จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามการวิจัย และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ในประเด็นที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน พบว่า ๑) ขณะนี้ยังไม่มีคณะทำงานระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ที่มีสัดส่วนของภาคประชาสังคม และนักวิชาการเข้าร่วมเพื่อยกร่าง ทบทวน ปรับปรุงร่างแผนฯ ที่ให้มีการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนอย่างทั่วถึง ซึ่งเป็นผลสืบเนื่อง จากข้อมูลการวิจัยในประเด็นปัญหาอุปสรรคในการแจ้งข้อมูล ในประเด็นต่างๆที่กล่าวไว้ข้างต้น ๒) ถึงแม้จะมีการวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน ความพร้อม-โอกาสแล้ว แต่ยังไม่มีการพิจารณาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและจุดได้เปรียบ เสียเปรียบกับต่างประเทศ

จากวัตถุประสงค์ข้อ ๓ ที่ว่า “เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจภาคเหนือของจังหวัดน่าน”

๕.๑.๙ แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของ จังหวัดน่าน จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามการวิจัย และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ใน

ประเด็นที่เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจภาคชายแดนเหนือของจังหวัดน่าน พบว่า ทั้งข้อมูลจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีข้อมูลที่ตรงกัน ได้ข้อสรุปว่า ส่วนใหญ่เสนอแนวทางการ เปิดโอกาสให้ประชาชน รวมถึงหน่วยงานทุกภาคส่วนได้มีโอกาสแสดงให้ข้อมูล แสดงความเห็น จัดทำ และวิเคราะห์แผนดังกล่าว ช่องทางที่หลากหลาย และเริ่มประชาสัมพันธ์และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ เช่น การติดตามประเมินผลของแผนฯ เพื่อนำไปประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายทราบ การจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับแผนพัฒนาดังกล่าว อย่างสม่ำเสมอ และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องสอบถามและเชิญชวนผู้ประกอบการในพื้นที่ เช่น ร้านค้า ตลาด ให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ ดำเนินนโยบายในการฝึกอบรมการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ โดยการดำเนินการต่างๆ ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนั้นรัฐบาลหรือหน่วยงานราชการต้องพยายามสร้างเครือข่ายการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาแผนเศรษฐกิจให้มีเครือข่ายที่มั่นคง

๕.๒ อภิปรายผล

ในการอภิปรายผลผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยและอภิปรายข้อค้นพบใหม่จากการทำวิจัยดังนี้

๕.๒.๑ จากผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า ปัญหาอุปสรรคด้านนี้อยู่ในระดับที่ไม่น่าเป็นห่วง แต่เมื่อพิจารณาโดยละเอียดแล้วนั้น ปรากฏว่าประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจบทบาทอำนาจหน้าที่ของประชาชนที่ควรมีจึงไม่มีบทบาทในการให้ข้อมูลแก่ภาครัฐและขาดการรับรู้ข่าวสารของทางราชการ ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารจากประชาชนหรือหน่วยงานอื่นๆ มีไม่เพียงพอ รวมทั้งภาครัฐไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาจังหวัด ดังนั้น ภาครัฐควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **จรัส สุวรรณมาลา และ ชาญณวุฒิ ไชยรักษา** ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การกำหนดตัวชี้วัดระดับและประสิทธิผลของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการกระจายอำนาจ โดยเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น ควรมีลักษณะการมีส่วนร่วมในการร่วมกันคิด การเสนอความเห็นและกำหนดว่าชุมชนควรจะดำเนินการกิจการสาธารณะอะไรบ้าง มีการคัดเลือกผู้แทนของชุมชนเข้าไปตรวจสอบดูแลการดำเนินกิจการสาธารณะนั้นๆ ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์โดยการแต่งตั้งให้ผู้แทนของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา การกำหนดกิจกรรมสาธารณะต่างๆ การแต่งตั้งให้ตัวแทนของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสร้างให้ประชาชนมีความรู้สึกว่าการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการนั้น โดยปัจจัยทั่วไปหลายประการเป็นสิ่งที่สามารถส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน โดยจากการวิจัยอายุจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมมากที่สุด รองมาก็คือ วุฒิการศึกษา/การศึกษา ซึ่งประเด็นปัจจัยที่

ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล**^๑ ซึ่งได้วิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการภาครัฐและภาคประชาสังคมเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดน่าน ซึ่งเห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของภาคประชาสังคมในจังหวัดน่าน ภาครัฐและภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของภาคประชาสังคมในจังหวัดน่าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการวางแผน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยด้านหลักสารณียธรรมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของภาคประชาสังคมในจังหวัดน่าน โดยหลักสารณียธรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการภาครัฐและภาคประชาสังคมเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดน่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ กล่าวคือ ที่มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูงในประเด็น ร่วมกันรับผลประโยชน์ (Y๑) มีค่าเท่ากับ ๐.๗๔๙ ร่วมกันตัดสินใจ (Y๒) มีค่าเท่ากับ ๐.๗๑๑ ร่วมกันวางแผน (Y๑) มีค่าเท่ากับ ๐.๖๘๘ ร่วมกันประเมินผล (Y๕) มีค่าเท่ากับ ๐.๖๘๑ ร่วมกันดำเนินงาน (Y๓) มีค่าเท่ากับ ๐.๖๕๘ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วาริณ วังชัย**^๒ ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ๑. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการอยู่อาศัยในตำบล การเป็นสมาชิกกลุ่มในตำบล ความรู้ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่พลเมือง และความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ๒. ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและสังคม ได้แก่ วัฒนธรรมทางการเมือง ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ การรับรู้วิธีการในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) และการติดต่อสื่อสาร ๓. ปัจจัยทางโอกาส ได้แก่ การออกกฎ ระเบียบ และข้อบังคับขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และทัศนคติของผู้บริหารท้องถิ่นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ความเห็น ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า ปัญหาอุปสรรคด้านการมีส่วนร่วมให้ความเห็น สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ ประชาชนเองไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นเพราะช่องทางในการให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นไม่เหมาะสม ทำให้ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการให้ความเห็นเพื่อเป็นประโยชน์

^๑ ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล. "การมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการภาครัฐและภาคประชาสังคมเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดน่าน", **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐).

^๒ วาริณ วังชัย. "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเพชรบุรี ", **วิทยานิพนธ์พัฒนารัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , ๒๕๕๕).

ต่อการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านของจังหวัดน่าน และสามารถมีเครือข่ายในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุขมาลย์ ประสมศักดิ์**^๓ ได้วิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน” ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด พบว่า สามารถจำแนกได้ทั้งหมดออกเป็น ๔ กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ ๑) องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสภาพที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม ๒) นโยบายภาครัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถควบคุมและไม่สามารถรักษามาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมได้ ๓) ประชาชนขาดองค์ความรู้และไม่มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมได้อย่างต่อเนื่อง และ ๔) เครือข่ายของสมาคมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านไม่สามารถจะบูรณาการการทำงานในเชิงเครือข่ายได้

ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า ปัญหาอุปสรรคด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านมากที่สุด คือ ภาครัฐไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และ ประชาชนขาดการประชุมหรือรวมตัวกันในการจัดทำแผนการดำเนินการแก้ไขปัญหา ทำให้การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ปรีชา เพ็งแจ่ม** ซึ่งได้ทำการศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาขององค์การบริหารส่วน ตำบลฝักไหม อำเภอยัวชัยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม พบว่า ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามภารกิจทางด้านมากที่สุด

ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า ปัญหาอุปสรรคด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านมากที่สุด ประชาชนไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนพัฒนาจังหวัด รองลงมา คือ ขาดการวิเคราะห์แผนการพัฒนาจังหวัด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า จังหวัดน่านนั้นยังขาดการวิเคราะห์แผนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง นอกจากนั้นในบางคราวที่มีการดำเนินการวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านของหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดน่าน ประชาชนไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ ซึ่งเป็นเพราะการดำเนินการจะต้องมีค่าใช้จ่ายหรือข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ภาครัฐจะมีเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในภาระงานที่เกี่ยวข้องอยู่แล้ว

^๓ สุขมาลย์ ประสมศักดิ์, "กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน", **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาริณ วังชัย^๔ ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คือ วิธีการมีส่วนร่วมที่กฎหมายให้อำนาจแก่ประชาชนในการตรวจสอบ ๑๕ วิธีได้แก่ การแสดงความคิดเห็น การเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา การรับฟังการประชุม การคัดค้านข้อบังคับการเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบพฤติกรรมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) การขอรับทราบข้อมูลข่าวสาร การตรวจสอบแผน พัฒนาการตรวจสอบข้อบังคับและรายจ่ายประจำปี การติดตามความก้าวหน้าและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ การเข้าชื่อเพื่อเสนอข้อบังคับตำบล การร้องเรียนต่อประธานองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เมื่อพบว่าผู้บริหารท้องถิ่นทำงานไม่โปร่งใส การร้องเรียนต่อนายอำเภอกรณีที่คณะกรรมการบริหารไม่สนใจต่อคำคัดค้าน การฟ้องศาลปกครอง และการเข้าชื่อถอดถอนผลการศึกษาศึกษาการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ๓๙๒ ราย ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน ๓๔๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๐ และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน ๔๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐ โดยกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุด ๓ อันดับแรก คือ การขอรับทราบข้อมูลข่าวสาร การตรวจสอบพฤติกรรมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และการแสดงความคิดเห็นตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ๓ อันดับแรก คือ การเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง การเข้าชื่อเสนอข้อบังคับตำบล และการเข้าชื่อถอดถอนคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตามลำดับ

๕.๒.๒ จากผลการวิเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล อภิปรายได้ว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ทั้งผู้ตอบแบบสอบถาม และผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เสนอแนวทางไว้ คือ ภาครัฐควรเปิดโอกาสให้ประชาชน และหน่วยงานทุกภาคส่วนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในการให้ข้อมูลที่หลากหลายช่องทาง เช่น การจัดทำข้อมูลเพื่อใช้ประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนได้ทราบถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การกำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแผน การแถลงถึงสาระสำคัญของแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านในโอกาสต่างๆ การติดป้ายประชาสัมพันธ์ถึงเนื้อหาเกี่ยวกับแผนหรือการดำเนินการต่างๆ โดยอาจจะนำหลักธรรมทางประ

^๔ วาริณ วังชัย. "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเพชรบุรี", วิทยานิพนธ์พัฒนารัฐบาลชุมชนมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , ๒๕๕๕).

พุทธศาสนาใช้ในการจัดทำแผน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุขุมลย์ ประสมศักดิ์**^๕ ได้วิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน” ผลการวิจัยพบว่า มีข้อเสนอแนะคือ ควรนำกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักการบริหารนิยธรรมทั้ง ๗ ประการไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่และวิถีชีวิตของประชาชน ในรูปของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมการจัดตั้งเครือข่ายพระสงฆ์และเครือข่ายสตรีให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพเหมาะสมแก่การดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนสืบไป

ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น อภิปรายได้ว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ทั้งผู้ตอบแบบสอบถาม และผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เสนอแนวทางไว้ คือ รัฐบาลหรือหน่วยงานราชการต้องพยายามสร้างเครือข่ายการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาแผนเศรษฐกิจ อาจเป็นการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเฉพาะด้าน และให้มีการสอบถามและเชิญชวนผู้ประกอบการในพื้นที่ เช่น ร้านค้า ตลาด ให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **มธุรดา สมัยกุล**^๖ ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดน กรณีศึกษาตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสระแก้ว ซึ่งกล่าวถึงประเด็นดังกล่าว โดยสามารถนำมาบูรณาการในพื้นที่ของจังหวัดน่าน กล่าวไว้ว่า ควรมีการเสนอนโยบายไปยังรัฐบาล เพื่อกำหนดให้บริเวณตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าการค้า และดึงดูดนักลงทุนชาวไทยเข้ามาค้าขาย ควรมีการปรับปรุงเรื่องระบบภาษี และขั้นตอนการนำสินค้าเข้า-ออก ประเทศให้มีความสะดวก รวดเร็ว ควรมีการจัดแผนผังของตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชาและก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติม เช่น สถานที่จอดรถ ห้องสุขา ศูนย์อาหาร เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวให้มีจำนวนมากขึ้น และควรมีการจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชา เพื่อเป็นศูนย์อำนวยความสะดวกด้านข้อมูลให้แก่นักท่องเที่ยว

ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน อภิปรายได้ว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ทั้งผู้ตอบแบบสอบถาม และผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เสนอแนวทางไว้ คือ ผู้จัดทำแผนควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปรับรู้ในทุกๆ ขั้นตอน นอกจากนั้นควรติดตามประเมินผลของแผนฯ เพื่อนำไปประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายทราบ โดยสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ

^๕ สุขุมลย์ ประสมศักดิ์, “กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^๖ มธุรดา สมัยกุล, “แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดน กรณีศึกษาตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสระแก้ว”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพัฒนศึกษา)**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖).

จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อภิญญา ชมพูมาศ** ได้วิจัยเรื่อง กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสังคมแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา แผนพัฒนาสังคมจังหวัด อุบลราชธานี ซึ่งจากการศึกษา พบว่า เมืองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาสังคมจังหวัด ๕ ส่วน คือ (๑) ข้อมูล (๒) บุคลากร (๓) กฎหมาย นโยบาย และแผนชาติ/แผนจังหวัด (๔) งบประมาณ (๕) วัสดุ/อุปกรณ์ และมีปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาสังคมจังหวัด ๒ ส่วน คือ (๑) ปัจจัยในองค์กร ได้แก่ ผู้บริหาร/เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ และวัสดุอุปกรณ์และการจัดการภายในองค์กร (๒) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ กฎหมาย นโยบาย ผู้บริหารจังหวัด บุคลากรหน่วยงานภาครัฐ/ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด (ก.ส.จ.) คณะอนุกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด นักวิชาการงบประมาณ และการบริหารจัดการ ซึ่งองค์ประกอบ และปัจจัยดังกล่าวมีผลกระทบต่อกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสังคมจังหวัดให้มีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด

ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน
 อภิปรายได้ว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ทั้งผู้ตอบแบบสอบถาม และผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เสนอแนวทางไว้ คือ ภาครัฐควร ส่งเสริมงบประมาณในการสัมมนาเกี่ยวกับแผน การจัดทำแผน วิเคราะห์แผน การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง รวมทั้งทำประชาพิจารณ์หรือสร้างกิจกรรมให้คนในชุมชน หรือท้องถิ่นในจังหวัดได้เข้ามามีส่วนร่วม เพราะการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่จะนำไปสู่การได้ ข้อมูลที่สามารถก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดของการวิเคราะห์แผนที่ได้จัดทำขึ้น เนื่องจากหาก ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยจะทำให้ได้แผนที่ไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ **ราชิน ดันตรานนท์**^๗ ได้วิจัย เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแผนงานของ เทศบาลนครเชียงใหม่” ซึ่งผลการศึกษาพบว่า จากผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาค ประชาชนต่อแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่พบว่าด้านบทบาทการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทหรือมีบทบาทน้อยต่อการมีส่วนร่วมตัดสินใจต่อแผนงานของ เทศบาลนครเชียงใหม่ ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมในการประเมินผลพบว่า ประชาชนไม่เคยมีส่วนร่วม ในการประเมินผลเลย และผลการศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์พบว่า ประชาชน ส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่แต่อย่างใดจากผล การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในบทบาทของภาคประชาชนในการเข้าร่วม วางแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่พบว่าปัญหาด้านการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่ามีปัญหาในด้านการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจในระดับมากที่สุดส่วนปัญหาด้านการร่วมปฏิบัติพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาด้าน การร่วมปฏิบัติในระดับมากที่สุด และปัญหาด้านการติดตามประเมินผลพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็น ว่ามีปัญหาในด้านนี้ในระดับมากที่สุด

^๗ ราชิน ดันตรานนท์, "การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่", การ ค้นคว้าอิสระ (สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๔).

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ภาครัฐต้องกำหนดนโยบายการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

๒) ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ความเห็น ควรส่งเสริมนโยบายการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

๓) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ ควรตระหนักและเน้นแนวทางการดำเนินกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมโดยการประกาศเป็นนโยบายของจังหวัด ซึ่งต้องสอดคล้องกับแนวทางการทำงานของคณะกรรมการแม่โขง (Mekong River Commission: MRC)

๔) ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผน รัฐบาลควรมีนโยบายการส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านการวิเคราะห์แผนระดับต่างๆ แก่ภาคเอกชน ภาคประชาคม และภาคประชาชนอย่างต่อเนื่อง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ภาครัฐต้องดำเนินการให้ชัดเจนในการเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่นๆ เช่น ภาคเอกชน ภาคประชาคม และภาคประชาชน ได้เข้ามามีบทบาทโดยการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผน

๒) ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ความเห็น การแสดงความเห็นต้องกระทำอย่างทั่วถึง โดยไม่ควรมีการดำเนินการเฉพาะส่วนงานที่รับผิดชอบหรือเจ้าหน้าที่ของภาครัฐที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายที่ให้โอกาสการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้

๓) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ ภาคประชาชนยังไม่เข้าใจถึงบทบาทของตนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน และบางส่วนขาดองค์ความรู้และทักษะการจัดทำแผน ภาครัฐต้องให้เร่งดำเนินการสร้างความเข้าใจในบทบาทของประชาชน และดำเนินการเสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนให้กับประชาชน และศึกษาแนวทางการทำงานของคณะกรรมการแม่โขง (Mekong River Commission: MRC) เพิ่มเติมเพื่อการจัดทำแผนมีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

๔) ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผน การวิเคราะห์แผนนั้นต้องมีการวิเคราะห์รอบด้าน ทั้งบริบทของประเทศไทย การเปรียบเทียบผลกระทบทั้งต่อไทย และต่อประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนั้น ควรสร้างแรงจูงใจให้ภาคส่วนอื่นๆ นอกเหนือจากภาครัฐได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผน โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

๒) ควรเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

๓) ควรศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

๔) ควรศึกษาการมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน จังหวัดน่าน โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

๕) ควรใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

๖) ควรศึกษาข้อมูลเชิงลึกทั้งจากประชากรของประเทศไทยและประชากรของประเทศเพื่อนบ้านที่เกี่ยวข้อง

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ

โกวิท พวงงาม. **การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : บริษัท
บริการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๓.

คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ก.บ.จ. จังหวัดน่าน. **แผนพัฒนาจังหวัดน่าน พ.ศ.**
๒๕๕๘ – ๒๕๖๑. ม.ป.ท.. ม.ป.พ.

คณาจารย์สำนักพิมพ์เสียงเชียง. **หนังสือบูรณาการแผนใหม่ นวัตกรรมขั้นตรี**. กรุงเทพมหานคร : เสียง
เชียง, ๒๕๕๖.

จักรพันธ์ ปัญจะสุวรรณ. **การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๕.

จินตวีร์ เกษมสุข. **หลักการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท
จำกัด, ๒๕๕๗.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันวิจัยสังคมและสถาบันวิจัย สภาวะแวดล้อม. **โครงการพัฒนาการ**
ดำเนินงานการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

ชัยอนันต์ สมทวนิช. **ประชาสังคมทรรศนะนักคิดในสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน
, ๒๕๓๙.

ชูชัย ศุภวงศ์ และ ยุวดี คาคการณ์ไกล บรรณาธิการ. **ประชาสังคม ทรรศนะนักคิดในสังคมไทย**.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๐.

ชูชาน เอ็ม.ดาร์ลิงตัน เขียน นัยนา นาควัชร แปล. **บวชต้นไม้ การอนุรักษ์ป่าและสิ่งแวดล้อมตาม**
วิถีพุทธ. กรุงเทพมหานคร : หจก ภาพพิมพ์, ๒๕๕๙.

ดำรงศักดิ์ แก้วเพ็ง. **ชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. สงขลา : บริษัท นำศิลป์โฆษณา จำกัด, ๒๕๕๖.

ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน : การตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมี**
ส่วนร่วม. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๑.

_____ . **ทศวรรษ : ตัวชีวิตการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**. กรุงเทพมหานคร : สถาบัน
พระปกเกล้า, ๒๕๕๐.

_____ เอกสารประกอบการศึกษาดูงานของคณะกรรมการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วม
ร่วมของประชาชน วุฒิสภา เรื่อง “การมีส่วนร่วม : แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ”.
กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๑.

ทงนศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ. **หลักการพัฒนาชุมชน**. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๐.

ทวิวงศ์ ศรีบุรี. **สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา. **ปรัชญา ๒๐๑ พุทธศาสน์**. กรุงเทพมหานคร : โอ เอส. พรีนติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๓๘.

ธีรยุทธ บุญมี. **สังคมเข้มแข็ง**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มิ่งมิตร, ๒๕๓๙.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. **การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. เชียงใหม่ : สิริลักษณ์การพิมพ์, ๒๕๔๗.

นิติพล ภูตะโชติ. **พฤติกรรมองค์การ Organizational Behavior**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : บริษัท. ปรีณท์, ๑๙๙๑, ๒๕๕๗

นรินทร์ จงวุฒิเวศย์. **แนวคิดแนวทางการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ร้าไทยเพรส, ๒๕๕๐.

บวรศักดิ์ อวรรณโณ. **รัฐธรรมนูญปัจจุบันกับการปฏิรูปการเมือง**. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๒.

ปกรณ์ ปรียากร. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสการพิมพ์, ๒๕๔๔.

ประวิทย์ ตันตลานุกุล. **พงศาวดารเมืองน่าน ฉบับวัดพระธาตุแช่แห้ง**. หจก.เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์, ๒๕๕๕.

ปรีดี โชติช่วง และคณะ. **การพัฒนาชุมชนและการบริหารงานพัฒนาชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : บริษัท บพิตรการพิมพ์, ๒๕๓๖.

ปัญญา ใช้บางยาง. **ธรรมาธิบาย เล่ม ๑**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรม, ๒๕๔๖.

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา. **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์**. เชียงใหม่ : บริษัท ประชากรธุรกิจ จำกัด, ๒๕๕๘.

พระครูโสภณปริยัติสุธี ศรีบรรดกร ธีรธมโม. **พุทธธรรมกับการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. พะเยา : หจก. โรงพิมพ์เจริญอักษร, ๒๕๕๘.

พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต. **ธรรมบุญชีวิต**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๕๓.

พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต. **พจนานุกรม ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัท เอส. อาร์. พรีนติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๕.

ภรภัทร พิมพ์า และ นุศจี ทวิวงศ์ บรรณาธิการ. **วาระประชาชน การสร้างธรรมาภิบาลด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์ จำกัด, มปป.

มนัส สุวรรณ. **การจัดการสิ่งแวดล้อม : หลักการและแนวคิด**. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๔๙.

ระวี ถาวร บรรณาธิการ. **การติดตามระบบนิเวศอย่างมีส่วนร่วม : บทเรียนปัจจุบันสู่ทิศทางในอนาคต**. ปทุมธานี : บริษัท คูมายเบส จำกัด, ๒๕๔๙.

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. **หลักรัฐศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : บริษัท บพิตรการพิมพ์, ๒๕๕๓.

วันชัย วัฒนศัพท์. **คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. ขอนแก่น : โรงพิมพ์ศิริภรณ์ ออฟเซต, ๒๕๔๗.

ศุภวัณย์ พลายน้อย. **การตอบสนองต่อภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของภาคประชาสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : หจก. วศินการพิมพ์, ๒๕๔๕.

ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์. **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า และ มูลนิธิอาเซีย, ๒๕๕๒.

สุจินต์ ธรรมชาติ. **การวิจัยภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

สนธยา พลศรี. **การพัฒนาความสามารถของบุคคลและกลุ่ม**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์, ๒๕๕๖.

สวัสดี โนนสูง. **ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์, ๒๕๕๓.

สำนักงานกองทุนสิ่งแวดล้อม. **จากต้นน้ำ สู่ปลายน้ำ**. นนทบุรี : บริษัทอัมพรยู ครีเอทีฟ นิว จำกัด, ๒๕๕๖.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๐.

สิน พันธุ์พินิจ. **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗.

สุภาพ ธีรศาสตร์. **ISO ๑๔๐๐๐ มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพมหานคร : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี ไทย - ญี่ปุ่น, ๒๕๔๒.

สุรพล พยอมแย้ม. **จิตวิทยาในงานชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กาญจนบุรี : บริษัท ส เจริญการพิมพ์, ๒๕๕๖.

เสรี พงศ์พิศ. **ยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่น**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๕๒.

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก. **การบริหารโรงเรียนเป็นฐานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บุ๊คพ้อยท์, ๒๕๔๒.

อเนก เหล่าธรรมทัศน์. **ขบวนการประชาสังคมไทย : ความเคลื่อนไหวภาคพลเมือง**. กรุงเทพมหานคร : โครงการวิจัยและพัฒนาประชาสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒.

อรทัย ก๊กผล และฉัตรระวี ปรีสุทธิญาณ. **บันทึกเรื่องเด่นรางวัลพระปกเกล้า ๕๒ ด้านความโปร่งใส และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๓.

อรุณี เวียงแสง และคณะ. **การติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพมหานคร : พิษณุไทย ออฟเซต, ๒๕๔๘.

อัมพร อารักษ์ภรณ์ บรรณาธิการ. **การบริหารปกครองสาธารณะ Public Governance การบริหารรัฐกิจในศตวรรษที่ ๒๑**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๖.

อำนาจ เจริญศิลป์. **การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๓.

(๒) วิทยานิพนธ์/รายงานการวิจัย :

กาญจนา คำจตุ. "การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร". **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

โกวิทย์ พวงงาม. "ประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน". **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มิสเตอร์ก๊อปปี, ๒๕๕๑.

ไกรสร เฟื่องสกุล และคณะ. "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ". **รายงานวิจัย**. กรมทรัพยากรน้ำ : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๑.

ณัฐจารี พิชัยณรงค์, รศ.ดร. และคณะ. "การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างสุขภาพในชุมชนโดยใช้ประชาคมสุขภาพในการจัดการสุขภาพภาคประชาชน : กรณีศึกษาตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม". **รายงานการวิจัย**,ทุนสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๐.

ณัชพงศ์ จันจุฬา. "โครงการวิจัยการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการลุ่มน้ำสายบุรี กรณีศึกษา : การจัดการน้ำแบบรัฐและแบบชาวบ้าน ในพื้นที่ตำบลกาเยาะมาตี อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส". **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๒.

ทวีศิลป์ กลุณภาค. "การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนชุมชนเพื่อการบูรณาการสู่การวางแผนพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา". **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๕๐.

บุญเพ็ง วงค์หน่อบุญธรรม. "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้: กรณีศึกษา ประชาชนในเมืองไชยธานี ไนนครหลวงเวียงจันทน์". **การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐.

พระครูชัยพัชรสถิต (พรชัย สวาทะนันท์). "รูปแบบการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในศาสนสถานเพื่อการเรียนรู้ธรรมะ : กรณีศึกษาวัดราชพฤกษ์ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์". **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, ๒๕๕๗.

พระครูใบฎีกาสุรพล อาสโณ แยมชุม. "การพัฒนารูปแบบงานสาธารณสงเคราะห์ตามกระบวนการทัศน์วิถีพุทธ". **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

ราชิน ตันตรานนท์. "การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่". **การค้นคว้าอิสระ สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๔.

- วารุณี ศุภบัณฑิต. “แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับสถานศึกษาจังหวัดนครนายก : การวิเคราะห์เชิงสังคมวิทยา”. **ดัชนีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**(บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘).
- วาริณ วังชัย. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเพชรบุรี”. **วิทยานิพนธ์พัฒนชุมชนมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕.
- วิเชียร รุจิธารกุล. “บทบาทและกลไกของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของไทย”. **ดัชนีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๗.
- สุชุมาลย์ ประสมศักดิ์.รศ. “กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- สุพิชัย คิริรักษ์. “รูปแบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธจริยธรรมาภิบาลของเทศบาลในเขตภาคกลางตอนบน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.
- สุวัฒน์ อินทรประไพ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำป่าสัก”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- อภิรักษ์ สิงห์กฤตยา. “การประยุกต์ใช้กระบวนการทัศน์และกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพตามแนวพระพุทธศาสนา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- เอกวิทย์ นวเศรษฐ. “การศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนโพมโสมและชุมชนทรัพย์สินพัฒนา. การค้นคว้าอิสระ การวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม”. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๔.
- สุธาวลัย เสถียรไทย และคณะ. “การศึกษาบทบาททางด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อเตรียมความพร้อมในการเจรจาเขตการค้าเสรีไทย-สหรัฐอเมริกา กรณีศึกษา : ภาคบริการด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม”. **รายงานการวิจัย .สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม**, ๒๕๕๐.

(๓) บทความ :

- ปัทมา สุปกาปิง. “การมีส่วนร่วมของประชาชนชาวไทยในรอบทศวรรษที่ผ่านมา : สภาพปัญหาและความท้าทายในอนาคต”. **บทความ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๑.

(๔) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

ความสำคัญและผลกระทบของทรัพยากรธรรมชาติ. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล :

http://www.rmuti.ac.th/user/thanyaphak/Web%20EMR/Web%20IS%20Environment%20gr.3/page3_tem.htm. [๑ เมษายน ๒๕๕๙]

บริษัท ป.ต.ท. จำกัด มหาชน. **รางวัลลูกโลกสีเขียว ครั้งที่ ๒ ปี พ.ศ.๒๕๔๓**. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล :

<http://pttinternet.pttplc.com/greenglobe/2543/community-03.html>. [๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๙]

สารานุกรมไทยฉบับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. **“ความสำคัญของ**

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล :

<http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=21&chap=8&page=t21-8-infodetail02.html>. [๑ เมษายน ๒๕๕๙].

สารานุกรมไทยฉบับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. **“ความสำคัญของ**

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล :

<http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=19&chap=1&page=t19-1-infodetail02.html>. [๑ เมษายน ๒๕๕๙].

ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติ. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : http://local.environnet.in.th/formal_data2.php?id=71. [๒ เมษายน ๒๕๕๙].

รางวัลลูกโลกสีเขียว. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <http://pttinternet.pttplc.com/greenglobe/2547/personal-06.html>. [๑ เมษายน ๒๕๕๙].

๒. ภาษาอังกฤษ

Cohen. J.M. and Uphoff. **The Cornell Rural Development Participation Project.** Rural Development Review, 1984.

Davis Keith. **Human Behavior of World-Man Relations and Organization Behavior.** New York : Mc Graw –Hill Book Co, 1972.

Erwin. Williams. **Participation Management : Concept. Theory and Implementation.** Atlanta, Ga : Georgia State University Press, 1976.

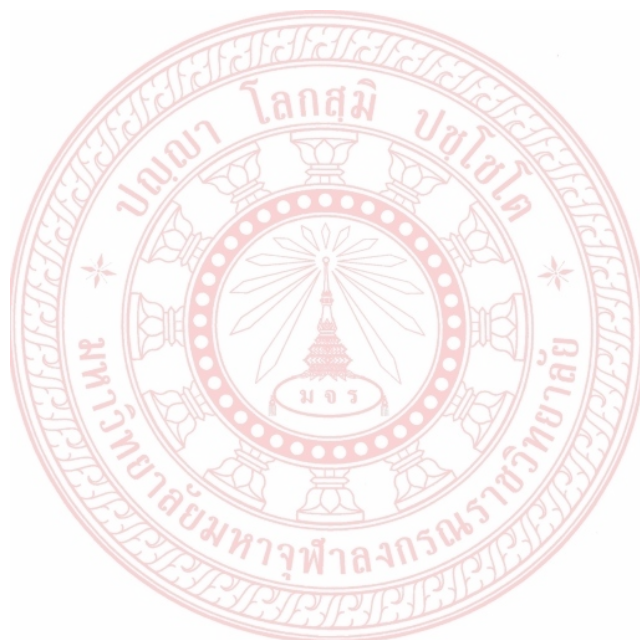
Helene Heyd and Andreas Neef. **International Food policy Research Institute** 2033 K Street. N.W.Washington. D.C. 2006 U.S.A. December 2004.

Koontz & others. **Essential of management.** New York : Mc Graw-Hill, 1986.

Putti Joseph M. **Management : A Functional.** Singapore : Mc Graw-Hill, 1987.

White. Alastair T. **The community A Discussion of the Agreement Community Participation.** Current issue and Lesson Learned. USA. : The United Nations Childrens Fund, 1982.

- Chapin. F.S. **Social participation and social intelligence 3rded.** New York : Longman, 1997.
- Cohen. J.M.& Uphooff. N.T. **Rural development participation : Concept and measures for project design implementation and evolution rural development committee center for international studies.** New York : Longman, 1977
- David. K. and Newstrom. W. **Human Behavior At Work.** 8 th edition. New York : McGraw – Hill, 1989.
- Davis Keith. **Human Behavior of World-Man Relations and Organization Behavior.** New York : Mc Graw –Hill Book Co.Ltd., 1972.
- WHO and UNICEF. **Report of The International Conference on Primary Health Care.** NewYork : N.P.Press, 1978.

**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขต
เศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน**
**People participation on Border economic Development Plan
of Nan province**

ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล^๑

Dr. Theeratas Rojkitjakul

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ ๑.เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ๒.เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน และ ๓.เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๘ คน ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ และการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๖๒ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรที่มีชื่อปรากฏอยู่ในทะเบียนราษฎรของจังหวัดน่าน มีจำนวน ๔๗๙,๕๑๘ คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple random sampling) ตามตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านนั้น ในภาพรวมภาคประชาชนและภาคเอกชนยังไม่ค่อยมีโอกาสในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ของจังหวัดน่าน ไม่ว่าจะเป็น ๑) ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ซึ่งมาจากการที่ประชาชนไม่ทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนดังกล่าว ๒) ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เนื่องจากภาครัฐยังขาดการกระตุ้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ๓) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ซึ่งรัฐบาลยังขาดนโยบายในการส่งเสริมให้ประชาชนและหน่วยงานอื่นๆ ได้เข้าใจในเนื้อหาเกี่ยวกับจัดทำแผน ภาครัฐขาดการสื่อสารให้ประชาชนทราบปัญหา และ ๔) ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ซึ่ง

^๑ ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบตั้งแต่ต้นจนจบอย่างเปิดเผยจนครบทุกภาคส่วน และยังไม่มีคณะทำงานระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัด ที่มีสัดส่วนของภาคประชาสังคม

๒. การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน นั้น ปรากฏว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ของจังหวัดน่านนั้น ด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล อยู่ในระดับ การมีส่วนร่วมน้อย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๓๒ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๙๐ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๑๔ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๙๕ ส่วนด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วม น้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนืออยู่ในระดับ การมีส่วนร่วมน้อย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๐๐ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๑.๐๒

๓. แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ของ จังหวัดน่าน ในแต่ละด้านทั้งผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลัก ได้เสนอแนวทางไว้ในแต่ละ ด้าน ดังนี้ ๑) แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจภาคเหนือของจังหวัดน่าน ด้าน การให้ข้อมูล ได้เสนอให้ ภาครัฐควรเปิดโอกาสให้ประชาชน และหน่วยงานทุกภาคส่วนได้มีโอกาสแสดง ความเห็นในการให้ข้อมูลที่หลากหลายช่องทาง มากยิ่งขึ้น ๒) ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความเห็น ได้ เสนอให้ รัฐบาลหรือหน่วยงานราชการต้องพยายามสร้างเครือข่ายการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาแผน เศรษฐกิจเพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำแผนพัฒนาเขต เศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ของจังหวัดน่าน ๓) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ ชายแดนภาคเหนือของจังหวัดน่าน ได้เสนอให้ ผู้จัดทำแผนควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปรับรู้ในทุกๆ ขั้นตอน นอกจากนั้นควรมีการติดตามประเมินผลของแผนฯ เพื่อนำไปประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายทราบ โดย สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ๔) ด้านการมี ส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือของจังหวัดน่าน ได้เสนอให้ ภาครัฐ ควรส่งเสริมงบประมาณในการสัมมนาเกี่ยวกับแผน การจัดทำแผน วิเคราะห์แผน การติดตามผลการ ดำเนินงานตามแผนอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง รวมทั้งทำประชาพิจารณ์หรือสร้างกิจกรรมให้คนในชุมชน หรือท้องถิ่นในจังหวัดได้เข้ามามีส่วนร่วม

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน, จังหวัดน่าน

ABSTRACT

The objectives of this research are ๑. To study problems in making in Border economic Development Plan of Nan province. ๒. To analyze the participation making in Border economic Development Plan of Nan province. ๓. To suggest the participation guideline in making on Border economic Development Plan of Nan province.

The methodology of this research is mixed method which consists of qualitative research and quantitative research. The qualitative research: collect data from ๑๘ key informants by the in-depth structured interview and analyze data by descriptive method. The quantitative research: use questionnaire which reliability is ๐.๙๖๒ to collect data. The sample was selected from the population whose name was listed in the Civil Registration. Population size is ๔๗๙,๕๑๘. Sample selection was done by using simple random sampling and Taro Yamane formular. Sample size is ๔๐๐. Data analysis was done by using descriptive statistics which are frequency, percentage, mean and standard deviation.

The result of the research was found that:

๑. The problems in making Border economic Development Plan of Nan province is the lack of public participation spectrum in the following aspects ๑) To inform: lack of awareness about the Border economic Development Plan ๒) To consult: lack of motivation people to participate in giving opinion ๓) To involve: no policy and communication from the government sector to enhance the awareness in Border economic Development Plan. ๔) To collaborate: lack of participation in data comparative and analysis from each sectors. The provincial working group is not available.

๒. The result of participation analysis in making Border economic Development Plan of Nan province was found that the aspects of public participation spectrum from the most participation level to the lest participation level are as the following: To inform mean=๒.๓๒, S.D.=๐.๙๐, To collaborate mean=๒.๑๔, S.D.=๐.๙๕, To involve mean=๒.๐๐, S.D.=๑.๐๒.

๓. The participation guideline in making Border economic Development Plan from the respondents and key informants are shown as the following: ๑) To inform: the governmental sector should give opportunity and the various ways to people and other sectors to express opinion. ๒) To consult: the governmental sector should make a connection for working on Border economic Development Plan to get more useful opinion for work. ๓) To involve: the suggestion is to give opportunity to people to aware each steps. Moreover, monitoring and evaluation should be performed. Motivate people to participate in working on Border economic Development Plan continuously. ๔) To collaborate: the suggestion about plan analysis is that the government should properly and continuously support budget for seminar about Border economic Development

Plan, Border economic Development Plan analysis, monitoring and evaluation, including public hearing or community activities for local people to join.

Keywords : Participation, Border economic Development Plan, Nan Province

๑. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ประเทศไทยมีการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ใกล้เคียงกับการพัฒนาในลักษณะของเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้แก่ พื้นที่ในโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกหรืออีสต์เทิร์นซีบอร์ด (Eastern Seaboard Development Program) ซึ่งเริ่มต้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ครอบคลุมพื้นที่การพัฒนาระยะแรก ๓ จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทราที่รัฐบาลในสมัยนั้นนโยบายให้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจเฉพาะขึ้นมาเพื่อเร่งรัดการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ การค้า อุตสาหกรรม และเทคโนโลยี โดยเป้าหมายสูงสุด คือ ต้องการให้พื้นที่นี้เป็นแกนหลักของการพัฒนาประเทศที่เป็นประตูเปิดเชื่อมโยงการพัฒนา (Gateway) ไปสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือพร้อมกับเชื่อมเส้นทางการค้าสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์และเป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่ทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งของโลก^๒

น่านเป็นชื่อจังหวัดหนึ่งในประเทศไทย อยู่ทางภาคเหนือ มีชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประมาณ ๒๗๗ กิโลเมตร และติดกับจังหวัดแพร่ จังหวัดพะเยา และจังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งชายแดนดังกล่าวมีจุดผ่านแดนสากล ๑ จุด คือ ด่านบ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ด้านตรงข้ามของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว คือ บ้านน้ำเงิน เมืองเงิน แขวงไชยบุรี (ด้านสากล) และจุดผ่อนปรนด่านบ้านใหม่ชนแดน อำเภอสองแคว และบ้านห้วยสะแตง อ.ทุ่งช้าง กับเมืองเชียงฮ่อน^๓

การพัฒนา “ความเป็นเมืองชายแดน” ไปสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จะเป็นการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่ สร้างประโยชน์จากความเชื่อมโยงกับฐานการผลิตหลักของประเทศภาคและประเทศในภูมิภาค ดึงดูดการลงทุนจากในและต่างประเทศ และตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศในภาพรวม ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน เพื่อทราบถึงปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ รวมทั้งเพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับบริบททางสังคมของจังหวัดน่าน เป็นต้นแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ และพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

^๒ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, คู่มือการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, ๒๕๕๘), หน้า ๒.

^๓ คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) จังหวัดน่าน, แผนพัฒนาจังหวัดน่าน พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๑, (เอกสารอัดสำเนา), หน้า ๒๐.

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๒.๑ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน
- ๒.๒ เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน
- ๒.๓ เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

๓. ทฤษฎีและแนวคิดและงานวิจัยที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ๑) แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม ๒) แนวคิดเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจชายแดนของไทย ๓) แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงชายแดน ๔) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผน ๕) ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดน่าน ๖) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๔. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เชิงปริมาณ ประชากร (Population) ได้แก่ ประชากรที่มีชื่อปรากฏอยู่ในทะเบียนราษฎรของจังหวัดน่าน มีจำนวน ๔๗๙,๕๑๘ คน (ข้อมูล พ.ศ. ๒๕๕๘ จากสำนักงานสถิติจังหวัดน่าน) โดยแยกเป็นภาคีรัฐ ส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจ/เอกชน ภาคประชาคม และภาคประชาชน กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ภาคีรัฐ ส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจ/เอกชน ภาคประชาคม และภาคประชาชนตามตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ คน

เชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๘ ท่าน ประกอบด้วย ๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด ๒) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ๓) ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน ๔) ผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน ๕) นายอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน ๖) นายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองน่าน ๗) ปลัดเทศบาลเมืองน่าน ๘) ประธานหอการค้าจังหวัดน่าน ๙) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโก๋น ๑๐) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโก๋น ๑๑) ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดน่าน ๑๒) นายด่านศุลกากรทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ๑๓) โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดน่าน ๑๔) คลังจังหวัดน่าน ๑๕) หัวหน้ากลุ่มงานและบริหารงานคลัง ๓ จังหวัดน่าน ๑๖) ประธานชมรมพ่อค้าบ้าน ๑๗) นักวิชาการพาณิชย์ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดน่าน และ ๑๘) ประธานมูลนิธิอีกเมืองน่าน

๕. ระเบียบวิธีวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) เป็นการผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

๕.๑ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น ๔ ตอน ดังนี้ คือ ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามซึ่งเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ ชุด

๕.๒ เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบมีโครงสร้าง (Structure In-depth Interview) เพื่อเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน ๑๘ ชุด

๖. การวิเคราะห์ข้อมูล

๖.๑ คณะผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ผ่านโปรแกรม ประเมินผลสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย (SPSS for windows) ประมวลผล ซึ่งเป็นการใช้สถิติการวิเคราะห์ คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

๖.๒ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาโดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ ๑) ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา ๒) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อมูลเชิงคุณภาพได้นำมาวิเคราะห์ เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี และ ๓) การสร้างบทสรุปและการพิสูจน์บทสรุป เป็นการนำแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยต่างๆ ทางวิชาการ มาสร้างเป็นบทสรุปร่วมกับข้อมูลที่เชื่อถือได้อีกครั้งหนึ่ง

๗. องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน” สามารถนำมาสังเคราะห์แสดงเป็นองค์ความรู้ได้ ดังนี้

กิจ

ชายแดนภาคเหนือของจังหวัดน่าน วิเคราะห์ ๔ ด้าน คือ ๑) จุดแข็ง (Strengths) ๒) จุดอ่อน (Weaknesses) ๓) โอกาส (Opportunities) และ ๔) อุปสรรค (Threats) ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

๑. จุดแข็ง (Strengths) จุดแข็งของการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่านของจังหวัดน่าน ซึ่งเป็นปัจจัยภายใน อันได้แก่ ภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน นั้น ประการหนึ่งที่สำคัญ คือ บุคลากรภาครัฐมีความรู้

ความสามารถในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดน่าน^๔ ซึ่งเป็นไปตามภาระหน้าที่ที่ส่วนภาครัฐกำหนดขึ้นตามสายบังคับบัญชาขององค์กรภาครัฐ นอกจากนั้นจังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ชายแดนติดกับ สปป.ลาว สามารถเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ GMS เพื่อการค้าการลงทุนชายแดน^๕ โดยผู้ประกอบการเองมีความเข้มแข็งและพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง^๖ ประชาชนให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมาก^๗ มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย อุทยานแห่งชาติมีจำนวนมากเหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยว^๘

๒. จุดอ่อน (Weaknesses) จุดอ่อนของการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่านของจังหวัดน่าน ซึ่งเป็นปัจจัยภายใน อันได้แก่ ขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร และสื่อสารร่วมกันของภาครัฐและประชาชน^๙ ทำให้ประชาชน เอกชน และประชาสังคมไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัด จึงไม่เข้ามามีส่วนร่วมหรือแสดงบทบาทอันเกี่ยวกับการจัดทำแผนฯ^{๑๐} และประการที่สำคัญที่ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหรือวิเคราะห์แผนนั้นเป็นผลมาจากการที่ประชาชนไม่เข้าใจในกระบวนการจัดทำแผนและการวิเคราะห์แผน^{๑๑} ทำให้การจัดทำแผนและวิเคราะห์แผนส่วนมากจะดำเนินการโดยผู้ที่ดูแลเกี่ยวกับการจัดทำแผนที่เป็นเจ้าหน้าที่ของภาครัฐมากกว่าภาคส่วนอื่นๆ^{๑๒}

๓. โอกาส (Opportunities) โอกาสของการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่านของจังหวัดน่าน ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก อันได้แก่ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจ^{๑๓} นอกจากนั้นภาครัฐ(ส่วนกลาง) ยังให้การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ^{๑๔} ซึ่งส่งผลให้การดำเนินการต่างๆเกี่ยวกับการจัดทำแผนจำเป็นต้องให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามบทบาทและหน้าที่ที่ภาคส่วนอื่นๆสามารถเข้ามามีบทบาทได้ เช่น ทุกภาคส่วนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ประเมินการดำเนินงาน และวิเคราะห์แผน ได้อย่างเปิดเผย^{๑๕}

^๔ สัมภาษณ์ นายไพศาล วิมลรัตน์, ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^๕ สัมภาษณ์ นายสมเกียรติ พยงค์ศักดิ์, รักษาการนายด่านศุลกากรทุ่งช้าง, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^๖ สัมภาษณ์ นายสมบัติ ชินสุขเสริม, ประธานหอการค้าจังหวัดน่าน, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^๗ สัมภาษณ์ นายวิทยา จงประสาธน์สุข, ประธานชมรมพ่อค้าบ้าน, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^๘ สัมภาษณ์ นายณัฐพล จำเป่งตา, ปลัดอำเภอเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดน่าน, ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๑.

^๙ สัมภาษณ์ นายदनัย คฤหานนท์, ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๐} สัมภาษณ์ นางวิไลวรรณ บุตาสา, ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนา อบจ. น่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายชูศิลป์ สารรัตน์, ประธานมูลนิธิอีกเมืองน่าน, ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๒} สัมภาษณ์ นายอาทิตย์ บุญคง, ปลัดเทศบาลเมืองน่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๓} สัมภาษณ์ นายदनัย คฤหานนท์, ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายสุพล เขียวสุตร, นายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองน่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๕} สัมภาษณ์ นายไพศาล วิมลรัตน์, ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

๔. อุปสรรค (Threats) อุปสรรคของการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่านของจังหวัดน่าน ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก อันได้แก่ ประชาชนไม่มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่ภาครัฐไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ภาคส่วนอื่นได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจที่ชัดเจนและหลากหลาย ^{๑๖} อาทิ เช่น ประชาสัมพันธ์ผ่าน Line Facebook หรือเว็บไซต์ของหน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัด เป็นต้น ^{๑๗} นอกจากนั้นภาครัฐดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ ไม่ต่อเนื่อง ^{๑๘} ในบางกรณีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจริงในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องต้องประสบกับปัญหาปัญหาในเรื่องของผังเมือง ^{๑๙} และกฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่มีความยืดหยุ่นทำให้การดำเนินการบางอย่างไม่สามารถดำเนินการได้ ^{๒๐}

ส่วนแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ ชายแดนภาคเหนือของจังหวัดน่าน ๔ ด้าน คือ ๑) การมีส่วนร่วมให้ข้อมูล ๒) การมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น ๓) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ และ ๔) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมให้ข้อมูล อันได้แก่ ควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับแผนและให้ประชาชน หน่วยงานทุกภาคส่วนได้มีโอกาสให้ข้อมูล ^{๒๑} และสอบถามและเชิญชวนผู้ประกอบการในพื้นที่ เช่น ร้านค้า ตลาด ^{๒๒}

๒. การมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น อันได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชน และหน่วยงานทุกภาคส่วนได้มีโอกาสแสดงความเห็นในหลากหลายช่องทาง ^{๒๓} นอกจากนั้นควรมีการทำประชาพิจารณ์อย่างต่อเนื่อง ^{๒๔}

๓. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ อันได้แก่ ภาครัฐส่งเสริมงบประมาณในการสัมมนาเกี่ยวกับแผน การจัดทำแผน อย่างเพียงพอและต่อเนื่อง ^{๒๕} นอกจากนั้นควรสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ^{๒๖}

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายดุสิต สุนทร, หัวหน้ากลุ่มงานและบริหารงานคลัง, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายนรินทร์ เหล่าอารยะ นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดน่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายอนุพงษ์ บุญเจือ, นักวิชาการคลังชำนาญการ, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๑๙} สัมภาษณ์ นางสาวสาวดี ศรีอรุณ นักผังเมืองชำนาญการ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดน่าน, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๒๐} สัมภาษณ์ นายสมเกียรติ พยุงศักดิ์, รักษาการนายด่านศุลกากรทุ่งช้าง, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๒๑} สัมภาษณ์ นายดนัย คลุหนานนท์, ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๒๒} สัมภาษณ์ นางสาวพิมพ์จันทร์ พรหมยศ, นักวิชาการพาณิชย์ สำนักงานพาณิชย์ จังหวัดน่าน, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายราเชนทร์ ศรีชัย, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลห้วยโก๋น จ.น่าน, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๒๔} สัมภาษณ์ นายสมบัติ ชินสุขเสริม, ประธานหอการค้าจังหวัดน่าน, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

๔. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ อันได้แก่ ควรเปิดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ในการวิเคราะห์แผน^{๒๗} นอกจากนั้นต้องสร้างเครือข่ายขององค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนอย่างต่อเนื่อง^{๒๘}

๔. สรุปผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน” สรุปตามประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

จากวัตถุประสงค์ข้อ ๑ ที่ว่า “เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน”

๑) ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ประชาชนไม่ร่วมให้ข้อมูล ดังนั้นบุคคลกรภาครัฐที่มีความรู้ต้องมาให้ความรู้กับประชาชนเพื่อเป็นการลดช่องว่างระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนและเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการในบางเรื่อง

๒) ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความเห็น ภาครัฐยังประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นไม่ทั่วถึง ควรกระตุ้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนน่านพร้อมทั้งสร้างความเข้าใจร่วมกัน

๓) ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน รัฐบาลยังขาดนโยบายในการส่งเสริมให้ประชาชนและหน่วยงานอื่นๆ ได้เข้าใจในเนื้อหาเกี่ยวกับจัดทำ และการจัดทำแผนไม่ต่อเนื่อง

๔) ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบตั้งแต่ต้นจนจบอย่างเปิดเผยและครบทุกภาคส่วน

จากวัตถุประสงค์ข้อ ๒ “เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน”

^{๒๕} สัมภาษณ์ นายสำราญ อินทะนะ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๒๖} สัมภาษณ์ นายวิทยา จงประสาธน์สุข, ประธานชมรมพ่อค่าน่าน, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๒๗} สัมภาษณ์ นายรินทร์ เหล่าอารยะ, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

^{๒๘} สัมภาษณ์ นางวิไลวรรณ บุตาสา, ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนา องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

๑) การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน จังหวัดน่าน ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นเป็นเพราะเกิดปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับแผนให้ประชาชนได้ทราบถึงข้อมูล

๒) การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน จังหวัดน่าน ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ภาครัฐควรกระตุ้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นระหว่างภาครัฐและส่วนอื่นๆ

๓) การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน จังหวัดน่าน ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ประชาชนขาดโอกาสมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดน่าน เนื่องจากการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดน่านจะขึ้นอยู่กับหน่วยงานต้นสังกัดเพียงอย่างเดียว

๔) การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน จังหวัดน่าน ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ขณะนี้ยังไม่มีคณะทำงานระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ที่มีสัดส่วนของภาคประชาสังคม และนักวิชาการเข้าร่วมเพื่อยกร่าง ทบทวน ปรับปรุงร่างแผนฯ ที่ให้มีการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนอย่างทั่วถึง

จากวัตถุประสงค์ข้อ ๓ ที่ว่า “เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจภาคเหนือของจังหวัดน่าน”

แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจภาคเหนือของจังหวัดน่าน ได้ข้อสรุปว่า ส่วนใหญ่เสนอแนวทางการเปิดโอกาสให้ประชาชน รวมถึงหน่วยงานทุกภาคส่วนได้มีโอกาสแสดงให้ข้อมูล แสดงความเห็น จัดทำ และวิเคราะห์แผนดังกล่าว ช่องทางที่หลากหลาย และเริ่มประชาสัมพันธ์และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ เช่น การติดตามประเมินผลของแผนฯ เพื่อนำไปประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายทราบ การจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับแผนพัฒนาดังกล่าว อย่างสม่ำเสมอ และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องสอบถามและเชิญชวนผู้ประกอบการในพื้นที่ เช่น ร้านค้า ตลาด ให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนั้นรัฐบาลหรือหน่วยงานราชการต้องพยายามสร้างเครือข่ายการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาแผนเศรษฐกิจให้มีเครือข่ายที่มั่นคง

๙. เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

โกวิท พวงงาม. **การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : บริษัท บพิธการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๓.

คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ก.บ.จ. จังหวัดน่าน. **แผนพัฒนาจังหวัดน่าน พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๑**. ม.ป.ท.. ม.ป.พ.

ชูชัย ศุภวงศ์ และ ยุติ คาคการณ์ไกล บรรณาธิการ. **ประชาสังคม ทรรศนะนักคิดในสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๐.

ชูชาน เอ็ม.ดาร์ลิงตัน เขียน นัยนา นาควัชระ แปล. **บวชต้นไม้ การอนุรักษ์ป่าและสิ่งแวดล้อมตามวิถีพุทธ**. กรุงเทพมหานคร : หจก ภาพพิมพ์, ๒๕๕๙.

ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน : การตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม**. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๑.

ทงศักดิ์ คุ่มไชนะ. **หลักการพัฒนาชุมชน**. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๐.

ธีรยุทธ บุญมี. **สังคมเข้มแข็ง**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มิ่งมิตร, ๒๕๓๙.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. **การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. เชียงใหม่ : สิริลักษณ์การพิมพ์, ๒๕๔๗.

ปรีดี โชติช่วง และคณะ. **การพัฒนาชุมชนและการบริหารงานพัฒนาชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : บริษัท บพิธการพิมพ์, ๒๕๓๖.

ปัญญา ใช้บางยาง. **ธรรมาธิบาย เล่ม ๑**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรม, ๒๕๔๖.

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ. **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์**. เชียงใหม่ : บริษัท ประชากรธุรกิจ จำกัด, ๒๕๕๘.

ระวี ถาวร บรรณาธิการ. **การติดตามระบบนิเวศอย่างมีส่วนร่วม : บทเรียนปัจจุบันสู่ทิศทางในอนาคต**. ปทุมธานี : บริษัท ดุมาเบส จำกัด, ๒๕๔๙

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. **หลักรัฐศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : บริษัท บพิธการพิมพ์, ๒๕๕๓.

วันชัย วัฒนศัพท์. **คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. ขอนแก่น : โรงพิมพ์ศิริภัณฑ์ ออฟเซต, ๒๕๔๗.

ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์. **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า และ มูลนิธิอาเซียน, ๒๕๕๒.

สุรพล พยอมแย้ม. **จิตวิทยาในงานชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กาญจนบุรี : บริษัท ส เจริญการพิมพ์, ๒๕๕๖.

เสรี พงศ์พิศ. **ยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่น**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๕๒.

อรุณี เวียงแสง และคณะ. **การติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพมหานคร : พิษณุ ไทยออฟเซต, ๒๕๔๘.

๒. ภาษาอังกฤษ

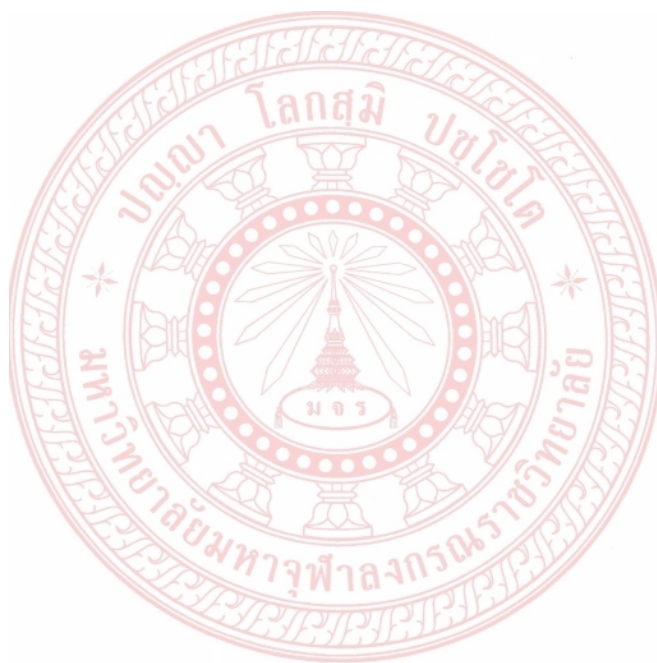
Cohen. J.M. and Uphoff. **The Cornell Rural Development Participation Project.** Rural Development Review, 1984.

Erwin. Williams. **Participation Management : Concept. Theory and Implementation.** At lanta. Ga : Georgia State University Press, 1976.

Koontz & others. **Essential of management.** New York : Mc Graw-Hill, 1986.

David. K. and Newstrom. W. **Human Behavior At Work.** 8 th edition. New York : McGraw – Hill, 1989.

WHO and UNICEF. **Report of The International Conference on Primary Health Care.** NewYork : N.P.Press, 1978.

ภาคผนวก ข.
กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑. กิจกรรมด้านการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา

๑.๑ สามารถนำกระบวนการศึกษาวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น ๆ ทั้งในระดับ ปริญญาตรีและปริญญาโทของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑.๒ สามารถนำผลการศึกษาไปวิเคราะห์ร่วมกับนักวิชาการ เจ้าหน้าที่ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยตรงกับการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ของจังหวัดน่าน

๒. กิจกรรมด้านการพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ของจังหวัดน่าน

๒.๑ สามารถพัฒนาและต่อยอดกิจกรรมการมีส่วนร่วมต่างๆเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ของจังหวัดน่าน

๒.๒ สามารถพัฒนาการจัดการพื้นที่ที่เป็นจุดสำคัญของการเป็นเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ของจังหวัดน่าน ให้มีความอย่างยั่งยืน

๒.๓ ประชาชนและส่วนงานอื่นๆ ได้มีบทบาทในการร่วมจัดทำแผน นำไปสู่การดำเนินการที่ถูกต้องและได้ผลลัพธ์ที่ตอบสนองต่อบริบทของพื้นที่อย่างแท้จริง

๓. กิจกรรมด้านวิชาการ

๓.๑ สามารถจัดสัมมนาวิชาการโดยการนำเสนอเนื้อหาที่ได้จากการศึกษาที่ได้เก็บรวบรวมได้เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะชนให้ได้ทราบข้อมูลและแนวทางการดำเนินการจัดทำแผนที่ถูกต้อง

๓.๒ สามารถนำองค์ความรู้ไปต่อยอดในการพัฒนาในเขตพื้นที่อื่นๆ ได้อย่างถูกต้องตามบริบทของแต่ละพื้นที่

ภาคผนวก ค.
ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้
และกิจกรรมที่ได้ดำเนินการมาและผลที่ได้รับของโครงการ

**ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้
และกิจกรรมที่ได้ดำเนินการมาและผลที่ได้รับของโครงการ**

กิจกรรม	ผลที่ได้รับ	บรรลุ วัตถุประสงค์	ทำให้
คณะผู้วิจัยดำเนินการศึกษา ปัญหา อุปสรรคในการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ ชายแดนของจังหวัดน่านในอดีต และปัจจุบัน	ทราบถึงปัญหา อุปสรรคใน การจัดทำแผนพัฒนาเขต เศรษฐกิจชายแดนของ จังหวัดน่านในอดีตและ ปัจจุบัน	ข้อที่ ๑	ทำให้สามารถวาง แผนการ ดำเนินงานสำรวจ และเก็บรวบรวม ปัญหา อุปสรรคใน การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนา เขตเศรษฐกิจ ชายแดนของ จังหวัดน่านในอดีต และปัจจุบันได้ อย่างครบถ้วน
คณะผู้วิจัยดำเนินการศึกษา ข้อมูลการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ ชายแดนของจังหวัดน่านในอดีต และปัจจุบัน	ทราบถึงการมีส่วนร่วมใน การจัดทำแผนพัฒนาเขต เศรษฐกิจชายแดนของ จังหวัดน่านในอดีตและ ปัจจุบัน	ข้อที่ ๒	ทำให้สามารถวาง แผนการ ดำเนินงานสำรวจ และเก็บรวบรวม ข้อมูลการมีส่วน ร่วมของประชาชน ในการจัดทำ แผนพัฒนาเขต เศรษฐกิจชายแดน ของจังหวัดน่านใน อดีตและปัจจุบัน ได้อย่างครบถ้วน
คณะผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ เชิงลึก (In-depth Interviews) สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง	คณะผู้วิจัยทราบถึงขอบเขต ของการศึกษาโดยมีประเด็น ที่สำคัญ คือ ปัญหาอุปสรรค	ข้อที่ ๑-๓	ทำให้สามารถวาง แผนการจัดกลุ่ม การวิเคราะห์

กิจกรรม	ผลที่ได้รับ	บรรลु วัตถุประสงค์	ทำให้
	ในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน, การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน และ แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน โดยดำเนินการจดบันทึก (Field Note) และบันทึกเสียงโดยใช้แท็บบันทึกเสียง		ข้อมูลได้
คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสอบถาม จากองค์ประกอบทั้งหมดที่กำหนดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน	สามารถวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสอบถาม จากองค์ประกอบทั้งหมดที่กำหนดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านได้อย่างถูกต้อง	ข้อที่ ๑ – ๓	ทำให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยได้อย่างถูกต้องและครอบคลุม
คณะผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มและการสอบถามเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน	การจัดทำรายงานและนำเสนอผลการวิจัยที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยได้	ข้อที่ ๑-๓	ได้รายงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อแวดวงการวิชาการ ตลอดจนยังเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชน และประชาชน ในจังหวัดน่าน

ภาคผนวก ง
เครื่องมือวิจัย แบบสอบถาม / แบบสัมภาษณ์/หนังสือเชิญต่างๆ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เรื่อง : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขต
เศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน
People participation on Border economic Development Plan
of Nan province

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน” ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับงบประมาณจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยแบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น ๔ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Question) ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

ผลจากข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ หวังโดยมั่นใจว่าจะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างดี คำตอบของท่านจะเป็นความลับ และจะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่าน คณะวิจัยขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล
 อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
 หัวหน้าโครงการวิจัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ทำงาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความหรือเติมข้อความต่อไปนี้ให้สมบูรณ์ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ

☐ ชาย☐ หญิง

๒. อายุ

☐ ต่ำกว่า ๑๘ ปี☐ ๑๘ - ๒๗ ปี☐ ๒๘ - ๓๗ ปี☐ ๓๘ - ๔๗ ปี☐ ๔๘ - ๖๐ ปี☐ ๖๑ ปี ขึ้นไป

๓. วุฒิการศึกษา

☐ ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น☐ มัธยมศึกษาตอนต้น☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.☐ อนุปริญญา/ปวส.☐ ปริญญาตรี☐ ปริญญาโท ขึ้นไป

๔. สถานะ การปฏิบัติงาน/สังกัด

☐ หน่วยงานภาครัฐที่ไม่ใช่ อบต.และกิ่งรัฐวิสาหกิจ☐ หน่วยงาน อบต. (อบต, อบจ.

,เทศบาล)

☐ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ/กิ่งรัฐวิสาหกิจ☐ หน่วยงานภาครัฐกิจ/เอกชน☐ ภาคประชาคม/ประชาสังคม☐ ประชาชนทั่วไป☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๕. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดน่าน

☐ ต่ำกว่า ๑ ปี☐ ๑ - ๕ ปี☐ ๖ - ๑๕ ปี☐ ๑๖ - ๒๕ ปี☐ ๒๖ - ๓๕ ปี☐ ๓๖ - ๔๕ ปี☐ ๔๖ - ๕๕ ปี☐ ๕๖ ปี ขึ้นไป**ตอนที่ ๒** แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อเดียว

๕ หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด/ปฏิบัติมากที่สุด

๔ หมายถึง มีส่วนร่วมมาก/ปฏิบัติมาก

๓ หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง/ปฏิบัติปานกลาง

๒ หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย/ปฏิบัติน้อย

๑ หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด/ปฏิบัติน้อยที่สุด

๐ หมายถึง ไม่มีส่วนร่วม/ไม่เคยปฏิบัติ

ข้อ	รายการคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม/การปฏิบัติ					
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่มี
		๕	๔	๓	๒	๑	๐
๑. การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล							
๑.๑	ท่านเคยเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ						
๑.๒	ท่านตอบข้อซักถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจังหวัด						
๑.๓	ท่านนำข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาจังหวัดมาบอกต่อผู้อื่น						
๑.๔	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดงานแถลงข่าว การแจกเอกสารข่าวสาร หรือจัดนิทรรศการเกี่ยวกับการพัฒนาจังหวัด						
๑.๕	ท่านเคยแชร์ข้อมูลหรือส่งต่อข้อความที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจังหวัดผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ						
๒. การมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น							
๒.๑	ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจังหวัดเปิดโอกาสให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางต่างๆ						
๒.๒	ท่านมีโอกาสดำเนินการแสดงความคิดเห็นในประชุมหรืออบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัด						
๒.๓	ท่านเคยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ						
๒.๔	ท่านเคยเสนอแนะในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาจังหวัดต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาจังหวัด						
๒.๕	ท่านเคยประเมินกิจกรรมหรือโครงการหรือการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด						
๓. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน							
๓.๑	ท่านทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด						
๓.๒	ท่านได้เคยได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการหรือเป็นคณะทำงานในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด						
๓.๓	ท่านเคยเข้าร่วมการประชุมหรือสัมมนาหรืออบรมเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด						

ข้อ	รายการคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม/การปฏิบัติ					
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่มี
		๕	๔	๓	๒	๑	๐
๓.๔	หน่วยงานของท่านหรือหน่วยงานภาครัฐเชิญชวนท่านได้มีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ปัญหาเกี่ยวกับจังหวัด						
๓.๕	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัด						
๔. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนฯ							
๔.๑	หน่วยงานของท่านหรือหน่วยงานภาครัฐเปิดโอกาสท่านได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนเกี่ยวกับการพัฒนาจังหวัด						
๔.๒	หน่วยงานของท่านหรือหน่วยงานภาครัฐเปิดโอกาสท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลของการนำแผนพัฒนาจังหวัดไปปฏิบัติ						
๔.๓	ท่านเคยวิเคราะห์แผนเกี่ยวกับการพัฒนาจังหวัดผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ						
๔.๔	ท่านเคยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการพัฒนาจังหวัดน่านเป็นข้อความลายลักษณ์อักษรส่งผ่านตู้รับฟังความคิดเห็น						
๔.๕	ท่านเคยมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัด						

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน

คำชี้แจง : โปรดกาเครื่องหมาย ☒ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อเดียว

๕ หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับมาก

๓ หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

๒ หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับน้อย

๑ หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

รายการคำถาม		ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๑. ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล						
๑.๑	ขาดความรู้ ความเข้าใจบทบาทอำนาจหน้าที่ของประชาชนที่ควรจะมีจึงไม่มีบทบาทในการให้ข้อมูลแก่ภาครัฐ					
๑.๒	ขาดการรับรู้ข่าวสารของทางราชการ					
๑.๓	ช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารจากประชาชนหรือหน่วยงานอื่นๆ มีไม่เพียงพอ					
๑.๔	ไม่มีช่องทางให้ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นๆ ได้มีส่วนร่วมในการจัดงานแถลงข่าว การแจกเอกสารข่าวสาร หรือจัดนิทรรศการเกี่ยวกับการพัฒนาจังหวัด					
๑.๕	ภาครัฐไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาจังหวัด					
๒. ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น						
๒.๑	ไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร					
๒.๒	ขาดความรู้ ความเข้าใจบทบาทอำนาจหน้าที่ของประชาชนที่ควรจะมี จึงไม่มีบทบาทในการให้หรือแสดงความคิดเห็น					
๒.๓	ช่องทางในการให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นไม่เหมาะสม					
๒.๔	ไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจขยายแดน					

ข้อ	รายการคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๓. ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนฯ						
๓.๑	ภาครัฐไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน					
๓.๒	ประชาชนไม่ได้รับข้อมูลแผนงานในการดำเนินการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาของจังหวัด					
๓.๓	ประชาชนขาดการประชุมหรือรวมตัวกันในการจัดทำแผนการดำเนินการแก้ไขปัญหา					
๓.๔	ประชาชนส่วนใหญ่ขาดองค์ความรู้เรื่องการจัดทำแผน					
๓.๕	ประชาชนไม่พร้อมให้ความร่วมมือในการจัดทำแผน					
๔. ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนฯ						
๔.๑	ขาดการวิเคราะห์แผนการพัฒนาจังหวัด					
๔.๒	ประชาชนไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนพัฒนาจังหวัด					
๔.๓	ขาดหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์แผนที่ชัดเจน					
๔.๔	ไม่ได้รับข้อมูลที่แท้จริงในการทำการวิเคราะห์แผน					
๔.๕	ขาดผู้รับผิดชอบในการทำหน้าที่วิเคราะห์แผน					

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Question) ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านของจังหวัดน่าน

๔.๑ ข้อเสนอแนะด้านปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน คือ (๑) ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล (๒) ปัญหาอุปสรรคการในการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น (๓) ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน และ (๔) ปัญหาอุปสรรคการในการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๔.๒ ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน (จังหวัดน่าน) ประกอบด้วย ๕ ขั้นตอน คือ (๑) การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล (๒) การมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น (๓) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ และ (๔) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนฯ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๔.๓ ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

“คณะวิจัย ขอบขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกๆ ท่านเป็นอย่างสูง”

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
แบบเจาะลึก (Structured In-depth Interview)
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขต
เศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน
People participation on Border economic Development Plan
of Nan province

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านแบ่งแนวทางการสัมภาษณ์ออกเป็น ๓ ขั้นตอน คือ

- ตอนที่ ๑ สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
- ตอนที่ ๒ สัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน (จังหวัดน่าน) โดยการวิเคราะห์ SWOT
- ตอนที่ ๓ สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน (จังหวัดน่าน) และแนวโน้มในอนาคต

ตอนที่ ๑ สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ - ฉายา/นามสกุล.....

อายุ.....

วุฒิการศึกษา.....

ตำแหน่งหน้าที่.....

สังกัดองค์กร.....

ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน (จำนวนปี).....

วัน/เวลาที่สัมภาษณ์.....

สถานที่.....

เบอร์โทรศัพท์.....

ตอนที่ ๒ สัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจรายแดนของจังหวัดน่าน
(จังหวัดน่าน) โดยการวิเคราะห์ SWOT

๒.๑ ปัจจุบันการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจรายแดนของจังหวัดน่าน (จังหวัดน่าน) เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

๒.๒ การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจรายแดนของจังหวัดน่าน (จังหวัดน่าน) มีจุดแข็ง
อะไรบ้าง และควรเสริมจุดแข็งอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

๒.๓ การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจรายแดนของจังหวัดน่าน (จังหวัดน่าน) มีจุดอ่อน
อะไรบ้าง และควรหาทางป้องกันแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

๒.๔ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจรายแดนของจังหวัดน่าน (จังหวัดน่าน)
มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง และควรแก้ปัญหาอุปสรรคนั้นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

๒.๕ อะไรเป็นโอกาสที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจขายแดนของ
จังหวัดน่าน (จังหวัดน่าน) ให้พัฒนายิ่งขึ้น และควรนำโอกาสที่มีไปสู่การปฏิบัติอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒.๖ ท่านเห็นว่าควรมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจขายแดนของจังหวัดน่าน (จังหวัดน่าน)
ให้เหมาะสมได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

**ตอนที่ ๓ สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
ขายแดนของจังหวัดน่าน (จังหวัดน่าน) และแนวโน้มในอนาคต**

๓.๑ ท่านเห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา
เศรษฐกิจขายแดนของจังหวัดน่าน (จังหวัดน่าน) ในปัจจุบัน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓.๒ ท่านเห็นว่าควรส่งเสริมอะไรกับให้กับประชาชนเพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนมากยิ่งขึ้น

.....

.....

.....

๓.๓ หากจังหวัดน่านสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นจังหวัดเขตเศรษฐกิจพิเศษของไทย จะส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ของจังหวัดน่านอย่างไรบ้าง

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูง ในการให้ความอนุเคราะห์การสัมภาษณ์

ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล
อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์นครน่านฯ
หัวหน้าโครงการ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยสงฆ์นครน่านฯ เฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดน่าน โทร. ๐๕๔-๖๐๑๐๖๓

ที่ พิเศษ ๐๐๑/๒๕๖๑

วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

กราบบังคมทูล ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยพุทธศาสตร์น่าน

เนื่องด้วย กระผม ดร.ธีรทัศน์ นามสกุล โรจน์กิจจากุล และคณะ ได้จัดทำโครงการวิจัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามเลขที่สัญญา ว.๐๑๓/๒๕๖๐ เรื่อง “น่าน : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ”

ทั้งนี้ ในการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวข้างต้น กระผมและคณะผู้วิจัย พิจารณาเห็นแล้วว่า พระคุณท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอกราบอาราธนาในมิตพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังที่แนบมาพร้อมนี้ได้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์เพื่อทางวิชาการจากพระคุณท่านเป็นอย่างดี

จึงกราบบังคมทูลมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

(ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล)

อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครน่านฯ
หัวหน้าโครงการ

ผู้ประสานงาน : ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘๑-๐๔๒-๐๑๙๐

ที่ พิเศษ ๐๐๒/๒๕๖๑

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี
๔๖๙ หมู่ ๓ ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง
จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐
โทรศัพท์/โทรสาร. ๐๕๔-๖๐๑๐๖๓

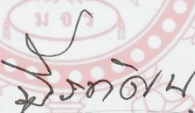
วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
กราบเรียน นายดุสิต สุนทร นักวิชาการคลังชำนาญการ สำนักงานคลังจังหวัดน่าน
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย ข้าพเจ้า ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล และคณะ ได้จัดทำโครงการวิจัย
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามเลขที่สัญญา
ว.๐๑๓/๒๕๖๐ เรื่อง “น่าน : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ”

ทั้งนี้ ในการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวข้างต้น ข้าพเจ้าและคณะผู้วิจัย พิจารณาเห็นแล้วว่า
ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอกราบเรียนท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัย ดังที่แนบมาพร้อมนี้ได้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์เพื่อทางวิชาการจากท่านเป็นอย่างดี
จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

(ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล)

อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครน่านฯ
หัวหน้าโครงการ

ผู้ประสานงาน : ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘๑-๐๔๒-๐๑๙๐

(ลงชื่อ) ผู้เชี่ยวชาญ

(นามคุณ-นาม) _____

ตำแหน่ง นักวิชาการคลังชำนาญการ

ที่ พิเศษ ๐๐๑/๒๕๖๑

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี
๔๖๙ หมู่ ๓ ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง
จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐
โทรศัพท์/โทรสาร. ๐๕๔-๖๐๑๐๖๓

วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทําวิจัย
กราบเรียน รองประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดน่าน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบฟอร์มการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจำนวน ๓ ชุด

เนื่องด้วย ข้าพเจ้า ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล และคณะ ได้จัดทำโครงการวิจัย
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามเลขที่สัญญา
ว.๐๑๓/๒๕๖๐ เรื่อง "น่าน : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดหาแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ"

ทั้งนี้ ในการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวข้างต้น ข้าพเจ้าและคณะผู้วิจัย พิจารณาเห็นแล้วว่า
ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอกราบเรียนท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัย ดังที่แนบมาพร้อมนี้ได้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์เอื้อเฟื้อทางวิชาการจากท่านเป็นอย่างดี
จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

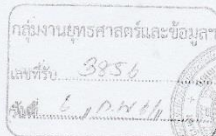
(ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล)

อาจารย์ประจำสาขาวิชาปรัชญาและศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน
หัวหน้าโครงการ

ผู้ประสานงาน : ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล
เบอร์โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๑-๐๔๒-๐๑๔๐

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

ที่ ศธ. ๖๑๕๒/ว ๙

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี
๔๖๙ หมู่ ๓ ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง
จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐
โทรศัพท์/โทรสาร. ๐๕๔-๖๐๑๐๖๓

วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑

ส.เลขาฯจังหวัดน่าน
เลขที่รับ 1292
วันที่ 6/1/2561
เวลา

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บุคลากรในสังกัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย ดร.ธีรทัศน์ นามสกุล ไรจน์กิจจากุล และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเป็นนักวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้จัดทำโครงการวิจัยประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามเลขที่สัญญา ว.๐๑๓/๒๕๖๐ เรื่อง “น่าน : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ”

ทั้งนี้ การวิจัยข้างต้นมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อดำเนินการดังกล่าวจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บุคลากรดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป วิทยาลัยสงฆ์นครน่านมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออุทิศขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระชนานันท์มนี, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครน่านฯ

ผู้ประสานงาน : ดร.ธีรทัศน์ ไรจน์กิจจากุล

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘๑-๐๔๒-๐๑๙๐

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานจังหวัดน่าน กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด โทร. ๐-๕๔๗๑-๖๓๗๘

ที่ นน ๐๐๑๗.๒/-

วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บุคลากรในสังกัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน

เสนอเพื่อโปรด	ข้อพิจารณา / คำสั่งเพิ่มเติม (ผู้ผ่านเรื่อง)
☐ ทราบ ☐ พิจารณา ☐ ลงนาม ☐ ให้ความเห็น ☐ อนุมัติ ☒ อนุญาต ☐ สั่งการ ☐ อื่น	
ความเห็นเจ้าหน้าที่	ผู้มีอำนาจสั่งการ
วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ขออนุญาตให้ ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจกุล และคณะ ซึ่งเป็นบุคลากรของ วิทยาลัยสงฆ์นครน่านฯ ดำเนินการสัมภาษณ์บุคลากรในจังหวัดและเก็บ รวบรวมข้อมูลการวิจัยในพื้นที่ เรื่อง “น่าน : การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ” เพื่อใช้ประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต (นางวิไลวรรณ บุตรสง) ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด รักษาการแทน หัวหน้าสำนักงานจังหวัดน่าน	☒ ทราบ ☐ ลงนามแล้ว ☐ เห็นชอบ ☐ อนุมัติ ☒ อนุญาต ☐ คำสั่งอื่น (นายบุญรัตน์ แวงบัณฑิต) ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน ปฏิบัติราชการแทน ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน

7 กพ ๖๑

บัตรการตรวจรับ	
เลขที่	๔๕ (๕๓)
วันที่	4 มิ.ย. ๖๑
เวลา	๑๔.๕๖

ที่ นน๑๔๑๘.๑/ ๕๐๕

ที่ว่าการอำเภอเฉลิมพระเกียรติ
หมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยโก๋น นน ๕๕๑๓๐

๒ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง การเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน

อ้างถึง หนังสือวิทยาลัยสงฆ์นครน่านฯ ที่ ศร. ๖๑๕๒/วส ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ วิทยาลัยสงฆ์นครน่านฯ โดย ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล และคณะ ได้จัดทำโครงการวิจัย เรื่อง “น่าน : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ” และได้ขอให้ทำการปกครองอำเภอเฉลิมพระเกียรติพิจารณาให้บุคลากรดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย นั้น

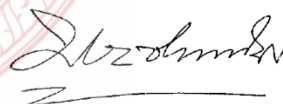
อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ได้ดำเนินการตอบการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จึงขอส่งแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

ขอณมัสการด้วยความเคารพ

(นายชัยณรงค์ นันทาสาย)
นายอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

☐ อนุมัติ
☐ เห็นควร.....

ที่ทำการปกครองอำเภอ
ฝ่ายบริหารงานปกครอง
โทร.๐-๕๔๖๐๙-๓๕๕๗

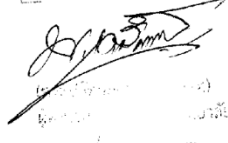
(นายอำเภอเฉลิมพระเกียรติ)

ผู้ดำรงตำแหน่งนายก อบจ.น่าน

.....

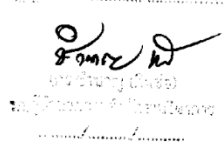
กราบเรียน ผู้อำนวยการ

☐ ไม่ควรอนุมัติ
☒ อนุมัติ
☒ เห็นควร

นายอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

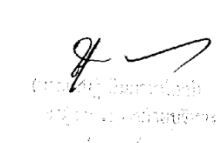
นมัสการ ผู้อำนวยการ

☐ ไม่ควรอนุมัติ
☒ อนุมัติ
☒ เห็นควร

นายอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

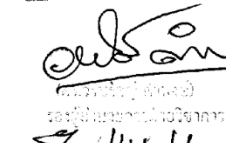
นมัสการ ผู้อำนวยการ

☐ ไม่ควรอนุมัติ
☒ อนุมัติ
☒ เห็นควร

นายอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

กราบเรียน ผู้อำนวยการ

☐ ไม่ควรอนุมัติ
☒ อนุมัติ
☒ เห็นควร

นายอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

ที่ ศธ. ๖๑๕๒/๒๑

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี

๔๖๙ หมู่ ๓ ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง

จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐

โทรศัพท์/โทรสาร. ๐๕๕-๖๐๑๐๖๓๓

วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

สํานักงานอธิการบดี	364
เลขที่	๖-7 กภ 2561
วันที่	09.004
ผู้รับ	

สํานักงานอธิการบดี	16
เลขที่	๖ กภ 2561
วันที่	16.004
ผู้รับ	

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บุคลากรในสังกัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย ดร.ธีรทัศน์ นามสกุล ไร่จันทึกจากกุล และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเป็นนักวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้จัดทำโครงการวิจัยประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามเลขที่สัญญา ว.๐๑๓/๒๕๖๐ เรื่อง “น่าน : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ”

ทั้งนี้ การวิจัยข้างต้นมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคลากรในสังกัดของท่าน เพื่อดำเนินการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออภัยในความเฝ้าระวังทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียน นางก ๐๐๓ นาน
 - เพื่อโปรดทราบ
 - ถ้อยคำที่ส่งมา ๑๐๗
 ๒๗.๑๐.๖๑ ได้ส่งมา ๑๐๗
 ๑๐๗ ๑๐๗ ๑๐๗ ๑๐๗
 ๑๐๗ ๑๐๗ ๑๐๗ ๑๐๗
 ๑๐๗ ๑๐๗ ๑๐๗ ๑๐๗

ขอเจริญพร

(พระชยานันท์ ฐิตินฺทร)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน

(นางสาวปาริชาติ เมืองแก้ว)
 นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ

(นางสาวสมพรพรณ์ อานา)
 หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป

ผู้ประสานงาน : ดร.ธีรทัศน์ ไร่จันทึกจากกุล

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘๑-๐๔๒-๐๑๙๐

ว่าที่ร้อยตรี

(สมเดช อภิชากุล)

รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน ปฏิบัติราชการแทน
 นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน

นางบุญเพียร ยาวีไชย, (นายก อบจ. น่าน)
 ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น
 จังหวัดน่าน

3
10/11
6/10/1

ที่ ศธ. ๖๑๕๒/ว ๙

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี

๔๖๙ หมู่ ๓ ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง

จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐

โทรศัพท์/โทรสาร. ๐๕๔-๖๐๑๐๖๓

วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑

ลายมือแดงลงชื่ออธิการบดี
363
7 ก.พ. 2561
09.00 น.
16.03/1

613
8 ก.พ. 2561
16.03/1

เรื่อง ขออนุมัติให้บุคลากรในสังกัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย ดร.ธีรทัศน์ นามสกุล ไรจน์กิจจากุล และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเป็นนักวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้จัดทำโครงการวิจัยประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามเลขที่สัญญา ว.๐๑๓/๒๕๖๐ เรื่อง “น่าน : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดหาแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ”

ทั้งนี้ การวิจัยข้างต้นมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการดังกล่าวจึงใคร่ขออนุมัติให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บุคลากรดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป วิทยาลัยสงฆ์นครน่านมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออุทิศนาขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

18๐๓ ๖๑๓ ๐๐๖๗๔

เพื่อโปรดทบทวน

(นางสาวปาริชาติ เวียงเก่า)
นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ

(นางสาวสมพรณ์ อานา)
หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป

นายบุญเพียร ยาวีชัย

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน

ผู้ประสานงาน : ดร.ธีรทัศน์ ไรจน์กิจจากุล

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘๑-๐๔๒-๐๑๙๐

(นายคณิศ ฤทธิพนธ์)

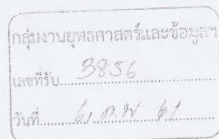
ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน

ขอเจริญพร

(พระชยานันท์มณี, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครน่านฯ

ที่ ศธ. ๖๑๕๒/ว ๙

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี
๔๖๙ หมู่ ๓ ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง
จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐
โทรศัพท์/โทรสาร. ๐๕๔-๖๐๑๐๖๓

วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้บุคลากรในสังกัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดน่าน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย ดร.ธีรทัศน์ นามสกุล โรจน์กิจจากุล และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเป็นนักวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้จัดทำโครงการวิจัยประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามเลขที่สัญญา ว.๐๑๓/๒๕๖๐ เรื่อง “น่าน : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ”

ทั้งนี้ การวิจัยข้างต้นมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อดำเนินการดังกล่าวจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บุคลากรดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป วิทยาลัยสงฆ์นครน่านมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระชยานันท์มณี, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครน่านฯ

ผู้ประสานงาน : ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๐๔๒-๐๑๔๐

กองแผนและงบประมาณ
องค์การบริหารส่วนน่าน
เลขที่ 588 ตำบลไชยสถาน
อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000

๑๓ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บุคคลในสังกัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์น่านฯ

ตามที่ให้ข้าพเจ้า นายบรรเจิด ฝาระมี ผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน ตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลโครงการวิจัยประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง “น่าน : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” ซึ่งข้าพเจ้าได้ตอบแบบสอบถามข้างต้น และส่งให้คณะวิจัยโครงการดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรเจิด ฝาระมี)

ผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณ

ที่ ศธ. ๖๑๕๒/ว ๙

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดน่าน
 416
 วันที่ 2 ก.พ. 2561
 เวลา 10.09 น.

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
 สยามบรมราชกุมารี
 ๔๖๙ หมู่ ๓ ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง
 จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐
 โทรศัพท์/โทรสาร. ๐๕๔-๖๐๑๐๖๓

วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลในสังกัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร พาณิชย์จังหวัดน่าน
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย ดร.ธีรทัศน์ นามสกุล ไรจน์กิจจากุล และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเป็นนักวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้จัดทำโครงการวิจัยประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามเลขที่สัญญา ว.๐๑๓/๒๕๖๐ เรื่อง “น่าน : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ”

ทั้งนี้ การวิจัยข้างต้นมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการดังกล่าวจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บุคลากรดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป วิทยาลัยสงฆ์นครน่านมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระชยานันท์, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครน่านฯ

ผู้ประสานงาน : ดร.ธีรทัศน์ ไรจน์กิจจากุล
 เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘๑-๐๔๒-๐๑๙๐

ที่ ศธ. ๖๑๕๒/ว ๙

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี
๔๖๙ หมู่ ๓ ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง
จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐
โทรศัพท์/โทรสาร. ๐๕๕-๖๐๑๐๖๓

วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้บุคลากรในสังกัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดน่าน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดน่าน
เลขที่รับ 396
วันที่ 12 ก.พ. 2561
เวลา 10:08 น.

เนื่องด้วย ดร.ธีรทัศน์ นามสกุล โรจน์กิจจากุล และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเป็นนักวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้จัดทำโครงการวิจัยประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามเลขที่สัญญา ว.๐๑๓๓/๒๕๖๐ เรื่อง “น่าน : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ”

ทั้งนี้ การวิจัยข้างต้นมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการดังกล่าวจึงใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บุคลากรดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป วิทยาลัยสงฆ์นครน่านมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

ในข้อมูล วันที่ 15 ก.พ. ๖1

(นางสาวสาวดี ศรีอรุณ)
นักผังเมืองชำนาญการ

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน

- ☐ กลุ่มงานวิชาการโยธา
☐ กลุ่มงานวิชาการผังเมือง
☐ ฝ่ายปฏิบัติการ
☐ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป
☐ เพื่อทราบ ☐ เพื่อถือปฏิบัติ
☐ เพื่อติดต่อประสานงาน
☐ เพื่อพิจารณา ☐ ส่งความเห็น.....

ผู้ประสานงาน : ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘๑-๐๔๒-๐๑๙๐

088-5938740 : ๐๐๗

ที่ ศธ. ๖๑๕๒/ว ๙

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี
๔๖๙ หมู่ ๓ ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง
จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐
โทรศัพท์/โทรสาร. ๐๕๕-๖๐๑๐๖๓

วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์ให้บุคลากรในสังกัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดน่าน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย ดร.ธีรทัศน์ นามสกุล ไร่องนิจจากุล และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเป็นนักวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้จัดทำโครงการวิจัยประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามเลขที่สัญญา ว.๐๑๓/๒๕๖๐ เรื่อง “น่าน : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ”

ทั้งนี้ การวิจัยข้างต้นมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการดังกล่าวจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บุคลากรดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระชยานันท์ ธานี, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน

ผู้ประสานงาน : ดร.ธีรทัศน์ ไร่องนิจจากุล
เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘๑-๐๕๒-๐๑๙๐

มอบ ผศ.ดร. กสอ

แบบสอ.กม

๒๒/๒/๒๑

ที่ ศธ. ๖๑๕๒/ว ๙

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน 0418
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี 08 ก.พ. 2561
๔๖๙ หมู่ ๓ ตำบลฝายแก้ว อ.อำเภอเพียง
จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐
โทรศัพท์/โทรสาร. ๐๕๔-๖๐๑๐๖๓

วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้บุคลากรในสังกัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายคณศุภการทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย ดร.ธีรทัศน์ นามสกุล โรจน์กิจจากุล และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเป็นนักวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้จัดทำโครงการวิจัยประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามเลขที่สัญญา ว.๐๑๓/๒๕๖๐ เรื่อง “น่าน : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ”

ทั้งนี้ การวิจัยข้างต้นมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการตั้งกล่าวถึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บุคลากรดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป วิทยาลัยสงฆ์นครน่านมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออุทิศขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระชยานันท์พนฺธิ, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน

(นายอรรถวิทย์ บุญศิริ)

นักวิชาการศุลกากรชำนาญการ รักษาการแทน

นายคณศุภการทุ่งช้าง

ผู้ประสานงาน : ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๐๔๒-๐๑๙๐

ที่ ศธ. ๖๑๕๒/ว ๙

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี
๔๖๙ หมู่ ๓ ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง
จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐
โทรศัพท์/โทรสาร. ๐๕๕-๖๐๑๐๖๓

วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้บุคลากรในสังกัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโก๋น
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย ดร.ธีรทัศน์ นามสกุล โรจน์กิจจากุล และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเป็นนักวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้จัดทำโครงการวิจัยประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามเลขที่สัญญา ว.๐๑๓/๒๕๖๐ เรื่อง “น่าน : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ”

ทั้งนี้ การวิจัยข้างต้นมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อดำเนินการดังกล่าวจึงใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บุคลากรดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระชยานันท์ ธรรมณี, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน

ผู้ประสานงาน : ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๐๔๒-๐๑๙๐

๐๘๑-๐๔๒-๐๑๙๐
๘/๘/๖๑

ที่ นน ๕๒๐๐๑/พิเศษ

สำนักงานเทศบาลเมืองน่าน
ถนนมหายศ นน ๕๕๐๐๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้บุคลากรในสังกัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.ธีรทัศน์ ไรจน์กิจจากุล และคณะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน ที่ ศธ.๖๑๕๒/๒๑ ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

ตามที่หนังสือที่อ้างถึง วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ได้จัดทำโครงการวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ ของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามเลขที่ สัญญา ว.๐๑๓/๒๕๖๐ เรื่อง “น่าน” การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน ภาคเหนือ โดย

เทศบาลเมืองน่าน ได้ตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายประสงค์ มงคลวิสุทธิ)

รองนายกเทศมนตรี รักษาการแทน
นายกเทศมนตรีเมืองน่าน

สำนักปลัดเทศบาล

ฝ่ายอำนวยการ

งานบริหารงานทั่วไป

โทร ๐-๕๔๓๗๓-๐๒๓๔ ต่อ ๑๑๓

โทรสาร ๐-๕๔๓๗๓-๑๖๔๖

ที่ ศธ. ๖๑๕๒/๒๑

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี

๔๖๙ หมู่ ๓ ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง

จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐

โทรศัพท์/โทรสาร. ๐๕๕-๖๐๑๐๖๓๓

วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

สํานักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	364
เลขที่	๖-7 กว 2561
วันที่	๐9.๐๐4
ผู้รับ	

กระทรวงศึกษาธิการ	๖-๖ กว 2561
เลขที่	16-๔๔๔
วันที่	
ผู้รับ	

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บุคลากรในสังกัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย ดร.ธีรทัศน์ นามสกุล ไรจน์กิจจากุล และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเป็นนักวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้จัดทำโครงการวิจัยประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามเลขที่สัญญา ว.๐๑๓/๒๕๖๐ เรื่อง “น่าน : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ”

ทั้งนี้ การวิจัยข้างต้นมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคลากรในสังกัดของท่าน เพื่อดำเนินการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออภัยในความเฝ้าเพื่อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียน ผอ. กอช. น่าน
 เพื่อโปรดทราบ
 ๑. ๖๐ ๐๐๐ ๐๐๐ ๐๐๐
 ๒. ๖๐ ๐๐๐ ๐๐๐ ๐๐๐
 ๓. ๖๐ ๐๐๐ ๐๐๐ ๐๐๐
 ๔. ๖๐ ๐๐๐ ๐๐๐ ๐๐๐
 ๕. ๖๐ ๐๐๐ ๐๐๐ ๐๐๐
 ๖. ๖๐ ๐๐๐ ๐๐๐ ๐๐๐
 ๗. ๖๐ ๐๐๐ ๐๐๐ ๐๐๐
 ๘. ๖๐ ๐๐๐ ๐๐๐ ๐๐๐
 ๙. ๖๐ ๐๐๐ ๐๐๐ ๐๐๐
 ๑๐. ๖๐ ๐๐๐ ๐๐๐ ๐๐๐

ขอเจริญพร

(พระชยานันท์ ธีรทัศน์)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน

(นางสาวปาริชาติ เมืองแก้ว)
 นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ

(นางสาวสมพร อานา)
 หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป
 ผู้ประสานงาน : ดร.ธีรทัศน์ ไรจน์กิจจากุล
 เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘๑-๐๔๒-๐๑๔๐

ว่าที่ร้อยตรี (สมเดช อภิษกุล)

รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน ปฏิบัติราชการแทน
 นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน

นางบุญเพียร ยาวีชัย, (นายคณิศร ฤทธิพรหม)
 หัวหน้าสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน
 ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน
 จ.น่าน

ที่ ศธ. ๖๑๕๒/๒๑

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี
๔๖๙ หมู่ ๓ ตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง
จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐
โทรศัพท์/โทรสาร. ๐๕๕๖๐๑๐๖๓

วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

0417

วันที่ ๐ 8 ก.พ. 2561

เวลา.....

เรื่อง ขออนุมัติโครงการให้บุคลากรในสังกัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายคานศุกลการทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย ดร.ธีรทัศน์ นามสกุล โจนกิจจากุล และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเป็นนักวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้จัดทำโครงการวิจัยประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามเลขที่สัญญา ว.๐๑๓/๒๕๖๐ เรื่อง “น่าน : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ”

ทั้งนี้ การวิจัยข้างต้นมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคลากรในสังกัดของท่าน เพื่อดำเนินการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออภัยในความอึดใจเพื่อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

19๔๔ ผงท.

เมธีวิมลสาร

(พระยานันทมนิ, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครน่านฯ

(นายอรรถชัย บุญศิริ)

นักวิชาการคณบดีการชำนาญการ รักษาการแทน

นายคานศุกลการทุ่งช้าง

ผู้ประสานงาน : ดร.ธีรทัศน์ โจนกิจจากุล

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘๑-๐๔๒-๐๑๔๐

1๐ มี.ค. ๒๕๖๑

ภาคผนวก จ
รูปภาพกิจกรรมดำเนินงานวิจัย

สัมภาษณ์ นายสำราญ อินทนะ
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโก๋น วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑

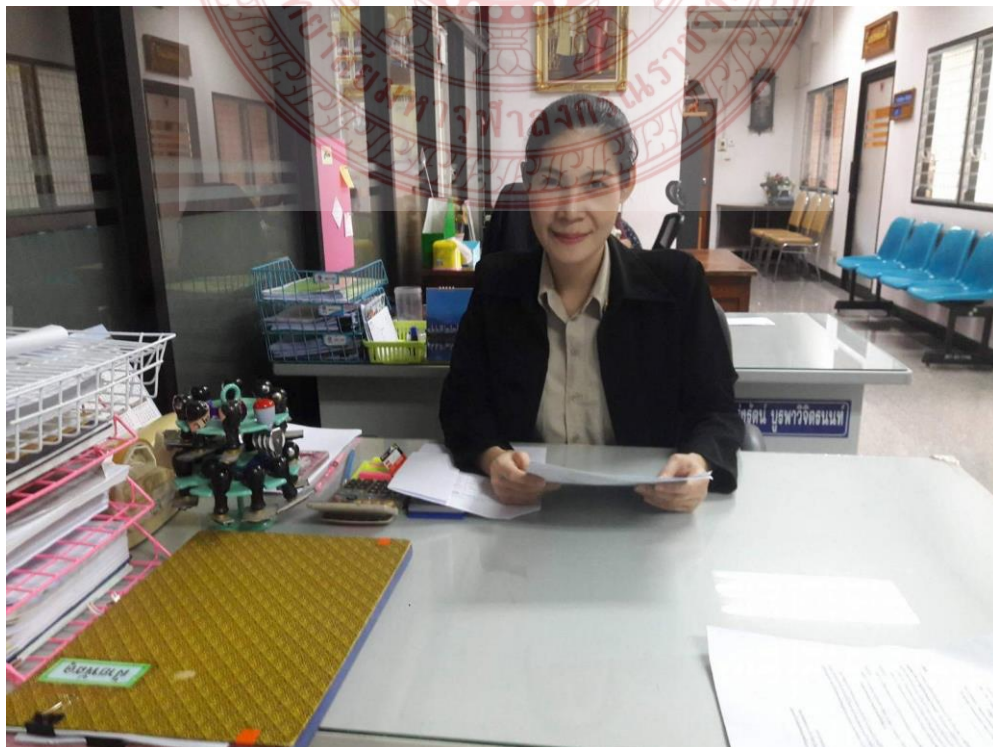
สัมภาษณ์ นายสมเกียรติ พยุงศักดิ์
รักษาการนายด่านศุลกากรทุ่งช้าง วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑

ภาพการเก็บข้อมูลประชาชนทั่วไป

ภาพการเก็บข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน

ประวัติผู้วิจัย

๑. หัวหน้าโครงการ

ชื่อ - นามสกุล : ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล

หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน

วัน/เดือน/ปีเกิด : วันพุธ ที่ ๑๘ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๒๘

สถานที่เกิด : ๕๑/๑ หมู่ ๑ บ้านน้ำใส ตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล
จังหวัดอุตรดิตถ์ ๕๓๓๓๐

ที่อยู่ปัจจุบัน : ๑๑ หมู่ ๑ ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงกลาง
จังหวัดน่าน ๕๕๑๖๐ โทร ๐๘-๑๐๔๒-๐๑๙๐

: เบอร์โทร ๐๘๑-๐๔๒๐๑๙๐

: E-mail theeratas18@gmail.com

การศึกษา

พ.ศ. ๒๕๔๓ : สอบไล่ได้นักธรรมชั้นเอก สำนักเรียนคณะจังหวัดอุตรดิตถ์

พ.ศ. ๒๕๔๗ : สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช
จังหวัดพิษณุโลก

พ.ศ. ๒๕๕๑ : สอบไล่ได้บาลีประโยค หนึ่ง - สอง สำนักเรียนคณะจังหวัดพิษณุโลก

พ.ศ. ๒๕๕๒ : สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู (ป.วค.)
จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๕๒ : สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.)
สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิชาเอกการบริหารรัฐกิจ (เกียรตินิยมอันดับ ๒)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๕๔ : สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท (รป.ม.) สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
มหาวิทยาลัยนเรศวร

พ.ศ. ๒๕๖๐ : สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก (พธ.ด.) สาขาวิชารัฐประศาสน-ศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประสบการณ์การทำงาน

พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๓ : เป็นครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนวัดตาปะขาวหาย จังหวัดพิษณุโลก

พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๓ : เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก

พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ : เป็นครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนจำการบุญ จังหวัดพิษณุโลก

พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๕ : เจ้าหน้าที่ทะเบียนและวัดผล วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก

พ.ศ. ๒๕๕๕ : เป็นครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนเทศบาล ๒ (วัดคูหาสวรรค์) จังหวัด
พิษณุโลก

ประวัติผู้วิจัย (ต่อ)

พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๖ : อาจารย์ประจำ หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดหนองขุนชาติ จังหวัด
อุทัยธานี

พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๕๙ : อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัย
สงฆ์นครน่าน เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
ราชกุมารี

พ.ศ. ๒๕๕๙ – ปัจจุบัน : อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี

ผลงานวิชาการ

พ.ศ. ๒๕๕๘ : บทความวิชาการตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬาวิชาการ ISSN ๒๕๐๘-๑๐๗๘
ปีที่ ๒ ฉบับพิเศษ เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองวันวิสาขบูชาโลก ประจำปี
๒๕๕๘ เรื่อง “การประยุกต์ใช้สัมมาทิฐิในการบริหารทรัพยากรมนุษย์
เพื่ออยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน”

พ.ศ. ๒๕๕๙ : บทความวิชาการตีพิมพ์ในวารสาร วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ISSN ๒๓๙๒-
๕๗๘๗ ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๕๙ เรื่อง “หลักการ
บริหารตนให้มีความสุขในยุค AEC”

พ.ศ. ๒๕๖๐ : บทความวิชาการ ตีพิมพ์ในรายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๑
วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๐ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ เรื่อง “การบริหารความหลากหลายทางวัฒนธรรมสู่สังคมที่
เข้มแข็ง”

พ.ศ. ๒๕๖๐ : บทความวิจัยตีพิมพ์ในวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ISSN ๒๒๘๗-
๐๑๒๑ ปีที่ ๖ (ฉบับพิเศษ) ประจำเดือน เมษายน – มิถุนายน ๒๕๖๐ TCI
กลุ่ม ๑ เรื่อง “การมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการภาครัฐและภาคประชาสังคม
เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดน่าน”

ประวัติผู้วิจัย (ต่อ)

๒. ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) : พระครูสังฆรักษ์คณิต คุณะสโก (ถาแพนทอน)

หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน

ประวัติการศึกษา : นักธรรมชั้นเอก สำนักเรียนคณะจังหวัดมหาสารคาม
: สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ (การเมืองการปกครอง) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
: สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)

๒. ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) : พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปญโญ,ดร. (ปลื้ม อดิษฐ์)

หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน

ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์นครน่าน
: ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์นครน่านฯ
สถานที่ติดต่อ : วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน เฉลิมพระเกียรติฯ ตำบลฝายแก้ว
อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐ ๐๕๔-๖๐๑๐๖๓

ประวัติการศึกษา : นักธรรมชั้นเอก, ป.ธ.๓
: สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชารัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
: สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
: สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก (พธ.ด.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสรุปโครงการวิจัย

สัญญาเลขที่ ๐๑๓/๒๕๖๐

ชื่อโครงการ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน
หัวหน้าโครงการ ดร.ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน
 เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

โทรศัพท์ ๐๘-๑๐๔๒-๐๑๙๐ / ๐๕๕-๖๐๑๐๖๓ e-mail: Theeratas18@gmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญ

ประเทศไทยมีการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ใกล้เคียงกับการพัฒนาในลักษณะของเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้แก่ พื้นที่ในโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกหรืออีสต์เทิร์นซีบอร์ด (Eastern Seaboard Development Program) ซึ่งเริ่มต้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ครอบคลุมพื้นที่การพัฒนาระยะแรก ๓ จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทราที่รัฐบาลในสมัยนั้นนโยบายให้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจเฉพาะขึ้นมา เพื่อเร่งรัดการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ การค้า อุตสาหกรรม และเทคโนโลยี โดยเป้าหมายสูงสุด คือ ต้องการให้พื้นที่นี้เป็นแกนหลักของการพัฒนาประเทศที่เป็นประตูเปิดเชื่อมโยงการพัฒนา (Gateway) ไปสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือพร้อมกับเชื่อมเส้นทางการค้าสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์และเป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่ทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งของโลก

น่านเป็นชื่อจังหวัดหนึ่งในประเทศไทย อยู่ทางภาคเหนือ มีชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประมาณ ๒๗๗ กิโลเมตร และติดกับจังหวัดแพร่ จังหวัดพะเยา และจังหวัดอุดรธานี ซึ่งชายแดนดังกล่าวมีจุดผ่านแดนสากล ๑ จุด คือ ด่านบ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ด้านตรงข้ามของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว คือ บ้านน้ำเงิน เมืองเงิน แขวงไชยบุรี (ด้านสากล) และจุดผ่อนปรนด่านบ้านใหม่ชนแดน อำเภอสองแคว และบ้านห้วยสะแดง อ.ทุ่งช้าง กับเมืองเชียงฮ่อน

การพัฒนา “ความเป็นเมืองชายแดน” ไปสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จะเป็นการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่ สร้างประโยชน์จากเชื่อมโยงกับฐานการผลิตหลักของประเทศภาคและประเทศในภูมิภาค ดึงดูดการลงทุนจากในและต่างประเทศ และตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศในภาพรวม ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน เพื่อทราบถึงปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ รวมทั้งเพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับบริบททางสังคมของจังหวัดน่าน เป็นต้นแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ และพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์โครงการ

- ๑ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน
- ๒ เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน
- ๓ เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน

ผลการวิจัย

๑. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านนั้น ในภาพรวมภาคประชาชนและภาคเอกชนยังไม่ค่อยมีโอกาสในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ของจังหวัดน่าน ไม่ว่าจะเป็น ๑) ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ซึ่งมาจากการที่ประชาชนไม่ทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนดังกล่าว ๒) ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เนื่องจากภาครัฐยังขาดการกระตุ้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ๓) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่าน ซึ่งรัฐบาลยังขาดนโยบายในการส่งเสริมให้ประชาชนและหน่วยงานอื่นๆ ได้เข้าใจในเนื้อหาเกี่ยวกับจัดทำแผน ภาครัฐขาดการสื่อสารให้ประชาชนทราบปัญหา และ ๔) ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ซึ่งประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบตั้งแต่ต้นจนจบอย่างเปิดเผยจนครบทุกภาคส่วน และยังไม่มีคณะทำงานระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัด ที่มีสัดส่วนของภาคประชาสังคม

๒. การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดน่านนั้น ปรากฏว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ของจังหวัดน่านนั้น ด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล อยู่ในระดับ การมีส่วนร่วมน้อย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๓๒ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๙๐ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๑๔ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๐.๙๕ ส่วนด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วม น้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนืออยู่ในระดับ การมีส่วนร่วมน้อย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ที่ ๒.๐๐ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ที่ ๑.๐๒

๓. แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ของจังหวัดน่าน ในแต่ละด้านทั้งผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลัก ได้เสนอแนวทางไว้ในแต่ละด้าน ดังนี้ ๑) แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจภาคเหนือของจังหวัดน่าน ด้านการให้ข้อมูล ได้เสนอให้ ภาครัฐควรเปิดโอกาสให้ประชาชน และหน่วยงานทุกภาคส่วนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในการให้ข้อมูลที่หลากหลายช่องทาง มากยิ่งขึ้น ๒) ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ได้เสนอให้ รัฐบาลหรือหน่วยงานราชการต้องพยายามสร้างเครือข่ายการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาแผนเศรษฐกิจเพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ของจังหวัดน่าน ๓) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือของจังหวัดน่าน ได้เสนอให้ ผู้จัดทำแผนควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปรับรู้ในทุกๆ ขั้นตอน นอกจากนั้นควรมีการติดตามประเมินผลของแผนฯ เพื่อนำไปประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายทราบ โดย

สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ๔) ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือของจังหวัดน่าน ได้เสนอให้ ภาครัฐควรส่งเสริมงบประมาณในการสัมมนาเกี่ยวกับแผน การจัดทำแผน วิเคราะห์แผน การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง รวมทั้งทำประชาพิจารณ์หรือสร้างกิจกรรมให้คนในชุมชนหรือท้องถิ่นในจังหวัดได้เข้ามามีส่วนร่วม

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑. กิจกรรมด้านการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา

๑.๑ สามารถนำกระบวนการศึกษาวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น ๆ ทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑.๒ สามารถนำผลการศึกษาไปวิเคราะห์ร่วมกับนักวิชาการ เจ้าหน้าที่ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ของจังหวัดน่าน

๒. กิจกรรมด้านการพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ของจังหวัดน่าน

๒.๑ สามารถพัฒนาและต่อยอดกิจกรรมการมีส่วนร่วมต่างๆเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ของจังหวัดน่าน

๒.๒ สามารถพัฒนาการจัดการพื้นที่ที่เป็นจุดสำคัญของการเป็นเขตเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ ของจังหวัดน่าน ให้มีความอย่างยั่งยืน

๒.๓ ประชาชนและส่วนงานอื่นๆ ได้มีบทบาทในการร่วมจัดทำแผน นำไปสู่การดำเนินการที่ถูกต้องและได้ผลลัพธ์ที่ตอบสนองต่อบริบทของพื้นที่อย่างแท้จริง

๓. กิจกรรมด้านวิชาการ

๓.๑ สามารถจัดสัมมนาวิชาการโดยการนำเสนอเนื้อหาที่ได้จากการศึกษาที่ได้เก็บรวบรวมได้เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะชนให้ได้ทราบข้อมูลและแนวทางการดำเนินการจัดทำแผนที่ถูกต้อง

๓.๒ สามารถนำองค์ความรู้ไปต่อยอดในการพัฒนาในเขตพื้นที่อื่นๆ ได้อย่างถูกต้องตามบริบทของแต่ละพื้นที่

การประชาสัมพันธ์

๑) การประชาสัมพันธ์กิจกรรมและผลงานวิจัยทางเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) การตีพิมพ์ผลงานวิจัยในเอกสารและวารสารวิชาการ